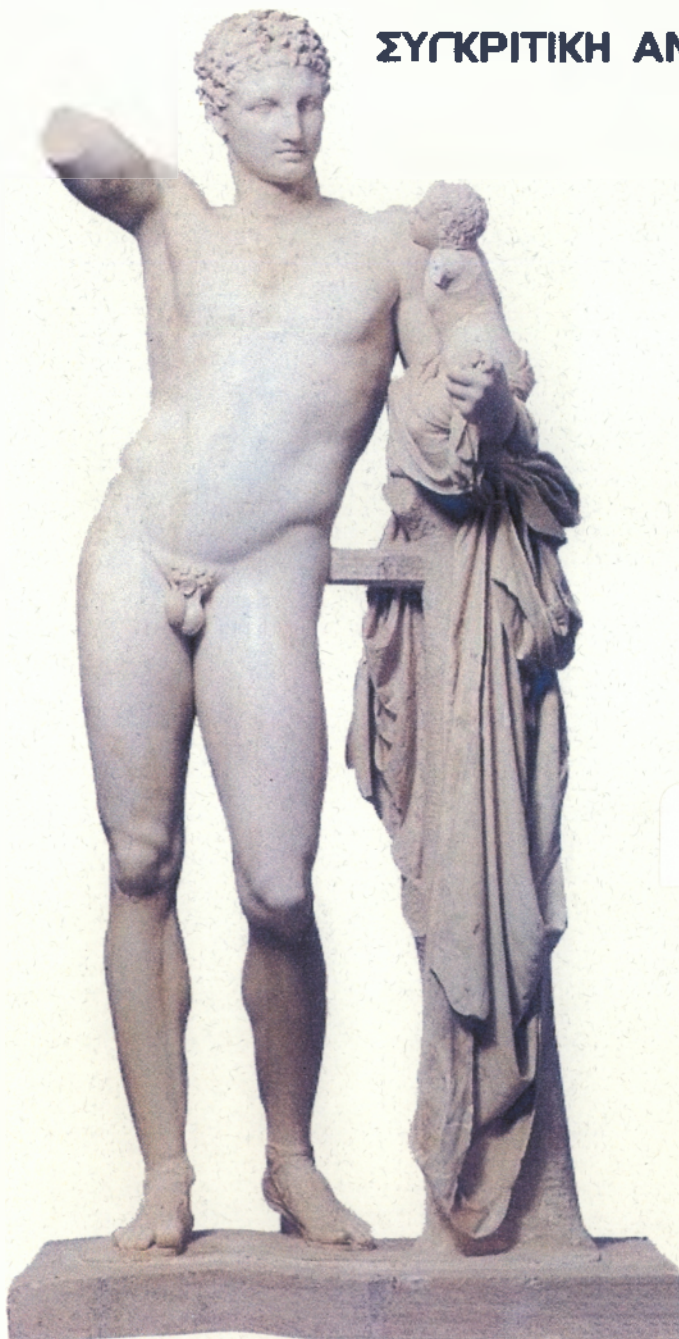

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καλαμάτας

**Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
Τμήμα Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης**

**ΘΕΜΑ:
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ
ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ**

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Εποπτεύον Καθηγητής:

**Ζωντανού Τριαντάφυλλη
Τσικουδούρη Δέσποινα**

*Αφιερώνουμε αυτή την
εργασία στους γονείς μας*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</i>	8
<i>ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ – ΤΡΟΠΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ</i>	9
<i>ΜΕΡΟΣ Α΄</i>	
<i>ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ</i>	12
<i>1. ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ</i>	12
1.1. Φυσικό περιβάλλον	12
1.1.1. Γενικά	12
1.1.2. Κλιματικά χαρακτηριστικά	13
1.1.3. Χρήσεις γης	15
1.1.4. Η γεωργία στο Νομό	15
1.1.5. Κτηνοτροφία στο Νομό	16
1.1.6. Οικολογικά δεδομένα του Νομού	16
1.1.7. Παραλίες	18
2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά	20
3. Μεταφορική υποδομή	23
3.1. Οδική υποδομή	23
3.2. Σιδηροδρομική υποδομή	25
3.3. Λιμενική υποδομή	26
3.4. Αεροπορική υποδομή	30
4. Περιβάλλον – ύδρευση – αποχέτευση	32
4.1. Γενικά	32
4.2. Βιολογικοί καθαρισμοί	32
4.3. Δίκτυα αποχέτευσης	34
4.4. Ύδρευση	35
4.5. Διάθεση απορριμμάτων	35
<i>ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΤΟΠΟΙ ΣΤΟ ΝΟΜΟ</i>	37
<hr/>	
<i>5. Πολιτιστικά στοιχεία – Μνημεία με σημαντικό ενδιαφέρον – περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος</i>	37

5.1. Προϊστορικές και Κλασσικές αρχαιότητες Νομού Μεσσηνίας	37
5.2. Βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία Νομού Μεσσηνίας	42
5.3. Νεότερα μνημεία Νομού Μεσσηνίας	56
5.4. Παραδοσιακοί Οικισμοί	64
5.5. Περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους	64
5.6. Παραδοσιακές βρύσες	65
5.7. Μουσεία	66
5.8. Εκθέσεις	68
6. Χρηματοδοτήσεις – Διαπιστώσεις από Α', Β' & Γ' Κ.Π.Σ.	69
7. Η τουριστική προσφορά στο Νομό	73
7.1. Τα κυρίως ξενοδοχειακά καταλύματα	73
7.2. Ενοικιαζόμενα δωμάτια	77
7.3. Τα Campings του Νομού	79
8. Τα διαρθρωτικά προβλήματα του Ελληνικού τουρισμού	80
8.1. Τα προβλήματα σε γενικό επίπεδο	80
8.1.1. Εξάρτηση από την διεθνή ζήτηση	80
8.1.2. Ο επιρρασμός των εξελίξεων της τουριστικής ζήτησης	81
8.1.3. Οι ανεπάρκειες της τουριστικής υποδομής	81
8.1.4. Η ανεπάρκεια της ειδικής τουριστικής υποδομής	82
8.1.5. Παραξενοδοχία	82
8.1.6. Μικρή διάρκεια της τουριστικής περιόδου	82
8.1.7. Τα προβλήματα της χωροταξικής κατανομής του ξενοδοχειακού δυναμικού	83
8.1.8. Τα ειδικότερα προβλήματα της χωροταξικής ανισοκατανομής	83
8.2. Τα προβλήματα του τουρισμού σε επίπεδο Νομού	84
8.2.1. Η έλλειψη βασικών έργων υποδομής	84
8.2.2. Η μη ανάδειξη των αρχαιολογικών πόρων	85
8.2.3. Η έλλειψη αξιοποίησης των παραλιακών περιοχών	85
8.2.4. Η ανεπαρκής προβολή των τουριστικών πόρων του Νομού	86
8.2.5. Η ανάγκη πληρέστερης οργάνωσης της λειτουργίας Αρχαιολογικών χώρων & Μουσείων	86
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ – ΗΠΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ – ΙΕΡΑΡΧΙΣΗ ΣΤΟΧΩΝ	88

9. Δυνατότητες ανάπτυξης του τουρισμού και των ήπιων μορφών αυτού	88
9.1. Γενικά	88
9.2. Τουρισμός διακοπών – αναψυχής	88
9.3. Μορφωτικός τουρισμός	89
9.4. Τουρισμός υγείας ή θεραπευτικός τουρισμός	90
9.5. Τουρισμός άθλησης	90
9.5.1. Ναυταθλητισμός – Κωπηλασίας	91
9.5.2. Αντισφαίριση (τένις)	92
9.5.3. Η Ιππασία	92
9.5.4. Δημιουργία διαδρομών περιπάτου	93
9.6. Συνεδριακός Τουρισμός	98
9.7. Αγροτουρισμός	98
9.8. Δασικός και κυνηγετικός τουρισμός	99
9.9. Κοινωνικός τουρισμός	99
9.10. Θαλάσσιος τουρισμός	100
9.11. Τουρισμός τρίτης ηλικίας	100
10. Ιεράρχηση στόχων για την αξιοποίηση και ανάδειξη των τουριστικών πόρων του Νομού	102
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ	104
11. Προτεινόμενα έργα τουριστικής ανάπτυξης	104
11.1. Έργα μεταφορικής υποδομής	104
11.1.1. Λιμενικά έργα	104
11.1.2. Οδικές μεταφορές	104
11.2. Έργα προστασίας περιβάλλοντος – ύδρευση	105
11.2.1. Έργα ύδρευσης	105
11.2.2. Ανάδειξη Αρχαιολογικών μνημείων – Ιστορικών τόπων και Πολιτιστικών μνημείων	105
11.3. Έργα ανάδειξης ευαίσθητων περιοχών	105
11.4. Έργα αξιοποίησης παραλιακών οικισμών	105
11.5. Έργα προστασίας – αξιοποίησης δασών	106
11.6. Αστικές αναπλάσεις – Πολεοδομικές επεμβάσεις	106
12. Προϋπολογισμός προτεινόμενων έργων	107

**ΣΥΣΤΑΣΗ ΦΟΡΕΑ – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ MARKETING – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ
ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ** _____ **111**

13. Σύσταση Φορέα Τουριστικής Ανάπτυξης	111
13.1. Τουριστική στρατηγική Marketing στο Νομό	112
13.2. Χρηματοδοτήσεις ιδιωτικών τουριστικών επιχειρήσεων	112
13.3. Επιχειρησιακό σχέδιο “Ι. Καποδίστρια” – Αναπτυξιακές δυνατότητες στον τουρισμό.	114

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ _____ **116**

1. Φυσικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά	116
1.1. Φυσικό περιβάλλον	116
1.1.1. Γενικά	116
1.1.2. Κλιματικά χαρακτηριστικά	117
1.1.3. Χρήσεις γης	118
1.1.4. Η Γεωργία στο Νομό	118
1.1.5. Παραλίες	118
2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά	121
3. Μεταφορική υποδομή	123
3.1 Οδική υποδομή	123
3.2. Λιμενική υποδομή	124
3.3 Αεροπορική υποδομή	129
4. Περιβάλλον – ύδρευση – αποχέτευση	133
4.1. Βιολογικοί καθαρισμοί	133
4.2. Δίκτυα αποχέτευσης	133
4.3 Ύδρευση	133
4.4. Διάθεση απορριμμάτων	134
5. Πολιτιστικά στοιχεία – Μνημεία με σημαντικό ενδιαφέρον – περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος	135
5.1. Αρχαιότητες Νομού Ηρακλείου	135
5.2. Μουσεία	145
5.3. Θέατρα	146
5.4. Δημοτική αγορά	146

5.5. Εκθέσεις	147
6. Η τουριστική προσφορά στο Νομό	148
6.1. Τα κυρίως ξενοδοχειακά καταλύματα	148
6.2. Ενοικιαζόμενα δωμάτια	150
6.3. Τα Camping στο Νομό	151
6.4. Η πληρότητα του ξενοδοχειακού δυναμικού στο Νομό	152
6.5. Μέσος χρόνος – παραμονής τουριστών	152
7. Τα διαρθρωτικά προβλήματα του Ελληνικού τουρισμού	153
7.1. Τα προβλήματα σε γενικό επίπεδο	153
7.1.1. Εξάρτηση από την διεθνή ζήτηση	153
7.1.2. Οι ανεπάρκειες της τουριστικής υποδομής	153
7.1.3. Η ανεπάρκεια της ειδικής τουριστικής υποδομής	154
7.1.4. Παραξενοδοχεία	154
7.1.5. Μικρή διάρκεια της τουριστικής περιόδου	155
7.1.6 Τα ειδικότερα προβλήματα της χωροταξικής ανισοκατανομής	155
7.2. Τα προβλήματα του τουρισμού σε επίπεδο Νομού	155
7.2.1. Η μη ανάδειξη των αρχαιολογικών πόρων	156
7.2.2. Η ανάγκη πληρέστερης οργάνωσης της λειτουργίας Αρχαιολογικών χώρων & Μουσείων	156
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ – ΗΠΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ – ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΣΤΟΧΩΝ	157
8. Δυνατότητες ανάπτυξης του τουρισμού και των ήπιων μορφών αυτού	157
8.1. Τουρισμός υγείας ή θεραπευτικός τουρισμός	157
8.2. Τουρισμός άθλησης	157
8.2.1. Αντισφαίριση	158
8.2.2. Γκολφ	159
8.2.3. Η ιππασία	159
8.3. Συνεδριακός τουρισμός	160
8.4. Αγροτουρισμός	160
8.5. Τουρισμός τρίτης ηλικίας	161
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ	162
9. Προτεινόμενα έργα τουριστικής ανάπτυξης	162

9.1. Έργα μεταφορικής υποδομής	162
9.1.1. Οδικές μεταφορές	162
9.1.2. Λιμενικά έργα	162
9.2. Έργα προστασίας περιβάλλοντος - ύδρευση	163
9.2.1 Έργα ύδρευσης	163
9.2.2. Έργα αξιοποίησης παραλίων	163
9.3. Έργα προστασίας – αξιοποίησης δασών	163
9.4. Έργα αθλητισμού	164
9.5. Διάθεση απορριμμάτων	164
10. Προϋπολογισμός προτεινόμενων έργων	165
10.1 Προϋπολογισμός έργων μεταφορικής υποδομής	165
10.2. Λιμενικά έργα	166
10.3. Προϋπολογισμός έργων αξιοποίησης παραλίων	167
10.4. Προϋπολογισμός έργων προστασίας – αξιοποίησης δασών	167
10.5. Προϋπολογισμός αθλητικών έργων	168
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΦΛΟΓΑ- ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 2004 – ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	169
11. Αναβάθμιση της τελετής Αφής της Ολυμπιακής Φλόγας – Ολυμπιακή Λαμπαδηδρομία	169
11.1. Οι Ολυμπιακοί αγώνες του 2004 και οι Επιπτώσεις στον Τουρισμό του Νομού	177
11.2. Αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών – Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας	178
11.2.1. Αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών	178
11.2.2. Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας	178
ΣΥΣΤΑΣΗ ΦΟΡΕΑ – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ MARKETING – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	179
12. Σύσταση φορέα Τουριστικής Ανάπτυξης	179
12.1. Τουριστική στρατηγική Marketing στο Νομό	180
12.2. Επιχειρησιακό σχέδιο “Ι. Καποδίστρια” – Αναπτυξιακές δυνατότητες στον Τουρισμό	180
ΜΕΡΟΣ Γ’ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	182
ΟΔΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	183

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	183
ΛΙΜΕΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	183
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	184
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	184
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ	184
ΤΑ ΚΥΡΙΩΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	185
ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	185
<i>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</i>	<i>187</i>

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά γενική παραδοχή ο Τουρισμός θεωρείται ως ένας από τους σημαντικότερους κλάδους της οικονομίας μιας χώρας που υπόσχεται οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Είναι αλήθεια πως ο Τουρισμός στη χώρα μας, άρα και στον Νομό Ηρακλείου όπου αναφέρεται η εργασία, περνά σε μια άλλη περίοδο. Φθίνει σιγά – σιγά ο Τουρισμός - περιήγηση και αναπτύσσεται ο Τουρισμός του συγκεκριμένου προορισμού.

Στόχος αυτής της εργασίας είναι η παρουσίαση των τουριστικών δυνατοτήτων του Νομού Ηρακλείου και η ανάδειξη, προβολή του Νομού.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ – ΤΡΟΠΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Όσον αφορά το Νομό Μεσσηνίας, για τη συλλογή των στοιχείων της εργασίας ήταν απαραίτητη η επίσκεψη διαφόρων υπηρεσιών και η συνομιλία με Δημάρχους, Δημοτικούς και Νομαρχιακούς υπαλλήλους κ.α.

Από επίσκεψη στην ΕΣΥΕ στη Νομαρχία δόθηκε η πληθυσμιακή εξέλιξη των Δήμων του Νομού βάσει των απογραφών.

Επίσης από τον ΕΟΤ Μεσσηνίας αναφέρεται το ξενοδοχειακό δυναμικό του Νομού, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, τα campings που νόμιμα λειτουργούν και για τις άλλες τουριστικές επιχειρήσεις.

Μετά από επίσκεψη στο Λιμεναρχείο Καλαμάτας, Πύλου και Κυπαρισσίας παρουσιάζεται η κατάσταση των λιμανιών, καθώς και ο αριθμός των επιβατών τα 2 τελευταία έτη απ' το λιμάνι Καλαμάτας.

Από τα γραφεία της Μαρίνας δόθηκαν στοιχεία για τις υπηρεσίες της Μαρίνας Καλαμάτας.

Ύστερα από επίσκεψη στα γραφεία της «Επιτροπής Νομαρχιακής Προβολής Μεσσηνίας» και ύστερα από πολύωρη συζήτηση δόθηκαν πολλά πολύτιμα στοιχεία για το Νομό Μεσσηνίας.

Επισκεπτόμενοι τη Δ.Ε.Υ.Α.Κ. μας δόθηκε υλικό για τον Βιολογικό Καθαρισμό Καλαμάτας, την ύδρευση και την διάθεση απορριμμάτων του Δήμου. Επίσης με τηλεφωνική συζήτηση με υπαλλήλους των αρμόδιων υπηρεσιών από όλους τους υπόλοιπους Δήμους του Νομού δόθηκαν κάποια γενικά στοιχεία.

Από την Αναπτυξιακή Εταιρία της Μεσσηνίας μας δόθηκαν πληροφορίες για τη χρηματοδότηση των ιδιωτικών τουριστικών επιχειρήσεων.

Όσον αφορά το Νομό Ηρακλείου, ο τρόπος με τον οποίο εργαστήκαμε για να συλλέξουμε τα απαραίτητα στοιχεία της εργασίας μας ήταν ως επί το πλείστον να συναντήσουμε κάποιους υπεύθυνους τμημάτων και μέσα από πολύωρες συζητήσεις μαζί τους να καταλήξουμε σε κάποια συμπεράσματα.

Για κάποια γενικά – ιστορικά θέματα συζητήσαμε με τον Δήμαρχο Ηρακλείου, ο οποίος μας καθοδήγησε για το πού θα πρέπει να απευθυνθούμε για την συλλογή των υπολοίπων στοιχείων της εργασίας μας.

Για θέματα ύδρευσης και αποχέτευσης μιλήσαμε με τους υπεύθυνους των ανάλογων τμημάτων της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης και Αποχέτευσης Ηρακλείου και για θέματα καθαριότητας μιλήσαμε με τον Αντιδήμαρχο που είναι υπεύθυνος για την καθαριότητα.

Από την Στατιστική Υπηρεσία συγκεντρώσαμε τα δημογραφικά, πληθυσμιακά στοιχεία καθώς και τις χρήσεις γης.

Από την Δημοτική Επιχείρηση Κατασκευής Έργων πήραμε πληροφορίες σχετικές με την οδική υποδομή του Νομού.

Από το Λιμεναρχείο Ηρακλείου πήραμε πληροφορίες σχετικά με την αρχική φάση του Λιμανιού και μια σύντομη εξέλιξη μέχρι σήμερα, για τις αφίξεις των δυο τελευταίων ετών και για κάποια έργα που έχουν γίνει ή που πρόκειται να γίνουν.

Από τον Αερολιμένα Ηρακλείου μας δόθηκαν πληροφορίες για την εξέλιξη του αεροδρομίου από την πρώτη ημέρα της κατασκευής του μέχρι σήμερα, για τις πίστες και τις θέσεις των αεροπλάνων, για τις αφίξεις των δυο τελευταίων ετών και για κάποια έργα που έχουν γίνει.

Από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού Ηρακλείου ενημερωθήκαμε για το ό,τι αναφέρεται στον τουρισμό μέσα στην εργασία όπως τα ξενοδοχειακά συγκροτήματα του Νομού, τα camping, ο μέσος χρόνος παραμονής των τουριστών, τα διαρθρωτικά προβλήματα του Ελληνικού τουρισμού, οι ανεπάρκειες της τουριστικής υποδομής και πολλά άλλα.

Τέλος από το Ολυμπιακό Γραφείο συγκεντρώσαμε αρκετά χρήσιμες πληροφορίες για τα Ολυμπιακά Έργα και για τις εκδηλώσεις οι οποίες έγιναν προς τιμήν των αγώνων.

ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

1. ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1.1. Φυσικό περιβάλλον

1.1.1. Γενικά

Ο νομός Μεσσηνίας βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο της Πελοποννήσου και συνορεύει με τους Νομούς Λακωνίας, Αρκαδίας, και Ηλείας, έχει έκταση 2.991 τ. χλμ , πληθυσμό 176.876 κατοίκους και πυκνότητα 56 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.

Ο νομός Μεσσηνίας είναι ο τέταρτος σε μέγεθος νομός της Πελοποννήσου, μετά τους νομούς Αρκαδίας, Λακωνίας και Αχαΐας. Μετά τον Νόμο «Ι. Καποδίστριας» ο νομός Μεσσηνίας χωρίζεται σε 29 Δήμους και σε 2 Κοινότητες.

Ο Νομός Μεσσηνίας παρουσιάζει μεγάλες πεδινές εκτάσεις και πολλές εύφορες πεδιάδες, όμως στο σύνολο του πρέπει να χαρακτηριστεί ως ορεινός. Η κατανομή των εκτάσεων είναι: α) Ορεινές περιοχές 1.115 km² ή 37,3% , ημιορεινές περιοχές 785 km² ή 26,3% και πεδινές περιοχές 1088km² ή 36,4% .

Ο νομός Μεσσηνίας έχει καλό κλίμα με ήπιο χειμώνα, γλυκό φθινόπωρο, έντονη και μυρωδάτη άνοιξη και δροσερό καλοκαίρι.

Η μεγάλη κεντρική πεδιάδα του νομού διασχίζεται από πολλά ποτάμια, μικρά τα περισσότερα, τα οποία ρέουν όλο το χρόνο. Μεγαλύτερο από αυτά είναι ο Πάμισος μήκους 43 χλμ. , ο οποίος πηγάζει από τις δυτικές κλιτύς του Ταΰγétου, συλλέγει τα νερά των ορέων της Κυπαρισσίας, αποχετεύει την μεσσηνιακή πεδιάδα και χύνεται στον Μεσσηνιακό κόλπο.

Στα βόρεια σύνορα του νομού ρέει η Νέδα η οποία πηγάζει μεταξύ Τετραζίου και Λυκαίου, καθορίζει τα όρια της Μεσσηνίας με τον νομό Ηλείας και χύνεται στον κόλπο της Κυπαρισσίας. Στον όρμο του Πεταλιδίου, στο Μεσσηνιακό κόλπο εκβάλλει ο Βέλικας που πηγάζει από

τα βουνά της Κυπαρισσίας. Στην παραλία της Καλαμάτας χύνεται ο Νέδων που πηγάζει από την ορεινή Αλαγονία.

Πρωτεύουσα του νομού είναι η Καλαμάτα, μια πόλη σύγχρονη χτισμένη στους πρόποδες του Ταϋγέτου και κοντά στα νερά του Μεσσηνιακού Κόλπου.

Η Καλαμάτα την τελευταία δεκαετία γνώρισε σημαντική πληθυσμιακή αύξηση (1991: 50.693 κάτοικοι – 2001: 57.620 κάτοικοι)

Η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Μεσσηνίας είναι η Μεσσήνη, χτισμένη στο δεξιά όχθη του ποταμού Πάμισου και η οποία εμφανίζει πληθυσμιακή αύξηση (1991: 10.493 κάτοικοι – 2001: 11.041 κάτοικοι)

Η Μεσσηνία συνδέεται με την ιστορία της χώρας από την μυκηναϊκή έως τη βυζαντινή εποχή, περνούν μέσα από θρύλους, μύθους, παραδόσεις και ιστορικά γεγονότα μεγάλης σπουδαιότητας και φτάνουν στα χρόνια της μεγάλης επανάστασης του 1821 και της απελευθέρωσης, κρατώντας πρώτες την σημαία της ανεξαρτησίας και της ελευθερίας όλου του ελληνισμού.

Η βιομηχανία παραμένει σημαντικός κλάδος για την οικονομία της Μεσσηνίας αλλά κυρίαρχη θέση κατέχει ο αγροτικός τομέας.

1.1.2. Κλιματικά χαρακτηριστικά

Το φθινόπωρο στη Μεσσηνία είναι ήπιο και ζεστό. Ιδανική εποχή για κολύμπι στα ζεστά νερά των θαλασσών της κυρίως για τους επισκέπτες οι οποίοι θέλουν να αποφύγουν τον καυτό ήλιο και την πολυκοσμία του καλοκαιριού.

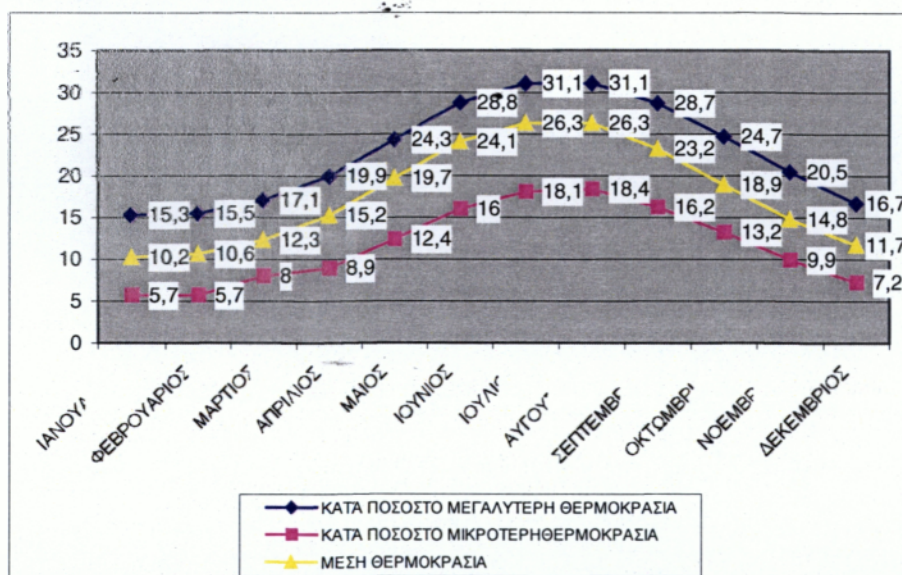
Ο Μεσσηνιακός χειμώνας συνδυάζει ήπιες ημέρες, αλκυονίδες, ομίχλες αλλά και ψυχρές νύχτες. Ο Ταϋγετος με τις λευκές του κορυφές κυριαρχεί στο τοπίο. Από την άλλη ιδιαίτερα ελκυστικές είναι οι ζεστές ημέρες του χειμώνα οι οποίες δεν είναι λίγες στην Μεσσηνία.

Την άνοιξη η Μεσσηνία, λόγω του ζεστού κλίματος, αποτελεί ιδανικό τόπο για πρόωρες διακοπές. Τα ζεστά νερά του Μεσσηνιακού Κόλπου προκαλούν για κολύμπι ακόμη και στις αρχές της άνοιξης όπως συμβαίνει και στο φθινόπωρο.

Το Μεσσηνιακό καλοκαίρι είναι ζεστό και μακρύ. Οι καύσωνες δοκιμάζουν τους κάμπους και τα μελτέμια χαρίζουν ανάσες δροσιάς.

ΜΗΝΕΣ	ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΕΣ			ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΒΡΟΧΟΠΤΩΞΕΩΝ		ΥΓΡΑΣΙΑ (%)	ΑΝΕΜΟΙ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΥΝΑΜΗΣ ΑΝΕΜΩΝ
	ΣΥΝΗΘΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗΣ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΣ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΜΙΚΡΟΤΕΡΗΣ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΣ	ΒΡΟΧΗΡΕΣ ΜΕΡΕΣ	ΠΟΣΟ ΒΡΟΧΟΠΤΩΞΕΩΝ			
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	5,1 - 10,5	9,6 - 15,3	0,9 - 7,0	9,3 - 14,5	58,0 - 120,3	65,7 - 76,3	ΒΟΡΕΙΑ	3,3 - 5,6
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	5,8 - 10,6	10,5 - 5,5	1,2 - 7,2	8,6 - 13,7	61,0 - 99,1	66,0 - 73,8	ΒΟΡΕΙΑ, ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΑ	3,7 - 5,8
ΜΑΡΤΙΟΣ		13,0 - 7,4	2,5 - 8,6	8,2 - 13,2	36,2 - 76,0	64,9 - 71,2	ΒΟΡΕΙΑ, ΝΟΤΙΑ ΜΕ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΑ	3,6 - 5,9
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	11,7 - 16,1	17,1 - 21,1	4,9 - 11,4	6,1 - 11,4	24,9 - 58,5	59,8 - 70,4	ΒΟΡΕΙΑ-ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΑ, ΝΟΤΙΑ-ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΑ	3,9 - 5,8
ΜΑΪΟΣ	17,0 - 20,9	22,7 - 26,7	8,2 - 15,4	5,1 - 9,1	23,9 - 38,6	54,9 - 66,3	ΒΟΡΕΙΑ-ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΑ, ΝΟΤΙΑ-ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΑ	3,9 - 5,8
ΙΟΥΝΙΟΣ	22,0 - 25,9	27,8 - 32,0	11,9 - 19,5	1,5 - 5,7	7,5 - 23,3	46,9 - 58,6	ΒΟΡΕΙΑ-ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΑ, ΝΟΤΙΑ-ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΑ	4,0 - 6,3
ΙΟΥΛΙΟΣ	24,5 - 28,2	30,1 - 34,5	14,3 - 22,1	1,3 - 4,2	4,2 - 19,9	44,9 - 58,0	ΒΟΡΕΙΑ	3,9 - 6,2
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	24,1 - 27,4	30,1 - 34,0	14,5 - 21,6	1,0 - 3,6	4,5 - 22,1	46,4 - 61,1	ΒΟΡΕΙΑ	3,8 - 5,8
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	20,0 - 24,7	26,4 - 30,5	11,6 - 18,9	1,9 - 4,9	14,3 - 29,1	52,0 - 65,2	ΒΟΡΕΙΑ	3,3 - 5,5
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	14,6 - 19,7	20,6 - 25,3	8,3 - 14,9	6,3 - 9,0	58,2 - 85,3	61,6 - 69,3	ΒΟΡΕΙΑ	3,0 - 4,9
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	10,1 - 15,0	15,5 - 20,5	4,9 - 10,9	7,9 - 11,8	56,4 - 137,4	65,4 - 75,6	ΒΟΡΕΙΑ, ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΑ	3,1 - 4,7
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	6,7 - 12,2	11,2 - 16,7	2,8 - 8,3	9,0 - 15,8	56,9 - 152,6	66,4 - 77,8	ΒΟΡΕΙΑ, ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΑ	3,0 - 5,4

Πίνακας Ι- ΠΗΓΕΣ: ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΩΒΟΛΗΣ

Διάγραμμα 1 - ΠΗΓΕΣ: ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΩΒΟΛΗΣ ΜΕΣΣΙΝΙΑΣ

1.1.3. Χρήσεις γης

Ο Νομός Μεσσηνίας είναι στο μεγαλύτερο μέρος του Ορεινός. Βάση της Νομαρχίας Μεσσηνίας, την διεύθυνση δασών, στο Νομό Μεσσηνίας οι χρήσεις γης έχουν ως εξής:

ΜΟΡΦΕΣ	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ
Δάση	84.645
Βοσκότοποι	1.210.955
Λοιπές δασικές εκτάσεις	178.500
Γεωργικές καλλιέργειες	1.363.400
Λοιπές εκτάσεις (οικισμοί-νερά)	150.500
Συνολική έκταση	2.988.000

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΕΚΤΑΣΕΩΣ ΔΑΣΙΚΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ

Σύμπλεγμα	Δασοσκεπής	Μερ. Δασοσκεπής	Ακάλυπτη	Άγωνα	Άγροί
Δυτικού & Ανατολικού Ταυγέτου	64.929	23.918	24.963	4.818	12.524
Βασιλικής Μάλης	6.066	1.427	2.918	490
Τριφυλίας	12.210	4.090 *	2.210	2.370	3.120

1.1.4. Η γεωργία στο Νομό

Μια έντονη επιχειρηματική δραστηριότητα παρατηρείται τον τελευταίο αιώνα, στη βιοτεχνία, στο εμπόριο και κυρίως στη γεωργία που κατέχει θέση κυρίαρχη στον Νομό Μεσσηνίας.

Οι γεωργικές καλλιέργειες στον νομό Μεσσηνίας είναι συνολικά 1.363.400 στρέμματα.

Η Μεσσηνία είναι φημισμένη παγκοσμίως για το εξαιρετικό ελαιόλαδο και τις βρώσιμες ελιές της και αποτελεί το βασικότερο προϊόν της μεσσηνιακής γης, καταλαμβάνοντας οι ελαιώνες το 80% περίπου της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης. Πολύ καλής ποιότητας είναι τα σύκα και τα εσπεροειδή που καλλιεργούνται, κυρίως πορτοκάλια και λεμόνια. Επίσης σημαντική είναι η παραγωγή της σταφίδας, σταφυλιών (

που καταλαμβάνουν περίπου 70.000 στρέμματα), καθώς επίσης πατατών και του ρυζιού.

Μετά το 1960 άρχισε να αναπτύσσεται στο Νομό η καλλιέργεια πρώιμων κηπευτικών σε θερμοκήπια. Σήμερα υπολογίζεται ότι τα θερμοκήπια, που έχουν αναπτυχθεί κυρίως στις περιοχές Φιλιατρών, Κορώνης, Μεσσήνης, Πύλου και Κυπαρισσίας, καλύπτουν έκταση μεγαλύτερη από 3.000 στρέμματα.

Σημαντικές είναι και οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων όπου κάθε χρόνο εξάγονται 1.000 τόνοι περίπου παρτοκάλια, 5.000 τόνοι πατάτα, 2.500 τόνοι καρπούζια, 5.000 τόνοι ξερά σύκα, 800 τόνοι ελιές, 2.600 τόνοι σταφίδα και 500 τόνοι σουλτανίνα.

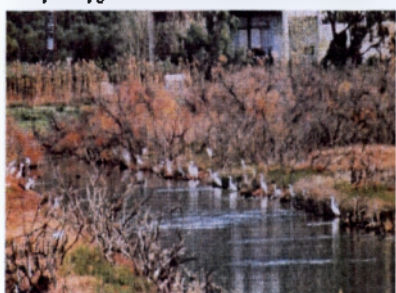
1.1.5. Κτηνοτροφία στο Νομό

Η κτηνοτροφία στο Νομό αποτελεί σημαντικό τμήμα των δραστηριοτήτων του πρωτογενούς τομέα.

Από την συνολική έκταση του Νομού που είναι 2.988.000 στρέμματα, τα 1.210.955 στρέμματα είναι βοσκότοποι και αφορούν κυρίως ορεινές και ημιορεινές περιοχές. Γενικά σε επίπεδο Νομού δεσπάζει ο κλάδος της αιγοπροβατοτροφίας και της κτηνοτροφίας βοϊδών. Η ποιότητα των κτηνοτροφικών και γαλακτομικών προϊόντων του Νομού είναι εξαιρετική.

1.1.6. Οικολογικά δεδομένα του Νομού

Ο υδροβιότοπος – λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας, στο Δήμο Πύλου, αποτελεί προστατευόμενη περιοχή, στην οποία υπάρχουν διάσπαρτες αρχαιότητες και σπάνια είδη πουλιών. Έχουν καταμετρηθεί 258 είδη, από τα οποία τα 79 περιέχονται στο «Κόκκινο βιβλίο» για την

απειλούμενη ελληνική ορνιθοπανίδα .

Το φθινόπωρο μπορεί κανείς να δει στον υδροβιότοπο της Γιάλοβας σημαντικά άγρια και σπάνια πουλιά όπως ερωδιούς και τα πανέμορφα φοινικόπτερα (φλαμίγκο).

Την άνοιξη, οι πανέμορφοι κύκνοι ετοιμάζονται για το «μεγάλο ταξίδι» ενώ

άλλα σπάνια πουλιά βρίσκουν καταφύγιο στην περιοχή. Λευκοτσικνιάδες, αργυροτσικνιάδες, κρυπροτσικνιάδες, κορμοράνοι κατακλύζουν τη λιμνοθάλασσα.

Η περιοχή δέχεται χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο στον Ενημερωτικό Σταθμό. Η λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας αποτελεί τόπο γαληνεμένων διακοπών.

Απέναντι από τις ακτές του Δήμου της Μεθώνης βρίσκεται το νησιώτικο σύμπλεγμα των Οινουσσών το οποίο έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα NATURA 2000. Αποτελείται από τα νησιά Σαπιέντζα, Αγία Μαρίνα και Σχίζα. Στην **Σαπιέντζα**, ένα από τα επτά νησιά της Μεσσηνίας, υπάρχει το μοναδικό στην περιοχή της Μεσογείου δάσος με κουμαριές με ύψος που ξεπερνά τα 10-12 μέτρα, ηλικίας 10.000 χρόνων και το οποίο κηρύχθηκε το 1986 διατηρητέο μνημείο της φύσης.

Σε αυτόν τον παράδεισο ζουν κοπάδια από κρητικούς αίγαγρους (τα γνωστά κρι-κρι) περίπου 200 ζώα καθώς και αγριοπρόβατα (μουφλόν). Μέσα από τις πυκνές φυλλωσιές των δέντρων ξεπετάγονται φασιανοί, πέρδικες, ορτύκια, αγριοπερίστερα, μπεκάτσες και τσίχλες.

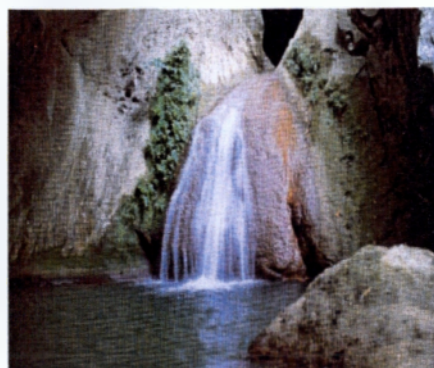
Τα άγρια αυτά ζώα της Σαπιέντζας προστατεύει το άγρυπνο μάτι του θηροφύλακα και το κυνήγι επιτρέπεται μόνο για λίγους μήνες, μόνο για περιορισμένο αριθμό κυνηγών, με αυστηρά καθορισμένα όπλα, για αυστηρά καθορισμένο αριθμό ζώων (γέρικα και αρσενικά), με συνοδούς της δασικής υπηρεσίας και με την καταβολή ενός σοβαρού ποσού για κάθε νεκρό ζώο. Έτσι τα αγριοκάτσικα και τα αγριοπρόβατα της νήσου Σαπιέντζας αντί να εξαφανίζονται, αυξάνονται.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι στα νοτιοδυτικά της νήσου Σαπιέντζας στα βάθη του Ιονίου Πελάγους, βρίσκεται το φρέαρ των Οινουσσών, μια υποθαλάσσια άβυσσος που φτάνει στο μεγαλύτερο βάθος της Μεσογείου, στα 5.121 μέτρα. Εδώ σε αυτά τα βάθη γίνονται πρωτοποριακές έρευνες από Ελληνικά και ξένα ερευνητικά ιδρύματα για τα νετρίνα τα οποία είναι σε θέση να δώσουν πολλές πληροφορίες για το παρελθόν αλλά και το μέλλον του σύμπαντος.

Οι παραλίες της Κυπαρισσίας είναι περιοχές ωοτοκίας της θαλάσσιας χελώνας caretta – caretta.

Το φαράγγι της Νέδας. Ανάμεσα στις κορυφές του όρους Τετράζιο, στη βορινή άκρη της Μεσσηνίας, κυλάει τα νερά της προς τον Κυπαρισσιακό Κόλπο η Νέδα, το μοναδικό “θηλυκό” ποτάμι της Ελλάδας. Τα νερά της Νέδας ξεκινούν από πάμπολλες πηγές στους πρόποδες του Λυκαίου όρους, συναντούν χείμαρρους και παραπόταμους από τα γύρω βουνά, ακολουθούν μια εκπληκτική, μαιανδρική πορεία μέσα από στενά φαράγγια, δροσερά πλατώματα και χαράδρες πνιγμένες στη βλάστηση, περνούν κάτω από πέτρινα τοξωτά γεφύρια και μέσα από σκοτεινές σπηλιές και καταρράκτες, για να καταλήξουν στα εύφορα λιβάδια του Κυπαρισσιακού Κόλπου, καλύπτοντας μια διαδρομή 32 χιλιομέτρων.

Το επιβλητικό φαράγγι του Βυρού έχει μήκος 20 χιλιόμετρα και κατεβαίνει απότομα από τα δάση της Βασιλικής, όπου θεωρείται από τα σπουδαιότερα δάση της χώρας και της Ευρώπης, και του Άι Δημήτρη, γίνεται πιο ομαλό στο «ταξίδι» του μέσα από το βουνό και καταλήγει στην Καρδαμύλη. Η μαγευτική χαράδρα της Κοσκάρικας αρχίζει από το Νεραϊδοβούνι και συναντά το ρέμα του Ριντόμου, που έρχεται από το Μαρμαρόκαστρο.

Τη χαράδρα διασχίζει το μονοπάτι για το Ρίντομο. Το εκπληκτικό Φαράγγι της «Νούπαντης», ξεκινά από τα Μαυροβούνια και καταλήγει στην ειδυλλιακή βοτσαλόσπαρτη παραλία του μεταξύ Καρδαμύλης και Στούπας.

1.1.7. Παραλίες

Η Μεσσηνία θα μπορούσε να μοιάζει με νησί, αφού διαθέτει 140 χλμ. ακτών. Δυ-τικά βρέχεται από το Ιόνιο Πέλαγος και τον Κυπαρισσιακό Κόλπο ενώ Νότια από τον Μεσσηνιακό Κόλπο. Οι παραλίες της πρω-τεύουσας της Μεσσηνίας, της Καλαμάτας, μήκους 4χλμ., αλλού με βότσαλα και αλλού με αμμουδιά, αλλά και των γειτονικών σ'αυτήν παραθαλάσσιων οικισμών – όπως

της Παλιόχωρας, της Αβίας, των Κιτριών, της Σάντοβας – καθώς και των υπόλοιπων περιοχών της Μεσσηνίας είναι ιδανικές, υπέροχες για κολύμπι και θαλάσσια σπορ.

Οι παραλίες της Μεσσηνίας που έχουν πολυβραβευτεί με Γαλάζιες Σημαίες της Ευρώπης είναι:

Καλαμάτα:

- Παραλία Μ. Μαντίνειας
- Παραλία Ανατολικής Καλαμάτας (Ανάσταση)
- Παραλία Ανατολικής Καλαμάτας (περιοχή Βέργας)

Μεσσήνη:

- Παραλία Μπούκας

Μεθώνη:

- Παραλία Φοινικούντας
- Παραλία Μεθώνης
- Παραλία Μακρίναμος

Κυπαρισσίας:

- Άι Λαγούδης

2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Ο συνολικός πληθυσμός του Νομού Μεσσηνίας βάσει της απογραφής της Ε.Σ.Υ.Ε. 2001 είναι 176.876 κάτοικοι.

Με την θέσπιση του Νόμου 2539/97, σχέδιο «Ι. Καποδίστριας» θεσμοθετήθηκαν στον Νομό Μεσσηνίας 29 Δήμοι και 2 Κοινότητες.

Αυτοί με βάσει την απογραφή 2001 διαμορφώνονται ως εξής:

Α/Α	ΔΗΜΟΙ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ
1	Καλαμάτας	57.620
2	Αβίας	3.089
3	Αετού	3.264
4	Αίπειας	2.574
5	Ανδανίας	3.084
6	Ανδρούσας	2.820
7	Άριος	2.189
8	Αριστομένους	3.413
9	Αρφαρών	3.212
10	Αυλώνα	2.626
11	Βουφράδων	1.802
12	Γαργαλιάνων	9.083
13	Δωρίου	4.069
14	Είρας	997
15	Θουρίας	4.106
16	Ιθώμης	2.466
17	Κορώνης	5.067
18	Κυπαρισσίας	8.648
19	Λεύκτρου	5.558
20	Μεθώνης	2.638
21	Μελιγαλά	4.040
22	Μεσσήνης	11.041
23	Νέστορος	5.552
24	Οιχαλίας	2.797
25	Παπαφλέσσα	2.205
26	Πεταλιδίου	3.601
27	Πύλου	5.402
28	Φιλιατρών	9.334
29	Χιλιοχωρίων	2.916
	ΣΥΝΟΛΟ	175.213

A/A	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ
1	Τρίκορφου	1.037
2	Τριτύλας	626
	ΣΥΝΟΛΟ	1.663
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	176.876

A/A	ΔΗΜΟΣ	ΕΔΡΑ	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1981	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1991	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001
1	Καλαμάτας	Καλαμάτα	47.890	50.693	57.620
2	Αβίας	Κάμπο	2.330	2.908	3.089
3	Λετού	Κοπανάκι	2.991	3.173	3.264
4	Αίπειας	Λογγά	2.283	2.483	2.574
5	Ανδανίας	Διαβολίτσι	3.590	3.425	3.084
6	Ανδρούσας	Ανδρούση	3.203	3.141	2.820
7	Άριος	Άρις	2.277	2.345	2.189
8	Αριστομένους	Αριστομένους	4.106	3.437	3.413
9	Αρφαρών	Αρφαρά	2.966	3.081	3.212
10	Αυλώνα	Σιδηρόκαστρο	2.419	2.640	2.626
11	Βουφράδων	Χατζή	1.852	1.911	1.802
12	Γαργαλιάνων	Γαργαλιάνους	7.837	7.609	9.083
13	Δωρίου	Δώριο	4.230	4.053	4.069
14	Είρας	Νέδα	1.176	1.241	997
15	Θουρίας	Θουρία	3.333	3.575	4.106
16	Ιθώμης	Βαλύρα	2.947	2.880	2.466
17	Κορώνης	Κορώνη	5.136	5.423	5.067
18	Κυπαρισσίας	Κυπαρισσία	2.189	2.358	8.648
19	Λεύκτρου	Καρδαμύλη	4.548	5.908	5.558
20	Μεθώνης	Μεθώνη	2.556	2.666	2.638
21	Μελιγαλά	Μελιγαλά	4.248	4.408	4.040
22	Μεσσήνης	Μεσσήνη	11.110	10.493	11.041
A/A	ΔΗΜΟΣ	ΕΔΡΑ	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1981	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1991	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001
23	Νέστορος	Χώρα	5.037	5.022	5.552
24	Οιχαλίας	Μερόπη	3.029	2.860	2.797
25	Παπαφλέσσα	Βλαχόπουλου	1.599	1.766	2.205
26	Πεταλιδίου	Πεταλίδι	3.843	3.906	3.601
27	Πύλου	Πύλο	5.734	5.340	5.402
28	Φιλιατρών	Φιλιατρά	6.023	7.753	9.334
29	Χιλιοχωρίων	Χανδρινού	3.130	3.593	2.916
		ΣΥΝΟΛΟ	153.612	160.091	175.213

Α/Α	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1981	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1991	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001
1	ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ	1.079	978	1.037
2	ΤΡΙΠΥΛΑΣ	865	800	626
	ΣΥΝΟΛΟ	1.944	1778	1.663

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	155.556	161.869	176.876
--------------------------	---------	---------	---------

3. Μεταφορική υποδομή

3.1. Οδική υποδομή

Το εθνικό δίκτυο του Νομού Μεσσηνίας αποτελεί η εθνική οδός:
~Τρίπολη – Καλαμάτα, που ενώνει τον Νομό Μεσσηνίας με τον Νομό Αρκαδίας.

~Ασπρόχωμα – Πύλος

~Πύργος – Πύλος – Μεθώνη

~Καλαμάτα – Σπάρτη, που ενώνει τον Νομό Μεσσηνίας με τον Νομό Λακωνίας.

~Και τέλος η εθνική οδός Τσακώνα – Καλό Νερό.

Το εθνικό δίκτυο στον Νομό καταλαμβάνει 234,70 χιλιόμετρα.

Το εθνικό δίκτυο διασταυρώνεται με ένα πυκνό δίκτυο επαρχιακών οδών, οι οποίες σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 3 του Ν. 3155/55 περί κατασκευής και συντήρησης οδών είναι:

1)Καλαμάτα – Καρδαμύλη προς Αερόπολη δια “Αλμυρού-Κάμπου-σελινίτση-Αγ. Νίκωνος”

2)Καρδαμύλη – Καστανέα προς Κόκκινα Λουριά & Γύθειο δια “Προαστείου-Σαϊδόνο-Καρυοβουνίου και Μηλέας μετά διακλαδώσεως προς Βασιλική”

3)Θουρία – Αριστομένη – Χωρά δια “Μικρομάνης-Άριος-Τριόδου-Βρωμοβρύσης-Στέρνας-Μάνεση-Διοδίων-Μηλιώτη-Χανάκια και Μεταμορφώσεως”

4)Θουρία – Πολιάνα προς Δυράχη και Λεοντάρη

5)Αγ. Κων/νος – Αρφαρά – Πήδημα ως παρακαμπτήριο της εθνικής οδού Καλαμάτα – Σπάρτη.

6)Μπούκα – Μεσσήνη, Σπιτάλιο δια “Μαυροματίου-Μεσσήνης & Πιλαλίστρας”

7)Μεσσήνη – Μελιγαλά προς το Ναό του Επικούρειου Απόλλωνα δια “Ένας-Βαλύρας-Ζευγολατιού-Διαβολιτσίου-Αγριλοβούνου-Κάτω Μέλπειας-Διμάνδρας-Σιρτζίου-Στασίμου-Κακαλετρίου-Νέδας και Αμπελιώνας”

8)Μεσσήνης – Αριστομένης – Κυπαρισσίας δια “Αβραμιού-Στρεφίου-Διοδίων-Χορευτράς-Χαλβάτσου-Λυκουδεσίου-Κλωνίου-Ραφτοπούλου-Κάτω Λεντεκάδας-Μουργιατάδας και Βρυσών”

9)Ριζόμυλος – Πεταλίδι – Κορώνη

- 10)Πετρίτσι – Βλαχόπουλο – Ραυτόπουλο από την εθνική οδό Καλαμάτα – Πύλος και δια Χατζή-Χανακίων-Μανιακίου-Φλεσσιάδος-Κάτω και Άνω Βουταίνης και Κλωνίου´´
- 11)Πύλος – Καλλιθέα – Αγ. Ανδρέας δια ´´Παλαιονερού-Μεσοχωρίου-Πηδάσου-Χωματάδας-Κάτω Μιναγίων-Μηλίτσας-Ανδριανής και Λογγά´´
- 12)Γαργαλιάνοι – Μαραθούπολη
- 13)Μεθώνη – Κορώνη δια ´´Ευαγγελισμού-Φοινικούντος-Γριζοκάμπου-Καπλανίου-Υαμείας-Ακριτοχωρίου-Φαλάνθης και Πετριάδων´´
- 14)Φιλιατρά – Μαραθούπολη – Κορυφάσιο δια Αγ. Κυριακής και Βρωμονερίου ως παρακαμπτήριος της εθνικής οδού Κυπαρισσία – Πύλος´´
- 15)Φιλιατρά – Καναλουπού
- 16)Λιμενάριο – Φιλιατρά – Χριστιάνοι
- 17)Φιλιατρά – Άγριλι μέχρι εθνικής οδού Κυπαρισσίας – Πύλου
- 18)Κυπαρισσία – Κανουλουπού – Χώρα δια ´´Στασίου-Χριστιάνων-Μουζακίου και Πυργακίων´´
- 19)Μουζάκι – Μανιάκι
- 20)Φαρακλάδα – Στασιό
- 21)Χάνια Λαμπαίνης – Τρίκορφο – Μουργιατάδα
- 22)Ελληνοεκκλησιά – Ανδρούσα – Βρωμοβρύση
- 23)Λάμπαινα – Μαυρομάτι Ιθώμης – Αλλαγή
- 24)Σελλά – Δώριο – Κάτω Μέλπεια
- 25)Φίλια – Οιχαλία – Μερόπη
- 26)Χάνια Σιδηροκάστρου – Αυλών προς Ναό του Επικούριου Απόλλωνα δια ´´Σιδηροκάστρου και Καλλίτσαινης´´
- 27)Σύρτζι προς Βάστα και Μεγαλόπολη
- 28)Νέδα προς Καρύταινα
- 29)Φίλια – Βασιλικό – Γέφυρα Περιστεράς
- 30)Πλάτσα – Μηλέα
- 31)Προάστειο – Εξωχώριο
- 32)Κάμπος – Κέντρο – Τσέρια
- 33)Σωτηριάνικα – Αλτομιρά
- 34)Λιασίνοβα – Τσέρια
- 35)Βελανιδιές – Κρεμμύδια – Κορυφάσιο

Οι επαρχιακές κυκλοφορούμενες οδοί στον Νομό Μεσσηνίας καταλαμβάνουν 781,70 χιλιόμετρα.

Οι επαρχιακές αυτοί οδοί παρουσιάζουν αυξημένη κίνηση ιδιαίτερα κατά την θερινή περίοδο. Η κατάσταση των επαρχιακών οδών σύμφωνα με την διεύθυνση τεχνικών υπηρεσιών της Νομαρχίας Μεσσηνίας έχει ως εξής:

- τα 557,60 χιλιόμετρα βρίσκονται σε καλή κατάσταση με φθορές έως 5%,

- τα 221,1 χιλιόμετρα βρίσκονται σε μέτρια κατάσταση με φθορές έως 10%
- και τέλος 3 χιλιόμετρα βρίσκονται σε κακή κατάσταση με φθορές άνω 20% .

Έτσι το επαρχιακό οδικό δίκτυο του Νομού Μεσσηνίας, στο μεγαλύτερο μέρος του, έχει πολύ καλή βατότητα. Οι λοιπές οδοί χαρακτηρίζονται καλές ή μέτριες.

Κατά την θερινή περίοδο αυξημένη κίνηση παρουσιάζουν ιδιαίτερα οι άξονες:

- ~Καλαμάτα – Καρδαμύλη
- ~Μεσσήνη – Μελιγαλά προς τον Ναό του Επικούρειου Απόλλωνα
- ~Ριζόμυλος – Πεταλίδι – Κορώνη
- ~Μεθώνη – Κορώνη
- ~Φιλιατρά – Μαραθούπολη
- ~Κυπαρισσία – Πύλος
- ~Λάμπαινα – Μαυρομάτι Ιθώμης – Αλλαγή

3.2. Σιδηροδρομική υποδομή

Το σιδηροδρομικό δίκτυο όλης της Πελοποννήσου είναι μετρικό. Το τρένο είτε μέσω Τρίπολης είτε μέσω Πάτρας ενώνει τη Μεσσηνία με την Αθήνα , τον Πειραιά αλλά και με όλη την Πελοπόννησο.

Γίνονται σε καθημερινή βάση τέσσερα δρομολόγια Καλαμάτα – Κυπαρισσία, δύο δρομολόγια Καλαμάτα – Πάτρα και γίνονται και έξι δρομολόγια με λεωφορεία του Ο.Σ.Ε. μεταξύ Καλαμάτας και Άργους λόγω βελτίωσης της γραμμής.

Στο μηχανοστάσιο της Καλαμάτας γίνεται εκσυγχρονισμός και επέκταση των εγκαταστάσεων του. Πρόσφατα έχουν παραληφθεί συνολικά 6 καινούρια τρένα, που ονομάζονται gale-bus, από τα 12 που έχουν φθάσει στη χώρα μας. Προς το παρόν βρίσκονται σε δοκιμαστικό στάδιο, δεν εκτελούν ακόμα δρομολόγια.

Τέλος στέλεχος του ΟΣΕ σημείωσε πως το υπάρχον σύγχρονο τροχαίο υλικό είναι υπεραρκετό για να καλύψει τις τρέχουσες ανάγκες και επισήμανε ότι θα πρέπει πλέον να εξεταστεί σοβαρά και άμεσα η δρομολόγηση gale-bus για το ΤΕΙ και το νέο Νοσοκομείο, καθώς και για την γραμμή της Μεσσήνης.

3.3. Λιμενική υποδομή

Τα λιμάνια του Νομού Μεσσηνίας είναι τρία. Το λιμάνι της Καλαμάτας, της Πύλου και της Κυπαρισσίας.

Λιμάνι Καλαμάτας

Η περιοχή της Καλαμάτας, η οποία είναι το σημαντικότερο λιμάνι της Πελοποννήσου μετά την Πάτρα, παρουσιάζει αξιόλογη βιομηχανική και εμπορική δραστηριότητα και το κύριο εισαγωγικό και εξαγωγικό λιμάνι της νοτιοανατολικής Πελοποννήσου.

Το λιμάνι της Καλαμάτας βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα του μυχού του Μεσσηνιακού Κόλπου. Από πλευράς σχηματισμού και διαμόρφωσης χαρακτηρίζεται ως τεχνητό ενώ από πλευράς αποστολής του ως εμπορικό και ειδικότερα λόγω της γεωγραφικής του θέσης ως διαμετακομιστικό και λιμάνι ανεφοδιασμού.

Η είσοδος του είναι στραμμένη νοτιοανατολικά, έχει άνοιγμα 145 μέτρα με βάθος 10 μέτρα.

Το εσωτερικό του λιμένα χωρίζεται σε δύο τμήματα, το δυτικό το οποίο αποτελεί και τον κύριο λιμένα και το ανατολικό που αποτελεί τον προλιμένα. Ο κύριος λιμένας επιπλέον χωρίζεται σε δύο τμήματα. Το τμήμα νότια της παραλιακής λεωφόρου Ναυαρίνου και μικρή λεκάνη μπροστά από το Λιμεναρχείο. Το συνολικό μήκος των κρηπιδωμάτων του κύριου λιμένα όπου βρίσκονται και οι αποθήκες του είναι 1250μ. Από αυτά για την πλευρίση μεγάλων πλοίων χρησιμοποιούνται περίπου 650μ. και μπορούν να πλευρίσουν συγχρόνως πέντε μεγάλα πλοία. Τα υπόλοιπα χρησιμοποιούνται από μικρά επαγγελματικά και ερασιτεχνικά σκάφη.

Ο κύριος λιμένας προστατεύεται από τον κυματισμό των ΝΔ και Ν ανέμων από καμπύλο προσήμενο λιμενοβραχίονα συνολικού μήκους 1100μ. , με προστατευτικό στηθαίο ύψος 6-10μ. και στο άκρο του υπάρχει κόκκινος φανός ύψους 6,6μ. Ο λιμένας επίσης προστατεύεται από τον κυματισμό ΝΑ ανέμων από υπήνεμο λιμενοβραχίονα, γνωστό ως «Πανελλήνιο», ο οποίος ξεκινά από το ανατολικό όριο του βορείου κρηπιδώματος και εκτείνεται προς νότο επί 295 μέτρα. Στο άκρο του λειτουργεί πράσινος φανός ύψους 4μ. και το άνοιγμα του λιμένα στο ύψος του «Πανελληνίου» είναι 200μ.

Ο προλιμένας προφυλάσσεται από τον κυματισμό των Α και ΝΑ ανέμων από ανατολικό, κεκαμμένο κυματοθραύστη, τα γνωστά «Βραχάκια». Εκτείνεται αρχικά προς νότο επί 210μ. με φυσικούς προστατευτικούς ογκόλιθους στην εξωτερική πλευρά του, στη συνέχεια

στρέφεται προς τα ΝΔ επί 40μ. και το άκρο του τμήματος αυτό που συνεχίζεται προς την ίδια κατεύθυνση με φυσικούς ογκόλιθους πάνω και κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας κατά το μεγαλύτερο τμήμα του μήκους 145μ. , το οποίο απολήγει σε βάθρο διαστάσεων 10X10 μέτρων, το γνωστό «Τετράγωνο». Πάνω σ' αυτό λειτουργεί φανός πράσινος ύψους 6,9μ. με ύψος από την επιφάνεια της θάλασσας περίπου 10μ. Τέλος στον προλιμένα υπάρχει προβλήτα μήκους 60 μέτρων προς νότια κατεύθυνση, γνωστή ως «Προβλήτα ΝΟΚ» με μέγιστο βάθος στο άκρο της τα 2 μέτρα.

Αφίξεις λυμένος Καλαμάτας

Η Μεσσηνία επιθυμεί να αποκτήσει μεσογειακό ορίζοντα , γι' αυτό δημιουργήθηκε η Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρεία Νότου (ΑΝΕΝ), μια εταιρεία που εργάζεται για την ακτοπλοϊκή σύνδεση της Μεσσηνίας με τα Κύθηρα και την Κρήτη, την Αδριατική και όλη τη Μεσόγειο, προς Δύση και Ανατολή.

Από τα στοιχεία του πίνακα φαίνεται ο ετήσιος αριθμός, τα τελευταία 2 χρόνια (2002 & 2003), των διακινούμενων επιβατών:

2002		
ΜΗΝΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ	ΕΠΙΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ
Ιανουάριος	Δεν εκτελούνταν δρομολόγια	Δεν εκτελούνταν δρομολόγια
Φεβρουάριος	Δεν εκτελούνταν δρομολόγια	Δεν εκτελούνταν δρομολόγια
Μάρτιος	Δεν εκτελούνταν δρομολόγια	Δεν εκτελούνταν δρομολόγια
Απρίλιος	19	53
Μάιος	231	250
Ιούνιος	358	206
Ιούλιος	845	303
Αύγουστος	1.710	1.236
Σεπτέμβριος	439	363
Οκτώβριος	158	197
Νοέμβριος	Δεν εκτελούνται δρομολόγια	Δεν εκτελούνται δρομολόγια
Δεκέμβριος	Δεν εκτελούνται δρομολόγια	Δεν εκτελούνται δρομολόγια
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΒΑΤΩΝ	3.760	2.608

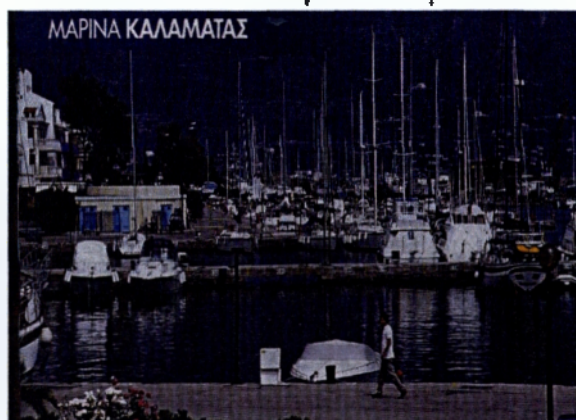
2003		
ΜΗΝΕΣ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ	ΕΠΙΒΙΒΑΣΘΕΝΤΕΣ
Ιανουάριος	Δεν εκτελούνται δρομολόγια	Δεν εκτελούνται δρομολόγια
Φεβρουάριος	Δεν εκτελούνται δρομολόγια	Δεν εκτελούνται δρομολόγια
Μάρτιος	Δεν εκτελούνται δρομολόγια	Δεν εκτελούνται δρομολόγια
Απρίλιος	Δεν εκτελούνται δρομολόγια	Δεν εκτελούνται δρομολόγια
Μάιος	149	203
Ιούνιος	230	260
Ιούλιος	544	705
Αύγουστος	2.153	1.800
Σεπτέμβριος	88	162
Οκτώβριος	Δεν εκτελούνται δρομολόγια	Δεν εκτελούνται δρομολόγια
Νοέμβριος	27	29
Δεκέμβριος	40	45
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΒΑΤΩΝ	3.231	3.204

Πίνακας 2- ΠΗΓΕΣ: ΑΙΜΕΝΑΡΧΕΙΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Μαρίνα Καλαμάτας

Η μαρίνα Καλαμάτας βρίσκεται δυτικά του κεντρικού λιμανιού και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αφού βρίσκεται κυριολεκτικά δίπλα στο κέντρο της πόλης. Έτσι οι πελάτες που φιλοξενούνται στην μαρίνα μπορούν να απολαύσουν την ζωή και τις εξυπηρετήσεις που η ιστορική πόλη της Καλαμάτας έχει να προσφέρει.

Μια σύγχρονη μαρίνα η οποία διαθέτει 250 θέσεις για ελλιμενισμό σκαφών μέχρι 25 μέτρα μήκους και 3 μέτρα βύθισμα. Όλες οι θέσεις είναι εξοπλισμένες με τις απαραίτητες παροχές ηλεκτρικού ρεύματος και νερού.

Ο χερσαίος χώρος περιλαμβάνει 150 θέσεις εναπόθεσης σκαφών τα οποία ανελκύνονται και καθελκύνονται με σύγχρονο Travelift 60 τόνων. Η μαρίνα, σε συνεργασία με εξωτερικά συνεργεία και τεχνικούς, προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες για την επισκευή και την συντήρηση των σκαφών.

Οι χερσαίες εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν ακόμη 860 τ.μ. κτιριακών εγκαταστάσεων στα οποία στεγάζονται καταστήματα, γραφεία ενοικίασης σκαφών, και αυτοκινήτων, σταθμός ανεφοδιασμού καυσίμων, WC και ντουζ.

Η μαρίνα λειτουργεί όλο το χρόνο. Στο γραφείο υποδοχής που βρίσκεται στο κτίριο Διοίκησης θα μπορέσετε να τακτοποιήσετε όλα τα διαδικαστικά σχετικά με την παραμονή σας στην μαρίνα.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΑΡΙΝΑΣ							
Ηλεκτρικό ρεύμα	Νερό	Πρόγνωση καιρού	Ταχυδρομείο	τηλ. Θάλαμος	Επισκευαστική ζώνη	Χερσαίος χώρος σκαφών	Travelift
Γερανός	Γλύστρα	Δύτης	WC	Ντουζ	Καύσιμα	Super Market	Εστιατόριο
Καφετέρια	Ναυτιλακή	Πλυντήρια	Ενοικιάσεις σκαφών	Ενοικιάσεις Αυτοκινήτων	Λιμεναρχείο	Καταστήματα	Μπαρ
Τελωνείο	Γραφεία μαρίνας	Ταξί	Ενοικιάσεις Κινητών Τηλεφώνων	Αποθήκη αποσκευών	Αποθήκες	Χώροι στάθμευσης	

Λιμάνι και Μαρίνα Πύλου

Με το από 4-1-1834 Διάταγμα "Περί Λιμενίων Αρχών", το Ελληνικό Κράτος διαιρείτο σε πέντε παράλια τμήματα. Το παραλιακό τμήμα από τις εκβολές του Αλφειού μέχρι το ακρωτήριο Ταίναρο, στο οποίο ανήκε και ο "λιμνή των Καλαμών" είχε πρωτεύοντα λιμένα αυτόν του Νεοκάστρου, σημερινή Πύλο.

Ο ιστορικός όρμος του Ναυαρίνου, αποτελεί το μεγαλύτερο φυσικό λιμάνι της Μεσογείου, με την στενόμακρη νησίδα Σφακτηρία να τον κλείνει από τα δυτικά αφήνοντας δύο μικρά περάσματα.

Το λιμάνι της Πύλου χρησιμοποιείται μόνο ως κέντρο ανεφοδιασμού των διερχόμενων πλοίων. Τα πλοία προμηθεύονται νερό εν αφθονία μέσω του μόνιμου δικτύου υδρεύσεως με απόδοση 200 τόνους κατά το 24ωρο, τρόφιμα και ιδιαίτερος ελαιόλαδο και τέλος υγρά

καύσιμα από την θέση Παναγία (της νήσου Σφακτηρίας) από δεξαμενές πετρελαίου. Η αγκυροβολία όμως των μεγάλων πλοίων γίνεται μισό μίλι ανοικτά της πόλεως της Πύλου και μόνο τα μικρότερα σκάφη δύνανται να αγκυροβολήσουν πλησιέστερα στην πόλη της Πύλου.

Υπάρχει μικρός λιμενοβραχίονας κατευθυνόμενος από τα δυτικά προς τα βόρεια μήκους 100 μέτρων περίπου κατάλληλος μόνο για λέμβους και πλοιάρια, με βάθος 4 περίπου μέτρα καθ' όλη την έκτασή του. Στην κεφαλή του λιμενοβραχίονα υπάρχει σταθερός και ερυθρού χρώματος φάρος που υποδεικνύει την θέση της Πύλου κατά την νύχτα.

Στην Πύλο τέλος υπάρχει οργανωμένη μαρίνα 250 θέσεων για τον ελλιμενισμό μικρών και μεσαίων σκαφών, η οποία βρίσκεται υπό κατασκευή.

Λιμάνι Κυπαρισσίας

Το λιμάνι της Κυπαρισσίας έχει την δυνατότητα ελλιμενισμού αρκετών σκαφών, μηχανοκίνητων και ιστιοφόρων. Το λιμάνι αυτή την περίοδο επεκτείνεται και αναβαθμίζεται προκειμένου να εξυπηρετεί περισσότερα σκάφη. Αναλυτικότερα, το έργο αυτό αφορά στην κρηπίδωση του νοτιοανατολικού τμήματος του λιμανιού και παράλληλα την επέκταση, κατά 200 μέτρα, του υπάρχοντος μόλου. Συγκεκριμένα το έργο, δαπάνης 6.500.000 ευρώ, θα το αναλάβει η κατασκευαστική εταιρεία «DS», ενώ η υλοποίησή του θα πραγματοποιηθεί το συντομότερο δυνατόν. Στην πόλη της Κυπαρισσίας δεν υπάρχει μαρίνα αλλά αλιευτικό καταφύγιο.

3.4. Αεροπορική υποδομή

Στην περιοχή του νομού Μεσσηνίας υπάρχει το μοναδικό πολιτικό αεροδρόμιο της Πελοποννήσου το οποίο όμως εκτελεί μόνο πτήσεις charter εξωτερικού.

Στο αεροδρόμιο της Καλαμάτας, από τις αρχές του έτους έως το τέλος Μαΐου, σύμφωνα με τα πρώτα στατιστικά στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας του κρατικού αερολιμένα της Καλαμάτας, προσγειώθηκαν 124 αεροσκάφη, από τα οποία αφίχθηκαν 8.811 επιβάτες και αναχώρησαν άλλοι 5.753. Πέρυσι, στο αντίστοιχο χρονικό διάστημα, κινήθηκαν 122 αεροσκάφη, από τα οποία αποβιβάστηκαν 8.278 άτομα και αναχώρησαν 4.808. Η κίνηση παρουσιάζεται φέτος αυξημένη, σε ποσοστό 6%. Αυξημένη σε ποσοστό 10% ήταν η κίνηση των πτήσεων

τσάρτερ τον Μάιο του 2004 από τον Μάιο του 2003. Συγκεκριμένα, φέτος αφίχθησαν 112 αεροσκάφη από τα οποία αποβιβάστηκαν 8.259 επιβάτες και επιβιβάστηκαν 5.637. Πέρυσι τον Μάιο αφίχθησαν 110 αεροσκάφη, από τα οποία αποβιβάστηκαν 7.513 άτομα και αναχώρησαν 4.562.

Οι περισσότεροι τουρίστες που επισκέφθηκαν την Μεσσηνία προέρχονταν από την Βρετανία και ακολουθούν αυτοί από την Ολλανδία και την Νορβηγία.

Αρκετοί τοπικοί φορείς έχουν διατυπώσει το αίτημα για πτήσεις και στο εσωτερικό της χώρας και κυρίως πτήσεων γραμμής από την Αθήνα.

4. Περιβάλλον – ύδρευση – αποχέτευση

4.1. Γενικά

Το φυσικό περιβάλλον αποτελεί τη βάση ανάπτυξης οποιασδήποτε τουριστικής δραστηριότητας. Η προστασία του, αναβάθμιση και ορθή διαχείρισή του είναι ταυτόσημη με την ιδέα της τοπικής ανάπτυξης. Η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος αποτέλεσε και αποτελεί μια από τις βασικές αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού και ειδικότερα του μαζικού τουρισμού. Για τον αγροτουρισμό το φυσικό περιβάλλον αποτελεί το κεφάλαιο ανάπτυξης του. Γι' αυτό προϋπόθεση οποιασδήποτε τοπικής αναπτυξιακής πρωτοβουλίας θα πρέπει να είναι η ύπαρξη περιβαλλοντολογικού διαχειριστικού σχεδίου.

Στον Νομό Μεσσηνίας το περιβάλλον, αυτό που το αποτελούν οι παραλίες 140 χιλιομέτρων, οι ποταμοί Πάμισος, Νέδα, Νέδοντας κ.α. , υδροβιότοπος Γιάλοβας, δάση, η γλωρίδα και η πανίδα, θα πρέπει να αξιοποιηθεί και κυρίως να συντηρηθεί για να μην καταστραφεί.

4.2. Βιολογικοί καθαρισμοί

Στον νομό λειτουργεί μια μόνο εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων κι' αυτό είναι στον Δήμο Καλαμάτας.

Επίσης στο αρχικό στάδιο κατασκευής των εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων βρίσκεται και ο Δήμος Πύλου.

ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Οι εγκαταστάσεις Βιολογικού Καθαρισμού είναι κατασκευασμένες στην περιοχή ΒΑΛΤΟΣ του τοπικού διαμερίσματος Αντικαλάμου του Δήμου Καλαμάτας. Αρχικά στο τέλος της δεκαετίας του '70 κατασκευάστηκε και λειτουργούσε στο παραπάνω χώρο Βιολογικός Καθαρισμός για την επεξεργασία βοθρολυμάτων μέχρι το 1982 όπου συστήθηκε η Δ.Ε.Υ.Α.Κ. (κατά ουσία οι Βιολογικοί Καθαρισμοί στην Ελλάδα ξεκίνησαν να κατασκευάζονται μετά το 1981).

Μέχρι την κατασκευή του Βιολογικού Καθαρισμού η «εύκολη» λύση για την διάθεση των οικιακών λυμάτων, αλλά και των βιομηχανικών, όχι μόνο στην Καλαμάτα αλλά και σε όλες τις ελληνικές πόλεις, ήταν η απ' ευθείας διοχέτευση τους στην θάλασσα, στους ποταμούς και σε εκτάσεις που βρίσκονται έξω από τις πόλεις. Έτσι δεν λύνεται το πρόβλημα. Απλά μεταφέρεται σε άλλες περιοχές και ευαίσθητους αποδέκτες. Οι αποδέκτες των ακαθάρτων νερών «επιστρέφουν» πίσω την ρύπανση που δέχονται με διάφορες μορφές στους ίδιους «ρυπαντές» με πολύ σκληρό νόμισμα την ρύπανση που υφίστανται.

Ο Βιολογικός Καθαρισμός έρχεται να θέσει οριστικό τέρμα σ' αυτό το πρόβλημα και αναλαμβάνει να αποδώσει και πάλι στο περιβάλλον καθαρισμένα πλέον αστικά λύματα διότι καθημερινά ελέγχεται τόσο η ποιότητα των εισερχόμενων λυμάτων όσο και άλλες παράμετροι που αφορούν την λειτουργικότητα των εγκαταστάσεων.

Το 1986 λειτουργεί ο Βιολογικός Καθαρισμός αστικών αποβλήτων δυναμικότητας 20,000 ισοδύναμων κατοίκων. Το 1993 λειτουργεί με δυναμικότητα 60,000 ισοδύναμων κατοίκων και από το καλοκαίρι του 2000 λειτουργεί με δυναμικότητα 120,000 ισοδύναμων κατοίκων. Έχουν κατασκευαστεί τα απαραίτητα δίκτυα, στις εγκαταστάσεις της επεξεργάζονται τα λύματα όλων των παράκτιων οικισμών του Μεσσηνιακού κόλπου από τις Κιτριές μέχρι τους Χράνους ενώ ήδη στο δίκτυο της έχουν συνδεθεί, εκτός της Καλαμάτας, η Μεσσήνη, το ΤΕΙ, τα Βιομηχανικά Σφαγεία και το νέο Νομαρχιακό Νοσοκομείο Μεσσηνίας στην περιοχή Σπερχογείας.

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΟΣΙΜΩΝ & ΘΑΛΑΣΣΙΝΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

Στην επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης του Δήμου Καλαμάτας έχει ανατεθεί από το ΥΠΕΧΩΔΕ ο έλεγχος των νερών κολύμβησης του Νομού Μεσσηνίας. Έτσι κάθε κολυμβητική περίοδο (Μάιος – Οκτώβριος) πραγματοποιούνται δειγματοληψίες και αναλύσεις σε 51 ακτές σε όλη την Μεσσηνία με συχνότητα δύο δειγματοληψίες το μήνα ενώ τον Αύγουστο μία επί πλέον. Παράλληλα η ΔΕΥΑΚ και για δικό της λογαριασμό πραγματοποιεί τον αυτό έλεγχο σε επιπλέον 8 σημεία στην περιοχή της Καλαμάτας.

Τα αποτελέσματα από τον έλεγχο αυτό και την τοποθέτηση «μπλε» σημαίων σε πολλές ακτές μας δείχνουν ότι είναι καθαρές και τα νερά κατάλληλα για κολύμβηση σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες.

Ο ποιοτικός έλεγχος ποσίων νερών στην περιοχή της Καλαμάτας είναι μηνιαίος και τα σημεία δειγματοληψίας είναι δέκα (10). Ο έλεγχος γίνεται σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (80/778/ΕΟΚ) και μέχρι σήμερα δεν προκύπτει από τα στοιχεία που έχουμε κακή ποιότητα πόσιμου νερού.

Τα πιο πάνω δημοσιοποιούνται στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης τις ακριβώς επόμενες μέρες από τα οριστικά αποτελέσματα.

4.3. Δίκτυα αποχέτευσης

Όλοι οι Δήμοι του Νομού Μεσσηνίας και τα Δημοτικά Διαμερίσματα, εκτός των Δήμων Καλαμάτας και Μεσσήνης, στερούνται δίκτυα λυμάτων. Η κάλυψη των υποδομών αποχέτευσης σε όλους τους

Δήμους και όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα γίνεται με βόθρους . Κύριος αποδέκτης των λυμάτων είναι τα ποτάμια και η επιφάνεια του εδάφους .

4.4. Ύδρευση

Η πόλη της Καλαμάτας υδρεύεται από τις πηγές του ποταμού Άρι, που βρίσκεται στο χωριό Πήδημα και η παροχή του νερού είναι 2.800 κυβικά μέτρα/ώρα. Ο ποιοτικός έλεγχος ποσίων νερών στην περιοχή της Καλαμάτας είναι μηνιαίος και τα σημεία δειγματοληψίας είναι δέκα (10). Ο έλεγχος γίνεται σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (80/778/ΕΟΚ) και μέχρι σήμερα δεν προκύπτει από τα στοιχεία που έχουμε κακή ποιότητα πόσιμου νερού.

Η συμπρωτεύουσα του Νομού, η Μεσσήνη υδρεύεται από τις πηγές του Αγίου Παύλου και από γεωτρήσεις. Όποτε όμως υπάρχει πρόβλημα επάρκειας νερού παίρνει νερό από τον Σύνδεσμο Ύδρευσης, από τις πηγές του ποταμού Άρι όπου υδρεύεται η πόλη της Καλαμάτας.

Γενικότερα οι Δήμοι και τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Νομού Μεσσηνίας υδρεύονται από πηγές και γεωτρήσεις. Σε όλες τις παροχές υπάρχουν υδρομετρητές , με αποτέλεσμα να δύναται να οργανωθεί η ορθή καταγραφή της ποσότητας του νερού που καταναλώνεται και να εφαρμοστεί δια μέσω αυτού μία ορθή τιμολογιακή πολιτική.

Στον Νομό υπάρχουν συνολικά τρεις (3) Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α) όπου διαχειρίζονται την ύδρευση. Οι Δήμοι αυτοί που διαθέτουν Δ.Ε.Υ.Α. είναι ο Δήμος Λεύκτρου, Μεσσήνης και Καλαμάτας. Επίσης στον Νομό Μεσσηνίας υπάρχουν τέσσερις σύνδεσμοι ύδρευσης οι οποίοι είναι:

- Σύνδεσμος Ύδρευσης “Ρίντομο” στον Δήμο Αβίας.
- Σύνδεσμος Ύδρευσης “Άγιος Φλώρος” στον Δήμο Ιθώμης.
- Σύνδεσμος Ύδρευσης Καλαμάτας, Μεσσήνης και γειτονικών Δήμων.
- Και τέλος Σύνδεσμος Ύδρευσης “Άνω Μεσσηνίας” στον Δήμο Μελιγαλά.

4.5. Διάθεση απορριμμάτων

Η περισυλλογή και η διαχείριση των απορριμμάτων στον Νομό Μεσσηνίας γίνεται από τον κάθε Δήμο με δική τους οργανωμένη υπηρεσία. Κάποιοι Δήμοι συμμετέχουν σε διαδημοτική συνεργασία με άλλους Δήμους για την κατασκευή και λειτουργία Χ.Υ.Τ.Α. όπως ο

Δήμος Μεθώνης που είναι σε διαδημοτική συνεργασία με τον Δήμο Κυπαρισσίας και ο Δήμος Χιλιοχωρίων με τον Δήμο Πύλου.

Έντονο πρόβλημα διάθεσης των απορριμμάτων αντιμετωπίζει ο Δήμος Καλαμάτας. Τα Δημοτικά Συμβούλια των Δήμων Μεσσήνης, Καλαμάτας, Τρικόρφου, Ιθώμης, Μελιγαλά, Οιχαλίας, Αρφαρών, Λεύκτρου, Αβίας, Θουρίας, Ανδρούσας, Άριος, Αριστομένη, Παπαφλέσσα, Βουφράδων, Πεταλιδίου, Αίπειας και Κορώνης έχουν ομόφωνα εγκρίνει την συνεργασία τους προκειμένου να δημιουργήσουν χώρο υγειονομικής ταφής απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α.).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΤΟΠΟΙ ΣΤΟ ΝΟΜΟ

5. Πολιτιστικά στοιχεία – Μνημεία με σημαντικό ενδιαφέρον – περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος

5.1. Προϊστορικές και Κλασσικές αρχαιότητες Νομού Μεσσηνίας

Σύμφωνα με την Ζ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων ο κατάλογος των κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων του Νομού Μεσσηνίας είναι:

Ακοβίτικα Καλαμάτας (ΦΕΚ 669/Β/25-9-1970), μέγαρο Πρωτοελλαδικής Εποχής και Ιερό Ποσειδώνος αρχαϊκών χρόνων.

Κοντά στον παραλιακό συνοικισμό Ακοβίτικα, 3 – 4 χλμ. Δυτικά της Καλαμάτας, αποκαλύφθηκε επίμηκες οικοδόμημα με προσανατολισμό από Β προς Ν. Το μεγαρόσχημο αυτό κτήριο ανήκει στην Πρωτοελλαδική Ι Ι Περίοδο όπως πιστοποιείται από τα σχετικά ευρήματα. Αναμφίβολα είναι το μεγαλύτερο γνωστό κτήριο της περιόδου αυτής στον ελλαδικό χώρο.

Δυτικότερα του «Μεγάρου» Α αποκαλύφθηκαν και άλλα δύο σύγχρονα, με ίδιο χαρακτήρα και οικοδομικά χαρακτηριστικά, κτίσματα της ΠΕ ΙΙ εποχής.

Σε απόσταση 650μ. περίπου από την σημερινή παραλία της Καλαμάτας αποκαλύφθηκε ορθογώνιο οικοδόμημα. Δύο επιγραφές σε συνδυασμό με άλλα ευρήματα – αφιερώματα συνέβαλαν καθοριστικά στην ταύτιση του χώρου με Ιερό αφιερωμένο στον Ποσειδώνα.

Στα Άνθεια (ΦΕΚ 145/Β/5-4-1983 – ΦΕΚ 963/Β/23-12-1994) υπάρχουν ευρήματα και μνημεία. Λουτρά ρωμαϊκών χρόνων, νεκροταφείο μυκηναϊκών θαλαμωτών τάφων καθώς και ένας ηγεμονικός θολωτός μυκηναϊκός τάφος, οι οποίοι χρονολογούνται στην υστεροελλαδική περίοδο. Τέλος βορειότερα εντοπίζεται η επιβεβαιωμένη από επιγραφικές μαρτυρίες ακρόπολη της κλασσικής πόλης Θουρίας.

Αγιαννάκης (ΦΕΚ 714/Β/10-12-1987 – ΦΕΚ 407/Β/20-5-1997), πρόκειται για αρχαία οχύρωση και θεμέλια οικοδομημάτων κλασσικών

χρόνων. Η περιοχή προστατεύεται με ζώνη Α απολύτου προστασίας (αδόμητη).

Στην **Αρτεμισία (ΦΕΚ 863/Β/6-7-2001)** μπορεί κανείς να δει τα ερείπια του Ιερού της Αρτέμιδος Λιμνάτιδος.

Αρχαία Μεσσήνη (ΦΕΚ 73/Β/14-2-1991), πρόκειται για αρχαιολογικό χώρο με τα Ιερά, τα δημόσια και ιδιωτικά κτίρια, που περικλείονται στο οχυρωματικό τείχος.

Τα σημαντικότερα μνημεία του αρχαιολογικού χώρου είναι:

-Συγκρότημα του Ασκληπιείου. Ναός του Ασκληπιού και της Υγείας. Είναι περίπτερος, δωρικός. Μετα την καταστροφή του από άγνωστη αιτία, ξανακτίστηκε καινούργιος, ολόκληρος από ντόπια σκληρή πέτρα.

-Μικτό θέατρο – Ωδείο. Ανήκει στο συγκρότημα του Ασκληπιείου. Από επιγραφή που βρέθηκε και η οποία το ονομάζει "δεικτήριον", χαρακτηρίζεται ως χώρος για ρητορικές επιδείξεις αλλά και ως τόπος συνελεύσεων, όπως της εκκλησίας του Δήμου.

-Βουλευτήριο. Ανήκει στο παραπάνω συγκρότημα και είναι μια ορθογώνια σχεδόν τετράγωνη αίθουσα, διαστάσεων 19X18,30 μέτρα, με δύο εισόδους στα δυτικά.

-Το Τείχος. Χρονολογείται στον 3^ο αιώνα π.Χ. και είναι ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της αρχαίας στρατιωτικής αρχιτεκτονικής. Πολύ εντυπωσιακή παραμένει σήμερα ακόμα η Αρκαδική Πύλη, στη βόρεια πλευρά του τείχους. Ήταν η κύρια πύλη της Μεσσήνης γιατί από την εξωτερική θύρα της ξεκινούσε ο δρόμος προς την αρκαδική Μεγαλόπολη.

-Ναός της Λιμνάτιδας ή Λαφρίας Άρτεμης. Πρόκειται για ναΐσκο ιωνικού ρυθμού που χρονολογείται στα μέσα περίπου του 3^{ου} αιώνα π.Χ.

-Ιερό του Ιθωμάτα Δία. Εδώ βρισκόταν το άγαλμα του θεού, έργο του Αργείου γλύπτη Αγελάδα. Ο τύπος του αγάλματος αυτού που παρίστανε το Δία παιδί, δεν μας είναι γνωστός.

-Θέατρο-Στάδιο. Από το θέατρο σώζονται τμήματα από τους αναλημματικούς τοίχους του κοίλου του θεάτρου. Από το στάδιο σώζονται καλύτερα οι κατώτερες σειρές των εδωλίων ιδιαίτερα στο τμήμα της σφενδόνης.

Στην Άνω Μέλπεια (ΦΕΚ 565/B/5-6-1998) υπάρχει αρχαϊκό οικοδόμημα στο ύψωμα "Πετρούλα".

Στον Αριστομένη (ΥΑ/22784/1118/12-6-2000) υπάρχει Μυκηναϊκός θαλαμωτός τάφος στη θέση "Τρανή Συκιά".

Βοϊδοκοιλιά Πυλίας – Διβάρι Γιάλοβας:

α) ΦΕΚ 853/B/4-9-1980

β) ΦΕΚ 691/B/12-11-1981

γ) ΦΕΚ 587/B/4-11-1987

Νεολιθική κατοίκηση στο "Σπήλαιο Νέστορος" και στον τύμβο Βοϊδοκοιλιάς Α, Πρωτοελλαδικός οικισμός, Μεσσοελλαδικός Τύμβος και θολωτός μυκηναϊκός τάφος στον τύμβο Α Βοϊδοκοιλιάς. Εκτεταμένο νεκροταφείο Ελληνιστικών χρόνων και διάσπαρτες αρχαιότητες από τα Μυκηναϊκά μέχρι τα Ρωμαϊκά χρόνια στο Διβάρι Γιάλοβας. Αρχαία κατοίκηση κλασικής – ελληνοιστικής εποχής στο Αρχαίο Κορυφάσιο, Κάστρο Βυζαντινών χρόνων (Παλιοναυαρίνο ή Παλαιόκαστρο)

Γαργαλιάνοι: «Κάναλος» και «Μέγας Κάμπος» (ΦΕΚ 635/B/16-5-2000). «Κάναλος», πρόκειται για θέση με λείψανα ταφικής και οικιστικής χρήσης από την εποχή του Χαλκού και «Μέγας Κάμπος», πρόκειται για λείψανα κατοίκησης Μέσης και Ύστερης Εποχής του Χαλκού.

Διαλισκάρι Μαραθούπολης (ΦΕΚ 1527/B/15-11-2001), εκτεταμένη παράλια εγκατάσταση με έπαυλη, ψηφιδωτά, συγκρότημα λουτρών και επιφανειακά ευρήματα των Υστέρων Ρωμαϊκών χρόνων και ενδείξεις για πρωϊμότερη χρήση του χώρου.

Διόδια και Στρέφι (ΦΕΚ 40/B/24-1-1995), όπου πρόκειται για Μυκηναϊκό θολωτό τάφο στη θέση "Πουρνάρια" (Διόδια) καθώς και για Τύμβο Εποχής του Χαλκού στη θέση "Γαλαροβούνι" (Στέφι).

Στο Ελαιοχώρι Καλαμών (ΦΕΚ 592/B/16-6-1998), υπάρχουν ερείπια μνημειώδους πολυγωνικού τείχους.

Εγκλιανού Ανάκτορο (Ανάκτορο Νέστορος) & Βολμιΐδια Χώρας Τριφυλίας.

α) ΦΕΚ 648/B/25-11-1968

Εκτεταμένο νεκροταφείο Μυκηναϊκών θαλαμωτών τάφων στον οικισμό «Βολμιΐδια» Χώρας Τριφυλίας.

β) ΦΕΚ 810/B/15-9-1995

Εκτεταμένα ερείπια μυκηναϊκής ανακτορικής εγκατάστασης στο λόφο του Επάνω Εγκλιανού – Θολωτοί και θαλαμωτοί μυκηναϊκή τάφοι, ερείπια της Κάτω πόλης στον Άνω και Κάτω Εγκλιανό. Η περιοχή προστατεύεται με Ζώνη Α απολύτου προστασίας (αδόμητης).

Ζαρνάτας Κάστρο και Κάμπου Αβίας θολωτός τάφος (ΦΕΚ 511/B/7-4-2000), πρόκειται για Μεσαιωνικό Κάστρο που εδράζεται σχεδόν εξολοκλήρου σε αρχαία οχύρωση κλασσικών – ελληνοιστικών χρόνων καθώς και για Μυκηναϊκό θολωτό τάφο στη θέση «Γαρμπελιά».

Θαλάμες (ΦΕΚ 1470/B/29-10-2001). Αρχιτεκτονικά λείψανα κυρίως κλασσικών χρόνων.

Κουφιέρου Σπήλαιο (ΦΕΚ 1273/B/13-12-1980). Σύνολο καταλοίπων από την Νεολιθική έως και τη Βυζαντινή εποχή στο χώρο του Σπηλαίου στο Παλαιό Λούτρο (θέση "Αγ. Ανάργυροι").

Στην Κυπαρισσία (ΦΕΚ 838/B/11-11-1994) υπάρχουν ερείπια αρχαίας πόλης με εκτεταμένα δημόσια και ιδιωτικά κτίρια Ελληνοιστικών και Ρωμαϊκών χρόνων (Αγορά – Forum) και νεκροταφεία.

Μεταξύ Κακαλετρίου και Στάσιμου (ΦΕΚ 848/B/15-11-1994) υπάρχει αρχαία ακρόπολη καθώς και λείψανα αρχαίου οχυρωματικού τείχους (ΦΕΚ 944/B/21-12-1994)

Στο Καπλάνι (ΦΕΚ 666/B/1-8-1996) υπάρχουν δυο Μυκηναϊκή θολωτοί τάφοι στη θέση "Βίγλα".

Στο Καπλάνι (ΦΕΚ 838/B/11-11-1994) υπάρχουν λείψανα αρχαίας ακρόπολης στο λόφο "Στυλάρι".

Στο Κορυφάσιο Πυλίας (ΦΕΚ 635/B/16-5-2000) υπάρχει Μυκηναϊκός θολωτός τάφος από τους παλαιότερους της Μεσσηνίας στη θέση "Χαρατσάρι", και προϊστορική εγκατάσταση στη θέση "Πόρτες".

Στη Κάτω Μέλλεια (ΦΕΚ 645/B/30-7-1996) υπάρχει χώρος με οικιστικά λείψανα κλασσικών και ελληνοιστικών χρόνων, στη θέση "Κρεμπενή".

Στο Κεφαλόβρυσο (πρώην Χαλβάτσου) (ΦΕΚ 792/B/28-6-2000) υπάρχει μικρός και σχεδόν ακέραιος μυκηναϊκός θολωτός τάφος στη θέση "Παλιόμυλος".

Λογγάς (ΦΕΚ 145/B/5-4-1983). Ερείπια Ιερού Απόλλωνος Κορύθου, στη θέση "Άγιος Ανδρέας".

Μάλθη (Αρχαίο Δώριον) (ΦΕΚ 55/B/14-2-1991). Αρχαία ακρόπολη Μεσοελλαδικών και Υστεροελλαδικών χρόνων, όπου αναπτύχθηκε ο μεγαλύτερος και καλύτερα γνωστός οικισμός της Μεσοελλαδικής εποχής στη Μεσσηνία. Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν μυκηναϊκή θολωτοί τάφοι.

Μαυροζούμαινας Γέφυρα (στην κοινότητα Νεοχωρίου του Δήμου Μελιγαλά) (ΦΕΚ 87/B/10-2-1981). Σημαντικό τεχνικό έργο Ελληνιστικών χρόνων με επισκευές και προσθήκες μέχρι τις μέρες μας.

Μουριατάδα (ΦΕΚ 839/B/11-11-1994), οχυρωμένη μυκηναϊκή εγκατάσταση και μυκηναϊκός θολωτός τάφος στο λόφο "Ελληνικό".

Νιχώρια – Καρποφόρα (ΦΕΚ 247/B/3-4-1995). Σε λοφοσειρά μήκους 500 μέτρα και σε απόσταση 2 χλμ. από τον Μεσσηνιακό Κόλπο, αναπτύχθηκε στη θέση Νιχώρια το μεγαλύτερο και σημαντικότερο οικιστικό κέντρο της περιοχής με συνεχή διάρκεια ζωής από την Μεσοελλαδική εποχή μέχρι και του Βυζαντινούς χρόνους. Υπάρχουν αξιόλογοι τάφοι διαφόρων χρονικών περιόδων και τύπων (θολωτοί, αψιδωτοί, θαλαμωτοί, πιθοειδείς κ.λ.π.). Η ανασκαφή του οικισμού έγινε από το Πανεπιστήμιο της Μίννεσοτα με υποδειγματικό τρόπο και με την συνεργασία πολλών ειδικευμένων επιστημόνων.

Στο Πεταλίδι (ΦΕΚ 780/B/29-12-1981) υπάρχουν, αρχαία ακρόπολη στο "Κάστρο", νεκροταφείο ελληνιστικών χρόνων καθώς και Ρωμαϊκά λουτρά στη παραλία.

Περιστεριά Τριφυλίας (ΦΕΚ 104/B/28-2-1991). Λόφος με μνημεία των Μυκηναϊκών χρόνων (οικισμός και μεγάλοι θολωτοί τάφοι) και με εγκατάσταση Ρωμαϊκής εποχής.

Προάστιο (ΦΕΚ 754/B/27-8-1996), Μυκηναϊκός θαλαμωτός τάφος και αρχαίο λατομείο στη θέση "Ράχη".

Σφακτηρία νήσος (ΦΕΚ 281/B/29-12-1956). Ιστορικός χώρος και περιοχή αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.

Στούπα (ΦΕΚ 926/B/10-11-1995 & ΦΕΚ 965/B/22-11-1995).
Ακρόπολη Αρχαίου Λεύκτρου με λείψανα οικισμού και οχύρωσης, κλασικής και βυζαντινής εποχής.

Τσουκαλαΐικα (ΦΕΚ 511/B/7-4-2000), κηρυγμένος ο λόφος "Κάστρο".

Φιλιατρά : α) **ΦΕΚ 771/B/5-12-1990**

Εγκατάσταση Πρώιμης Εποχής του Χαλκού στο "Στόμιου".

β) **ΦΕΚ 746/B/12-12-1985**

Σημαντικά λείψανα Μέσης και Ύστερης Εποχής του Χαλκού, στις θέσεις "Καστράκι" και "Άγιος Χριστόφορος".

Ψάρι Τριφύλιας (ΦΕΚ 18/B/23-11-1991). Δύο Μυκηναϊκοί θολωτοί τάφοι μεγάλων διαστάσεων και λείψανα κατοίκησης της Εποχής του Χαλκού στο ύψωμα "Μετσίκι".

Πύλος (Όρμος Ναυαρίνου) ΦΕΚ 35/B/2-2-1962

5.2. Βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία Νομού Μεσσηνίας

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΗΡΥΓΜΕΝΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

<u>A/A</u>	<u>ΜΝΗΜΕΙΟ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>Δ. Δ.</u>	<u>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</u>
1	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, θέση Παλιόχωρα, ΦΕΚ 873/B/30-11-1993	ΑΒΙΑΣ	ΑΒΙΑΣ	ΑΒΙΑ
2	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου, θέση Παλιόχωρα, ΦΕΚ 445/B/13-6-1994	ΑΒΙΑ	ΑΒΙΑΣ	ΑΒΙΑ
3	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 1813/B/29-9-1999	ΑΒΙΑΣ	ΑΒΙΑΣ	ΜΕΓΑΛΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ
4	Κρυφό Σχολειό, ΦΕΚ 584/B/15-7-1997	ΑΒΙΑΣ	ΑΒΙΑΣ	ΜΕΓΑΛΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ
5	Ι. Μ. Αγίου Νικήτα, ΦΕΚ 994/B/31-10-1996	ΑΒΙΑΣ	ΔΟΛΟΙ	ΑΝΩ ΔΟΛΟΙ
6	Ι.Ν. Προφήτη Ηλία, ΦΕΚ 891/B/30-11-1994	ΑΒΙΑΣ	ΔΟΛΟΙ	ΑΝΩ ΔΟΛΟΙ
7	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 591/B/7-7-1995	ΑΒΙΑΣ	ΔΟΛΟΙ	ΑΝΩ ΔΟΛΟΙ
8	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΝΑ του πύρου του Σαράβα, ΦΕΚ 591/B/7-7-1995	ΑΒΙΑΣ	ΔΟΛΟΙ	ΑΝΩ ΔΟΛΟΙ
9	Ι.Ν. Ευαγγελισμός Θεοτόκου, ΦΕΚ 591/B/7-7-1995	ΑΒΙΑΣ	ΔΟΛΟΙ	ΑΝΩ ΔΟΛΟΙ
10	Ι.Μ. Προφήτη Ηλία, ΦΕΚ 703/B/17-11-1981	ΑΒΙΑΣ	ΔΟΛΟΙ	ΚΑΛΙΑΝΕΙΚΑ

<u>A/A</u>	<u>ΜΝΗΜΕΙΟ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>Δ. Δ.</u>	<u>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</u>
11	Κρήνη, θέση Μέρνο	ΑΒΙΑΣ	ΔΟΛΟΙ	ΚΑΤΩ ΔΟΛΟΙ
12	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου	ΑΒΙΑΣ	ΔΟΛΟΙ	ΚΑΤΩ ΔΟΛΟΙ
13	Ι.Ν. Αγίου Βασιλείου, ΦΕΚ 363/Β/31-5-1991	ΑΒΙΑΣ	ΔΟΛΟΙ	ΚΑΤΩ ΔΟΛΟΙ
14	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, εντός ιδιοκτησίας Καμαρινέα, ΦΕΚ 116/Β/28-2-1996	ΑΒΙΑΣ	ΔΟΛΟΙ	ΚΑΤΩ ΔΟΛΟΙ
15	Μονή Αγίας Παρασκευής, θέση Κάτω Χώρα, ΦΕΚ 703/Β/17-11-1981	ΑΒΙΑΣ	ΔΟΛΟΙ	ΚΑΤΩ ΔΟΛΟΙ
16	Ι.Ν. Αγίου Κωνσταντίνου, ΦΕΚ 373/Β/19-6-1994	ΑΒΙΑΣ	ΔΟΛΟΙ	ΚΙΤΡΙΕΣ
17	Ι.Ν. Αη-Λιά, θέση Πολιάνα, ΦΕΚ 257/Β/18-3-1998	ΑΒΙΑΣ	ΚΑΜΠΟΣ	ΚΑΜΠΟΣ
18	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 77/Β/22-2-1981	ΑΒΙΑΣ	ΚΑΜΠΟΣ	ΚΑΜΠΟΣ
19	Ι.Ν. Αγίων Θεοδώρων, ΦΕΚ 38/Β/19-1-1965, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΑΒΙΑΣ	ΚΑΜΠΟΣ	ΚΑΜΠΟΣ
20	Ι.Ν. Ζωοδόχου Πηγής, ΦΕΚ 309/Β/29-5-1981	ΑΒΙΑΣ	ΚΑΜΠΟΣ	ΚΑΜΠΟΣ
21	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 572/2-8-1993	ΑΒΙΑΣ	ΚΑΜΠΟΣ	ΚΑΜΠΟΣ
22	Ερείπια μεταβυζαντινού κύργου του τ. πρωθυπουργού της Ελλάδας Αλ. Κουμουνδούρου, θέση Γαρμπελιά, ΦΕΚ 38/Β/18-1-1965	ΑΒΙΑΣ	ΚΑΜΠΟΣ	ΚΑΜΠΟΣ
23	Ι.Ν. Αγίου Βασιλείου, ΦΕΚ 768/Β/21-12-1981	ΑΒΙΑΣ	ΚΑΜΠΟΣ	ΟΡΟΒΑΣ
24	Ναός του Σωτήρα, ΦΕΚ 683/Β/21-9-1984	ΑΒΙΑΣ	ΚΑΜΠΟΣ	ΟΡΟΒΑΣ
25	Κτίριο ιδιοκτησίας Γ. Γιαννούκου, θέση Ράχη, ΦΕΚ 116/Β/28-2-1996	ΑΒΙΑΣ	ΚΕΝΤΡΟ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ
26	Ι.Μ. Προφήτη Ηλία, ΦΕΚ 1214/Β/26-11-1998	ΑΒΙΑΣ	ΚΕΝΤΡΟ	ΒΟΡΕΙΟ
27	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 1141/Β/22-12-1997	ΑΒΙΑΣ	ΚΕΝΤΡΟ	ΒΟΡΕΙΟ
28	Καθολικό ερειπωμένης Μονής Παναγίας Χελμού, ΦΕΚ 405/Β/9-7-1981	ΑΒΙΑΣ	ΚΕΝΤΡΟ	ΚΕΝΤΡΟ
29	Ι.Ν. Ταξιάρχη, ΦΕΚ 1025/Β/18-12-1991	ΑΒΙΑΣ	ΚΕΝΤΡΟ	ΚΕΝΤΡΟ
30	Ι.Ν. Αγίου Βασιλείου, ΦΕΚ 153/Β/13-3-1996	ΑΒΙΑΣ	ΚΕΝΤΡΟ	ΧΩΡΑ
31	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 535/Β/21-8-1992	ΑΒΙΑΣ	ΚΕΝΤΡΟ	ΧΩΡΑ
32	Ι.Ν. Ευαγγελισμού Θεοτόκου, ΦΕΚ 473/Β/17-12-1962	ΑΒΙΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟ	ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟ
33	Ι.Ν. Ζωοδόχου Πηγής, εντός του κάστρου Ζαρνάτας, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΑΒΙΑΣ	ΑΒΙΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟ
34	Ι.Ν. Αγίου Χαραλάμπους, ΦΕΚ 473/Β/17-12-1962	ΑΒΙΑΣ	ΑΒΙΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟ
35	Ι.Ν. Αγίων Νικολάου και Ιωάννου, ΦΕΚ 78/Β/23-2-1982	ΑΒΙΑΣ	ΑΒΙΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟ
36	Κάστρο Ζαρνάτας, ΦΕΚ 12/17-1-1958	ΑΒΙΑΣ	ΑΒΙΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟ
37	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΑΒΙΑΣ	ΑΒΙΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟ
38	Ι.Μ. Παναγίας Ανδρουμπεβίτζας (& Ταξιάρχων), ΦΕΚ 470/Β/9-5-1980	ΑΒΙΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟ	ΜΑΛΤΑ
39	Πύργος Μαυρίκου, ΦΕΚ 790/24-12-1993	ΑΒΙΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟ	ΜΑΛΤΑ
40	Γέφυρα Κοσκάρακα, ΦΕΚ 378/Β/24-5-1996	ΑΒΙΑΣ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ

<u>Α/Α</u>	<u>ΜΝΗΜΕΙΟ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>Δ. Δ.</u>	<u>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</u>
41	Ι.Ν. Υπαπαντής του Σωτήρος, θέση Κοσκάρακα, ΦΕΚ 700/Β/19-8-1997	ΑΒΙΑΣ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ
42	Πύργος Καπετάν Γεωργάκη Καπετανάκη, ΦΕΚ 1585/Β/31-12-1975	ΑΒΙΑΣ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ
43	Ι.Ν. Αγίας Κυριακής, θέση Μαυρίνιτσα, ΦΕΚ 176/Β/21-4-1982	ΑΒΙΑΣ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ
44	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, θέση Μαυρίνιτσα, ΦΕΚ 1071/Β/4-12-1997	ΑΒΙΑΣ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ
45	Βάρδια του Πύργου Καπετάν Γεωργάκη Καπετανάκη	ΑΒΙΑΣ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ	ΧΑΡΑΥΓΗ
46	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου	ΑΕΤΟΥ	ΑΓΡΙΑΙΑΣ	ΑΓΡΙΑΙΑΣ
47	Ι.Μ. Σωτήρος, ΦΕΚ 711/τ.Β/19-8-1997	ΑΕΤΟΥ	ΑΕΤΟΥ	ΑΕΤΟΣ
48	Ι.Ν. Αγίου Ιωάννου Θεολόγου	ΑΕΤΟΥ	ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ	ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ
49	Ι.Ν. Γενεθλίου Θεοτόκου	ΑΕΤΟΥ	ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ	ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ
50	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, κοιμητήριο, ΦΕΚ 549/τ.Β/17-6-1994	ΑΕΤΟΥ	ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ	ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ
51	Ι.Ν. Αγίου Πέτρου, ΦΕΚ 471/τ.Β/23-6-1994	ΑΕΤΟΥ	ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ	ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ
52	Ιερό Απόλλωνος Κορύθου, ΦΕΚ 145/τ.Β/5-4-1983	ΑΙΠΕΙΑΣ	ΛΟΓΓΑ	ΛΟΓΓΑ
53	Ι.Ν. Εισοδίων Θεοτόκου, θέση Καστέλλια, ΦΕΚ 236/τ.Β/7-4-1993	ΑΙΠΕΙΑΣ*	ΝΕΑΣ ΚΟΡΩΝΗΣ	ΝΕΑ ΚΟΡΩΝΗ
54	Ι.Ν. Αγίου Βασιλείου, ΦΕΚ 634/τ.Β/30-7-1997	ΑΙΠΕΙΑΣ	ΧΡΑΝΩΝ	ΚΑΚΚΟΡΕΥΜΑ
55	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου, ΦΕΚ 711/τ.Β/19-8-1997, ΦΕΚ 320/τ.Β/3-4-1998	ΑΙΠΕΙΑΣ	ΧΡΑΝΩΝ	ΧΡΑΝΟΙ
56	Ναυδριό Αγίας Θεοδώρας, ΦΕΚ 37/19-1-1965	ΑΝΔΑΝΙΑΣ	ΔΑΣΟΧΩΡΙΟΥ	ΔΑΣΟΧΩΡΙ
57	Κάστρο Κρέμπενης, λόφος Αγίου Δημητρίου	ΑΝΔΑΝΙΑΣ	ΚΑΤΩ ΜΕΛΠΕΙΑΣ	ΚΑΤΩ ΜΕΛΠΕΙΑ
58	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, θέση Γλιάτα, ΦΕΚ 873/τ.Β/30-11-1993	ΑΝΔΑΝΙΑΣ	ΜΑΝΔΡΑΣ	ΜΑΝΔΡΑ
59	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ	ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ	ΑΝΔΡΟΥΣΑ
60	Κάστρο Ανδρούσας	ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ	ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ	ΑΝΔΡΟΥΣΑ
61	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου	ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ	ΑΓΡΙΑΙΑΣ	ΑΓΡΙΑΙΑ
62	Ναός Σαμαρίνας (οσίας Μαρίας), ΦΕΚ 381/τ.Β/17-4-1980	ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ	ΕΛΛΗΝΟΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	ΕΛΛΗΝΟΕΚΚΛΗΣΙΑ
63	Ι.Ν. Κοίμησης Θεοτόκου, ΦΕΚ 883/τ.Β/4-12-1989	ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ	ΕΥΑΣ	ΕΥΑ
64	Ι.Ν. Αγίας Κυριακής	ΑΡΙΟΣ	ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΥ	ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΣ
65	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, θέση Ζαπάντι, ΦΕΚ 885/τ.Β/5-12-1989	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	ΧΟΡΕΥΤΡΑ
66	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 944/τ.Β/31-7-2000	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	ΠΑΛΑΙΑ ΑΕΤΟΦΩΛΙΑ
67	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 676/τ.Β/25-7-1995, ΦΕΚ 742/τ.Β/25-8-1997	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	ΒΟΥΤΑΙΝΑΣ	ΜΑΚΡΑΙΝΑ
68	Οχυρό συγκρότημα σε αγροτεμάχιο ιδιοκτησίας Α. Νικολόπουλου, θέση Παλιόπυργος, ΦΕΚ 964/18+10+96/23-9-1996	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	ΔΙΟΔΙΩΝ	ΔΙΟΔΙΑ
69	Ι.Ν. Αγίου Βασιλείου, ΦΕΚ 954/τ.Β/20-11-1991	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	ΠΕΛΕΚΑΝΑΔΑΣ	ΠΕΛΕΚΑΝΑΔΑ
70	Κρήνη Πλατανόβρυσης, ΦΕΚ 873/τ.Β/30-11-1993	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	ΠΛΑΤΑΝΟΒΡΥΣΗΣ	ΠΛΑΤΑΝΟΒΡΥΣΗ
71	Ι.Ν. Αγίου Θεοδώρου	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	ΣΤΕΡΝΑΣ	ΣΤΕΡΝΑ
72	Ι.Ν. Παναγίας, ΦΕΚ 1191/τ.Β/22-12-1997	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	ΣΤΡΕΦΙΟΥ	ΧΡΥΣΟΦΟΡΑ

<u>A/A</u>	<u>ΜΝΗΜΕΙΟ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>Δ. Δ.</u>	<u>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</u>
73	Ι.Ν. Παναγίας «Χαλεβιδιώτισσας», ΦΕΚ 285/24-3-1998	ΑΡΦΑΡΩΝ	ΑΓΡΙΛΟΥ	ΑΓΡΙΛΟΣ
74	Ι.Ν. Υπαπαντής του Σωτήρος	ΑΡΦΑΡΩΝ	ΑΓΡΙΛΟΥ	ΑΓΡΙΛΟΣ
75	Ι.Ν. Αγίου Χαραλάμπους	ΑΡΦΑΡΩΝ	ΑΓΡΙΛΟΥ	ΑΓΡΙΛΟΣ
76	Ι.Ν. Αγίου Ιωάννη, θέση Σέρβια	ΑΡΦΑΡΩΝ	ΑΡΦΑΡΩΝ	ΑΡΦΑΡΑ
77	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 611/Β/24-8-1988	ΑΡΦΑΡΩΝ	ΑΡΦΑΡΩΝ	ΠΛΑΤΥ
78	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 703/τ.Β/17-11-1981	ΑΡΦΑΡΩΝ	ΒΡΩΜΟΒΡΥΣΗΣ	ΒΡΩΜΟΒΡΥΣΗ
79	Ι.Ν. Αγίας Κυριακής	ΑΡΦΑΡΩΝ	ΠΗΔΗΜΑΤΟΣ	ΠΗΔΗΜΑ
80	Κάστρο Πηδήματος	ΑΡΦΑΡΩΝ	ΠΗΔΗΜΑΤΟΣ	ΠΗΔΗΜΑ
81	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 711/τ.Β/19-8-1997	ΑΥΛΩΝΑ	ΑΥΛΩΝΑ	ΑΥΛΩΝΑ
82	Ερείπια σταυρικού ναού, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΑΥΛΩΝΑ	ΠΛΑΤΑΝΙΩΝ	ΠΛΑΤΑΝΙΑ
83	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Σωτήρος, ΦΕΚ 922/τ.Β/23-12-1993	ΑΥΛΩΝΑ	ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟ
84	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 665/τ.Β/9-9-1988	ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	
85	Λατομείο, ΦΕΚ 1094/τ.Β/10-12-1997	ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	
86	Σηλαιώδης ναός, ΦΕΚ 1095/τ.Β/10-12-1997	ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	
87	Ι.Ν. Αγίας Τριάδος, ΦΕΚ 711/τ.Β/19-8-1997	ΔΩΡΙΟΥ	ΑΝΩ ΔΩΡΙΟΥ	ΑΝΩ ΔΩΡΙΟ
88	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου, ΦΕΚ 711/τ.Β/14-8-1997	ΔΩΡΙΟΥ	ΑΝΩ ΔΩΡΙΟΥ	ΑΝΩ ΔΩΡΙΟ
89	Οικία Γκριτζαλη, ΦΕΚ 1248/τ.Β/13-10-2000, ΦΕΚ 203/τ.Β/2-3-2001 (διόρθωση)	ΔΩΡΙΟΥ	ΨΑΡΙΟΥ	ΑΝΩ ΨΑΡΙ
90	Τρανή Βρύση	ΕΙΡΑΣ	ΑΜΠΕΛΙΩΝΑΣ	ΑΜΠΕΛΙΩΝΑ
91	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου, ΦΕΚ 172/τ.Β/21-2-2001	ΕΙΡΑΣ	ΝΕΔΑΣ	ΝΕΔΑ
92	Ι.Ν. Αγίας Μαρτίνας, ΦΕΚ 678/τ.Β/13-9-1988	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΑΙΘΑΙΑΣ	ΑΙΘΑΙΑ
93	Ναύδριο Κοιμήσεως της Θεοτόκου (κοντά στη μονή Προδρόμου στο Γαρδίκι), ΦΕΚ 473/τ.Β/17-12-1962	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΑΜΦΕΙΑΣ	ΑΜΦΕΙΑ
94	Ι.Ν. Αγίου Ιωάννη, ΦΕΚ 1094/τ.Β/10-12-1997	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΑΝΘΕΙΑΣ	ΑΝΘΕΙΑ
95	Οικία ιδιοκτησίας Φίλιππα – Γκίζα, ΦΕΚ 483/τ.Β/14-7-1988	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΑΝΘΕΙΑΣ	ΑΙΠΕΙΑΣ
96	Ελαιοτριβείο Μπουλμέτη – Γκίζα, ΦΕΚ 153/τ.Β/13-3-1996	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΑΝΘΕΙΑΣ	ΑΙΠΕΙΑΣ
97	Ι.Ν. Προφήτη Ηλία, ΦΕΚ 740/τ.Β/24-12-1992	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΑΝΘΕΙΑΣ	ΑΙΠΕΙΑΣ
98	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 1094/τ.Β/9-5-1980, ΦΕΚ 1094/τ.Β/10-12-1997	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΑΝΘΕΙΑΣ	ΑΙΠΕΙΑΣ
99	Ι.Ν. Αγίου Ιωάννη Θεολόγου, ΦΕΚ 970/τ.Β/26-11-1991	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΑΝΘΕΙΑΣ	ΑΙΠΕΙΑΣ
100	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, θέση Γεράνια, ΦΕΚ 477/τ.Β/9-5-1980	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΑΝΘΕΙΑΣ	ΑΙΠΕΙΑΣ
101	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 326/τ.Β/8-5-1973	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΜΙΚΡΟΜΑΝΗΣ	ΜΙΚΡΟΜΑΝΗ
102	Ι.Ν. Ύψωσης Τιμίου Σταυρού, ΦΕΚ 446/τ.Β/14-6-1994, ΦΕΚ 681/13-9-1994	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΠΟΛΙΑΝΗΣ	ΠΟΛΙΑΝΗ
103	Ι.Ν. Κοίμησης της Θεοτόκου	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΠΟΛΙΑΝΗΣ	ΠΟΛΙΑΝΗ
104	Ι.Ν. Αγίου Παντελεήμονα, ΦΕΚ 1025/τ.Β/18-12-1992	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΠΟΛΙΑΝΗΣ	ΠΟΛΙΑΝΗ

<u>Α/Α</u>	<u>ΜΝΗΜΕΙΟ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>Δ. Δ.</u>	<u>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</u>
105	Οικία Λυμπεροπούλου-Πανοπούλου, ΦΕΚ 494/τ.Β/14-7-1988	ΙΘΩΜΗΣ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΕΙΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΕΙΟ
106	Ι.Ν. Αγίου Κωνσταντίνου & Ελένης, ΦΕΚ 1011/15-11-1996	ΙΘΩΜΗΣ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΕΙΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΕΙΟ
107	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, θέση Μπουρνάζι, ΦΕΚ 1011/5-11-1996	ΙΘΩΜΗΣ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΕΙΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΕΙΟ
108	Ι.Ν. Παναγίτσας, ΦΕΚ 740/τ.Β/24-12-1992	ΙΘΩΜΗΣ	ΒΑΛΥΡΑΣ	ΒΑΛΥΡΑ
109	Ι.Ν. Αγίου Βλασίου	ΙΘΩΜΗΣ	ΒΑΛΥΡΑΣ	ΒΑΛΥΡΑ
110	Ι.Ν. Αγίου Σπυρίδωνα, ΦΕΚ 446/τ.Β/14-6-1994	ΙΘΩΜΗΣ	ΖΕΡΜΠΙΣΙΩΝ	ΖΕΡΜΠΙΣΙΑ
111	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 594/τ.Β/7-7-1995	ΙΘΩΜΗΣ	ΜΑΥΡΟΜΑΤΙΟΥ	ΜΑΥΡΟΜΑΤΙ
112	Ι.Ν. Αγίου Ιωάννου Ριγανά, ΦΕΚ 594/τ.Β/7-7-1995	ΙΘΩΜΗΣ	ΜΑΥΡΟΜΑΤΙΟΥ	ΜΑΥΡΟΜΑΤΙ
113	Παλαιά Μονή Βουλκάνου, ΦΕΚ 473/7-12-1962	ΙΘΩΜΗΣ	ΜΑΥΡΟΜΑΤΙΟΥ	ΜΑΥΡΟΜΑΤΙ
114	Διαλυμένη Μονή Ανδρομονάστηρου-θέση Ανδρομονάστηρο	ΙΘΩΜΗΣ	ΜΑΥΡΟΜΑΤΙΟΥ	ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ
115	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, θέση Μεσορούγα, ΦΕΚ 60/5-2-1966	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΛΑΓΟΝΙΑΣ	ΑΛΑΓΟΝΙΑ
116	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, θέση Κάτω Μεριά	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΛΑΓΟΝΙΑΣ	ΑΛΑΓΟΝΙΑ
117	Ι.Μ. Αγίου Ιωάννου Προδρόμου «Σκρούμπη»	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΝΤΙΚΑΛΑΜΟΥ	ΑΝΤΙΚΑΛΑΜΟΣ
118	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΝΤΙΚΑΛΑΜΟΥ	ΑΝΤΙΚΑΛΑΜΟΣ
119	Ι.Ν. Τιμίου Προδρόμου, καθολικό μονής Μελέ, ΦΕΚ 740/τ.Β/24-12-1992	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ
120	Γεφύρι ποταμού Νέδοντα, θέση Ματζίνια, ΦΕΚ 956/17-10-1996, ΦΕΚ 1094/τ.Β/4-12-1996	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ
121	Ι.Ν. Εισοδίων Θεοτόκου, ΦΕΚ 894/τ.Β/30-10-1995	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ
122	Οικία Πουλουπάτη, ΦΕΚ 12/τ.Β/14-1-1994	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ
123	Ι.Ν. Υπαπαντής Σωτήρος, ΦΕΚ 678/τ.Β/13-4-1988	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ
124	Ι.Ν. Παμμεγίστων Ταξιαρχών, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΣΠΡΟΧΩΜΑΤΟΣ	ΑΣΠΡΟΧΩΜΑ
125	Περιοχή Ακοβίτικα, ΦΕΚ 669/τ.Β/25-9-1970	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΣΠΡΟΧΩΜΑΤΟΣ	ΑΚΟΒΙΤΙΚΑ
126	Ι.Ν. Εισοδίων Θεοτόκου, ΦΕΚ 2253/τ.Β/31-12-1999	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΒΕΡΓΑΣ	ΑΝΩ ΒΕΡΓΑ
127	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 591/τ.Β/7-7-1995	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΒΕΡΓΑΣ	ΑΝΩ ΒΕΡΓΑ
128	Ι.Ν. Αγίου Ιωάννη Θεολόγου, ΦΕΚ 591/τ.Β/7-7-1995	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΒΕΡΓΑΣ	ΑΝΩ ΒΕΡΓΑ
129	Ι.Ν. Αγίας Παρασκευής, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΒΕΡΓΑΣ	ΑΝΩ ΒΕΡΓΑ
130	Ι.Ν. Αγίου Κωνσταντίνου, ΦΕΚ 319//τ.Β/27-5-1988	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΒΕΡΓΑΣ	ΚΑΤΩ ΒΕΡΓΑ
131	Τμήμα τείχους της Βέργας, 352/31-5-1967	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΒΕΡΓΑΣ	ΚΑΤΩ ΒΕΡΓΑ
132	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, παραλία Βέργας	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΒΕΡΓΑΣ	ΚΑΤΩ ΒΕΡΓΑ
133	Ι.Ν. Αγίου Σπυρίδωνα, ΦΕΚ 593/τ.Β/7-7-1995	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΒΕΡΓΑΣ	ΚΑΤΩ ΒΕΡΓΑ
134	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, καθολικό Μονής Δημόβης, ΦΕΚ 886/τ.Β/7-12-1989	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΕΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ	ΕΛΑΙΟΧΩΡΙ

<u>Α/Α</u>	<u>ΜΝΗΜΕΙΟ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>Δ. Δ.</u>	<u>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</u>
135	Ι.Μ. Αγίας Τριάδας, μετόχι Μονής Δημιόβης, ΦΕΚ 177/τ.Β/16-3-1990	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΕΛΛΙΟΧΩΡΙΟΥ	ΕΛΛΙΟΧΩΡΙ
136	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Εφεσίου, οδός Μητροπολίτου Εφεσίου, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
137	Ι.Ν. Αγίων Αποστόλων, πλατεία 23 ^{ης} Μαρτίου, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
138	Ι.Ν. Αγίων Αναργύρων, πλατεία Υπαπαντής στον περίβολο της οικίας Αλεξάκη, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
139	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου, προμαχώνας Κάστρου, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
140	Ι.Ν. Παναγίας Καλομάτας, προμαχώνας Κάστρου, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
141	Ι.Ν. Αγίου Σώζοντος, επί ανωνύμου οδού που ξεκινά από την οδό Αλαγονίας, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
142	Ι.Ν. Τριών Ιεραρχών, διασταύρωση οδών Αλαγονίας & Βιλεαρδουίνου, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
143	Κάστρο Καλαμάτας, ΦΕΚ 28/26-2-1922	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
144	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου, θέση Τούρλες επί της οδού Καλαμάτας – Σπάρτης, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
145	Ι.Ν. Αγίου Κωνσταντίνου Μονής Καλογραιών, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
146	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Φραγκόλιμνας – Αγίου Αθανασίου Τζάνε, οδός Μητροπολίτου Μελετίου, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
147	Ι.Ν. Αγίου Χαράλαμπος, νεκροταφείο, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
148	Ι.Ν. Αγίας Κυριακής, οδός Γορτυνίας, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
149	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, οδός Αλαγονίας, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
150	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ανάμεσα στις οδούς Αγ. Νικολάου & Αριστοδήμου, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
151	Παλαιά Μονή Βελανιδιάς, ΦΕΚ 222/τ.Β/20-3-1997	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
152	Οικία Αγά Αρναούτογλου – Κορφιωτάκη, πλατεία Υπαπαντής, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
153	Κτίριο ιδιοκτησίας Ν. Αναστασόπουλου, Κυριακού 2, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
154	Οικία ιδιοκτησίας Παπουλάκου, Αγ. Ιωάννου 22, ΦΕΚ/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
155	Οικία ιδιοκτησίας Κατσικέα, πάροδος Αγ. Ιωάννου, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
156	Οικία ιδιοκτησίας Ι. Παπαδόπουλου, Φαρών 115 & Β. Γεωργίου 18, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
157	Νοσοκομείο του Αγάνα, ιδιοκτησίας Ιωάννη Μουραφέτη, πάροδος Αγ. Ιωάννου, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	

Α/Α	ΜΝΗΜΕΙΟ	ΔΗΜΟΣ	Δ. Δ.	ΟΙΚΙΣΜΟΣ
158	Οικία ιδιοκτησίας Καρβέλα, πάροδος Αγ. Ιωάννου & Βιλλεαρδουίνου, ΦΕΚ 13471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
159	Ι.Ν. Μικρών Ταξιαρχών, πλατεία Μαυρομιχάλη, ΦΕΚ 886/τ.Β/7-12-1989	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
160	Μανδρότοιχος οικίας Ευταξοπούλου – Φέγκερ, Κυριακού 2, ΦΕΚ 994/31-10-1996	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
161	Ιερά Μονή Βελανιδιάς, ΦΕΚ 678/τ.Β/19-9-1988	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
162	Ι.Ν. Αγίου Φανουρίου, ΦΕΚ 222/τ.Β/20-3-1997	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
163	Ι.Μ. Προφήτη Ηλία	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
164	Ι.Ν. Παναγίας Μυρτιδιώτισσας, Ηροδότου & Μαιζώνας, ΦΕΚ 899/τ.Β/19-12-1989	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
165	Σπηλαιώδης ναός Αγίου Ιωάννου, ΝΔ του Κάστρου, ΦΕΚ 471/τ.Β/28-8-1987	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	
166	Ι.Μ. Ζωοδόχου Πηγής	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΛΑΔΑ	ΛΑΔΑΣ
167	Ι.Ν. Αγίου Αθανασίου, ΦΕΚ 1214/τ.Β/26-11-1998	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΛΑΔΑ	ΛΑΔΑΣ
168	Ι.Ν. Αγίου Βασιλείου, ΦΕΚ 52/τ.Β/30-1-1990	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΛΑΔΑ	ΛΑΔΑΣ
169	Ι.Ν. Ταξιαρχών, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΛΑΔΑ	ΛΑΔΑΣ
170	Ι.Ν. Αγίου Σπυρίδωνα ή Αγ. Ιωάννης ο Θεολόγος, ΦΕΚ 177/τ.Β/16-3-1990	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΜΙΚΡΗΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ	ΠΑΛΑΙΑ ΜΙΚΡΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ
171	Ι.Ν. Αγίου Αθανασίου, ΦΕΚ 885/τ.Β/5-12-1989	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΜΙΚΡΗΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ	ΠΑΛΑΙΑ ΜΙΚΡΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ
172	Ι.Ν. Αγίων Αποστόλων, ΦΕΚ 886/τ.Β/7-12-1989	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΜΙΚΡΗΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ	ΠΑΛΑΙΑ ΜΙΚΡΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ
173	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 886/τ.Β/7-12-1989	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΜΙΚΡΗΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ	ΠΑΛΑΙΑ ΜΙΚΡΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ
174	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 889/τ.Β/19-12-1989	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΜΙΚΡΗΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ	ΠΑΛΑΙΑ ΜΙΚΡΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ
175	Ι.Ν. Αγίου Χαραλάμπους, ΦΕΚ 885/τ.Β/5-12-1989	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΜΙΚΡΗΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ	ΠΑΛΑΙΑ ΜΙΚΡΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ
176	Πύργος Καπετανάκη (Παναγιώταρου), ΦΕΚ 606/τ.Β/3-10-1967	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΜΙΚΡΗΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ	ΠΑΛΑΙΑ ΜΙΚΡΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ
177	Ι.Ν. Αγίας Αικατερίνης, ΦΕΚ 883/τ.Β/4-12-1989	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΝΕΔΟΥΣΑΣ	ΝΕΔΟΥΣΑ
178	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Μονής Μαρδακίου, ΦΕΚ 886/τ.Β/7-12-1989	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΝΕΔΟΥΣΑΣ	ΝΕΔΟΥΣΑ
179	Ι.Ν. Θεοτόκου, θέση Σέλιτσα, ΦΕΚ 116/τ.Β/28-2-1996	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΒΑΣΙΛΙΤΣΙΟΥ	ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ
180	Ι.Ν. Ευαγγελισμού Θεοτόκου	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΒΟΥΝΑΡΙΩΝ	ΒΟΥΝΑΡΙΑ
181	Κάστρο Κορώνης, ΦΕΚ 28/26-2-1922	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΚΟΡΩΝΗ	ΚΟΡΩΝΗ
182	Ι.Ν. Ελεήστριας, Κάστρο Κορώνης, ΦΕΚ 575/τ.Β/30-6-1995	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΚΟΡΩΝΗ	ΚΟΡΩΝΗ
183	Οικισμός Κορώνης, ΦΕΚ 527/τ.Β/31-5-1979	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΚΟΡΩΝΗ	ΚΟΡΩΝΗ
184	Ι.Ν. Αγίου Χαραλάμπους, Κάστρο Κορώνης, ΦΕΚ 570/τ.Β/29-6-1995	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΚΟΡΩΝΗ	ΚΟΡΩΝΗ
185	Εικονοστάσιο – Πηγή, οδός Λαγααδίτη, ΦΕΚ 177/τ.Β/16-3-1990	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΚΟΡΩΝΗ	ΚΟΡΩΝΗ
186	Υδραγωγείο, ΦΕΚ 52/τ.Β/30-1-1990	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΚΟΡΩΝΗ	ΚΟΡΩΝΗ
187	Ι.Μ. Παναγίας Γριβιτσιανής ή Αγίων Θεοδώρων	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΦΑΛΑΝΘΗ	ΧΩΜΑΤΕΡΟ
188	Καθολικό Ι.Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΧΡΥΣΟΚΕΛΑΡΙΑΣ	ΧΡΥΣΟΚΕΛΑΡΙΑ

A/A	ΜΝΗΜΕΙΟ	ΔΗΜΟΣ	Δ. Δ.	ΟΙΚΙΣΜΟΣ
189	Κάστρο Κυπαρισσίας, ΦΕΚ 87/τ.Β/1-2-1981	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
190	Άνω Πόλη Κυπαρισσίας, ΦΕΚ 1159/τ.Β/29-12-1979	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
191	Αρχαιολογικός χώρος Άνω Πόλης Κυπαρισσίας, ΦΕΚ 347/τ.Β/10-4-1998	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
192	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Σωτήρος, Άνω Πόλη, ΦΕΚ 700/τ.Β/19-8-1997	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
193	Ι.Ν. Ζωοδόχου Πηγής, Άνω Πόλη, ΦΕΚ 711/τ.Β/19-8-1997, ΦΕΚ 320/τ.Β/13-4-1995	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
194	Ι.Ν. Εισοδίων Θεοτόκου, Άνω Πόλη, ΦΕΚ 639/τ.Β/30-7-1997	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
195	Ι.Ν. Αγίας Τριάδας, Άνω Πόλη, ΦΕΚ 1094/τ.Β/10-12-1997	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
196	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου, νεκροταφείο, Άνω Πόλη, ΦΕΚ 531/τ.Β/18-8-1992	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
197	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου, νεκροταφείο, Άνω Πόλη, ΦΕΚ 2253/τ.Β/31-12-1999	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
198	Οικία ιδιοκτησίας κληρονόμων Παναγιώτη Αναστασόπουλου, Άνω Πόλη, ΦΕΚ 601/τ.Β/16-6-1958	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
199	Σταφιδόβρυση, Άνω Πόλη, Πάνω Ρούγα, ΦΕΚ 511/τ.Β/6-8-1992	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
200	Βρύση Τουρκοκρατίας, Πίσω Ρούγα άνω Πόλης (οδός Χαμέρη), ΦΕΚ 598/τ.Β/10-8-1992	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
201	Τούρκικη βρύση, οδός Πίσω Ρούγας Άνω Πόλης, ΦΕΚ 430/τ.Β/24-6-1991	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
202	Πύλη Πάρκου Εισοδίων, Άνω Πόλη	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
203	Μουσουλμανικό τέμενος, ΦΕΚ 108/τ.Β/7-2-1979	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
204	Θθαμανικό κτίριο ιδιοκτησίας Καλογερόπουλου, Άνω Πόλη, ΦΕΚ 511/τ.Β/6-8-1992	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
205	Ι.Ν. Γεννήσεως Θεοτόκου Μονής Κατσιμικάδας, ΦΕΚ 137/τ.Α/26-7-1985	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΜΟΥΡΙΑΤΑΔΑΣ	ΜΟΥΡΙΑΤΑΔΑ
206	Γεφύρι Χατζή – Σουμάν, ΦΕΚ 244/τ.Β/8-4-1993	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΜΥΡΟΥ	ΑΛΙΜΑΚΙ
207	Ι.Ν. Αγίου Παντελεήμονος & Εισοδίων Θεοτόκου, ΦΕΚ 222/τ.Β/20-3-1997	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΦΑΡΑΚΛΑΔΑΣ	ΦΑΡΑΚΛΑΔΑ
208	Οχυρός Πύργος Χρηστέα, ΦΕΚ 740/Β/24-12-1992	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
209	Ι.Ν. Αγίων Πέτρου & Παύλου, ΦΕΚ 909/Β/18-12-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΑΓ. ΝΙΚΩΝΟΣ	ΑΓ. ΝΙΚΩΝ
210	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, νεκροταφείο, ΦΕΚ 909/Β/8-12-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΑΓ. ΝΙΚΩΝΟΣ	ΑΓ. ΝΙΚΩΝ
211	Ι.Ν. Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, ΦΕΚ 672/7-9-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΑΓ. ΝΙΚΩΝΟΣ	ΑΓ. ΝΙΚΩΝ
212	Ι.Ν. Τριών Ιεραρχών, ΦΕΚ 591/Β/7-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΑΓ. ΝΙΚΩΝΟΣ	ΑΓ. ΝΙΚΩΝ
213	Ι.Ν. Μεταμόρφωσης Σωτήρος, ΦΕΚ 72/Β/19-2-1982	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙ
214	Πύργος Κιτρινιάρη, φαράγγι Φονέα	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙ
215	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου, ΦΕΚ 645/Β/30-7-1996	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙ
216	Ι.Ν. Υπαπαντής του Σωτήρος, ΦΕΚ 891/Β/20-12-1984	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙ

<u>Α/Α</u>	<u>ΜΝΗΜΕΙΟ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>Δ. Δ.</u>	<u>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</u>
217	Ναβδριο Παναγίας, ΦΕΚ 703/Β/17-11-1981	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙ
218	Πύργος Νότας Νικολοπούλου – Φασέα, ΦΕΚ 289/Β/21-3-1980	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙ
219	Πύργος Κιτρινιάρη Ξανθέα, ΦΕΚ 617/Β/18-11-1987	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙΟΥ	ΝΙΚΟΒΟ
220	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 72/Β/19-2-1982	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙΟΥ	ΧΩΡΑ
221	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 406/Β/9-7-1981	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΕΞΩΧΟΡΙΟΥ	ΧΩΡΑ
222	Η περιοχή Θαλαμών Μάνης, ΦΕΚ 612/Β/30-4-1976, ΦΕΚ 1470/Β/29-10-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΘΑΛΑΜΩΝ	ΘΑΛΑΜΕΣ
223	Ι.Ν. Αγίων Πετρου & Παύλου, θέση Τσερίτσα, ΦΕΚ 2253/Β/31-12-1999	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΘΑΛΑΜΩΝ	ΘΑΛΑΜΕΣ
224	Ι.Ν. Αγίου Κωνσταντίνου, ΦΕΚ 257/Β/18-3-1998	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΘΑΛΑΜΩΝ	ΘΑΛΑΜΕΣ
225	Εβραϊκό πηγάδι	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΘΑΛΑΜΩΝ	ΘΑΛΑΜΕΣ
226	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 138/Β/2-3-1992	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΘΑΛΑΜΩΝ	ΘΑΛΑΜΕΣ
227	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 444/Β/1992-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΘΑΛΑΜΩΝ	ΘΑΛΑΜΕΣ
228	Κτιριακό συγκρότημα ιδιοκτησίας Ι. Μαλέο	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΘΑΛΑΜΩΝ	ΘΑΛΑΜΕΣ
229	Ι.Ν. Αγίου Βασιλείου, ΦΕΚ 257/Β/18-3-1998	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΘΑΛΑΜΩΝ	ΘΑΛΑΜΕΣ
230	Η περιοχή της Καρδαμύλης, ΦΕΚ 700/Β/25-7-1980	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
231	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου & Οχυρό Συγκρότημα νήσου Μερόπης	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
232	Βάρδια Δημητρώων, ΦΕΚ 949/Β/17-11-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
233	Ι.Ν. Αγίου Ιωάννη	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
234	Ι.Ν. Αγίων Θεοδώρων, ΦΕΚ 591/Β/7-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
235	Πύργος και Οχυρό Συγκρότημα Μούρτζινου, ΦΕΚ 446/Β/14-6-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
236	Ι.Ν. Αγίου Σπυρίδωνα, ΦΕΚ 473/17-12-1962, ΦΕΚ 394/Β/17-6-1969	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
237	Ι.Μ. Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, φαράγγι Βυρού, ΦΕΚ 531/Β/18-8-1992	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
238	Ι.Ν. Αγίας Σοφίας, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙ
239	Ι.Μ. Καράβελη ή Στριττισίου, ΦΕΚ 1094/Β/10-12-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙ
240	Ι.Ν. Γενεσίου Θεοτόκου, ΦΕΚ 12/Β/14-1-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΥΟΒΟΥΝΙΟΥ	ΚΑΡΥΟΒΟΥΝΙ
241	Πύργος Αναστασίου Γουδέλη, ΦΕΚ 645/Β/30-7-1996	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΥΟΒΟΥΝΙΟΥ	ΚΑΡΥΟΒΟΥΝΙ
242	Πύργος Καπετάν Δουράκη, ΦΕΚ 38/19-1-1965	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	ΚΑΣΤΑΝΙΑ
243	Ι.Ν. Φανερωμένης, ΦΕΚ 38/14-1-1965	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	ΚΑΣΤΑΝΙΑ
244	Μονόλιθοι ορθοστάτες δύο θυρών, ΦΕΚ 34/18-1-1965	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	ΚΑΣΤΑΝΙΑ
245	Ναός Αη - Στρατηγού, θέση Νιόκαστρο, ΦΕΚ 32/19-1-1965	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	ΚΑΣΤΑΝΙΑ
246	Ι.Ν. Αγίου Πέτρου, ΦΕΚ 38/19-1-1965	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	ΚΑΣΤΑΝΙΑ
247	Ι.Ν. Αγίου Ιωάννου, ΦΕΚ 38/19-1-1965	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	ΚΑΣΤΑΝΙΑ
248	Παλαιά Εκκλησία, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	ΚΑΣΤΑΝΙΑ

<u>A/A</u>	<u>ΜΝΗΜΕΙΟ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>Δ. Δ.</u>	<u>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</u>
249	Πύργος ιδιοκτησίας Ελένης Οικονομέα, ΦΕΚ 846/Β/29-11-1984	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
250	Ι.Ν. Εισοδίων Θεοτόκου, ΦΕΚ 935/Β/10-10-1996	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
251	Πύργος Καπιτσίνου, θέση Μαχαλάς Αλεξιάνων, ΦΕΚ 222/Β/20-3-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
252	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, θέση Τσικουλιάνικα, ΦΕΚ 374/Β/24-5-1996	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
253	Ι.Ν. Αγίας Παρασκευής, ΦΕΚ 378/Β/24-5-1996	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
254	Ι.Ν. Αγίων Πάντων, ΦΕΚ 956/17-10-1996	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
255	Ι.Ν. Αγίου Στρατηγού, ΦΕΚ 378/Β/24-5-1996	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
256	Ι.Μ. Καβελλάρη, ΦΕΚ 909/Β/8-12-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
257	Ι.Ν. Παναγίας Φανερωμένης, ΦΕΚ 681/Β/13-9-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
258	Ι.Ν. Προφήτη Ηλία, ΦΕΚ 445/Β/13-6-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
259	Ι.Μ. Προφήτη Ηλία, ΦΕΚ 798/Β/14-9-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
260	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Σωτήρος, ΦΕΚ 440/Β/4-7-1986	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
261	Ι.Ν. Αγίας Σοφίας	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
262	Οικία Παναγιώτη Κισκίρα, ΦΕΚ 27/Β/27-1-1983	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
263	Πύργος Γουλά Μιχαλιτσιάνων, ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΛΑΓΚΑΔΑ
264	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 666/Β/2-9-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΚΑΤΩ ΧΩΡΑ
265	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 909/8-12-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΚΑΤΩ ΧΩΡΑ
266	Ι.Ν. Αγίου Στρατηγού, ΦΕΚ 757/Β/1-9-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΚΑΤΩ ΧΩΡΑ
267	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 909/8-12-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΚΑΤΩ ΧΩΡΑ
268	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 1094/Β/10-12-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΚΥΒΕΛΕΙΑ
269	Ι.Ν. Ζωοδόχου Πηγής, ΦΕΚ 891/30-11-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΚΥΒΕΛΕΙΑ
270	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 780/Β/12-9-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΞΑΝΘΙΑΝΙΚΑ
271	Ι.Ν. Αγίου Ιωάννου Προδρόμου, ΦΕΚ 591/Β/7-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΞΑΝΘΙΑΝΙΚΑ
272	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 891/30-11-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΞΑΝΘΙΑΝΙΚΑ
273	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 591/Β/7-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΞΑΝΘΙΑΝΙΚΑ
274	Ι.Ν. Ζωοδόχου Πηγής, ΦΕΚ 949/Β/17-11-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΦΑΓΓΡΙΑΝΙΚΑ
275	Ι.Ν. Αγίου Ιωάννου	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΦΑΓΓΡΙΑΝΙΚΑ
276	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, ΦΕΚ 594/Β/7-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΜΗΛΕΑΣ	ΦΑΓΓΡΙΑΝΙΚΑ
277	Ι.Ν. Υπαπαντής Σωτήρος, ΦΕΚ 881/Β/28-11-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΛΕΥΚΤΡΟ
278	Ι.Ν. Εισοδίων Θεοτόκου, ΦΕΚ 591/Β/7-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΛΕΥΚΤΡΟ
279	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 373/Β/19-6-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ

<u>Α/Α</u>	<u>ΜΝΗΜΕΙΟ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>Δ. Δ.</u>	<u>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</u>
280	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ
281	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 781/Β/12-9-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ
282	Ι.Ν. Αγίας Τριάδας, ΦΕΚ 768/Β/6-9-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ
283	Ι.Ν. Εισοδίων Θεοτόκου, ΦΕΚ 909/8-12-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ
284	Ι.Ν. Αγίου Παντελεήμονος, ΦΕΚ 891/Β/30-11-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ
285	Ι.Ν. Αγίου Βασιλείου, ΦΕΚ 891/Β/30-11-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ
286	Κάστρο Λευκτρού, ΦΕΚ 965/Β/22-11-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΣΤΟΥΠΑ
287	Ι.Ν. Υπαπαντής Σωτήρος ή Γενεσίου Θεοτόκου, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΚΟΥΜΑΝΗ
288	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Σωτήρος, ΦΕΚ 796/Β/22-8-1980	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΚΟΥΜΑΝΗ
289	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΚΟΥΜΑΝΗ
290	Ι.Ν. Αγίων Αναργύρων, ΦΕΚ 473/Β/17-12-1962	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΚΟΥΜΑΝΗ
291	Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου, ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
292	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
293	Ι.Ν. Αγίων Αναργύρων	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
294	Ι.Ν. Αγίου Παντελεήμονος, θέση Αβόβοντα, ΦΕΚ 2253/Β/31-12-1999	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
295	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
296	Ανάστυμος Ναός, ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
297	Ι.Ν. Αγ. Βασιλείου, ΦΕΚ 732/Β/13-6-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
298	Ι.Ν. Αγ. Δημητρίου (1), ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
299	Ι.Ν. Αγ. Δημητρίου (2), ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
300	Ι.Ν. Αγ. Δημητρίου (3), ΦΕΚ 732/Β/13-6-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
301	Ι.Ν. Γενεσίου Θεοτόκου (1), ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
302	Ι.Ν. Γενεσίου Θεοτόκου (2), ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
303	Ι.Ν. Ζωοδόχου Πηγής, ΦΕΚ 732/Β/13-6-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
304	Ι.Ν. Αγ. Ιωάννη, ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
305	Ι.Ν. Αγ. Νικολάου, ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
306	Ι.Ν. Παναγίτσας (1), ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
307	Ι.Ν. Παναγίτσας (2), ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
308	Ι.Ν. Αγ. Τρύφωνα, ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
309	Ι.Ν. Αγ. Σπυρίδωνα, ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
310	Ι.Ν. Αγ. Τεσσαράκοντα Μαρτύρων, ΦΕΚ 732/Β/13-6-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
311	Ι.Ν. Προφήτη Ηλία, ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
312	Ι.Ν. Προφήτη Ηλία, ΦΕΚ 849/Β/4-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ
313	Ι.Ν. Άη – Στράτηγου, ΦΕΚ 473/Β/17-12-1962	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙΟΥ	ΝΟΜΙΤΣΙ

<u>Α/Α</u>	<u>ΜΝΗΜΕΙΟ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>Δ. Δ.</u>	<u>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</u>
314	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 446/Β/14-6-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΗΓΗ (ΛΟΖΝΑ)
315	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Σωτήρος, ΦΕΚ 459/Β/7-6-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΗΓΗ (ΛΟΖΝΑ)
316	Ι.Ν. Προφήτη Ηλία, ΦΕΚ 32/Β/23-1-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΗΓΗ (ΛΟΖΝΑ)
317	Ι.Ν. Παναγίας Γιάτρισας, ΦΕΚ 140/Β/18-2-1999	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΗΓΗ (ΛΟΖΝΑ)
318	Ι.Ν. Αγίου Νίκωνος, ΦΕΚ 593/Β/17-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
319	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου (1)	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
320	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου (2), ΦΕΚ 960/Β/22-11-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
321	Ι.Ν. Αγίων Πάντων, ΦΕΚ 446/Β/14-6-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
322	Ι.Ν. Αγίου Αντωνίου, ΦΕΚ 473/Β/24-6-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
323	Ι.Ν. Αγίων Θεοδώρων, ΦΕΚ 593/Β/7-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
324	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου (3), ΦΕΚ 575/Β/30-6-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
325	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου (2), ΦΕΚ 543/Β/22-6-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
326	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου, θέση Δύο Πηγάδια, (1), ΦΕΚ 591/Β/7-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
327	Ι.Ν. Ταξιαρχών, ΦΕΚ 575/Β/30-6-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
328	Ι.Ν. Αγίας Μαρίνας, ΦΕΚ 594/Β/7-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
329	Ι.Ν. Εισοδίων Θεοτόκου	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
330	Ι.Ν. Παναγίας Γιάτρισσας	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
331	Ι.Ν. Παναγίας Γιάτρισσας, θέση Καμπινάρι	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
332	Ι.Ν. Αγίου Ιωάννου, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
333	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, θέση Καμπινάρι, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
334	Ι.Ν. Αγίας Παρασκευής, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
335	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 594/Β/7-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
336	Ι.Ν. Αγίας Τριάδας, (1) ΦΕΚ 949/Β/17-11-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
337	Ι.Ν. Αγίας Τριάδας, (2) ΦΕΚ 759/Β/4-9-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
338	Ι.Ν. Υπαπαντής Σωτήρος, ΦΕΚ 593/Β/17-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
339	Ι.Ν. Αγίου Ιωάννη, ΦΕΚ 960/Β/22-11-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ
340	Ι.Ν. Αγίου Αθανασίου, ΦΕΚ 153/Β/13-3-1996	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟ
341	Ι.Ν. Αγίων Θεοδώρων, ΦΕΚ 584/Β/15-7-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟ
342	Ι.Ν. Αγίας Τριάδας & πύλη εισόδου στον περιβολό του, ΦΕΚ 1904/Β/20-10-1999	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟ
343	Ι.Ν. Αγίου Λουκά, θέση Χλιάβαρτο, ΦΕΚ 257/Β/18-3-1998	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟ
344	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 87/Β/10-2-1981	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟ

<u>A/A</u>	<u>ΜΝΗΜΕΙΟ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>Δ. Δ.</u>	<u>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</u>
345	Ι.Ν. Ευαγγελισμού Θεοτόκου, ΦΕΚ 909/Β/8-12-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟ
346	Ι.Ν. Τριών Ιεραρχών, ΦΕΚ 960/Β/22-11-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟ
347	Ι.Ν. Αγίων Κωνσταντίνων & Ελένης, ΦΕΚ 591/Β/7-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟ
348	Ι.Ν. Γεννήσεως Θεοτόκου	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟ
349	Παλαιό Καθολικό Μονής Αγίων Θεοδώρων, ΦΕΚ 978/Β/30-7-2001	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ	ΠΡΟΑΣΤΕΙΟ
350	Ι.Ν. Ευαγγελιστρίας (Μονή Λυκακίου), ΦΕΚ 473/17-12-1962, ΦΕΚ 1094/Β/10-12-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟΥ	ΚΑΛΥΒΕΣ
351	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, ΦΕΚ 280/Β/31-3-1999	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟΥ	ΚΑΛΥΒΕΣ
352	Ι.Ν. Αγίου Χαραλάμπους	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟΥ	ΚΑΛΥΒΕΣ
353	Πύργος Πατριαρχεία, ΦΕΚ 394/Β/17-6-1969	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟ
354	Ι.Ν. Ταξιάρχη, ΦΕΚ 954/Β/20-11-1991	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟ
355	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 373/Β/5-5-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟ
356	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟ
357	Ι.Ν. Αγίων Κωνσταντίνου & Ελένης, θέση Λεφρίνη, ΦΕΚ 591/Β/7-7-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟΥ	ΠΡΟΣΗΛΙΟ
358	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΥΡΓΟΥ	ΠΥΡΓΟΣ
359	Ι.Ν. Πάνω Παναγίας, ΦΕΚ 1098/Β/17-12-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΥΡΓΟΥ	ΠΥΡΓΟΣ
360	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 1098/Β/12-12-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΥΡΓΟΥ	ΠΥΡΓΟΣ
361	Ι.Ν. Αγίου Τρύφωνος, ΦΕΚ 584/Β/15-7-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΠΥΡΓΟΥ	ΠΥΡΓΟΣ
362	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 909/Β/18-12-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΡΙΓΚΛΙΩΝ	ΑΝΩ ΡΙΓΚΛΙΑ
363	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου, ΦΕΚ 781/Β/12-9-1995	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΡΙΓΚΛΙΩΝ	ΑΝΩ ΡΙΓΚΛΙΑ
364	Ι.Ν. Παναγίας Γιάτρισσας	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΡΙΓΚΛΙΩΝ	ΑΝΩ ΡΙΓΚΛΙΑ
365	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Σωτήρος, ΦΕΚ 937/Β/27-7-2000	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΡΙΓΚΛΙΩΝ	ΚΑΤΩ ΡΙΓΚΛΙΑ
366	Ι.Ν. Αγίων Πέτρου & Παύλου, ΦΕΚ 891/30-11-1994	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΡΙΓΚΛΙΩΝ	ΚΑΤΩ ΡΙΓΚΛΙΑ
367	Ι.Μ. Βαϊδενίτσας, ΦΕΚ 1094/Β/10-12-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΣΑΙΔΟΝΑΣ	ΣΑΙΔΟΝΑ
368	Ι.Μ. Σαμουήλ, ΦΕΚ 1094/Β/10-12-1997	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΣΑΙΔΟΝΑΣ	ΣΑΙΔΟΝΑ
369	Κάστρο Μεθώνης, ΦΕΚ 28/26-2-1922	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
370	Οικισμός Μεθώνης, 1289/τ.Β/20-10-1976	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
371	Καποδιστριακό Σχολείο, ΦΕΚ 33/23-2-1951	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
372	Κοιμητήριο Αγίου Ονουφρίου, ΦΕΚ 35/12-2-1962	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
373	Ενετικό φρέαρ, κέντρο πλατείας ενοριακής βιβλιοθήκης, ΦΕΚ 239/30-6-1964	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
374	Ενετικό φρέαρ, προ της εισόδου της Μεθώνης & παρά την αυτόθι γέφυρα, ΦΕΚ 239/30-6-1964	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
375	Ι.Ν. Αγίου Βασιλείου, θέση Αγάκι, ΦΕΚ 785/τ.Β/20-8-1980	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
376	Τα ερείπια του Ι.Ν. Άη-Λέου, περιφέρεια αρχαίας Μεθώνης	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ

<u>Α/Α</u>	<u>ΜΝΗΜΕΙΟ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>Δ. Δ.</u>	<u>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</u>
377	Νήσος Αγίας Μαρίας ή Αγίας Μαρτιανής	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
378	Παλαιοχριστιανική βασιλική, θέση Λούτσα	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑΣ	ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑ
379	Ι.Ν. Ταξιαρχών, ΦΕΚ 849/τ.Β/4-7-2001	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΜΕΛΙΓΑΛΑ
380	Η γέφυρα του ποταμού Μαυροζούμενα, ΦΕΚ 87/τ.Β/10-2-1981	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΜΕΛΙΓΑΛΑ
381	Οικία Ευστ. Κούρου, ΦΕΚ 869/τ.Β/21-11-1989	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΚΑΛΥΒΙΑ
382	Κάστρο Μύλα, ΦΕΚ 885/τ.Β/5-12-1989	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΜΙΛΑ	ΜΙΛΑ
383	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 922/τ.Β/23-12-1993	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΜΙΛΑ	ΜΙΛΑ
384	Παλιός Μύλος ιδιοκτησίας Γιαννόπουλου	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ
385	Η γέφυρα του ποταμού Μαυροζούμενα	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ
386	Ανεμόμυλος, θέση Παλουκόραχη, ΦΕΚ 611/τ.Β/24-8-1988	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΣΚΑΛΑΣ	ΣΚΑΛΑ
387	Κάστρο Παλιοναυαρίνου, χερσόνησος Κορυφασίου, ΦΕΚ 534/τ.Β/21-8-1992	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	ΚΟΡΥΦΑΣΙΟΥ	ΚΟΡΥΦΑΣΙΟ
388	Γεφύρι, ΦΕΚ 527/τ.Β/31-5-1979	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	ΡΩΜΑΝΟΥ	ΡΩΜΑΝΟΣ
389	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	ΡΩΜΑΝΟΥ	ΡΩΜΑΝΟΣ
390	Ι.Ν. Προφήτη Ηλία, στο λοφίσκο απέναντι από τη Βοϊδοκοιλιά, ΦΕΚ 511/τ.Β/6-8-1992	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	ΡΩΜΑΝΟΥ	ΡΩΜΑΝΟΣ
391	Ι.Μ. Αγίου Γεωργίου, ΦΕΚ 473/17-12-1962	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	ΜΕΤΑΞΑΔΑΣ	ΜΕΤΑΞΑΔΑ
392	Σπήλαιο Κουφιέρας, ΦΕΚ 1273/τ.Β/13-12-1980	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	ΠΑΛΑΙΟΥ ΛΟΥΤΡΟΥ	ΠΑΛΑΙΟ ΛΟΥΤΡΟ
393	Κοινότητα Χώρας Τριφυλίας, ΦΕΚ 648/25-11-1968	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	ΧΩΡΑΣ	ΧΩΡΑ
394	Ι.Ν. Αγίων Κωνσταντίνου & Ελένης, ΦΕΚ 30/τ.Β/18-1-1985	ΝΕΣΤΟΡΟΣ	ΧΩΡΑΣ	ΧΩΡΑ
395	Ι.Ν. Υπαπαντής του Σωτήρος, ΦΕΚ 790/24-12-1992	ΟΙΚΑΛΙΑΣ	ΑΝΔΑΝΙΑΣ	ΑΝΔΑΝΙΑ
396	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, κοιμητήριο	ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ	ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟ
397	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου	ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ	ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟ
398	Θέση Ταμπούρια Μανιακίου, ΦΕΚ 613/19-6-1974	ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	ΜΑΝΙΑΚΙΟΥ	ΜΑΝΙΑΚΙ
399	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου	ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	ΜΑΡΓΕΛΙΟΥ	ΜΑΡΓΕΛΙ
400	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Σωτήρος, ΦΕΚ 138/τ.Β/2-3-1992	ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ	ΜΕΤΑΜΩΡΦΩΣΗ
401	Ι.Ν. Αγίου Ανδρέα, ΦΕΚ 681/τ.Β/13-9-1994, ΦΕΚ 1214/τ.Β/26-11-1998	ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ	ΑΧΛΑΔΟΧΩΡΙΟΥ	ΑΧΛΑΔΟΧΩΡΙ
402	Γεφύρι, θέση Χατζέικα	ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ	ΔΑΡΑ	ΔΑΡΑ
403	Ι.Ν. Γεννήσεως Θεοτόκου	ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ	ΜΑΘΙΑΣ	ΜΑΘΙΑ
404	Περιοχή Πεταλιδίου, ΦΕΚ 759/τ.Β/29-12-1981	ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ	ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ	ΠΕΤΑΛΙΔΙ
405	Η περιοχή του μεσαιωνικού φρουρίου με το ρωμαϊκό κτίσμα (βαλανείο), ΦΕΚ 6/5-2-1966	ΠΥΛΟΥ	ΙΚΛΑΙΝΑΣ	ΙΚΛΑΙΝΑ
406	Κοιμητηριακός ναός Αγίου Αθανασίου	ΠΥΛΟΥ	ΚΥΝΗΓΟΥ	ΚΥΝΗΓΟΥ
407	Ι.Ν. Αγίων Αποστόλων	ΠΥΛΟΥ	ΜΕΣΟΧΩΡΙΟΥ	ΜΕΣΟΧΩΡΙ
408	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Σωτήρος	ΠΥΛΟΥ	ΜΕΣΟΧΩΡΙΟΥ	ΜΕΣΟΧΩΡΙ
409	Αρχαιολογικός χώρος και ζώνη Α' (αδόμητης) προστασίας μεσαιωνικών μνημείων δήμου Πύλου	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ
410	Νιόκαστρο	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ
411	Υδραγωγείο (Καμάρες)Κάστρο Πύλου	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ

A/A	ΜΝΗΜΕΙΟ	ΔΗΜΟΣ	Δ.Δ.	ΟΙΚΙΣΜΟΣ
412	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Σωτήρος, κάστρο Πύλου	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ
413	Όρμος Ναυαρίνου	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ
414	Κάστρο Ναυαρίνου	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ
415	Οικισμός Πύλου	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ
416	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, στην κορυφή του ομώνυμου όρους	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΥ
417	Ι.Ν. Παναγίας Μυρτιδιώτισσας	ΠΥΛΟΥ	ΧΩΜΑΤΑΔΑΣ	ΧΩΜΑΤΑΔΑ
418	Ι.Ν. Αγίας Παρασκευής, θέση Αγ. Παλασκευή	ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ	ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ	ΤΡΙΚΟΡΦΟ
419	Παλαιόκαστρο	ΤΡΙΠΥΛΑΣ	ΛΑΤΖΟΥΝΑΤΟΥ	ΛΑΤΖΟΥΝΑΤΟ
420	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου	ΤΡΙΠΥΛΑΣ	ΣΕΛΛΑ	ΣΕΛΛΑΣ
421	Ι.Ν. Παναγίας Βλαχέρνας	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ
422	Ι.Ν. Αγίας Μαρίας	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ
423	Ναυδριο Αναλύψεως	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ
424	Ι.Ν. Αγίου Χριστοφόρου με την περιοχή του	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ
425	Ι.Ν. Αγίας Κυριακής	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ
426	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ
427	Ι.Ν. Αη – Γιαννάκη	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ
428	Ι.Ν. Παναγίας Αγριλιώτισσας	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΑΓΡΙΛΗΣ
429	Ερείκια σταυρικής εκκλησίας (Αγ. Κωνσταντίνος)	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ	ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΗ
430	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Σωτήρος	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ	ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΗ
431	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, ΒΑ. Του ομώνυμου βυζαντινού ναού	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ	ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΗ
432	Ι.Ν. Αγίας Βαρβάρας	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΡΩΜΥΡΙ
433	Ι.Μ. Ζωοδόχου Πηγής	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΡΩΜΥΡΙ
434	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Παλαιού	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΡΩΜΥΡΙ
435	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Νέου	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΡΩΜΥΡΙ
436	Υδραγωγείο, μεταξύ των οικισμών Αβορνίτσας και Μπαλοδημέικων Μεσσηνίας	ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ	ΧΑΝΔΡΙΝΟΥ	ΧΑΝΔΡΙΝΟΥ

5.3. Νεότερα μνημεία Νομού Μεσσηνίας

Κατάσταση Διατηρητέων Κτηρίων Νομού Μεσσηνίας

A/A	ΟΝΟΜΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΦΕΚ	
1	ΚΕΤΣΕΑ	ΔΟΛΟΙ	ΑΒΙΑΣ	1345/Β/17-10-01
2	ΠΡΙΜΑ ΑΕ	ΑΒΙΑ	ΑΒΙΑΣ Μ. ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ	350/Β/28-5-92
3	ΣΚΑΛΚΕΑ ΧΡΗΣΤΟΥ	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	90/Β/19-2-88
4	ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΥΓΓΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟ	ΑΕΤΟ ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΣ	ΑΕΤΟ ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΣ	436/Β/5-6-89
5	ΝΕΡΟΜΥΛΟΣ ΤΣΑΚΙΡΗ	ΑΕΤΟΣ	ΑΕΤΟΣ	26/Β/25-1-99
6	ΔΑΦΝΑ ΑΡΓ	ΑΙΘΑΙΑ	ΑΙΘΑΙΑ	91/Β/13-2-90
7	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΜΜΟΥΔΕΡΟ	ΑΜΜΟΥΔΕΡΟ	123/Β/2-2-00
8	ΤΡΑΝΗ ΒΡΥΣΗ ΑΜΠΕΛΙΩΝΑ	ΑΜΠΕΛΩΝΑ	ΑΜΠΕΛΩΝΑ ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΣ	472/Β & 951/Β/28-6-91
9	ΦΑΣΙΛΑΚΗ ΜΑΡΙΑΝΘΗ	ΑΜΦΙΘΕΑ	ΑΜΦΙΘΕΑ	55/Β/92
10	ΓΕΦΥΡΙ ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΚΑΡΑΒΟΣ»	ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΣ	ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΣ	75/Β/17-2-93

Α/Α	ΟΝΟΜΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		ΦΕΚ
11	ΒΡΥΣΗ ΑΝΩ ΛΑΜΠΑΙΝΑΣ		ΑΝΩ ΛΑΜΠΑΙΝΑ	697/Β/18-5-99
12	ΝΕΡΟΜΥΛΟΣ ΚΑΤΣΙΩΛΗ	ΑΝΩ ΜΕΛΠΕΙΑ	ΑΝΩ ΜΕΛΠΕΙΑ	991/Β/27-5-99
13	ΓΟΥΔΕΛΗ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΡΑΧΩΒΑ	ΑΡΑΧΩΒΑ	50/Β/26-1-89
14	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΙΣΤΟΔ.	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΕΙ ΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΕΙ ΟΥ	1108/Β/15-12-97
15	ΚΩΤΣΑΚΗ Ι. (ΝΕΡΟΜΥΛΟΣ)	ΘΕΣΗ «ΣΥΚΙΑ»	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΕΙ ΟΥ	824/Β/15-9-97
16	ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΣΙΟΝΗΣ	ΑΡΣΙΟΝΗ	ΑΡΣΙΟΝΗΣ	943/Β/95
17	ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΡΤΕΜΗΣΙΑ	ΑΡΤΕΜΗΣΙΑΣ	1318/Β/11-10-01
18	ΠΑΛΑΙΟ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΟ ΦΡΑΓ		ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΑΒΙΑΣ	1269/Β/99
19	ΠΗΓΑΔΙΑ 2 & ΑΛΩΝΙΑ 3	ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΠΤΕΡΗΣ	ΑΥΛΩΝΑΣ	375/Β/96
20	ΧΟΡΤΑΡΕΑ ΑΝΤΩΝΙΑ	ΕΡΜΟΥ 44	ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΟΙ	148/Β/5-4-82
21	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ ΑΛΕΞ.	ΓΑΡΜΠΕΛΙΑ ΑΒΙΑΣ	ΓΑΡΜΠΕΛΙΑ ΑΒΙΑΣ	34/Β/18-1-65
22	ΛΥΚΟΤΡΑΦΙΤΗ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΧΑΤΖΕΙΚΑ	ΔΑΡΑ	190/Β/21-3-96
23	ΚΤΙΡ&ΚΡΗΝΗ ΧΑΤΖΕΙΚΑ		ΔΑΡΑ – ΧΑΤΖΕΙΚΑ	
24	ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΔΡΟΣΙΑ	ΔΡΟΣΙΑ	ΔΡΟΣΙΑ	494/Β/14-7-88
25	ΚΑΛΝΤΕΡΙΜΙ & ΘΟΛΩΤΗ ΒΡΥΣΗ	ΕΛΑΙΟΧΩΡΙ	ΕΛΑΙΟΧΩΡΙ	138/Β/18-2-98
26	ΚΥΛΙΝΤΗΡΕΑ ΑΝΔΡΙΑΝΗ	ΕΞΩΧΩΡΙ	ΕΞΩΧΩΡΙ	671/Β/22-10-90
27	ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΞΩΧΩΡΙΟΥ	ΕΞΩΧΩΡΙ	ΕΞΩΧΩΡΙ	149/Β/12-3-93
28	ΣΙΑΗΡ. ΣΤΑΘΜΟΣ ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟΥ	ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	391/Β/15-6-85
29	ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΣΠΥΡΟΥ	ΚΑΛΑΜΩΝ 56	ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	13/Β/16-1-95
30	ΜΕΛΕΑ ΚΤΗΡΙΑΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ	ΘΑΛΑΜΕΣ	ΘΑΛΑΜΕΣ	750/Β/6-9-79
31	ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΑΛΑΜΩΝ	ΘΑΛΑΜΩΝ	ΘΑΛΑΜΩΝ	422/Β/26-5-97
32	ΠΥΡΓΟΣ ΔΕΡΕΖΕΑ	ΛΕΥΚΤΩΝ	ΘΑΛΑΜΩΝ	2114/Β/6-12-99
33	ΖΑΧΑΡΑΚΗ	ΘΟΥΡΙΑ	ΘΟΥΡΙΑ	525/Β/27-7-88
34	ΜΑΝΔΗΛΑΡΗ ΜΙΛΤΙΑΔΗ	ΘΟΥΡΙΑ	ΘΟΥΡΙΑ	90/Β/19-2-88
35	ΡΟΥΣΣΗ ΘΕΟΔΩΡΟΥ	ΘΟΥΡΙΑ	ΘΟΥΡΙΑ	99/Β/14-2-89
36	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ	ΘΟΥΡΙΑ	ΘΟΥΡΙΑ	714/Β/10-12-87
37	ΜΑΝΙΑΤΗ	ΘΟΥΡΙΑ	ΘΟΥΡΙΑ	860/Β/15-11-89
38	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΘΟΥΡΙΑΣ	ΘΟΥΡΙΑΣ	142/Β/12-2-91
39	ΛΕΚΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
40	ΓΡΗΓΟΡΕΑ ΧΡΗΣΤΟΥ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
41	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
42	ΒΑΣΣΑΜΑΚΗ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
43	ΚΛΕΙΔΩΝΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
44	ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΙΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	678/Β/8-8-91
45	ΚΥΡΑΓΙΑΝΝΗ ΠΑΝ.	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
46	ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ 2	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	448/Β/30-6-88
47	ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ – ΦΩΤΑΚΗ	ΑΙΠΥΤΟΥ 7 & ΓΕΡΜΑΝΟΥ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
48	ΜΑΝΙΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ	ΑΜΦΕΙΑΣ 19	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
49	ΣΠΥΡΙΔΗ ΜΑΡΙΑ	ΑΜΦΕΙΑΣ 23- 25 & ΜΠΕΝ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
50	ΚΟΥΤΡΟΥ	ΑΜΦΕΙΑΣ 31	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
51	ΜΠΑΖΑΝΗ Β& Γ	ΑΜΦΕΙΑΣ 7	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
52	ΑΛΑΞΑΝΔΡΑΚΗ	ΑΜΦΕΙΑΣ 9	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87

Α/Α	ΟΝΟΜΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΦΕΚ
53	ΣΤΑΦΑΝΟΥΡΗ ΑΝΤΩΝΗ	ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΡΑ 25	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
54	ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ ΝΙΚ.	ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΡΑ 27	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
55	ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΡΑ 5	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
56	ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ 18 - 18 ^Α	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
57	ΤΣΙΓΚΟΥ ΗΛΙΑ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ 22	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
58	ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ 27	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
59	ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ 76	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
60	ΓΥΦΤΑΚΗ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ 78	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
61	ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ 93	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
62	ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΕΙΟ ΚΛΗΡΟΔ.	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 1318/Β/31-12-80
63	ΡΕΜΠΟΥΤΣΑΚΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 551/Β/19-9-85
64	ΣΟΥΜΠΑΗ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 1	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
65	ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ - ΑΛΙΦΕΡΗ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 11-13	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
66	ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΕΙΟΥ ΓΗΡΟΚ.	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 14 - 16	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
67	ΛΑΦΑΖΑΝΟΥ - ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 15	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
68	ΑΝΔΡΕΑΚΟΥ & ΣΤΡΑΤΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 17	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
69	ΚΑΛΛΙΓΚΟΥΝΗ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 2 & 23	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
70	ΓΡΑΠΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 23	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
71	ΑΧΙΛΛΕΙΟ ΠΡΩΗΝ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 27	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 750/Β/6-9-79
72	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 3	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
73	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 31	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 388/Β/12-6-92
74	ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 5	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
75	ΚΑΛΛΙΓΚΟΥΝΗ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 55	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
76	ΜΑΝΔΡΟΥΚΑ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 63	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
77	ΚΟΡΦΙΩΤΑΚΗ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 7	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
78	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ 50 ^Ο	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 9	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
79	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ 82 & ΛΕΙΚΩΝ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
80	ΜΠΑΡΚΑ	ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ 94 & ΗΡΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
81	ΣΑΡΑΚΑ	ΓΕΡΜΑΝΟΥ 2 & 23 ΜΑΡΤΙΟΥ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 935/Β/30-12-88
82	ΣΙΓΑΛΟΥ	ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ 11	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 434/Β/9-6-94
83	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ 47	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
84	ΠΑΤΤΑ ΘΕΟΔ.	ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ 24	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
85	ΚΛΑΔΗ - ΣΟΥΡΕΑ	ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ 32	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
86	ΤΖΑΝΕΤΟΥΛΕΑ ΗΛΙΑ	ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ 8	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87

Α/Α	ΟΝΟΜΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΦΕΚ
87	ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
88	ΖΟΥΜΠΟΥΛΕΙΟ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ	ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ 3 & ΠΑΓΩΝΗ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 805/Β/22-9-78
89	ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ	ΚΑΙΣΑΡΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥ ΛΟΥ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
90	ΤΕΛΩΝΕΙΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
91	ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 189/Β/14-3-89
92	ΛΟΧΟΥ 9 ^{ΟΥ} ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 189/Β/14-3-89
93	ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 391/Β/25-6-85
94	ΤΑΦΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 741/Β/28-8-95
95	ΚΑΤΣΟΥΛΕΑ ΣΑΡΑΝΤΟΥ	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΑ ΚΗ 13	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
96	ΛΙΑΝΟΥ	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΑ ΚΗ 22	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
97	ΠΑΠΟΥΔΙΑ	ΛΑΚΩΝΙΚΗΣ 58	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
98	ΚΡΑΣΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΜΑΝΤΙΚΛΟΥ 17	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
99	ΛΗΓΟΥΡΗ- ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΜΑΝΤΙΚΛΟΥ 3-5	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
100	ΓΑΛΛΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΕΩ N 4	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 654/Β/18-9-84
101	ΜΠΑΖΙΛΟΥ	ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 18 & ΦΑΡΩΝ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
102	ΔΗΜΗΤΡΟΥΔΙΑ	ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 9	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
103	ΙΔ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΕΙΟΥ ΓΗΡΟΚΟΜ.	ΜΕΘΩΝΗΣ 18 & ΦΑΡΩΝ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
104	ΚΥΤΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	ΜΕΘΩΝΗΣ 20 & ΦΑΡΩΝ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
105	ΚΟΥΤΕΛΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ	ΜΕΘΩΝΗΣ 6 & ΚΑΝΑΡΗ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
106	5 ^Η Ε.Β.Α. [ΔΡΑΓΩΝΑ]	ΜΕΘΩΝΗΣ 8-10 & ΚΑΝΑΡΗ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
107	ΨΩΝΗ	ΜΕΣΣΗΝΗΣ 21	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
108	ΚΟΝΤΟΘΑΝΑΣΗ	ΜΕΣΣΗΝΗΣ 22 & ΗΡΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
109	ΡΕΤΖΕΠΗ	ΜΠΑΝΑΚΗ 19	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
110	ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ	ΜΥΣΤΡΑ 5	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 935/Β/30-12-88
111	ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ	ΜΥΣΤΡΑ 7	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/28-8-87
112	ΓΑΙΤΑΝΑΡΟΥ ΦΙΛΑΝΘΗ	ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ & ΒΥΡΩΝΟΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 89/Β/31-1-80
113	ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΑΦΟΙ	ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ 42	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/5-8-87
114	ΣΧΟΛ. ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ 8	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/5-8-87
115	ΔΗΜΗΤΡΟΥΔΙΑ	ΝΕΔΟΝΤΟΣ 69	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/5-8-87
116	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/5-8-87
117	ΑΛΑΜΠΑΤΑ ΑΡΓΥΡΗ & ΑΓΓΕΛ.	ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ 13	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/5-8-87
118	ΡΕΤΖΕΠΗ	ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ 25	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/5-8-87
119	ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ 27	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/5-8-87
120	ΙΑΚΩΒΟΥ ΚΑΤ.	ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ 29	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/5-8-87
121	ΦΙΤΣΑΛΟΥ Ι. & Α	ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ 5	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/5-8-87
122	ΚΕΤΣΕΑ ΑΣΠΑΣΙΑ	ΠΑΠΑΤΣΩΝΗ 25 & ΦΑΡΩΝ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 467/Β/5-8-87

Α/Α	ΟΝΟΜΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		ΦΕΚ
123	ΔΑΣΚΑΡΟΛΗ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	ΠΑΠΑΤΣΩΝΗ 4	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/5-8-87
124	ΨΑΡΡΕΑ ΜΑΡΓ.	ΠΑΠΑΤΣΩΝΗ 6	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/5-8-87
125	ΚΟΥΝΟΥΣΟΥ ΚΛΗΡ.	ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ 24	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	114/Β/18-3-82
126	ΛΑΛΕΑ ΝΙΚ.	ΠΕΡΡΩΤΟΥ 5 & ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
127	ΑΓΟΡΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΠΟ.Τ.460	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	522/Β/2-8-84
128	ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	Σ. ΣΤΑΘΜΟΥ 6	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	628/Β/28-7-97
129	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΥ	ΣΑΝΤΑΡΟΖΑ & ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	74/Β/28-2-86
130	ΤΡΟΥΠΑΚΗ ΕΥΤΑΘΙΑΣ	ΣΑΝΤΑΡΟΖΑ 24 & ΜΑΙΖΩΝΟΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
131	ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ	ΣΤΑΔΙΟΥ 60 & ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
132	ΒΟΓΟΠΟΥΛΟΥ ΣΩΤ.	ΣΤΑΔΙΟΥ 64	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
133	ΤΑΒΟΥΛΑΡΗ ΑΔΕΛΦΟΙ	ΤΖΑΝΕ 4 & ΝΕΔΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
134	ΚΥΡΑΓΙΑΝΝΗ	ΥΠΑΠΑΝΤΗΣ 3 & ΑΜΦΕΙΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
135	ΣΤΡΑΒΟΣΚΙΑΔΗ	ΥΠΑΠΑΝΤΗΣ 36	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
136	ΚΥΒΕΛΟΥ	ΦΑΡΩΝ & ΚΡΗΤΗΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
137	ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΝΙΚΗ	ΦΑΡΩΝ 227 & ΑΣΙΝΗΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
138	ΚΛΕΙΔΩΝΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	ΦΑΡΩΝ 32 & ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
139	ΒΑΡΒΟΥΤΣΗ	ΦΑΡΩΝ 36 & ΠΑΠΑΤΣΩΝΗ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
140	ΒΑΡΒΟΥΤΣΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	ΦΑΡΩΝ 38	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
141	ΚΑΤΣΑΝΟΥ ΦΙΛ.	ΦΑΡΩΝ 8 & ΣΤΑΔΙΟΥ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
142	ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ	ΧΡ. ΚΟΥΜΑΝΤΟΥ 5	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	700/Β/15-9-94
143	ΑΣΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΨΑΡΡΩΝ 148	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
144	ΟΙΚΟΝΟΜΑΚΟΥ	ΨΑΡΡΩΝ 52	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	467/Β/28-8-87
145	ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 43	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	150/Β/6-4-83
146	ΓΕΦΥΡΙ ΘΕΣΗ ΜΑΤΖΙΝΙΑ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	1039/Β/2000
147	ΓΕΦΥΡΙ ΘΕΣΗ ΒΥΡΟΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	1039/Β/2000
148	ΓΕΦΥΡΙ ΘΕΣΗ ΑΓ. ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	1039/Β/2000
149	ΝΕΡΟΜΥΛΟΣ ΚΑΡΑΜΠΑΤΟΥ	ΝΕΔΟΥΣΑ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	1039/Β/2000
150	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	ΚΑΛΛΙΘΕΑ	ΚΑΛΛΙΘΕΑ	674/Β/24-10-90
151	ΚΟΥΡΟΥ ΕΥΣΤ.	ΚΑΛΥΒΙΑ	ΚΑΛΥΒΙΑ	869/Β/21-11-89
152	ΚΟΥΡΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΚΑΛΥΒΙΑ	ΚΑΛΥΒΙΑ ΜΕΛΙΓΑΛΑ	52/Β/30-1-90
153	ΔΕΚΟΥΛΟΥ-ΘΟΛΩΤΗ ΚΑΜΑΡΑ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ	561/Β/4-8-88
154	ΤΡΟΥΠΑΚΗ ΙΩΑΝΝΗ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ	40/Β/1-2-88
155	ΛΙΑΚΕΑ & ΓΕΩΡ. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ	1027/Β/18-12- 91
156	ΠΕΤΡΕΑ ΝΙΚΟΥ & ΣΠΥΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ	150/Β/14-3-90

Α/Α	ΟΝΟΜΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		ΦΕΚ
157	ΠΕΤΡΕΑ ΧΡΗΣΤΟΥ & ΑΝΔΡΕΑ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ	1011/Β/5-11-79
158	ΚΑΛΑΝΤΕΡΙΜΙ & ΓΕΦΥΡΙ ΔΟΛΟΙ		ΚΑΤΩ ΔΟΛΟΙ	1096/Β/9-6-99
159	ΒΕΝΤΗΡΗ ΒΑΣΙΛΗ	ΟΙΚ.ΧΩΡΑΣ ΓΑΙΤΣΩΝ	ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΒΙΑΣ	670/Β/31-7-95
160	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΤΕΡΟΛΙΟΥ	ΚΑΡΤΕΡΟΛΙΟ	ΚΑΡΤΕΡΟΛΙΟ	704/Β/92
161	ΓΑΙΤΑΝΑΡΟΥ ΦΙΛΑΝΘΗ	ΚΙΤΡΙΕΣ	ΚΙΤΡΙΕΣ	795/Β/14-9-79
162	ΠΑΛΑΙΑ ΚΡΗΝΗ ΔΩΡΙΟΥ	ΚΟΙΝ.ΑΝΩ ΔΩΡΙΟΥ	ΚΟΙΝ. ΑΝΩ ΔΩΡΙΟΥ	47/Β/28-1-98
163	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ (ΜΥΛΟΣ)		ΚΟΙΝ. ΔΕΣΥΛΛΑ	1096/Β/9-6-99
164	ΠΗΓΑΔΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΛΕΥΚΟΧΩΡΑΣ	ΚΟΙΝ. ΛΕΥΚΟΧΩΡΑΣ	ΚΟΙΝ. ΛΕΥΚΟΧΩΡΑΣ	843/Β/23-9-97
165	ΠΥΡΓΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΑ	ΚΟΙΝ ΠΡΟΑΣΤΙΟ	ΚΟΙΝ. ΠΡΟΑΣΤΙΟ	164/Β/25-2-98
166	ΚΥΡΙΑΚΑΚΗ ΚΩΝ/ΝΟΥ & ΝΙΚ.	ΚΑΡΑΠΑΥΛΟΥ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
167	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΕΑ ΑΝΔΡΕΑ	ΚΑΡΑΠΑΥΛΟΥ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
168	ΝΤΟΚΟΛΑ ΘΕΟΔ	ΚΑΡΑΠΑΥΛΟΥ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
169	ΚΥΡΙΑΖΗ	ΚΑΡΑΠΑΥΛΟΥ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
170	ΠΕΤΡΑΚΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΥ	ΚΟΡΩΝΗ	ΚΟΡΩΝΗ	643/Β/29-10-85
171	ΑΡΒΑΝΙΤΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΚΟΡΩΝΗ	ΚΟΡΩΝΗ	179/Β/4-3-77
172	ΠΟΛΙΤΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΚΟΡΩΝΗ	ΚΟΡΩΝΗ	211/Β/21-4-88
173	ΠΑΛΑΙΑ ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΚΟΡΩΝΗΣ	ΚΟΡΩΝΗ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
174	ΜΑΛΛΙΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ & ΕΛΕΝΗΣ	ΚΟΡΩΝΗ	ΚΟΡΩΝΗ	1808/Β/29-9-99
175	ΠΑΝΤΕΛΟΠΟΥΛΟΥ ΣΠΥΡΟΥ	ΜΑΙΖΩΝΟΣ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
176	ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ	ΜΑΙΖΩΝΟΣ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
177	ΜΙΧΟΥ	ΠΕΡ.ΡΑΛΛΗ & ΚΑΜΒΥΣΗ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
178	ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΠΕΡΙΚΛ. ΡΑΛΛΗ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
179	ΚΥΡΚΟΡΙΑΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΠΕΡΙΚΛ. ΡΑΛΛΗ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
180	ΨΑΡΡΑ ΕΛΕΝΗ	ΠΕΡΙΚΛ. ΡΑΛΛΗ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
181	ΠΑΡΑΠΟΝΙΑΡΗ	ΠΛ. ΜΟΛΟΥ&ΠΕΡΙΚΛ. ΡΑΛΛΗ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
182	ΚΟΝΤΟΜΑΤΗ ΤΑΡΣΟΥΛΗ	ΠΛΑΤΕΙΑ ΜΟΛΟΥ	ΚΟΡΩΝΗ	540/Β/1-8-88
183	ΧΗΝΟΠΟΥΛΟΥ	ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	1353/Β/17-10-01
184	ΚΑΤΣΑΡΟΥ ΑΦΟΙ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	567/Β/9-8-88
185	ΠΑΛΑΙΟ ΚΤΙΡΙΟ Ε.Τ.Ε.	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	210/Β/80
186	ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ 3	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	509/Β/26-7-82
187	ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ	ΑΝΩ ΠΟΛΗ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	725/Β/27-9-94
188	ΚΙΣΚΗΡΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	ΛΑΓΚΑΔΑ	ΛΑΓΚΑΔΑ ΜΕΣ. ΜΑΝΗΣ	27/Β/27-1-83

Α/Α	ΟΝΟΜΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		ΦΕΚ
189	ΓΕΦΥΡΙ		ΛΑΔΑ - ΚΑΡΒΕΛΙ	1350/Β/17-10-01
190	ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΜΑΡΑΘΟΠΟΥΛΗ	ΜΑΡΑΘΟΥΠΟΛΗ	379/Β/12-6-84
191	ΜΑΡΓΕΛΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΜΑΡΓΕΛΙ	ΜΑΡΓΕΛΙ	9/Β/17-1-83
192	ΖΕΡΒΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΜΕΓΑΛΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ	ΜΕΓΑΛΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ	817/Β/4-10-91
193	ΓΕΦΥΡΙ ΜΕΘΩΝΗΣ	ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ	ΜΕΘΩΝΗ	1351/Β/17-10-01
194	ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΣΙΔ. ΣΤΑΘΜΟΥ	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	567/Β/17-9-92
195	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΜΕΛΙΓΑΛΑ	Α.ΣΚΛΗΡΗ&ΒΑΣ.ΚΩΝ/ΝΟΥ	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	1001/Β/9-12-91
196	ΟΣΕ ΑΠΟΘΗΚΗ ΜΕΛΙΓΑΛΑ	ΜΕΛΙΓΑΛΑΣ	ΜΕΛΙΓΑΛΑ	391/Β/25-6-85
197	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΜΕΣΣΗΝΗ	ΜΕΣΣΗΝΗ	424/Β/78
198	ΟΣΕ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΜΕΣΣΗΝΗ	391/Β/25-6-85
199	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΣΣΟΧΩΡΙΟΥ	ΜΕΣΣΟΧΩΡΙΟΥ	ΜΕΣΣΟΧΩΡΙΟ	674/Β/24-10-90
200	ΠΥΡΓΟΣ ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ	ΜΙΚΡΑ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ	ΜΙΚΡΑ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ	606/Β/67
201	ΖΕΡΒΑ (ΝΥΝ ΒΛΑΧΟΥ)	ΜΙΛΑ	ΜΙΛΑ	564/Β/28-7-93
202	ΜΠΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΗ	ΜΙΛΑ	ΜΙΛΑ	158/Β/21-3-91
203	ΚΩΣΤΟΒΑΣΙΛΗ ΚΑΝΕΛΛΑ	ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ	ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ	359/Β/92
204	ΓΕΦΥΡΙ ΠΟΤΑΜΟΥ ΝΕΔΟΝΤΟΣ	ΝΕΔΟΥΣΑ	ΝΕΔΟΥΣΑ	1039/Β/23-8-00
205	ΝΕΡΟΜΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΑΚΗ	ΝΕΔΟΥΣΑ	ΝΕΔΟΥΣΑ	2086/Β/30-11-99
206	ΛΕΙΒΑΔΑ ΚΩΝ/ΝΟΥ	ΟΙΚ.ΠΥΡΓΟΥ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	799/Β/14-9-95
207	ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣ. & ΣΩΤ.	ΝΕΟΧΩΡΙΟ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΙΘΩΜΗΣ	72/Β/4-2-98
208	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΟΜΙΤΣΙ	ΝΟΜΙΤΣΙ	ΝΟΜΙΤΣΙ	370/Β/92
209	ΣΚΑΝΔΑΛΗ ΠΙΕΡΡΟ	ΝΟΜΙΤΣΙ	ΝΟΜΙΤΣΙ ΜΑΝΗΣ	602/Β/2-10-92
210	ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΡΑΠΟΥΓΚΙΟΥ	ΠΑΡΑΠΟΥΓΚΙ	ΠΑΡΑΠΟΥΓΚΙ	799/Β/14-9-95
211	ΤΑΣΣΟΥ (ΖΩΓΡΑΦΟΥ-ΧΑΡΑΚΤΗ)	ΠΕΤΑΛΙΔΙ	ΠΕΤΑΛΙΔΙ	776/Β/31-10-88
212	ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΟΥ	ΠΗΔΑΣΟΣ	ΠΗΔΑΣΟΣ	482/Β/27-7-92
213	ΣΚΑΛΚΕΑ ΓΡΗΓΟΡΗ	ΠΛΑΤΣΑ	ΠΛΑΤΣΑ	675/Β/4-11-81
214	ΚΑΛΝΤΕΡΙΜΙ ΠΛΑΤΣΑ - ΠΗΓΗΣ	ΠΛΑΤΣΑΣ	ΠΛΑΤΣΑ	991/Β/27-5-99
215	ΟΙΚ. ΑΜΟΥΔΕΡΟ ΠΟΥΛΙΤΣΙΟΥ	ΑΜΟΥΔΕΡΟ	ΠΟΥΛΙΤΣΙΟΥ	116/Β8-9-00
216	ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΩΝ ΡΩΣΩΝ ΠΕΣΟΝΤΩΝ	ΝΗΣΟ ΣΦΑΚΤΗΡΙΑ	ΠΥΛΟΣ	854/Β/9-7-02
217	ΤΣΙΚΛΗΤΗΡΑ ΚΤΗΡΙΟ	ΠΥΛΟΣ	ΠΥΛΟΣ	49/Β/10-2-82
218	ΠΑΛΑΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΣ	ΠΥΛΟΣ	546/Β/2-9-92

Α/Α	ΟΝΟΜΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		ΦΕΚ
219	ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ ΠΕΣΟΝΤΩΝ	ΜΑΡΑΘΩΝΗΣΙ	ΠΥΛΟΥ	854/Β/9-7-02
220	ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΕΣΟΝΤΩΝ	ΝΗΣΟ ΣΦΑΚΤΗΡΙΑ	ΠΥΛΟΥ	854/Β/9-7-02
221	ΜΝΗΜΕΙΟ ΦΙΛΕΛ. ΣΑΝΤΑΡΟΖΑ	ΝΗΣΟ ΣΦΑΚΤΗΡΙΑ	ΠΥΛΟΥ	1018/Β/10-8-00
222	ΦΑΡΟΣ ΝΗΣΟΥ ΤΣΙΧΛΗ-ΜΠΑΜΠΑ	ΠΥΛΟΣ	ΠΥΛΟΥ	1029/Β/22-8-00
223	ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΩΝ ΓΑΛΛΩΝ ΠΕΣΟΝΤΩΝ	ΣΦΑΚΤΗΡΙΑ	ΠΥΛΟΥ	854/Β/9-7-02
224	ΣΤΡΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΥ		ΣΕΛΛΑ	1270/Β/21-12-98
225	ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΣΕΛΛΑ	ΣΕΛΛΑ	1303/Β/31-12-98
226	ΒΡΥΣΕΣ ΣΤΟ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟ	ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟ ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΣ	ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟ ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΣ	564/Β/28-7-93
227	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΙΤΟΧΩΡΙΟΥ	ΣΙΤΟΧΩΡΙΟΥ	ΣΙΤΟΧΩΡΙΟΥ	792/Β/6-10-93
228	ΣΤΕΡΝΑ ΚΟΙΝ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ	ΣΤΕΡΝΑ	ΣΤΕΡΝΑ	405/Β/26-5-89
229	ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΩΝ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ	527/Β/15-7-93
230	ΓΕΦΥΡΙ ΚΟΣΚΑΡΑΚΑΣ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ	ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ	896/Β/27-5-99
231	ΜΕΛΕΑ ΚΩΝ/ΝΟ	ΤΡΑΧΗΛΑ	ΤΡΑΧΗΛΑ	634/Β/30-7-97
232	ΠΗΓΑΔΙ ΜΥΣΤΡΑΚΙΟΥ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΜΥΣΤΡΑΚΙ	ΦΑΛΑΝΘΗΣ	492/Β/13-6-97
233	ΣΤΡΙΜΠΑΚΟΣ ΝΙΚ.	ΑΝΤΩΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	1353/Β/17-10-01
234	ΜΠΟΣΙΝΑΚΗ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ	ΑΝΩΝΙΜΟΥ 11	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	1620/Β/6-12-01
235	ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓ.ΚΛΗΡΟΝ.	ΑΝΩΝΙΜΟΥ 31	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	813/Β/1-7-02
236	ΜΠΕΚΡΗΣ ΠΑΝ.	ΒΑΣ. ΚΩΝ/ΝΟΥ 16	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	855/Β/11-7-01
237	ΒΑΡΒΕΡΗ ΚΛΗΡ.	ΒΟΡΡΙΑΝΩΝ 18	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	765/Β/19-6-02
238	ΣΠΕΝΤΖΑ ΔΙΟΝ.ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΙ	ΔΙΟΝ.ΣΠΕΝΤΖΑ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	1370/Β/18-10-01
239	ΣΠΕΝΤΖΑ ΝΙΚ.	Ι.ΣΠΕΝΤΖΑ 15	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	793/Β/27-6-02
240	ΣΥΝΤΡΙΒΑΝΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	1370/Β/18-10-01
241	ΣΥΝΤΡΙΒΑΝΙ ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑ	ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	1370/Β/18-10-01
242	ΠΑΛΑΙΟ ΡΟΛΟΙ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	108/Β/28-2-91
243	ΠΑΛΑΙΑ ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΑΛΙΑΤΡΑ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	1350/Β/17-10-01
244	53 ΠΗΛΙΝΑ ΠΥΘΑΡΙΑ	ΧΑΡΑΚΟΠΙΟΥ	ΧΑΡΑΚΟΠΙΟΥ	810/Β/15-9-95
245	ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ	ΧΑΤΖΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΧΑΤΖΗ	574/Β/3-8-89

5.4. Παραδοσιακοί Οικισμοί

Σύμφωνα με τον Νόμο 1469/50 του ΦΕΚ 1289/Β/76 η Μεθώνη έχει χαρακτηριστεί ως παραδοσιακός οικισμός.

Ο Δήμος Μεθώνης βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο του Νομού Μεσσηνίας και καταλαμβάνει έκταση 97.202 στρέμματα. Έδρα του νεοσύστατου Δήμου είναι η Μεθώνη, μια γραφική παραλιακή κωμόπολη με αξιόλογη οικονομική δραστηριότητα και έντονη τουριστική κίνηση ιδίως κατά την θερινή περίοδο.

Η νησιώτικη όψη της Μεθώνης με τα διάφορα τριπλοβαμμένα σπίτια, τα στενά δρομάκια με τα καλντερίμια και τις πλακόστρωτες ανηφορικές σκάλες, διατηρεί την παραδοσιακή αρχιτεκτονική στην ανατολική πλευρά της χερσονήσου. Κτισμένη αμφιθεατρικά ξαπλώνεται ως την πεντακάθαρη θάλασσα με την ψιλόκοκκη άμμο.

Επίσης η Άνω πόλη Κυπαρισσίας αποτελεί ένα αξιόλογο διατηρητέο παραδοσιακό οικισμό, στον οποίο περιλαμβάνει και ένα μεσαιωνικό κάστρο. Η επάνω πόλη είναι ιδιαίτερα γραφική, με τα παραδοσιακά σπίτια, τα αρχοντικά της, τα καλντερίμια της και με το βυζαντινό κάστρο της χτισμένο ψηλά στην κορυφή του λόφου, διατηρεί σε πολλά σημεία οικοδομικά υλικά από την προ-χρηστιανική ακρόπολη καθώς και κατάλοιπα από τις Βενετσιάνικες και τούρκικες επεμβάσεις.

Ακόμα η Καρδαμύλη είναι από τους πιο καλοδιατηρημένους παραδοσιακούς οικισμούς της Μεσσηνιακής Μάνης, με αρχαία και μεσαιωνικά ερείπια, όπως την εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνα (6^{ος} αιώνας), τους τάφους των Διοσκούρων, τον πύργο του Μούρτζινου, την αρχαία ακρόπολη, το μεσαιωνικό κάστρο κ.α.

5.5. Περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους

Οι περιοχές στο νομό Μεσσηνίας που έχουν χαρακτηριστεί ως περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους είναι:

- Περιοχή **Καρδαμύλης** (από τη παραλία και το λιμάνι μέχρι τα ξεμόνια) σύμφωνα με τον Νόμο 5351/32 του ΦΕΚ 700/Β/80. Η Καρδαμύλη είναι από τους πιο καλοδιατηρημένους παραδοσιακούς οικισμούς της Μεσσηνιακής Μάνης, παρουσιάζει αρχαιολογικό ενδιαφέρον και πολύ όμορφα πυργόσπιτα.
- Ο οικισμός της **Πύλου** αποτελεί τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και χρήζει ειδικής κρατικής προστασίας σύμφωνα με τον Νόμο 5351/32 του ΦΕΚ 750/Β/76. Η σημερινή Πύλος είναι χτισμένη αμφιθεατρικά σε δύο λόφους, ακριβώς κάτω από το Νιόκαστρο με σχέδια των αξιωματικών του Γάλλου στρατηγού Μαιζόν. Στα απέναντι νησάκια υπάρχουν και οι τάφοι των Άγγλων, Ρώσων και Γάλλων που έπεσαν κατά την διάρκεια της ναυμαχίας. Αρχιτεκτονικά έχει νησιώτικο χαρακτήρα. Πολλά διώροφα ασπρισμένα σπίτια με καμάρες. Την πλατεία στολίζουν πανύψηλα πλατάνια, κανόνια από την ναυμαχία του Ναυαρίνου και οι προτομές των ναυάρχων.
- Ο οικισμός της **Κορώνης** σύμφωνα με τον Νόμο 5351/32 του ΦΕΚ 527/Β/79. Η μεσαιωνική γραφική Κορώνη, με τα πολλά αρχοντικά, με τα στενά σοκάκια, τα νησιώτικα καντούνια και τις πολλές εκκλησίες είναι χτισμένη πάνω σε ένα ακρωτήριο. Εκεί βρίσκεται το φημισμένο της κάστρο που άλλοτε λεηλατήθηκε από τυχοδιόκτες, ληστές, πειρατές, κατακτητές.
- Τέλος ο Κόλπος της Βοϊδοκοιλιάς αποτελεί τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους σύμφωνα με τον Νόμο 5351/32 του ΦΕΚ 853/Β/80. Ο κόλπος της Βοϊδοκοιλιάς είναι από τις πιο ξακουστές παραλίες – ένα από τα πιο όμορφαιχνίδια της φύσης.

5.6. Παραδοσιακές βρύσες

Από την 2^η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων, γραφείο Καλαμάτας, παραδοσιακές διατηρητέες βρύσες είναι:

~ Η τρανή βρύση (ΦΕΚ 472/Β/28-6-1991 & ΦΕΚ 951/Β/28-6-1991) στην Αμπελιώνα του Δήμου Είρας, στην επαρχία της Τριφυλίας.

- ~ Βρύση Άνω Λάμπαινας στην Άνω Λάμπαινα (ΦΕΚ 697/Β/18-5-1999)
- ~ Βρύσες στο Σιδηρόκαστρο, στην επαρχία της Τριφυλίας (ΦΕΚ 564/Β/28-7-1993)
- ~ Καλντερίμι και θολωτή βρύση στο Ελαιοχώρι (ΦΕΚ 138/Β/18-2-1998)
- ~ Τούρκικη βρύση στην οδό Πίσω Ρούγας Άνω Πόλης στην Κυπαρισσία Μεσσηνίας
- ~ Η βρύση της Αρσινόης στην Μεσσήνη όπου καταλήγουν τα νερά της αρχαίας πηγής Κλεψύδρας.

5.7. Μουσεία

Μπενάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο Καλαμάτας

Το Μπενάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο βρίσκεται στην καρδιά του ιστορικού κέντρου της Καλαμάτας, στη συμβολή των οδών Μπενάκη και Παπάζογλου. Αυτή η ενετικού τύπου οικία, ένα από τα αξιολογότερα κτήρια της πόλης, στεγάζει μια πλούσια συλλογή αρχαιοτήτων, που προέρχονται από διάφορες θέσεις του νομού Μεσσηνίας και χρονολογούνται από την Εποχή του Χαλκού έως τους Ρωμαϊκούς χρόνους. Η έκθεση του Μουσείου φιλοδοξεί να προσφέρει στους επισκέπτες τη δυνατότητα να προσεγγίσουν τα εκθέματα μέσα από ολοκληρωμένα θεματικά σύνολα, παρέχοντας ταυτόχρονα πληροφορίες για τη χρήση και τη σημασία τους. Το πλούσιο εποπτικό υλικό (χάρτες, φωτογραφίες, μακέτες, αναπαραστάσεις) βοηθά τους επισκέπτες να κατανοήσουν καλύτερα και με πιο ολοκληρωμένο τρόπο τις διάφορες εκφάνσεις του πολιτισμού, που επί πολλούς αιώνες αναπτύχθηκε στη Μεσσηνιακή γη.

Μουσείο Χώρας Τριφυλίας

Το Μουσείο ιδρύθηκε το 1969 από την Αρχαιολογική Υπηρεσία με ευθύνη της εφορείας Αρχαιοτήτων Ολυμπίας.

Στις συλλογές του Μουσείου περιλαμβάνονται αγγεία και αντικείμενα μικροτεχνίας, μεσοελλαδικών και μυκηναϊκών χρόνων καθώς και κινητά ευρήματα από το ανάκτορο του Νέστορος στον Εγκλιανό.

Από τα σημαντικότερα εκθέματα του Μουσείου είναι χρυσά κοσμήματα και χρυσά κύπελλα από θολωτούς τάφους που

χρονολογούνται στον 16^ο-15^ο αιώνα π.Χ., τοιχογραφίες από το ανάκτορο του Νέστορος με πολεμικές σκηνές και άλλα θέματα που χρονολογούνται τον 13^ο αιώνα, εκμαγεία από πήλινες πινακίδες με Γραμμική Β' γραφή που τα πρωτότυπα τους βρίσκονται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, υστερομυκηναϊκό τριποδικό τελετουργικό αγγείο με τρεις κεφαλές ζώων (ταύρου και ελαφιών) μοναδικό στο είδος του κ.α.

Αντωνοπούλειο Αρχαιολογικό Μουσείο Πύλου

Το Μουσείο κτίστηκε το 1956 και στις συλλογές του περιλαμβάνονται ευρήματα ανασκαφών από την περιοχή της Πυλίας, που χρονολογούνται από τους μεσοελλαδικούς έως τους ρωμαϊκούς χρόνους.

Από τα σημαντικότερα εκθέματα του Μουσείου είναι χρυσές ταινίες με άνθος κρόκου δύο περιδέραια και ένας σφραγιδόλιθος με αγχάρακτη παράσταση αντωπών βουκρανίων από θολωτό τάφο, πιθαμοφόρισκοι ανακτορικού ρυθμού, δίωτη κυλινδρική πυξίδα ανατολίζοντας ρυθμού του 7^{ου} αιώνα π.Χ. διακοσμημένη με λέοντες, πουλιά και άλλα παραπληρωματικά θέματα από θολωτό τάφο, τρεις γυάλινοι σκύφοι εξαιρετικής διατήρησης από ελληνιστικό τύμβο και τέλος δύο χάλκινα αγαλματίδια Διοσκούρων υστερορωμαϊκών χρόνων.

Λαογραφικό Μουσείο Καλαμάτας

Στο λαογραφικό μουσείο της Καλαμάτας εκτίθενται κειμήλια της επαναστατικής περιόδου, όπλα, γιαταγάνια και σπαθιά των οπλαρχηγών, η περικεφαλαία του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη και άλλα νεότερης και παλαιότερης εποχής αντικείμενα. Ακόμα Λαογραφικό μουσείο υπάρχει και στην Κυπαρισσία.

Πινακοθήκη

Στην Καλαμάτα ακόμα αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχει πινακοθήκη με έργα κυρίως Ελλήνων ζωγράφων καθώς και τα Γενικά Αρχεία του Κράτους που αποτελούν πηγή μελέτης της ιστορίας της περιοχής.

5.8. Εκθέσεις

Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις είναι ιδιαίτερα αξιόλογες και γνωστές στον Νομό Μεσσηνίας.

Κάθε χρόνο γίνονται σειρές εκθέσεων στην πόλη της Καλαμάτας καθώς και σε άλλους Δήμους του Νομού Μεσσηνίας όπως στην Κυπαρισσία.

Οι εκθέσεις που συνήθως γίνονται στην Καλαμάτα είναι εκθέσεις ζωγραφικής και είναι χαρακτηριστικός ο αριθμός των επισκεπτών που ξεναγούνται.

Οι εκθέσεις συνήθως γίνονται στο ισόγειο του πνευματικού κέντρου της πόλης της Καλαμάτας.

6. Χρηματοδοτήσεις – Διαπιστώσεις από Α', Β' & Γ' Κ.Π.Σ.

Α' Κ.Π.Σ. – ΕΡΓΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Α/Α	ΕΡΓΟ	ΠΡ/ΣΜΟΣ (ΕCΥ)	ΠΡ/ΣΜΟΣ (ΔΡΧ)
1	Αποκατάσταση – συντήρηση – επισκευή πληγέντων από το σεισμό Μνημείων Μεσσηνίας	1.300.000	345.624.500

Πίνακας 2- Πηγή στοιχείων: ΠΕΠ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΕΡΓΑ ΠΕΠ Ν.
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

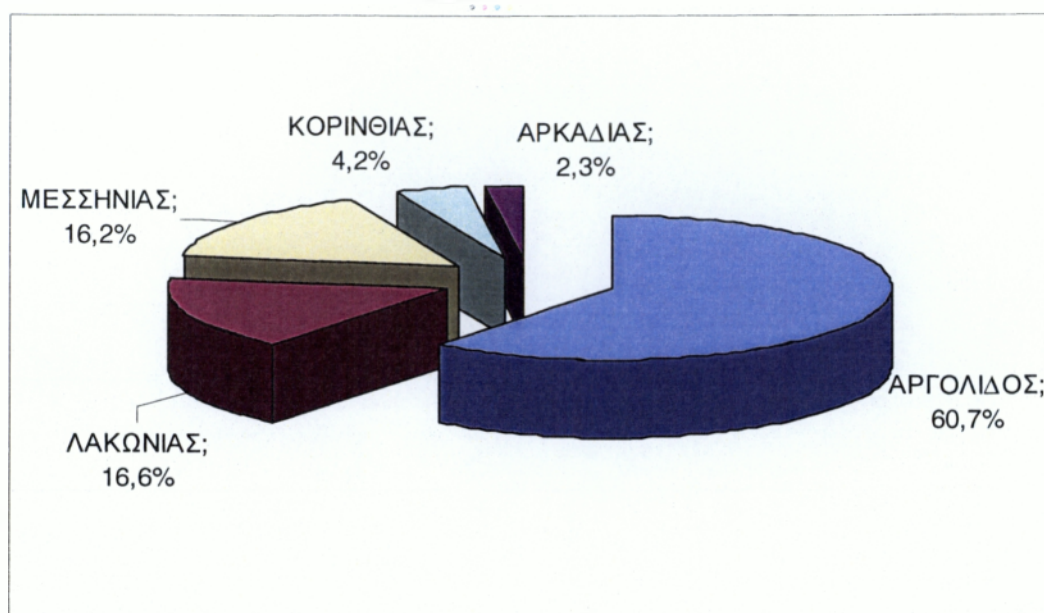
Β' Κ.Π.Σ. – ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΕΡΓΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Α/Α	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ €	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ (ΔΡΧ)
1	ΑΡΧ/ΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ – ΠΑΛΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	1.662.215	566.399.761
2	ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ – ΕΡΕΥΝΕΣ & ΑΝΑΣΤΗΛΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΘΩΜΗΣ	2.135.996	727.840.637
	ΣΥΝΟΛΟ	3.798.211	1.294.240.398

Γ' Κ.Π.Σ. – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΕΡΓΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΝΑ ΝΟΜΟ

ΝΟΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡ/ΣΜΟΣ €	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡ/ΣΜΟΣ (ΔΡΧ)	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	29.396.962	10.017.014.802	60,7%
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	8.011.384	2.729.879.098	16,6%
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	7.839.915	2.671.451.036	16,2%
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	2.050.267	698.628.480	4,2%
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1.105.607	376.735.585	2,3%
ΣΥΝΟΛΟ	48.404.135	16.493.709.001	100,0%

Κυκλικό διάγραμμα 1: Κ.Π.Σ. Περιφέρειας Πελοποννήσου ανά Νομό

**Γ' Κ.Π.Σ. – ΕΡΓΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑΧΩΡΗΜΕΝΑ ΣΤΟ ΟΠΣ
μέχρι 30-09-2003**

Α/Α	ΕΡΓΟ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ €	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ (ΔΡΧ)	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ, ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ – ΑΝΑΓΙΓΛΑΣΗ ΧΩΡΟΥ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ – ΙΘΩΜΗΣ	4.402.054	1.499.999.901	ΑΝΑΠΛΑΣΗ – ΑΝΑΔΕΙΞΗ – ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ	Ε.Π. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
2	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	740.000	252.155.000	ΑΝΑΠΛΑΣΗ – ΑΝΑΔΕΙΞΗ – ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ	Π.Ε.Π. ΠΕΛ/ΣΟΥ
α	Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου Μελέ δ.δ. Αρτεμισίας Δ. Καλαμάτας				
β	Ι.Ν. Αγίων Θεοδώρων δ.δ. Προαστείου Δ. Λεύκτρου				
γ	Ι.Ν. Μεταμόρφωσης Σωτήρος δ.δ. Μηλέας Δ. Λεύκτρου				
δ	Ι.Ν. Ταξιάρχη Ασπροχώματος Καλαμάτας				
ε	Ι.Ν. Παναγίας Χαλεβιδιώτισσας δ.δ. Αγρίου Δ. Αρφαρών				
στ	Κωδωνοστάσιο Ι.Ν. Κοίμησης Θεοτόκου δ.δ. Μηλέας Δ. Λεύκτρου				
3	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ, ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ, ΓΛΥΠΤΩΝ, ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΩΝ ΤΕΜΠΛΩΝ ΣΕ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΑΡΚΑΔΙΑΣ, ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	129.000	43.956.750	ΑΝΑΠΛΑΣΗ – ΑΝΑΔΕΙΞΗ – ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ	Π.Ε.Π. ΠΕΛ/ΣΟΥ
α	Συντήρηση τοιχογραφιών του Ι.Ν. Αγ. Νικολάου Προαστείου				
β	Συντήρηση τοιχογραφιών του καθολικού της Ι.Μ. Δημόβης				
γ	Συντήρηση ξυλόγλυπτου τέμπλου Ι.Ν. Ζωοδόχου Πηγής στο κάστρο Ζαρνάτας				

A/A	ΕΡΓΟ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ €	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ (ΔΡΧ)	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
4	ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ – «ΚΑΣΤΡΩΝ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ» - ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	1.839.064	626.661.058	ΑΝΑΠΛΑΣΗ – ΑΝΑΔΕΙΞΗ – ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ	-----
5	ΔΙΚΤΥΟ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΜΑΝΗΣ	586.940	199.999.805	ΜΟΥΣΕΙΑ	Π.Ε.Π. ΠΕΛ/ΣΟΥ
6	ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ	142.857	48.678.523	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ	ΚΟΙΝ. ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ Σ
	ΣΥΝΟΛΟ	7.839.915	2.671.451.036		

Διαπιστώσεις

Μετά την συγκέντρωση των στοιχείων που αφορούν στους κυρηγμένους χώρους και μνημειακής Μεσσηνίας από τις αντίστοιχες Εφορείες Αρχαιοτήτων, διαπιστώνουμε ότι ο Νομός Μεσσηνίας παρουσιάζει ένα σημαντικό μνημειακό και πολιτιστικό πλούτο διαχρονικής αξίας και παγκόσμιας εμβέλειας, πολυπληθή σε αριθμό αλλά και διάσπαρτο σε όλη την εκτασή του.

Συγκεκριμένα:

- ✓ Οι κηρυγμένοι προϊστορικοί και κλασσικοί χώροι και μνημεία ξεπερνούν τους εξήντα (60) και συμπεριλαμβάνονται σε σαράντα τρία ΦΕΚ
- ✓ Καταγράφονται τετρακόσια τριάντα έξι (436) βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία στην πλειοψηφία τους Ιεροί Ναοί και μοναστήρια άρρηκτα συνδεδεμένα με την ορθοδοξία και την ιστορία της.
- ✓ Ο κατάλογος των νεοτέρων μνημείων αριθμεί πάνω από 250 μνημεία μαζί με τα κηρυγμένα σιδηροδρομικά κτίρια – σταθμούς.

Οι χρηματοδοτήσεις για έργα συντήρησης, αναστήλωσης, ανάπλασης και ανάδειξης αρχαιολογικών χώρων και μνημείων από τα τρία κοινοτικά πλαίσια στήριξης (ΚΠΣ) έχουν ως εξής:

✓ Στο Α΄ ΚΠΣ (ΠΕΠ Πελοποννήσου) το μοναδικό έργο που υλοποιήθηκε ήταν η «αποκατάσταση – συντήρηση – επισκευή πληγέντων από το σεισμό μνημείων Μεσσηνίας» με προϋπολογισμό περίπου 350 εκατομμύρια δρχ.

✓ Αντίστοιχα στο Β΄ ΚΠΣ υλοποιήθηκαν τα εξής δύο έργα, συνολικού προϋπολογισμού περίπου 1.300 εκατομμύρια δρχ.

- 1) Αρχαιολογικό μουσείο – παλαιά αγορά Καλαμάτας, το οποίο όμως παραμένει κλειστό μέχρι σήμερα.

2) Ανασκαφές, έρευνες και αναστηλωτικές εργασίες στο χώρο της Αρχαίας Ιθώμης.

✓ Όσον αφορά το Γ΄ ΚΠΣ στο τομεακό πρόγραμμα του Υπουργείου Πολιτισμού και στο ΠΕΠ Πελοποννήσου έχουν ενταχθεί οριστικά πέντε έργα και ένα στην «Κοινωνία της Πληροφορίας» συνολικού προϋπολογισμού 7,8 εκατομμύρια ευρώ (2,5 δις δρχ.)

Συμπερασματικά διαπιστώνουμε ότι η συμβολή των Α΄ και Β΄ ΚΠΣ στην συντήρηση, αναστήλωση, ανάδειξη των πολιτιστικών μνημείων και χώρων του Νομού Μεσσηνίας υπήρξε ανεπαρκής σε σχέση με τον αριθμό και την ποιότητα των Μεσσηνιακών μνημείων. Επιπλέον, η σύγκριση με τους άλλους Νομούς της Πελοποννήσου καταδεικνύει ότι η πολιτιστική Μεσσηνία, τα Μεσσηνιακά μνημεία δεν αντιμετωπίστηκαν με πνεύμα δικαιοσύνης όσον αφορά στην κατανομή των Ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Όσον αφορά το Γ΄ ΚΠΣ, γίνεται μια πιο σημαντική προσπάθεια, που ωστόσο παραμένει δυσανάλογη με την σημαντικότητα, την πληθώρα και τις υπάρχουσες ανάγκες των αρχαιολογικών μνημείων και χώρων του Νομού. Ωστόσο ενόψει διεξαγωγής των ολυμπιακών αγώνων θα περίμενε κανείς μια μεγαλύτερη δραστηριοποίηση στην ανάδειξη και αξιοποίηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

7. Η τουριστική προσφορά στο Νομό

7.1. Τα κυρίως ξενοδοχειακά καταλύματα

Μεγάλες σύγχρονες ξενοδοχειακές μονάδες άρτια εξοπλισμένες προσφέρουν εξαιρετες υπηρεσίες, κάνοντας την διαμονή των επισκεπτών άνετη και ευχάριστη.

Τα ξενοδοχειακά καταλύματα του Νομού Μεσσηνίας ανέρχονται σε 102 ξενοδοχειακές μονάδες, με 2.912 δωμάτια, που διαθέτουν 5.578 κλίνες.

Τα ξενοδοχεία του Νομού, σύμφωνα με τον Ε.Ο.Τ. Καλαμάτας κατανέμονται κατά κατηγορία ως εξής:

- ◆ Α΄ Κατηγορία 6 Μονάδες
- ◆ Β΄ Κατηγορία 21 Μονάδες
- ◆ Γ΄ Κατηγορία 59 Μονάδες
- ◆ Δ΄ Κατηγορία 8 Μονάδες
- ◆ Ε΄ Κατηγορία 8 Μονάδες

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΗΜΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ					
ΑΔΕΞΑΝΔΡΕΙΟ	Δ	16	32	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΑΥΡΑ	Ε	7	16	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΒΑΛΑΣΗΣ	Γ	67	129	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΒΥΖΑΝΤΙΟ	Γ	45	86	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΓΑΛΛΕΙΑΣ	Γ	29	56	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΝΕΔΩΝ	Γ	15	20	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΕΛΙΤ	Α	57	94	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΚΟΥΚΙΩΣ	Ε	8	16	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
MESSINIAN BAY	Β	74	138	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΛΜΥΡΟΣ
ΝΕΒΑΔΑ	Ε	12	26	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΠΛΑΖΑ	Δ	20	40	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΠΑΤΙΣΤΑ	Ε	8	16	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΠΑΝΟΡΑΜΑ	Γ	14	37	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΒΕΡΓΑ
ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	Β	194	373	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΦΛΟΙΣΒΟΣ	Γ	41	75	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΦΩΤΕΙΝΗ	Γ	27	48	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΒΕΡΓΑ
PHARAE PALACE	Α	76	139	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΧΑΪΚΟΣ	Γ	60	112	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΤΑΪΓΕΤΟΣ	Γ	14	27	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΞΕΝΩΝ ΔΕΣΠ. ΤΟΜΑΖΗ	Α	4	9		ΒΕΡΓΑ
ΡΕΞ	Α	44	84	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΙΒΙΣΚΙΩΣ	Α	7	13	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΠΟΛΑ	Γ	10	19	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ
ΑΚΤΗ ΤΑΪΓΕΤΟΣ	Γ	46	112	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	Μ. ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Ε	7	16	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ

ΑΒΙΑΣ

ΑΠΟΛΛΩΝ	Γ	28	81	ΑΒΙΑΣ	ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ
---------	---	----	----	-------	-----------

ΛΕΥΚΤΡΟΥ

ΑΝΙΣΚΑ	Γ	24	60	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
ΒΑΡΔΙΑ	Γ	18	29	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
ΘΕΑΝΩ	Γ	9	18	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ	Γ	30	50	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
ΚΑΛΑΜΙΤΣΙ	Β	26	48	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΑΣ	Γ	17	32	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
KARDAMILI BEACH	Γ	24	46	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
VILLA KOSTA	Γ	15	30	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΣΤΟΥΠΑ
ΑΙΧΜΑΙΑ	Γ	13	23	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΣΤΟΥΠΑ
ΜΑΙΣΤΡΕΛΙ	Γ	6	11	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΣΤΟΥΠΑ
ΣΤΟΥΠΑ	Γ	20	36	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΣΤΟΥΠΑ
ΛΕΥΚΤΡΟΝ	Γ	32	61	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΣΤΟΥΠΑ
ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ	Γ	16	26	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΣΤΟΥΠΑ
ΡΕΜΒΗ	Β	28	46	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΣΤΟΥΠΑ
ΤΖΩΡΤΖ				ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΣΤΟΥΠΑ
ΚΑΣΤΡΟ		12	36	ΛΕΥΚΤΡΟΥ	ΣΤΟΥΠΑ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΗΜΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ
------------	-----------	---------	--------	-------	---------

ΜΕΣΣΗΝΗΣ

ΛΥΣΣΑΝΔΡΟΣ	Γ	22	40	ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΜΕΣΣΗΝΗ
ΜΕΣΣΗΝΗ	Γ	21	37	ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΜΕΣΣΗΝΗ
ΣΙΑΣ	Γ	66	128	ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΑΒΡΑΜΙΟ
ΔΡΟΣΙΑ	Γ	8	14	ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΜΕΣΣΗΝΗ
ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ INN	Γ	28	52	ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΜΕΣΣΗΝΗ
SAN AGOSTINO BEACH	B	330	633	ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΥΛΙΑΣ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΗΜΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ
------------	-----------	---------	--------	-------	---------

ΠΥΛΟΥ

ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ	Γ	24	42	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΣ
ΑΚΤΙ - ΚΑΡΑΛΗΣ	B	14	24	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΣ
ΓΑΛΑΞΙΑΣ	Γ	34	62	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΣ
ΖΩΗ	Γ	32	55	ΠΥΛΟΥ	ΓΙΑΛΟΒΑ
ΚΑΡΑΛΗΣ	B	35	67	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΣ
ΜΙΡΑΜΑΡΕ (ΝΕΣΤΟΡ)	B	16	30	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΣ
ΝΗΛΕΥΣ	Γ	12	24	ΠΥΛΟΥ	ΠΥΛΟΣ
ΝΑΒΑΡΟΝΕ	B	58	109	ΠΥΛΟΥ	ΠΕΤΡΟΧΩΡΙ
ΠΥΛΟΣ	Γ	12	19	ΠΥΛΟΥ	ΓΙΑΛΟΒΑ

ΜΕΘΩΝΗΣ

ΑΜΑΛΙΑ	B	34	65	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
ΑΝΝΑ	B	8	15	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
ΑΛΜΠΑΤΡΟΣ	Δ	10	19	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
ΑΡΗΣ	Δ	14	28	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
ΑΛΞΕ	Γ	20	38	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
ΓΙΩΤΑ	Γ	15	27	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
ΓΑΛΙΝΗ	Δ	11	24	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
ΑΧΙΛΛΕΥΣ	B	13	22	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
ΚΑΣΤΕΛΛΟ	Δ	13	24	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
ΚΟΡΑΚΑΚΗΣ BEACH	E	25	36	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑ
ΛΙΜΑΝΙ ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑΣ	Γ	27	52	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑ
ΜΟΘΩΝ	B	10	15	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
ΟΔΥΣΣΕΑΣ	B	9	17	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
ΤΖΕΝΗ BEACH	Γ	7	12	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑ
ΦΟΙΝΙΚΑΣ	Δ	10	19	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΜΕΘΩΝΗ
GOLDEN SUN	B	24	52	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑ
ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑ	Γ	30	58	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑ

ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ

SUNRISE - ΣΑΡΕΛΑΣ	B	9	18	ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ	ΠΕΤΑΛΙΔΙ
GREKIS HOTEL	Γ	24	42	ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ	ΠΕΤΑΛΙΔΙ
ΙΚΑΡΟΣ	Γ	16	32	ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ	ΑΧΛΑΔΟΧΩΡΙ
ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ	ΑΑ	81	162	ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ	ΑΧΛΑΔΟΧΩΡΙ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΗΜΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ
------------	-----------	---------	--------	-------	---------

ΚΟΡΩΝΗΣ

BUNG ΚΑΣΤΕΛΙ	Γ	33	61	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΒΟΥΝΑΡΙΑ
BUNGALOWS	Γ	8	16	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΧΑΡΑΚΟΠΙΟ
ΔΙΑΝΑ	Ε	8	17	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΚΟΡΩΝΗ
ΜΑΡΙΝΟΣ BUNG	Γ	17	34	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΚΟΡΩΝΗ
ΞΕΝΩΝΑΣ ΑΚΤΗΣ	Γ	48	93	ΚΟΡΩΝΗΣ	ΚΟΡΩΝΗ

ΑΙΠΕΙΑΣ

ΑΚΤΗ - ΛΟΓΓΑΣ	Γ	15	28	ΑΙΠΕΙΑΣ	ΛΟΓΓΑΣ
ΑΙΠΕΙΑ	Γ	13	37	ΑΙΠΕΙΑΣ	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑΣ
ΑΓΓΕΛΟΣ	Γ	13	34	ΑΙΠΕΙΑΣ	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑΣ
ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ	Γ	15	27	ΑΙΠΕΙΑΣ	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑΣ
ΒΙΛΑ ΜΑΡΙΑ	Γ	14	23	ΑΙΠΕΙΑΣ	ΧΡΑΝΟΙ
ΚΑΣΙΜΙΩΤΗΣ	Γ	30	60	ΑΙΠΕΙΑΣ	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑΣ
ΤΖΑΒΑΡΑΣ ΔΗΜΟΣΦ.	Γ	25	69	ΑΙΠΕΙΑΣ	ΛΟΓΓΑΣ
ΦΡΑΝΤΖΙΣΚΟ	Γ	30	58	ΑΙΠΕΙΑΣ	ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑΣ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΣ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΗΜΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ
------------	-----------	---------	--------	-------	---------

ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ

ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ	Ε	26	50	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΑΛΟ ΝΕΡΟ
ΑΡΤΕΜΗΣ	Γ	22	41	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ
ΑΠΟΔΩΝ	Γ	28	52	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ
ΚΑΝΕΛΑΚΙΣ	Β	19	36	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ
ΟΑΣΙΣ Α.Ε.	Β	32	80	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΑΛΟ ΝΕΡΟ
ΤΣΟΛΑΡΙΑΣ ΒΕΑΧ	Β	25	53	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ
ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ	Γ	24	45	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ
ΙΟΝΙΟΝ	Γ	33	57	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ
ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ ΒΕΑΧ	Β	27	50	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ
ΤΡΙΦΥΛΛΙΑ	Ε	9	19	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ

ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ

ΙΟΝΙΚΗ ΘΕΑ	Β	6	12	ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΟΙ
ΑΡΤΙΝΑ	Γ	26	54	ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	ΜΑΡΑΘΟΥΠΟΛΗ

ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ

ΤΡΙΦΥΛΛΙΑ	Δ	12	24	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ
ΛΙΜΕΝΑΡΙ	Γ	34	65	ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ

7.2. Ενοικιαζόμενα δωμάτια

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
Μια (1) Επιχείρηση στην Καλαμάτα	Α΄ κατηγορίας
Δύο (2) Επιχειρήσεις στην Καλαμάτα	Β΄ κατηγορίας
Τρεις (3) Επιχειρήσεις στην Βέργα της Μεσσηνιακής Μάνης	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στην Βέργα της Μεσσηνιακής Μάνης	Β΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στο Αρχοντικό της Μεσσηνιακής Μάνης	Β΄ κατηγορίας
Μια (1) Επιχείρηση στον Αλυρό της Μεσσηνιακής Μάνης	Β΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στη Σάντοβα της Μεσσηνιακής Μάνης	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στη Μαντίνεια της Μεσσηνιακής Μάνης	Α΄ κατηγορίας
Επτά (7) Επιχειρήσεις στη Μαντίνεια της Μεσσηνιακής Μάνης	Β΄ κατηγορίας
Δύο (2) Επιχειρήσεις στη Μαντίνεια της Μεσσηνιακής Μάνης	Γ΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στις Κιτριές της Μεσσηνιακής Μάνης	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στις Κιτριές της Μεσσηνιακής Μάνης	Β΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στις Κιτριές της Μεσσηνιακής Μάνης	Γ΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στη Παλιοχώρα της Μεσσηνιακής Μάνης	Α΄ κατηγορίας
Δύο (2) Επιχειρήσεις στη Παλιοχώρα της Μεσσηνιακής Μάνης	Β΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στη Παλιοχώρα της Μεσσηνιακής Μάνης	Γ΄ κατηγορίας
Έξι (6) Επιχειρήσεις στο Ακρογιάλι της Μεσσηνιακής Μάνης	Β΄ κατηγορίας
Δέκα τέσσερις (14) Επιχειρήσεις στη Καρδαμύλη της Μεσσηνιακής Μάνης	Α΄ κατηγορίας
Δέκα έξι (16) Επιχειρήσεις στη Καρδαμύλη της Μεσσηνιακής Μάνης	Β΄ κατηγορίας
Τρεις (3) Επιχειρήσεις στη Καρδαμύλη της Μεσσηνιακής Μάνης	Γ΄ κατηγορίας
Δέκα (10) Επιχειρήσεις στον Άγιο Νικόλαο της Μεσσηνιακής Μάνης	Α΄ κατηγορίας
Επτά (7) Επιχειρήσεις στον Άγιο Νικόλαο της Μεσσηνιακής Μάνης	Β΄ κατηγορίας
Δύο (2) Επιχειρήσεις στον Άγιο Δημήτριο της Μεσσηνιακής Μάνης	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στον Άγιο Δημήτριο της Μεσσηνιακής Μάνης	Β΄ κατηγορίας

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
Τριάντα (30) Επιχειρήσεις στη Στούπα της Μεσσηνιακής Μάνης	Α΄ κατηγορίας
Τριάντα (30) Επιχειρήσεις στη Στούπα της Μεσσηνιακής Μάνης	Β΄ κατηγορίας
Τέσσερις (4) Επιχειρήσεις στη Στούπα της Μεσσηνιακής Μάνης	Γ΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στο Μαυρομάτι του Δήμου Μεσσήνης	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στο Μαυρομάτι του Δήμου Μεσσήνης	Β΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στην Ανάλυση του Δήμου Μεσσήνης	Β΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στο Αγλαδοχώρι Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Τρεις (3) Επιχειρήσεις στο Πεταλίδι Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Εννέα (9) Επιχειρήσεις στο Πεταλίδι Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Τέσσερις (4) Επιχειρήσεις στο Πεταλίδι Πυλίας	Γ΄ κατηγορίας
Δύο (2) Επιχειρήσεις στο Καλαμάκι Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Τέσσερις (4) Επιχειρήσεις στον Άγιο Ανδρέα Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Δύο (2) Επιχειρήσεις στον Άγιο Ανδρέα Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Τέσσερις (4) Επιχειρήσεις στον Άγιο Ανδρέα Πυλίας	Γ΄ κατηγορίας
Δύο (2) Επιχειρήσεις στην Επισκοπή Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στην Επισκοπή Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Έξι (6) Επιχειρήσεις στους Χράνους Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Είκοσι τρεις (23) Επιχειρήσεις στους Χράνους Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Τρεις (3) Επιχειρήσεις στους Χράνους Πυλίας	Γ΄ κατηγορίας
Δύο (2) Επιχειρήσεις στο Πετροχώρι Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στο Πετροχώρι Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Τρεις (3) Επιχειρήσεις στο Ρωμανού Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στο Βασιλίτσι Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Δύο (2) Επιχειρήσεις στο Βασιλίτσι Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στο Βασιλίτσι Πυλίας	Γ΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στα Βουνάρια Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στη Γερακάδα Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στη Ζάγκα Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Τρεις (3) Επιχειρήσεις στη Ζάγκα Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Τέσσερις (4) Επιχειρήσεις στους Κόμπους Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Δέκα (10) Επιχειρήσεις στους Κόμπους Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Έντεκα (11) Επιχειρήσεις στη Κορώνη Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Είκοσι τρεις (23) Επιχειρήσεις στη Κορώνη Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Τέσσερις (4) Επιχειρήσεις στη Κορώνη Πυλίας	Γ΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στο Κρυονέρι Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στο Χαρακοπιό Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στο Χαρακοπιό Πυλίας	Γ΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στη Φανερωμένη Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στο Σούγελο Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στη Περούλια Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στη Μέμι Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Εννέα (9) Επιχειρήσεις στη Μεθώνη Πυλίας	Α΄ κατηγορίας

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
Οκτώ (8) Επιχειρήσεις στη Μεθώνη Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Δέκα εννέα (19) Επιχειρήσεις στη Φοινικούντα Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Έντεκα (11) Επιχειρήσεις στη Φοινικούντα Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στη Φοινικούντα Πυλίας	Γ΄ κατηγορίας
Τρεις (3) Επιχειρήσεις στη Πύλο Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Έξι (6) Επιχειρήσεις στη Πύλο Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Έξι (6) Επιχειρήσεις στη Πύλο Πυλίας	Γ΄ κατηγορίας
Εννέα (9) Επιχειρήσεις στη Γιάλοβα Πυλίας	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στη Γιάλοβα Πυλίας	Β΄ κατηγορίας
Επτά (7) Επιχειρήσεις στη Κυπαρισσία Τριφυλίας	Α΄ κατηγορίας
Μία (1) Επιχείρηση στο Κάλο Νερο Τριφυλίας	Β΄ κατηγορίας

Άλλες τουριστικές επιχειρήσεις στο Νομό Μεσσηνίας είναι:

- ❖ Τουριστικά γραφεία 27
- ❖ Γραφεία μοτοσυκλετών 4
- ❖ Τουριστικά γραφεία εσωτερικού τουρισμού 9
- ❖ Γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων 19
- ❖ Τουριστικές Επιχειρήσεις Οδικών Μεταφορών (Τ.Ε.Ο.Μ.) 6
- ❖ Καταστήματα Ειδών Λαϊκής Τέχνης 12

7.3. Τα Campings του Νομού

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΚΑΜΠΙΝΓΚ	ΠΕΡΙΟΧΗ
1	ΚΟΡΩΝΗ	ΚΟΡΩΝΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
2	ΤΑ ΔΕΛΦΙΝΙΑ	Ν. ΠΡΟΑΣΤΙΟ
3	ΤΣΑΠΙ	ΤΣΑΠΙ ΧΡΥΣΟΚΕΛΛΑΡΙΑΣ
4	ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΣ	ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑ
5	ΜΕΜΙ ΜΠΗΤΣ	ΚΟΡΩΝΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
6	ΜΕΘΩΝΗ	ΜΕΘΩΝΗ
7	ΝΑΥΑΡΙΝΟ	ΓΙΑΛΟΒΑ
8	ΝΑΥΑΡΙΝΟ ΙΙ	ΓΙΑΛΟΒΑ
9	ΛΟΥΤΣΑ	ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑ
10	ΑΜΜΟΣ	ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑ
11	ΠΑΤΙΣΤΑ	ΠΑΡΑΛΙΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
12	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ
13	ΕΡΩΔΙΟΣ	ΓΙΑΛΟΒΑ
14	ΠΕΤΑΛΙΔΙ	ΠΕΤΑΛΙΔΙ
15	ΕΛΙΤΕ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ
16	SEA AND SUN	ΑΓ. ΣΙΩΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ
17	ΑΒΙΑ	ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ ΑΒΙΑΣ
18	ΚΑΛΟΓΡΙΑ	ΣΤΟΥΠΑ
19	ΜΕΛΙΤΣΙΝΑ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ
20	ΧΡΥΣΗ ΑΜΜΟΣ	ΑΝΑΛΗΨΗ
21	ΖΕΡΒΑΣ ΑΚΤΗ	ΠΕΤΑΛΙΔΙ

8. Τα διαρθρωτικά προβλήματα του Ελληνικού τουρισμού

8.1. Τα προβλήματα σε γενικό επίπεδο

Ο μαζικός τουρισμός είχε ως αφετηρία την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής και εργασίας στις αναπτυγμένες χώρες και την αντίστοιχη αύξηση των εισοδημάτων των εργαζομένων. Εφευρέθηκε λοιπόν ως αντίβαρο το σύστημα των διακοπών μία ή δύο φορές το χρόνο, μακριά από τους χώρους μόνιμης διαμονής, και βεβαίως οργανώθηκε και η οικονομική του εκμετάλλευση.

Οι ευμενείς επιπτώσεις του τουρισμού στην επικοινωνία των λαών, στον εμπλουτισμό των κοινωνικών και πολιτιστικών εμπειριών, στην άνοδο των εισοδημάτων στις τουριστικές περιοχές, είναι γνωστές και θεμελιωμένες. Παρόλα αυτά όμως παρουσιάζει και σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις.

Τέτοια προβλήματα είναι:

8.1.1. Εξάρτηση από την διεθνή ζήτηση

Ο ελληνικός τουρισμός ενσωματωμένος στο διεθνές σύστημα οργάνωσης της τουριστικής βιομηχανίας είναι και παραμένει εξωστρεφής και εξαρτημένος. Εξωστρεφής γιατί απευθύνεται σχεδόν αποκλειστικά στη διεθνή πελατεία (την αλλοδαπή ζήτηση), ενώ ο εσωτερικός τουρισμός είναι λιγότερο ανεπτυγμένος σε αντίθεση με ορισμένες χώρες της Ευρώπης. Η εξάρτηση αναφέρεται :

α) Στην εξάρτηση των τοπικών και περιφερειακών εισροών από το εθνικό κέντρο, την πρωτεύουσα, εφόσον μέσω αυτού διακινείται ο μεγαλύτερος αριθμός τουριστών.

β) Στην εξάρτηση του εθνικού κέντρου, αλλά κυρίως των περιφερειακών τουριστικών κέντρων υποδομής από τους πράκτορες ταξιδίων (tour operators) και τις αεροπορικές εταιρείες charters, τις οποίες πολλές φορές ελέγχουν οι ίδιοι-εφόσον αυτοί οι ίδιοι tour operators προκρίνουν τρόπους και συχνότητα σύνδεσης με τα περιφερειακά κέντρα ή είναι σε θέση να διαμορφώνουν τις τιμές πώλησης του τουριστικού προϊόντος στη χώρα υποδοχής και να προωθούν στον καταναλωτή – τουρίστα τα πιο συμφέροντα γι' αυτούς “πακέτα διακοπών”.

8.1.2. Ο επιρρασμός των εξελίξεων της τουριστικής ζήτησης

Οι βασικότεροι τουριστικοί πόροι στην Ελλάδα είναι οι ακτές, οι περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και τα ιστορικά και πολιτιστικά μνημεία της. Από την φύση τους, οι πόροι αυτοί είναι ιδιαίτερα υψηλής ποιότητας άλλα περιορισμένης έκτασης.

Η τουριστική ζήτηση έχει κατευθυνθεί προς αυτούς τους τουριστικούς πόρους, με υπέρμετρη όμως έμφαση στις ακτές, ενώ οι υπόλοιποι τουριστικοί πόροι έχουν αξιοποιηθεί σε σχετικά μικρό βαθμό.

Θα πρέπει να τονισθεί σ' αυτό το σημείο η έντονη εξάρτηση του ελληνικού τουρισμού τόσο από την αλλοδαπή ζήτηση, όσο και από αλλοδαπές εταιρείες που επιρεάζουν καθοριστικά τη μορφή αυτής της ζήτησης (tour operators, εταιρείες charters κ.λ.π.). Επομένως είναι δύσκολη η μεταβολή της σημερινής κατανομής της ζήτησης. Η μεταβολή αυτή παραπέμπει σε ενέργειες και στο διεθνές επίπεδο.

Η τουριστική προσφορά δομήθηκε με βάση αυτή την μορφή ζήτησης και έτσι παρουσιάζεται βαθμός διαφοροποίησης (υπανάπτυξη όλων των μη παραθαλάσσιων μορφών)

8.1.3. Οι ανεπάρκειες της τουριστικής υποδομής

Ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο ελληνικός τουρισμός είναι οι ελλείψεις που παρουσιάζονται στην τουριστική υποδομή. Προβλήματα που συνδέονται με το οδικό δίκτυο και με την ποιότητα των υπηρεσιών μεταφοράς συνεπώς και για την ασφάλεια των τουριστών. Προβλήματα με την προστασία του περιβάλλοντος (το περιβάλλον έχει γίνει ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες για την επιλογή του τόπου προορισμού των διακοπών) και τέλος προβλήματα στην ποσότητα και στην ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Σήμερα στον Ελληνικό χώρο παρότι έχουμε πολλά σύγχρονα ξενοδοχειακά ή άλλα καταλύματα παρόλα αυτά αντιμετωπίζουμε σοβαρά προβλήματα στα αεροδρόμια, στα λιμάνια, γενικά στους σταθμούς εισόδου της χώρας και πολύ περισσότερο προβλήματα καθαριότητας των ακτών και όχι μόνο.

Γι' αυτό τίθεται επιτακτική ανάγκη η τουριστική πολιτική να δώσει μεγάλη βαρύτητα στην ολοκλήρωση της βασικής γενικής τουριστικής υποδομής όπως οδικό δίκτυο, η δημιουργία υδροβιολογικών σταθμών, η ίδρυση τοπικών γραφείων οικοτουρισμού, τα οποία θα αναλάβουν την επιμόρφωση των οικοξεναγών, την δημιουργία διαλέξεων

και την έκδοση εντύπων για την ενημέρωση όλων των στοιχείων των περιοχών που αφορούν την χλωρίδα και την πανίδα κ.λ.π.

8.1.4. Η ανεπάρκεια της ειδικής τουριστικής υποδομής

Αξιόλογης σημασίας επίσης είναι η κατασκευή και λειτουργία της ειδικής τουριστικής υποδομής (υδροθεραπευτήρια, σ'υγχρονα αθλητικά κέντρα, γήπεδα γκολφ, συνεδριακά κέντρα, κολυμβητήρια, κ.λ.π.) που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη των νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως ο θαλάσσιος, ο χειμερινός, ο συνεδριακός, ο τουρισμός υγείας, ο δασικός κ.λ.π.

8.1.5. Παραξενοδοχία

Τα παραξενοδοχεία, δηλαδή τα «παράνομα» ή ανεξέλεγκτα λειτουργούντα ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα, αναφέρεται από τους ξενοδόχους σαν βασική αιτία των αδυναμιών του ξενοδοχειακού κλάδου. Σ'αυτήν αποδίδεται η χαμηλή ξενοδοχειακή πληρότητα, οι χαμηλές τιμές που επιτυγχάνουν λόγω πιέσεων των τουριστικών πρακτόρων κ.λ.π.

Έτσι όμως δεν υπεισέρχεται κανείς στην ουσία του προβλήματος που έγκειται στην αδυναμία του τομέα και των φορέων του να ανταποκριθούν στις ανάγκες και δυνατότητες των τουριστών. Παραγνωρίζεται ίσως το γεγονός ότι το ξενοδοχειακό περιβάλλον σε σημαντική έκταση όπως είναι αυτό καθεαυτό διαμορφωμένο, όπως είναι σχεδιασμένο και ενταγμένο στον πολεοδομικό ιστό και στο φυσικό και κοινωνικό περίγυρο είναι απωθητικό ή δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις του τουρίστα. Δεν θα έπρεπε με λίγα λόγια η παραξενοδοχία αυτή καθεαυτή να θεωρείται ως «πηγή κακών».

8.1.6. Μικρή διάρκεια της τουριστικής περιόδου

Ο τουρισμός στην Ελλάδα είναι φανερό ότι έχει εποχιακό χαρακτήρα αφού ταυτίζεται με μια περίοδο πέντε μηνών, από τον Μάιο έως τον Σεπτέμβριο και αυτό γιατί οι τουρίστες συνδέουν τις διακοπές τους με τόπους με «ήλιο – θάλασσα και άμμο».

Οι δυσμενείς συνέπειες από την μικρής διάρκειας τουριστικής περιόδου και το κλείσιμο τουριστικών μονάδων για μεγάλο χρονικό διάστημα, είναι φανερές σε όλους. Χαμηλό ποσοστό ετήσιας πληρότητας, προβλήματα φθοράς των υλικών και των εξοπλισμών κ.λ.π.

Συνεπώς είναι φανερό πως για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου είναι απαραίτητη η ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού όπως τουρισμός άθλησης, συνεδριακός κ.λ.π.

8.1.7. Τα προβλήματα της χωροταξικής κατανομής του ξενοδοχειακού δυναμικού

Η μεγέθυνση σε τουριστικές δραστηριότητες σηματοδοτείται και από σημαντικές επιπτώσεις στη φυσιογνωμία, δομή και εξέλιξη περιφερειών, πόλεων και οικισμών. Πέρα από μελέτες αναλύσεις και στατιστικές είναι ορατές “δια γυμνού οφθαλμού” οι υποβαθμιστικές συνέπειες της υπερσυγκέντρωσης του τουρισμού “χωρίς σχέδιο και πρόγραμμα” σε διαρκώς περισσότερες περιοχές. Συνέπειες που έχουν φθάσει στα όρια της κρίσης σε ο,τι αφορά στην οικιστική οργάνωση, τη “χωροταξία” και την προστασία των ίδιων των τουριστικών πόρων (φυσικών, ιστορικών, πολιτιστικών) στις λεγόμενες “κορεσμένες” τουριστικά περιοχές.

8.1.8. Τα ειδικότερα προβλήματα της χωροταξικής ανισοκατανομής

Οι παρενέργειες της ανοχής στη χωρίς πρόγραμμα υπερσυγκέντρωση εγκαταστάσεων και οι αδυναμίες υλοποίησης μιας περισσότερο ισόρροπης περιφερειακά και φιλικής περιβαλλοντικά πολιτικής μπορεί να αποβούν ιδιαίτερα τραυματικές μειώνοντας μακροπρόθεσμα τη διεθνή ανταγωνιστικότητα των τουριστικών μας πόρων.

Ως σημαντικότερες παρενέργειες αποτυπώνονται οι παρακάτω:

1. Η σταδιακή αλλοίωση της φυσιογνωμίας ιστορικών παραδοσιακών οικισμών, κέντρων πόλεων και παραδοσιακών πυρήνων.
2. Η άναρχη οικιστική διόγκωση σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από μεγάλη τουριστική ζήτηση, η παράλληλη διόγκωση των κυκλοφοριακών τους προβλημάτων και η σταδιακή απαξίωση των περιορισμένων υποδομών

3. Η σταδιακή απαξίωση του κυριότερου τουριστικού πόρου των ακτών και της θάλασσας από λύματα, ελλείψεις εγκαταστάσεων βιολογικού καθαρισμού, καθώς και διόγκωση του προβλήματος των σκουπιδιών
4. Η ανάμιξη μη συμβατών χρήσεων γης με συνέπειες την αύξηση των οχλήσεων.

8.2. Τα προβλήματα του τουρισμού σε επίπεδο Νομού

8.2.1. Η έλλειψη βασικών έργων υποδομής

Σημαντικό πρόβλημα στην κατηγορία αυτή είναι η κατάσταση του οδικού δικτύου στον Νομό Μεσσηνίας, η οποία είναι κακή και δεν διευκολύνει μια ολοκληρωμένη διαδρομή και περιήγηση σ' αυτόν αλλά αντιθέτως δρα ανασταλτικά.

Αναγκαία λοιπόν είναι η βελτίωση του οδικού δικτύου στον Νομό Μεσσηνίας, πράγμα που θα κάνει περισσότερο επιθυμητή και ευκολότερα προσπελάσιμη την επίσκεψη των διαφόρων επισκεπτών στους χώρους που επιθυμούν (αρχαιολογικούς χώρους, παραλίες κ.α.). Σ' αυτόν τον τομέα μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά από τεχνικής πλευράς η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και οι Δήμοι του Νομού, με βασική προϋπόθεση την καλή και επικοδομητική συνεργασία μεταξύ τους.

Είναι απαραίτητη επίσης η βελτίωση και ο εκσυγχρονισμός του λιμανιού της Καλαμάτας για την υποδοχή μεγάλων κρουαζιερόπλοιων. Επίσης καλύτερο, γρηγορότερο και πιο σύγχρονο καράβι για την ακτοπλοϊκή σύνδεση με τα Κύθηρα και την Κρήτη με αποτέλεσμα ο παρεχόμενος βαθμός εξυπηρέτησης να είναι πολύ χαμηλά όπως και το μεταφορικό του έργο.

Τέλος το σιδηροδρομικό δίκτυο έχει ανάγκη από βελτίωση στη χάραξη της γραμμής, αλλαγή στο πλάτος των γραμμών σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, μετατροπή σε διπλής κατεύθυνσης και κατασκευή ανισόπεδων διαβάσεων στις διασταυρώσεις με ολόκληρο το βασικό οδικό δίκτυο του Νομού.

8.2.2. Η μη ανάδειξη των αρχαιολογικών πόρων

Βασικό είναι το πρόβλημα της απομόνωσης και έλλειψης ανάδειξης των Μεσσηνιακών μνημείων, με την διασυνδεσή τους με μνημεία παννελαδικής ή διεθνούς εμβέλειας, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους της Μεσσηνίας, όπου η συγκεκριμένη προσπάθεια θα μπορούσε να ευοδωθεί ευκολότερα, αν γινόταν βάσει ενός κεντρικού σχεδιασμού.

Έτσι ιδιαιτέρως σημαντικά θα ήταν η δημιουργία πολιτιστικών – αρχαιολογικών διαδρομών που θα περιλαμβάνουν αρχαιολογικούς χώρους συναφούς ενδιαφέροντος (π.χ. κάστρα της Μεσσηνίας). Αυτή η ενέργεια μπορεί διευρυμένη και σωστά σχεδιασμένη, να επεκταθεί και εκτός Νομού, με την σύνδεση των Μεσσηνιακών μνημείων με άλλα συναφή και ήδη προβεβλημένα.

Έτσι θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ορισμένες «αρχαιολογικές διαδρομές»

1. Περιοχή Καλαμάτας (Καλαμάτα – Σωτηριάνικα – Σταυροπήγιο – Δολοί – Μεγάλη Μαντίνεια, με έμφαση στα εκκλησιαστικά και φρουριακά συγκροτήματα)
2. Περιοχή Μάνης (Καρδαμύλη – Καστάνια – Πλάτσα – Κουτήφαρι – Νομίτσι – Λαγκάδα, με έμφαση στα μοναστηριακά συγκροτήματα και τους ναούς)
3. Περιοχή Πυλίας (Κορώνη – Μεθώνη – Νιόκαστρο Πύλου – Παλαιό Ναυαρίνο - Ανάκτορο Νέστορος - Χώρα, με έμφαση στα κάστρα και τους αρχαιολογικούς χώρους)
4. Περιοχή Μεσσήνης (Ανδρούσα – Σαμαρίνα – Αρχαία Μεσσήνη – Ανδρομονάστηρο – Βουλκάνο, με έμφαση στον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Μεσσήνης.)
5. Περιοχή Τριφυλίας (Περιστεριά – Κάστρο Κυπαρισσίας – Μεταμόρφωση Χριστιανών)

8.2.3. Η έλλειψη αξιοποίησης των παραλιακών περιοχών

Οι παραλίες του Νομού μήκους 140 χιλιομέτρων, αλλού με βότσαλα και αλλού με άμμο πρέπει να αξιοποιηθούν κατάλληλα για την προσέλκυση τουριστών.

Σήμερα ο Νομός έχει τουλάχιστον τα 53 χιλιόμετρα των ακτών οργανωμένα. Απαραίτητη όμως είναι η αξιοποίηση και άλλων παραλιών όπως η απέραντη παραλία της Μπούκας στην Μεσσήνη που ενώ η παραλία έχει βραβευτή με την Γαλάζια Σημαία λείπει ωστόσο η υποδομή

για ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Έπίσης νοτιότερα της Μαραθούπολης στην περιοχή της Τριφυλίας, στο Βρωμονέρι, καθώς και στον Αλμυρό στην Μεσσηνιακή Μάνη υπάρχουν πηγές με θειούχα ιαματικά νερά τα οποία δεν έχουν αξιοποιηθεί ούτε καν προβληθεί.

8.2.4. Η ανεπαρκής προβολή των τουριστικών πόρων του Νομού

Ενδιαφέρουσα είναι επίσης η διεξαγωγή πολιτιστικών δρώμενων και εκδηλώσεων στους αρχαιολογικούς μας χώρους, με στόχο την προβολή τους και την σύνδεση του πριν με το τώρα, για την έλκυση του ενδιαφέροντος των επισκεπτών και την ανάδειξη της σημαντικότητας του χώρου.

Επίσης επειδή σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια της ανάδειξης του πολιτιστικού πλούτου έχει η προβολή του, θα προτείναμε ακόμα την παροχή των αναγκαίων πιστώσεων για την έκδοση ενημερωτικού υλικού, θεματικού ταξιδιωτικού οδηγού και την αξιοποίηση του διαδικτύου (internet)

Συνεπώς επιβάλλεται να γίνουν συντονισμένες προσπάθειες από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς για την συντήρηση, προστασία και ανάδειξη των υφιστάμενων μνημείων και των χώρων με υποδομή, καθώς και έρευνα, προβολή και ανάδειξη σημαντικών αρχαιολογικών χώρων που δεν έχουν αξιοποιηθεί ανάλογα.

8.2.5. Η ανάγκη πληρέστερης οργάνωσης της λειτουργίας Αρχαιολογικών χώρων & Μουσείων

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η ευαισθητοποίηση των τοπικών αρχών, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, Δήμων, πολιτιστικών συλλόγων και εν γένει όλων των εμπλεκόμενων φορέων, για την ενημέρωση των πολιτών και την προστασία των μνημείων. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να αποφευχθούν θλιβερά παραδείγματα ατυχών ή και συχνά καταστροφικών ενεργειών λόγω άγνοιας.

Επιπλέον, απαραίτητη είναι η πραγματοποίηση παρεμβάσεων στην γύρω περιοχή, με σημεία υποδοχής και ενημέρωσης του κοινού, χώρους στάθμευσης και πρασίνου, αναπλάσεις, δίκτυο πεζοδρόμων κ.τ.λ. Χρειάζονται βέβαια περιβαλλοντικές και άλλες μελέτες.

Επίσης είναι σημαντικό να δοθεί ιδιαίτερη μέριμνα για τα διατηρητέα μνημεία του Νομού, που αποτελούν στολίδια και δίνουν ένα ιδιαίτερο χρώμα στον περιβάλλοντα χώρο.

Τέλος, καθίσταται ουσιώδης κάθε προσπάθεια συντήρησης και επέκτασης των μεσσηνιακών μουσείων, καθώς και ίδρυσης μικρών και περιφερειακών μουσείων με πολιτιστική ενότητα. Επιτακτική καθίσταται η ίδρυση νέου μουσείου στην Αρχαία Μεσσήνη, λόγω του πλούτου των εκθεμάτων και της ανάγκης για επιπλέον προβολή του αρχαιολογικού χώρου.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ – ΗΠΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ – ΙΕΡΑΡΧΙΣΗ ΣΤΟΧΩΝ

9. Δυνατότητες ανάπτυξης του τουρισμού και των ήπιων μορφών αυτού

9.1. Γενικά

Η δύναμη της Μεσσηνίας είναι τα πολυπληθή μνημεία της και η πολιτιστική της κληρονομιά σε συνδιασμό με το πανέμορφο φυσικό της τοπίο.

Η μειωμένη όμως τουριστική κίνηση που έχει αντίκτυπο και σε εθνικό επίπεδο οδήγησε στην αναζήτηση και στην εφαρμογή νέων μορφών τουρισμού.

Έτσι οι εναλλακτικές μορφές του σύγχρονου τουρισμού που μπορούν να εφαρμοσθούν και εφαρμόζονται με επιτυχία στον Νομό Μεσσηνίας είναι:

9.2. Τουρισμός διακοπών – αναψυχής

Η κατηγορία αυτή τουρισμού βρίσκεται σε συνάρτηση με τις ανάγκες αναψυχής ως μία δραστηριότητα του ελεύθερου χρόνου του ατόμου. Ο τουρισμός διακοπών – αναψυχής ως προς την μορφή διακρίνεται γενικά σε τουρισμό περιήγησης, όπου ο τουρίστας παρουσιάζει γεωγραφική κινητικότητα μετακινούμενος τον περισσότερο χρόνο των διακοπών από περιοχή σε περιοχή, σε τουρισμό διαμονής, όπου ο τουρίστας παραμένει στην ίδια συγκεκριμένη περιοχή κατά το μεγαλύτερο διάστημα των διακοπών του και τέλος σε τουρισμό μικτού χαρακτήρα δηλαδή περιήγησης – διαμονής.

Η ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη της μορφής αυτής του τουρισμού προϋποθέτει αφενός την ανάπτυξη ενός ικανοποιητικού συγκοινωνιακού δικτύου και ικανοποιητικού επιπέδου υπηρεσιών για την λειτουργία του, αφετέρου την οργάνωση ενός κατάλληλου συστήματος κυκλωμάτων, στο οποίο θα εντάσσονται τουριστικοί πόροι ποικίλου

ενδιαφέροντος (μνημεία, ακτές και άλλα αξιοθέατα), καθώς και ένα αποκεντρωμένο σχήμα κατανομής επενδύσεων, κυρίως δημόσιων.

9.3. Μορφωτικός τουρισμός

Ο μορφωτικός τουρισμός αποτελεί μια κατηγορία τουρισμού στην οποία οι μετέχοντες έχουν σαν κύριο σκοπό τη συμμετοχή σε πολιτιστικές γενικά εκδηλώσεις.

Εξυπακούεται ότι για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού απαιτείται πέρα από την βασική τουριστική υποδομή και ειδική υποδομή, όπως για παράδειγμα πλούσια προγράμματα πολιτιστικών, καλλιτεχνικών και μορφωτικών εκδηλώσεων.

Η Μεσσηνία εμφανίζει έντονη πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή. Με κέντρο τη Καλαμάτα δραστηριοποιούνται πάμπολοι σύλλογοι, ενώσεις, σύνδεσμοι κ.α. σε κάθε γωνιά του Νομού με σκοπό την προώθηση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων σε όλη την επικράτεια.

Στο αμφιθέατρο του κάστρου Καλαμάτας φιλοξενούνται κατά τους θερινούς μήνες οι πολιτιστικές εκδηλώσεις. Γενικότερα όμως υπάρχει πλούσια καλλιτεχνική δραστηριότητα, όπως φεστιβάλ χορού, μουσικής, θεάτρου κ.α. Ακόμη, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι συναυλίες, οι τοπικές γιορτές και τα πανηγύρια, οι καρναβαλικές εκδηλώσεις, όπως και άλλες παραδοσιακές εκδηλώσεις (σε σχέση με την ντόπια παραγωγή αγροτικών προϊόντων) στις οποίες όλοι μαζί, ντόπιοι και τουρίστες γλεντούν και χαίρονται τη μεσσηνιακή ατμόσφαιρα της γιορτής.

Στη Μεσσηνία μπορεί κανείς ακόμη να συναντήσει πάμπολους ιστορικούς χώρους όπου τα αιώνια μνημεία της τα συνοδεύει ιστορία συνυφασμένη με τον Τρωικό Πόλεμο, τους μεσσηνιακούς πολέμους, τη λάμψη του Βυζαντίου, την Ελληνική Επανάσταση και τον απελευθερωτικό αγώνα.

Την εικόνα συμπληρώνουν και άλλα πολλά ενδιαφέροντα σημεία, άξια επίσκεψης σε όλο τον Νομό, όπως μουσεία (αρχαιολογικά και λαογραφικά), άπειρες εκκλησίες και τα σημαντικά μοναστήρια που στολίστικαν ευλαβικά με ξυλόγλυπτα τέμπλα και με εικόνες υψηλής τέχνης. Ακόμη, πνευματικά κέντρα, βιβλιοθήκες, πινακοθήκες κ.α.

9.4. Τουρισμός υγείας ή θεραπευτικός τουρισμός

Υποστηρίζεται ότι τα άτομα τα οποία μετέχουν στην κατηγορία αυτού του τουρισμού έχουν ως βασικό κίνητρο την αποκατάσταση της υγείας τους, τη θεραπεία και ανάρρωση από διάφορες ασθένειες.

Η ανάπτυξη αυτής της κατηγορίας τουρισμού προϋποθέτει ιδιαίτερα την ύπαρξη φυσικών πόρων, στην περίπτωση αυτή ιαματικές πηγές ή και ειδικές ορεινές και παραθαλάσσιες τοποθεσίες. Προϋποθέτει επίσης εξειδικευμένες εγκαταστάσεις υδρο- λουτρο- θαλασσο-αεροθεραπείας, τον εξοπλισμό σε καταλύματα και συμπληρωματικές εγκαταστάσεις (εστίασης, ψυχαγωγίας, αθλητισμού κ.λ.π.). Τέλος η κατηγορία αυτή τουρισμού απαιτεί ειδικές ιατρικές υπηρεσίες (διάγνωση, θεραπεία, δίαιτα).

9.5. Τουρισμός άθλησης

Η μορφή του τουρισμού αυτού έχει σαν κύριο κίνητρο την άσκηση ενός αθλήματος. Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού είναι η δημιουργία εγκαταστάσεων άθλησης.

Η αθλητική υποδομή της Μεσσηνίας ξεχωρίζει και θεωρείται μια περιοχή που διαθέτει αρκετά από τα καλύτερα αθλητικά κέντρα της χώρας. Ο Νομός Μεσσηνίας διαθέτει :

- 34 γήπεδα ποδοσφαίρου
- 29 υπαίθρια γήπεδα αθλοπαιδιών
- 6 γήπεδα στίβου
- 3 αίθουσες προπόνησης – προθέρμανσης
- 4 κλειστά γυμναστήρια
- 1 κολυμβητήριο
- 1 σκοπευτήριο
- 1 ναυταθλητική εγκατάσταση
- 4 γήπεδα πετοσφαίρισης
- πολλά γήπεδα καλαθοσφαίρισης
- γήπεδα τέννις
- αίθουσες μπριτζ κ.λ.π.

Η προσπάθεια συνεχίζεται με στόχο τις ακόμη καλύτερες και περισσότερες αθλητικές υποδομές, την αναβάθμιση εθνικών και διεθνών εκδηλώσεων, συναντήσεων, προετοιμασιών και την δημιουργία νέων αλλά και ένταξη της Μεσσηνίας στις περιοχές της Ελλάδας που χαρακτηρίζονται τόποι ολυμπιακής προετοιμασίας (κατασκευές και ολυμπιακές εγκαταστάσεις για τον σκοπό αυτό). Έτσι επιδιώκεται πέρα από τις πολύ καλές αθλητικές εγκαταστάσεις να αξιοποιηθούν οι άριστες κλιματολογικές συνθήκες, ώστε η περιοχή να αναδειχθεί τόπος προετοιμασίας Ελλήνων και ξένων αθλητών. Η μεσσηνία παρουσιάζει περισσότερο έντονη αθλητική δραστηριότητα στο ποδόσφαιρο (η Καλάματα παίζει στην Α Εθνική ποδοσφαίρου), στην καλαθοσφαίριση, στην πετοσφαίριση, στην κολύμβηση, στη ρυθμική γυμναστική και στο στίβο.

9.5.1.Ναυταθλητισμός – Κωπηλασίας

Σε ό,τι αφορά τα θαλάσσια σπορ στη Μεσσηνία υπάρχει φυσικά δυνατότητα για κολύμπι, ιστιοπλοΐα, σέρφινγκ ή θαλάσσιο σκί. Επίσης για βόλτα με κανό ή ποδήλατο θαλάσσης μαθήματα παραδίδουν σχολές που υπάρχουν στην παραλία της Καλαμάτας.

Στην πρωτεύουσα της Μεσσηνίας φιλοξενείται τα τελευταία χρόνια, ως θεσμοί πλέον, συνάντηση ευρωπαϊκών

ομοσπονδιών ιστιοπλοΐας, διεθνή κολυμβητικό διάπλου Μεσσηνιακού Κόλπου.

9.5.2. Αντισφαίριση (τέννις)

Όσοι αγαπούν και τους αρέσει το τέννις μπορούν να παίξουν στα γήπεδα των ξενοδοχειακών μονάδων στη πρωτεύουσα της Μεσσηνίας, ή στα δημοτικά γήπεδα του ανατολικού κέντρου της πόλης.

Η Καλαμάτα ως αθλητικό κέντρο του νομού φιλοξενεί διεθνείς αγώνες τέννις (Satelite).

9.5.3. Η Ιππασία

Η Μεσσηνία προσφέρεται για να ασχοληθεί κανείς με την ιππασία και ιδιαίτερα στα μονοπάτια του Ταυγέτου. Στην Καλαμάτα υπάρχει και σχολή ιππασίας με τους πιο έμπειρους εκπαιδευτές που βρίσκεται στον συνοικισμό Μπουρνιά του Δήμου Καλαμάτας.

	ΤΖΟΥΝΤΟ	PINK PUNK	ΠΑΛΗ	ΤΡΑΜΠΟΛΙΝΟ	ΒΟΛΕΥ	TENNIS	ΤΑΕ ΚΒΟ ΝΤΟ	ΡΥΘΜΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	ΧΑΝΤΜΠΟΛ	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ	ΙΟΔΗΛΑΣΙΑ	ΚΑΡΑΘΟΣΦΑΙΡΗΣΗ	ΣΤΙΒΟΣ	ΠΟΛΟ	ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΕΝΗ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗ	ΚΟΛΥΜΒΗΣΗ
ΚΑΛΑΜΑΤΑ	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ΜΕΣΣΗΝΗ					•					•	•	•					
ΠΥΛΟΣ											•						
ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΟΙ	•	•	•		•		•					•					
ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ			•		•							•					

9.5.4.Δημιουργία διαδρομών περιπάτου

Η Μεσσηνία προσφέρει εκπληκτικές πεζοπορικές διαδρομές στους λάτρεις της πεζοπορίας.

Ο Ταΰγετος, το μυθικό βουνό, αποτελεί πρόκληση για τους περιπατητές και τους ορειβάτες. Ο πεζοπόρος νιώθει «έκπληξη» στη καταπληκτική θέα της μανιάτικης αρχιτεκτονικής. Οι πεζοπορικές διαδρομές είναι:

- Κάτω Σέλιτσα-Πάνω Σέλιτσα-Προφήτης Ηλίας:

Σε απόσταση 7χλμ. από την Καλαμάτα συναντάμε το χωριό Κ. Σέλιτσα (Βέργα). Λίγο μετά τα τελευταία σπίτια του χωριού ακολουθούμε το λιθόστρωτο μονοπάτι το οποίο ανηφορίζει στα δυτικά του βουνού και φθάνουμε στο χωριό Π. Σέλιτσα. Από τα τελευταία σπίτια του χωριού αρχίζει το μονοπάτι που μας οδηγεί στα πρώτα έλατα. Συνεχίζοντας την πορεία από ένα μονοπάτι θα οδηγηθούμε στον Προφήτη Ηλία, έπειτα από πεζοπορία 4.15'. Λίγο νοτιότερα βρίσκεται η μαγευτική θέση «Μπαλκόνι», από την οποία ο πεζοπόρος χαζεύει τις κορυφογραμμές του Ταΰγétου να πέφτουν στον Μεσσηνιακό Κόλπο.

- Προφήτης Ηλίας-Κορυφή Αγίου Γεωργίου-Αγία Τριάδα:

Επιστρέφοντας στην Καλαμάτα από τον Προφήτη Ηλία μπορούμε να ακολουθήσουμε μια άλλη κυκλική διαδρομή. Βαδίζοντας, στα 500 μέτρα βρίσκουμε την αρχή του μονοπατιού, το οποίο έπειτα από πεζοπορία 30' μας οδηγεί στην κορυφή του όρους Καλάθι. Από εκεί η θέα προς τις κορυφές του Ταϋγέτου είναι πανοραμική. Ύστερα από σύντομη κατάβαση προσεγγίζουμε τον Άγιο Γεώργιο. Στη συνέχεια συναντάμε τον δασικό δρόμο που κατηφορίζει προς την Π. Σέλιτσα και συνεχίζοντας την κατηφορική πορεία φτάνουμε στο Μοναστήρι της Αγίας Τριάδας. Από εκεί ξεκινάει ο δρόμος για την Καλαμάτα.

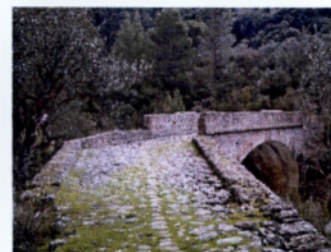
- Σωτηριάνικα-Μπίλιοβος-Αλτομιρά-Κοσκάρακα-Σάντοβα:

Η ομορφότερη πεζοπορική διαδρομή της ευρύτερης περιοχής Καλαμάτας. Σε 14 χλμ. από την Καλαμάτα φθάνουμε στο χωριό Σωτηριάνικα. Αφού περάσουμε από το γεφύρι του χωριού, βαδίζουμε στον δασικό δρόμο, ο οποίος μας οδηγεί στην αρχή του περίφημου Μπίλιοβου. Πρόκειται για το καλύτερα διατηρημένο καλντερίμι με τις 75 στροφές. Ανηφορίζουμε το καλντερίμι και έπειτα από πεζοπορία 2 ωρών φθάνουμε στο έρημο, σήμερα, χωριό Αλτομιρά. Συνεχίζουμε το κατηφορικό μονοπάτι το οποίο μας βγάζει στο φαράγγι του Ριντόμου. Συνεχίζουμε μέσα στο ρέμα και ύστερα από 1 ώρα φθάνουμε στο εξαιρετικό τέχνης παλαιό γεφύρι της Κοσκάρακας. Συνεχίζοντας και έπειτα από 1.30' έρχεται η «μεγάλη ώρα» της «βουτιάς» στα πεντακάθαρα νερά της Σάντοβας.

- Πάνω Καρβέλι – Λαδά - Τουριστικό Περίπτερο Ταϋγέτου

Στο 13^ο χλμ. του εθνικού δρόμου Καλαμάτας – Σπάρτης, στρίβουμε στο δρόμο που οδηγεί στο χωριό Π. Καρβέλι που είναι η αφετηρία της πεζοπορίας. Βρίσκουμε τον μικρό δασικό δρόμο ο οποίος μας οδηγεί κατηφορικά προς το Καρβελιώτικο ρέμα. Βαδίζουμε 15' και βρισκόμαστε μπροστά στο πέτρινο γεφύρι που ενώνει τα χωριά Πάνω Καρβέλι και Εμιαλοί. Ανηφορίζουμε στο μονοπάτι και φθάνουμε στο χωριό Λαδά. Πάνω από τα τελευταία σπίτια, συνεχίζουμε σε δρόμο και λίγο μετά συναντάμε το ανηφορικό μονοπάτι.

Βαδίζουμε πότε σε μονοπάτι και πότε σε δρόμο και σε 1.45' συναντάμε τον εθνικό δρόμο Καλαμάτας – Σπάρτης. Τον κόβουμε κάθετα και συναντάμε πάλι το μονοπάτι, το οποίο μετά από 20' κόβει πάλι τον εθνικό δρόμο σε απόσταση 2χλμ. από το Τουριστικό Περίπτερο Ταϊγέτου.

- Αγία Παρασκευή – Άγιος Γεώργιος – Άγιος Ιωάννης – Θεοτόκος

Σε 34χλμ. από την Καλαμάτα συναντάμε το εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής. Από εδώ ξεκινάμε την πεζοπορία μας. Ακολουθούμε την ομαλή ράχη του βουνού και βρίσκουμε την αρχή του μονοπατιού, το οποίο, χωρίς μεγάλες κλίσεις, μας οδηγεί σε ένα μικρό οροπέδιο. Από εκεί ένα παρακλάδι του μονοπατιού μας οδηγεί στο εκκλησάκι του Αγίου Ιωάννη από το οποίο έχει υπέροχη θέα. Επιστρέφουμε στο κεντρικό μονοπάτι και ύστερα από 15' πορείας συναντάμε το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου. Ανηφορίζουμε και σε λίγο βρισκόμαστε στην κορυφή του βουνού σε υψόμετρο 1.307 μέτρων. Το σημείο αυτό προσφέρεται για ένα ζωντανό μάθημα γεωγραφίας της ευρύτερης περιοχής. Από το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου κατηφορίζουμε σε μονοπάτι που ύστερα από 2 ώρες πορείας μας βγάζει στη Θεοτόκο, μια γραφική τοποθεσία με πηγές πάνω στον εθνικό δρόμο Καλαμάτας – Σπάρτης.

- Τσέρια – Εξωχώρι – Καρδαμύλη

Στο 28^ο χιλιόμετρο που συνδέει την Καλαμάτα με την Μάνη εγκαταλείπουμε τον δρόμο και προσεγγίζουμε το χωριό Τσέρια. Λίγο μετά τα τελευταία σπίτια του χωριού συναντάμε το λιθόστρωτο μονοπάτι, το οποίο κατηφορίζει προς το φαράγγι του Βυρού. Ακολουθώντας το μονοπάτι απολαμβάνοντας την μοναδική θέα φθάνουμε στην κοίτη του ποταμού. Διαβαίνουμε την κοίτη και βρίσκουμε τα σημάδια που μας οδηγούν στην αρχή του μονοπατιού στην απέναντι ορθοπλαγιά και συνεχίζοντας οδηγούμαστε στο χωριό Εξωχώρι. Διασχίζοντας το όμορφο χωριό με τους συνοικισμούς του και τα πολλά εκκλησάκια αναζητούμε την αρχή του μονοπατιού. Βαδίζουμε το μονοπάτι και προσεγγίζουμε τον οικισμό της Αγίας Σοφίας, ο οποίος προσφέρει όμορφη θέα. Συνεχίζοντας στο

καλό λιθόστρωτο μονοπάτι φθάνουμε στην Καρδαμύλη όπου είναι και το τέλος της διαδρομής.

- Κορυφή Άγιος Νίκων. Υψόμετρο 1.209 μέτρα

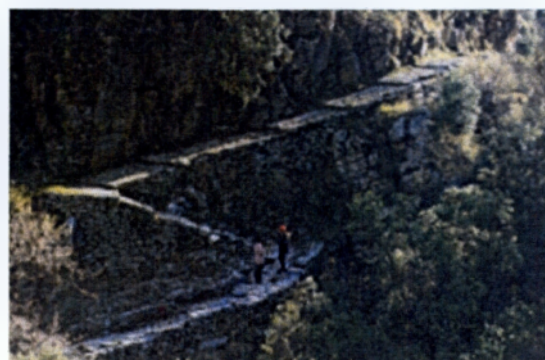
Το χωριό Άγιος Νίκων απέχει 1:30 ώρα από την Καλαμάτα και βρίσκεται πάνω στον επαρχιακό δρόμο Καλαμάτας – Αρεόπολης. Η πεζοπορία ξεκινά από την πλατεία του χωριού με κατεύθυνση ανατολική. Πρόκειται για μια υπέροχη ανάβαση με την θέα του Μεσσηνιακού Κόλπου να απλώνεται μεγαλόπρεπα δεξιά μας. Από εδώ χαζεύουμε τον Μεσσηνιακό κόλπο μέχρι την Καλαμάτα και τον Λακωνικό κόλπο μέχρι και τα Κύθηρα.

- Νεοχώρι – Άγιος Παντελεήμων – «Τριεθνές» - Γεωργίτσι

Στο 10^ο χιλιόμετρο του εθνικού δρόμου Καλαμάτας – Αθήνας, στη Θουρία, εγκαταλείπουμε τον δρόμο με κατεύθυνση προς το χωριό Νεοχώρι. Από τα τελευταία σπίτια του χωριού ξεκινάει η πεζοπορία, σε καλογραμμμένο μονοπάτι, το οποίο μας οδηγεί σε διάσελο. Συνεχίζοντας προσεγγίζουμε το σημείο «τριεθνές», στο οποίο ενώνονται τρεις Νομοί (Μεσσηνίας – Λακωνίας – Αρκαδίας). Λίγο πιο πέρα συναντάμε το εκκλησάκι του Αγίου Παντελεήμονα όπου από εκεί η θέα είναι μαγευτική. Μπροστά μας ξεδιπλώνονται οι ψηλές κορυφές του Ταυγέτου ενώ στα πόδια μας έχουμε τον Λακωνικό κάμπο. Επιστρέφουμε στο διάσελο και συνεχίζουμε στο μονοπάτι το οποίο διασχίζει δάσος από πεύκα. Κατηφορίζουμε απότομα και μετά από 1 ώρα συναντάμε τον δασικό δρόμο. Τον ακολουθούμε και αφού περάσουμε από πέτρινη πηγή, φθάνουμε στο χωριό Γεωργίτσι, το οποίο είναι στο Νομό Λακωνίας.

- Φαράγγι Κοσκάρακας – Ρίντομο

Στο δρόμο Καλαμάτας – Μάνης στο 20^ο χιλιόμετρο, στο χωριό Κάμπος στρίβουμε και σε 10 χιλιόμετρα φθάνουμε στο χωριό Κέντρο – Γαΐτσες. Από το χωριό ακολουθώντας τον χωματόδρομο φθάνουμε στη θέση «Μάνα», όπου βρίσκουμε την τελευταία πηγή. Στην πηγή συναντάμε το

καλντερίμι, το οποίο κατηφορικά μας οδηγεί στο Πηγαδιώτικο γεφύρι. Μπαίνουμε στο φαράγγι και ακολουθώντας πορεία ανηφορική, βαδίζοντας στις κροκάλες συναντάμε το ρέμα των Καρυών και το εκκλησάκι της Παναγίας της Καυοδεματούσας. Συνεχίζοντας στο φαράγγι φθάνουμε στο Ρίντομο και στον εποχιακό συνοικισμό, ο οποίος βρίσκεται κάτω από τον επιβλητικό ορεινό όγκο του «Χαλασμένου βουνού», με υψόμετρο 2.204 μέτρα. Στο Ρίντομο νιώθουμε την άγρια ομορφιά της φύσης και όλη την μαγεία του Ταυγέτου.

Εξαιρετικά πεζοπορικά μονοπάτια είναι χαραγμένα και στα βουνά της Κυπαρισσίας, τα οποία οδηγούν σε ανεπανάληπτες περιπλανήσεις.

Η πεζοπορία στο ποτάμι της Νέδας είναι μια από τις συγκλονιστικότερες εμπειρίες που μπορεί να έχει ο φυσιολάτρης ταξιδιώτης. Είναι μία ανεπανάληπτη εμπειρία και ακόμη και οι δυσκολίες που παρουσιάζονται την κάνουν ακόμη πιο ελκυστική. Το ποτάμι είναι βατό μόνο κατά τους καλοκαιρινούς

μήνες, αφού όλο τον υπόλοιπο χρόνο τα ορμητικά νερά και η υψηλή τους

στάθμη το καθιστούν απρόσιτο και επικίνδυνο. Μετά από 1 ώρα πεζοπορία οι όχθες του ποταμού γίνονται εντελώς δύσβατες, οπότε καλύτερα να μπειτε στο νερό, το οποίο είναι δροσερό και ευχάριστο. Η Νέδα αλλού πλαταίνει και ρηχαίνει και αλλού στενεύει και

βαθαίνει. Το τοπίο είναι παραδεισένιο και γλυκό, με βαθύσκωτες βελανιδιές και αγριοσυκιές και με τους μικρούς αφρισμένους καταρράκτες. Υπάρχουν σημεία που η ομορφιά των εικόνων θα σας κόψει την ανάσα. Στο τέλος όμως της πεζοπορίας στη Νέδα θα φθάσετε σε ένα κοίλωμα των βράχων με έναν εντυπωσιακό καταρράκτη, ο οποίος πέφτει σε μία πέτρινη λεκάνη γεμάτη νερό. Συνεχίζετε όμως την πεζοπορία και σύντομα το τοπίο αλλάζει καθώς η κοιλάδα ανοίγει συνεχώς καταλήγοντας σε ένα πλατύ λιβάδι με πολλούς παλιούς νερόμυλους.

Όσοι ταξιδιώτες ενδιαφέρονται για τέτοιου είδους εναλλακτικών διακοπών μπορούν να απευθυνθούν στον Ελληνικό Ορειβατικό Σύλλογο

Καλαμάτας καθώς και στον σύλλογο ποδηλασίας και πεζοπορίας ΕΥΚΛΗΣ στην Καλαμάτα.

9.6.Συνεδριακός Τουρισμός

Συνεδριακός τουρισμός σημαίνει ότι ο σύνεδρος-τουρίστας ταξιδεύει για λόγους επαγγελματικού ενδιαφέροντος.

Το συνέδριο ως μέσο επαφής των ανθρώπων για την ανταλλαγή γνώσεων, την ενημέρωση και την λήψη αποφάσεων δεν είναι κάτι άγνωστο στην Ελλάδα. Σήμερα διαδραματίζονται πολλά συνέδρια σε οποιοδήποτε επίπεδο δηλαδή τοπικό, περιφερειακό, εθνικό για την ευρεία ενημέρωση των ανθρώπων πάνω σε επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα, που αναπτύσσονται με ραγδαίους ρυθμούς.

Στον Νομό Μεσσηνίας, εφόσον συντρέχουν ευνοϊκές προϋποθέσεις όπως οι κατάλληλες κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν, η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, τα αρχαιολογικά αξιοθέατα που διαθέτει και οι τέλειες εναλλαγές του τοπίου, διοργανώνονται συνέδρια όπου κυρίως διαδραματίζονται στο πνευματικό κέντρο του Δήμου Καλαμάτας καθώς και σε ξενοδοχειακές μονάδες που διαθέτουν συνεδριακούς χώρους. Ακόμα αξίζει να σημειωθεί ότι στην Καρδαμύλη της Μεσσηνιακής Μάνης αν και μικρή παραδοσιακή πολιτεία έχει καταστεί και τόπος διεξαγωγής διεθνών συνεδρίων.

Ωστόσο για την περαιτέρω ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού στην περιοχή απαραίτητο θα ήταν η ίδρυση συνεδριακού κέντρου με άρτιο τεχνολογικό εξοπλισμό.

9.7.Αγροτουρισμός

Ο αγροτουρισμός αναφέρεται στις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού οι οποίες αναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο και εντάσσονται στα πλαίσια του αγροτικού περιβάλλοντος και της αγροτικής ζωής.

Ο αγροτουρισμός αναφέρεται σε μορφές ή κατηγορίες τουριστικών δραστηριοτήτων που εντάσσονται οργανικά και αρμονικά (φυσικά, οικονομικά, κοινωνικά) στον αγροτικό χώρο και περιλαμβάνει τουριστικές δραστηριότητες οι οποίες είναι συμπληρωματικές ή δεν έρχονται σε

σύγκρουση με άλλες οικονομικές ή κοινωνικές που χαρακτηρίζουν τον αγροτικό χώρο.

Ιδιαίτερο ρόλο στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού μπορούν να παίξουν οι παραδοσιακοί οικισμοί της χώρας.

Δυνατότητες ανάπτυξης αγροτουρισμού έχουν:

Η ορεινή Μεσσηνιακή Μάνη όπου οροθετείται απ' το χωριό Βέργα και μέχρι τον Άγιο Νίκωνα, περιλαμβάνει τα χωριά του Δήμου Λεύκτρου με έδρα την Καρδαμύλη. Επίσης η Μεθώνη, η Κορώνη, η Πύλος και άλλες περιοχές της Μεσσηνίας.

9.8. Δασικός και κυνηγετικός τουρισμός

Ο Νομός Μεσσηνίας αποτελεί πόλος έλξης των επισκεπτών που λατρεύουν την φύση καθώς και των οργανωμένων κυνηγών.

Ο Ταΰγετος «ο τρούλος του Μωρηα» με τα πανάρχαια δάση της που αποτελούν πραγματικά μνημεία της φύσης. Περισσότερα από 700 είδη φυτών συνθέτουν την σπάνια βλάστηση του Ταΰγετου. Ο Ταΰγετος είναι ένα σπάνιο οικοσύστημα και αποτελεί «καταφύγιο» σημαντικού αριθμού άγριων ζώων και πουλιών.

Επίσης, η νήσος Σαπιέντζα έχει χαρακτηριστεί ως ελεγχόμενη κυνηγητική περιοχή. Οι λάτρεις του κυνηγιού μπορούν να κυνηγούν, με την επίβλεψη δασοφύλακα, τα εκτρεφόμενα είδη όπως, φασιανούς, πέρδικες, κρι – κρι, αιγοπρόβατα κ.λ.π.

9.9. Κοινωνικός τουρισμός

Ο δημόσιος τομέας αναλαμβάνει ενέργειες και πρωτοβουλίες που αφορούν σειρά μέτρων κοινωνικής πολιτικής.

Αναλαμβάνει μέτρα αναφερόμενα στα δικαιώματα για αμειβόμενες διακοπές, μέτρα αναφερόμενα στην ικανοποίηση αναγκών ορισμένων κατηγοριών πληθυσμού από άποψη ηλικίας και κοινωνικής θέσης (παιδικές κατασκηνώσεις, ξενώνες νεότητας, υδροθεραπευτήρια κ.λ.π.). Επίσης αναλαμβάνει μέτρα αναφερόμενα στο σύνολο των αναγκών για αναψυχή του πληθυσμού των αστικών κέντρων της χώρας όπως εγκαταστάσεις για λουομένους, πλαζ, πάρκα και χώροι αθλητισμού, πολιτιστικές δραστηριότητες κ.λ.π.

Ακόμα, στα πλαίσια μιας περιφερειακής πολιτικής τουρισμού εντάσσονται μέτρα που επιδιώκουν την ενίσχυση καθυστερημένων οικονομικά ή υπό ανάπτυξη περιφερειών ή περιοχών μιας χώρας. Τέτοια μέτρα αναφέρονται στη δανειοδότηση ορισμένων μορφών καταλυμάτων, στην επιδότηση επιχειρήσεων για την παροχή υπηρεσιών καθώς και στην ενίσχυση τοπικών πρωτοβουλιών για πολιτιστικές δραστηριότητες.

9.10. Θαλάσσιος τουρισμός

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι μία από τις πιο δυναμικότερες μορφές του σύγχρονου τουρισμού.

Απαραίτητη προϋπόθεση ανάπτυξης του θαλάσσιου τουρισμού είναι η δημιουργία της κατάλληλης υποδομής ιδιαίτερα δε η κατασκευή σύγχρονων και άρτια εξοπλισμένων μαρίνων για ελλιμενισμό και εξυπηρέτηση των σκαφών αναψυχής.

Ο Νομός Μεσσηνίας λόγω των κλιματολογικών συνθηκών και της μαρίνας στην Καλαμάτα που προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες έχει δυνατότητες ανάπτυξης του θαλάσσιου τουρισμού.

9.11. Τουρισμός τρίτης ηλικίας

Τα άτομα της τρίτης ηλικίας συγκεντρώνουν σημαντικά πλεονεκτήματα για ταξίδια γιατί:

- ❖ Διαθέτουν ελεύθερο χρόνο.
- ❖ Έχουν σταθερό εισόδημα.
- ❖ Διαθέτουν μεγάλη αποταμίευση λόγω τρόπου ζωής.
- ❖ Τα Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) διοργανώνουν εκδρομές και συμβάλλουν προς αυτή την κατεύθυνση
- ❖ Για τον τουρισμό της τρίτης ηλικίας δεν απαιτείται ειδική υποδομή προκειμένου να επιδιωχθεί η ανάπτυξή του.

Τα άτομα της τρίτης ηλικίας προτιμούν περιοχές ιδιαίτερα για χαλάρωση και ηρεμία και συνήθως μπορεί να τις συνδυάσουν τις διακοπές τους και για θεραπευτικό σκοπό.

Η ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού όπως και άλλων συνδέεται άμεσα με την κατάλληλη προβολή όλων των αξιοθέατων του Νομού έτσι ώστε ο τουρίστας αυτής της κατηγορίας να παραμένει για μεγάλο χρονικό διάστημα στον Νομό.

Ο Νομός Μεσσηνίας θα λέγαμε πως είναι ένας ιδανικός τόπος για διακοπές αυτής της κατηγορίας. Ο τουρίστας μπορεί να επισκεφτεί κάστρα σε όλη την Μεσσηνία, Μουσεία, παραδοσιακούς οικισμούς, ιστορικές εκκλησίες και μοναστήρια καθώς και άλλα πολλά αξιοθέατα.

10. Ιεράρχηση στόχων για την αξιοποίηση και ανάδειξη των τουριστικών πόρων του Νομού

Η θέσπιση προτεραιοτήτων για την καλύτερη αξιοποίηση και ανάδειξη των τουριστικών διαθεσίμων του Νομού για την προσέλκυση των τουριστών είναι:

Α΄ Στόχος

Δημιουργία Περιοχής Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.)

Η Μεσσηνία στον τομέα του τουρισμού όχι μόνο δεν υστερεί, αφού ολοένα και περισσότερες τουριστικές επιχειρήσεις ξεκινούν δραστηριότητες, αλλά έχει την πρωτοπορία, με την προώθηση της δημιουργίας της πρώτης Περιοχής Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.) στην περιοχή της Πυλίας, που όχι μόνο θα αναβαθμίσει τις δυνατότητες, θα ενδυναμώσει την τουριστική ταυτότητα της Μεσσηνίας στις διεθνείς τουριστικές αγορές, αλλά θα προσελκύσει κι άλλους μικρότερους επενδυτές στον τουρισμό.

Β΄ Στόχος

Ολοκλήρωση των έργων υποδομής

Από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει και ο Νομός Μεσσηνίας είναι οι ανεπάρκειες που παρουσιάζονται στην τουριστική υποδομή. Τα έργα που αφορούν, έργα μεταφορικής υποδομής, οδικά και κυρίως ο αυτοκινητόδρομος Τρίπολη – Καλαμάτα που υλοποιείται. Έργα επίσης προστασίας του περιβάλλοντος (διαχείριση αστικών αποβλήτων και διάθεσης των απορριμμάτων, που έντονα αντιμετωπίζει η πόλη της Καλαμάτας) καθώς και έργα ύδρευσης, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για την πορεία του τουρισμού.

Γ' Στόχος

Ανάδειξη των αρχαιολογικών μνημείων – Ιστορικών τόπων και πολιτιστικών μνημείων

Η δύναμη της Μεσσηνίας είναι τα μνημεία της και η πολιτιστική κληρονομιά, σε συνδυασμό με το πανέμορφο φυσικό της τοπίο.

Η ανάδειξη της Μεσσηνιακής πολιτιστικής κληρονομιάς πρέπει να έχει τις εξής κατευθύνσεις:

α) Κατά προτεραιότητα επιλογή όλων των μεγάλων μνημειακών συγκροτημάτων και αρχαιολογικών χώρων που χαρακτηρίζουν τον Νομό και η αποκατάσταση και συντήρησή τους. Τρεις είναι οι κατηγορίες:

1. Μεγάλα φρουριακά συγκροτήματα (Κάστρα Μεθώνης, Κορώνης κ.τ.λ.)
2. Μεγάλοι αρχαιολογικοί χώροι (Αρχαία Μεσσήνη, Ανάκτορα Νέστορα κ.τ.λ.)
3. Μεγάλα μοναστηριακά συγκροτήματα και ναοί (Ανδρομονάστηρο, Σαμαρίνα, κ.λ.π.)

β) Ένταξή τους στις θεσμοθετημένες ευρύτερες ζώνες προστασίας με ιδιαίτερη προσοχή στη σχέση μνημείων του μεσσηνιακού χώρου, με το φυσικό περιβάλλον, χωρίς τη διατήρηση του οποίου είναι αδύνατη η ανάδειξή τους.

γ) Μουσειακή πολιτική

1. Ενίσχυση και προβολή του Μπενάκειου Αρχαιολογικού Μουσείου και αναβάθμισή του σε μητροπολιτικό μουσείο του Νομού Μεσσηνίας
2. Επέκταση Μουσείου Αρχαίας Μεσσήνης
3. Συντήρηση – επέκταση Μουσείων Χώρας και Πύλου
4. Δημιουργία μικρών και περιφερειακών μουσείων, όπου δικαιολογείται από μια συγκεκριμένη πολιτιστική ενότητα (Μεθώνη, Κορώνη, Μάνη)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ

11. Προτεινόμενα έργα τουριστικής ανάπτυξης

11.1. Έργα μεταφορικής υποδομής

11.1.1. Λιμενικά έργα

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΛΙΜΕΝΩΝ /ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΛΙΜΕΝΩΝ/ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΦΥΓΙΩΝ

- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΙΜΕΝΙΣΚΟΥ ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑ
- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ

11.1.2. Οδικές μεταφορές

ΕΡΓΑ ΟΔΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

- ΔΙΑΠΛΑΤΥΝΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟ ΠΛΑΤΣΑ ΠΡΟΣ ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟ
- ΟΔΟΠΟΙΙΑ : α)ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΘ.Ο. ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ - ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ ΑΠΟ χ.θ. 10+150 έως χ.θ. 10+900
- ΔΡΟΜΟΣ ΕΞΩΧΩΡΙ-ΣΑΪΔΟΝΑ, Β' ΦΑΣΗ
- ΔΡΟΜΟΣ ΒΑΣΙΛΙΤΣΙ-ΚΟΡΩΝΗ (ΤΜΗΜΑ ΒΑΣΙΛΙΤΣΙ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ 9Η Ε.Ο. ΠΡΟΣ ΚΟΡΩΝΗ)
- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ 33ΗΣ ΕΠ. ΟΔΟΥ ΠΛΑΤΣΑΣ-ΜΗΛΕΑΣ Β' ΦΑΣΗ
- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ (ΕΠ. Ο.) ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΟΙ-ΜΑΡΑΘΟΥΠΟΛΗ
- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΑΠΟ ΚΟΠΑΝΑΚΙ - ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΗ
- ΟΔΟΠΟΙΑ ΔΩΡΙΟ - ΚΟΥΒΕΛΑ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

- ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΡΟΧΑΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΧΡΗΣΤΕΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΟΔΙΚΩΝ ΑΞΟΝΩΝ

11.2. Έργα προστασίας περιβάλλοντος – ύδρευση

11.2.1. Έργα ύδρευσης

ΕΡΓΑ ΥΔΡΕΥΣΕΩΝ

- ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ Δ.Δ.ΕΞΩΧΩΡΙΟΥ
- ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΕΛΙΓΓΑΛΑ
- ΑΓΩΓΟΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΠΗΓΗ ΤΣΟΥΚΝΙΔΑΣ ΕΩΣ ΛΟΓΓΑ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΠΗΓΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΟΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΛΟΓΓΑΣ ΕΩΣ ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΧΡΑΝΩΝ

11.2.2. Ανάδειξη Αρχαιολογικών μνημείων – Ιστορικών τόπων και Πολιτιστικών μνημείων

ΜΟΥΣΕΙΑ

- ΔΙΚΤΥΟ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΜΑΝΗΣ
- ΑΝΑΠΛΑΣΗ -ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ
- ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ - "ΚΑΣΤΡΩΝ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ" - ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
- ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ, ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ - ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΧΩΡΟΥ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ - ΙΘΩΜΗΣ
- ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
- ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ, ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΩΝ, ΕΙΚΩΝΩΝ, ΓΛΥΠΤΩΝ, ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΩΝ ΤΕΜΠΛΩΝ ΣΕ ΜΝΗΜΕΙΑ
- ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
- ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

11.3. Έργα ανάδειξης ευαίσθητων περιοχών

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Εκπόνηση μελετών διαχείρισης και προστασίας δασικών οικοσυστημάτων της δημόσιας δασοπονίας (διαχειριστικές μελέτες) και ολοκληρωμένα σχέδια αποκατάστασης τοπίου μετά από φυσικές καταστροφές

Εκπόνηση μελετών διαχείρισης και προστασίας δασικών οικοσυστημάτων της δημόσιας δασοπονίας (διαχειριστικές μελέτες) και ολοκληρωμένα σχέδια αποκατάστασης τοπίου μετά από φυσικές καταστροφές - 2η Προκήρυξη

11.4. Έργα αξιοποίησης παραλιακών οικισμών

ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ/ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ- ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ/ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΟΡΔΙΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

11.5. Έργα προστασίας – αξιοποίησης δασών

ΔΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑ

- ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΑΣΟΥΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ, ΔΑΣΙΚΗ ΟΔΟΣ ΣΑΪΔΩΝΑ – ΒΑΣΙΛΙΚΗ - ΙΜΠ ΓΙΑΤΡΙΣΣΑΣ
- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ "ΛΟΥΣΙΝΑ - ΚΑΣΤΟΡΙ" ΔΑΣΟΥΣ ΤΑΪΓΕΤΟΥ
- ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΣΤΑΝΟΔΑΣΟΥΣ ΑΜΠΕΛΙΩΝΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΙΡΑΣ
- ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΗ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΠΟΥ ΥΠΕΣΤΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ
- ΑΝΑΔΑΣΩΣΕΙΣ ΚΑΜΕΝΟΥ ΔΑΣΟΥΣ ΤΑΪΓΕΤΟΥ

11.6. Αστικές αναπλάσεις – Πολεοδομικές επεμβάσεις

ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Αναπλάσεις Φιλιατρών και Δημοτικών Διαμερισμάτων Δήμου Φιλιατρών

- ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΘΑΛΑΜΕΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΤΡΟΥ
- ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΟΔΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ
- ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΜΠΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΒΙΑΣ
- ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΣΤΟ Δ. Δ. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ
- ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΔΗΜΟΥ ΘΟΥΡΙΑΣ

ΜΕΛΕΤΕΣ - ΕΡΓΑΛΕΙΑ - ΕΡΕΥΝΕΣ

- ΠΑΡΟΧΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΟΥΣ, ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
- ΜΕΛΕΤΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ
- ΜΕΛΕΤΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΧΩΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΟΛΗΣ (ΣΧΟΟΑΠ) ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΤΡΟΥ
- Πρόγραμμα παρακολούθησης ποιότητας υπόγειων νερών
- Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ δήμων Αιπείας - Κορώνης - Πεταλιδίου
- ΜΕΛΕΤΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ
- ΜΕΛΕΤΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

12. Προϋπολογισμός προτεινόμενων έργων

Ετοιχεία καταχωρισμένα στο ΟΠΣ μέχρι 30-06-2004	Ποσά σε ευρώ	
ΕΡΓΟ	ΠΡΟΫΠ/ΜΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠ/ΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ
ΕΡΓΑ ΟΔΟΠΟΪΑΣ		
ΔΙΑΠΛΑΤΥΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟ ΠΛΑΤΣΑ ΠΡΟΣ ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟ	439,012	439,012
ΟΔΟΠΟΙΑ : α) ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΘ.Ο. ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ - ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ ΑΠΟ χ.θ. 10+150 έως χ.θ. 10+900	1,467,351	1,467,351
ΔΡΟΜΟΣ ΕΞΩΧΩΡΙ-ΣΑΪΔΟΝΑ, Β' ΦΑΣΗ	1,261,922	1,261,922
ΔΡΟΜΟΣ ΒΑΣΙΛΙΤΣΙ-ΚΟΡΩΝΗ (ΤΜΗΜΑ ΒΑΣΙΛΙΤΣΙ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ 9Η Ε.Ο. ΠΡΟΣ ΚΟΡΩΝΗ)	1,907,557	1,907,557
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ 33ΗΣ ΕΠ. ΟΔΟΥ ΠΛΑΤΣΑΣ-ΜΗΛΕΑΣ Β' ΦΑΣΗ	1,739,000	1,739,000
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ (ΕΠ. Ο.) ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΟΙ-ΜΑΡΑΘΟΥΠΟΛΗ	1,450,000	1,450,000
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΑΠΟ ΚΟΠΑΝΑΚΙ - ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΗ	1,321,000	1,321,000
ΟΔΟΠΟΙΑ ΔΩΡΙΟ - ΚΟΥΒΕΛΑ	904	904
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	10,489,843	10,489,843
ΕΡΓΑ ΥΔΡΕΥΣΕΩΝ		
ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ Δ.Δ ΕΞΩΧΩΡΙΟΥ	304,6	304,6
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΕΛΙΓΑΛΑ	1,031,979	1,031,979
ΑΓΩΓΟΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΠΗΓΗ ΤΣΟΥΚΝΙΔΑΣ ΕΩΣ ΛΟΓΓΑ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΠΗΓΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΟΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΛΟΓΓΑΣ ΕΩΣ ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΧΡΑΝΩΝ	1,045,000	1,045,000
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	2,381,579	2,381,579
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ - ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ-ΑΝΑΔΑΣΜΟΙ		
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΡΔΕΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΖΩΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΦΛΩΡΟΥ ΚΑΙ ΖΩΝΗΣ ΠΑΜΙΣΟΥ	2,140,000	2,140,000
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	2,140,000	2,140,000
ΜΟΥΣΕΙΑ		
ΔΙΚΤΥΟ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΜΑΝΗΣ	1,320,616	586,94
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	1,320,616	586,94
ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΛΙΜΕΝΩΝ /ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΛΙΜΕΝΩΝ/ ΑΔΙΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΦΥΓΙΩΝ		
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΙΜΕΝΙΣΚΟΥ ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑ	1,175,000	1,175,000
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	6,290,000	6,290,000
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	7,465,000	7,465,000

ΕΡΓΟ	ΠΡΟΫΠ/ΜΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠ/ΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ
ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ		
ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ - "ΚΑΣΤΡΩΝ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ" - ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	7,289,369	1,839,064
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ, ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ - ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΧΩΡΟΥ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ - ΙΘΩΜΗΣ	4,402,054	4,402,054
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	740	740
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ, ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ, ΓΛΥΠΤΩΝ, ΕΥΛΟΓΑΥΠΤΩΝ ΤΕΜΠΛΩΝ ΣΕ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΑΡΚΑΔΙΑΣ, ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	498	129
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	12,929,424	7,110,119
ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ		
Αναπλάσεις Φιλιατρών και Δημοτικών Διαμερισμάτων Δήμου Φιλιατρών	435,482	435,482
ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΘΑΛΑΜΕΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	1,500,000	1,500,000
ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΟΔΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ	2,230,374	2,230,374
ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΜΠΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΒΙΑΣ	222,9	222,9
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΣΤΟ Δ. Δ. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ	400	400
ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΔΗΜΟΥ ΘΟΥΡΙΑΣ	274,896	274,896
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	5,063,652	5,063,652
ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ/ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ- ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ/ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ		
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΕΞΙΣΜΟΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΣΕ ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΟ ΨΗΦΙΑΚΟ	430,441	61,467
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΟΡΔΙΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	1,431,340	1,431,340
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	1,861,781	1,492,807
ΜΕΛΕΤΕΣ - ΕΡΓΑΛΕΙΑ - ΕΡΕΥΝΕΣ		
ΠΑΡΟΧΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΟΥΣ, ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	2,178,283	1,174
ΜΕΛΕΤΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	131,393	131,393
ΜΕΛΕΤΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΧΩΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΟΛΗΣ (ΣΧΟΟΑΠ) ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΤΡΟΥ	320,909	320,909
Πρόγραμμα παρακολούθησης ποιότητας υδάτινων νερών	234	16,8
Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ δήμων Αιπείας - Κορώνης - Πεταλιδίου	391,616	391,616
ΜΕΛΕΤΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	134,2	134,2
ΜΕΛΕΤΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	400	400
Κατάρτιση και διαχείριση κατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού (για το έργο ΣΥΖΕΥΣΙΣ)	4,050,400	102,258
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	7,840,801	1,498,350
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ		
Εκπόνηση μελετών διαχείρισης και προστασίας βασικών οικοσυστημάτων της δημόσιας δασοπονίας (διαχειριστικές μελέτες) και ολοκληρωμένα σχέδια αποκατάστασης τοπίου μετά από φυσικές καταστροφές	6.513,959	180,021

ΕΡΓΟ	ΠΡΟΫΠ/ΜΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠ/ΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ
Εκπόνηση μελετών διαχείρισης και προστασίας δασικών οικοσυστημάτων της δημόσιας διασπορίας (διαχειριστικές μελέτες) και ολοκληρωμένα σχέδια αποκατάστασης τοπίου μετά από φυσικές καταστροφές - 2η Προκήρυξη	4,457,388	95,771
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	10,971,347	275,792
ΔΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑ		
ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΑΣΟΥΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ, ΔΑΣΙΚΗ ΟΔΟΣ ΣΑΪΔΩΝΑ - ΒΑΣΙΛΙΚΗ - ΙΜΠ ΓΙΑΤΡΙΣΣΕΑΣ	445,807	445,807
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ "ΛΟΥΣΙΝΑ - ΚΑΣΤΟΡΙ" ΔΑΣΟΥΣ ΓΑΪΓΕΤΟΥ	828,581	400
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΣΤΑΝΟΔΑΣΟΥΣ ΑΜΠΕΛΙΩΝΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΙΡΑΣ	353,124	353,124
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	1,627,512	1,198,931
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ		
ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟΜΟΝΩΜΕΝΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	264,455	264,455
ΗΛΕΚΤΡΟΔΟΤΗΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΡΙΖΑΝΑ - ΚΡΥΑ ΒΡΥΣΗ	97,586	97,586
ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟΜΟΝΩΜΕΝΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	237,73	237,73
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	599,771	599,771
ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ ΣΚΑΦΗ		
ΔΙΑΔΥΣΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΜΕ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΓΡΙ - ΓΡΙ (1Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ)	2,802,025	78,364
ΔΙΑΔΥΣΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΜΕ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ Δ-Π =>12Μ (1Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ)	6,644,560	86,38
ΔΙΑΔΥΣΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΜΕ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ Δ-Π<12ΜΕΤΡΩΝ (1η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ)	14,675,355	164,056
ΔΙΑΔΥΣΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΜΕ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ Δ-Π<12Μ (2Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ)	12,284,295	434,578
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ 33 ΥΠΑΡΧΟΝΤΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΜΕ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΜΗΧΑΝΟΤΡΑΤΑ (1η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ)	3,480,824	36,514
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ 15 ΥΠΑΡΧΟΝΤΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΜΕ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ Δ-Π >= 12 ΜΕΤΡΩΝ (1η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ)	689,069	36,654
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ 85 ΥΠΑΡΧΟΝΤΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΜΕ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ Δ-Π < 12 ΜΕΤΡΩΝ (1η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ)	1,255,045	96,396
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑ ΕΝΝΕΑ (39) ΥΠΑΡΧΟΝΤΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΜΕ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ Δ-Π<12 ΜΕΤΡΩΝ (1Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ - 2Η ΕΚΤΑΚΤΗ Γ.Ε.)	570,75	34,917
ΔΙΑΔΥΣΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΜΕ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ Δ-Π<12 Μ, ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΘΗΝΩΝ, ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΑΝΑΤ. ΚΑΙ ΔΥΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΚΟΡΙΝΘΟΥ, ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ, ΑΡΚΑΔΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΕΙΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ (2Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ - 1Η ΤΑΚΤΙΚΗ Γ.Ε. 2003)	2,235,411	280,167
ΔΙΑΔΥΣΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΜΕ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ Δ-Π>12Μ (2Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ-1Η ΤΑΚΤΙΚΗ Γ.Ε. 2003)	3,295,433	87,897
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ 24 ΥΠΑΡΧΟΝΤΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ (1Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ - 2Η ΤΑΚΤΙΚΗ Γ.Ε. 2003)	1,543,776	245,207
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	49,476,544	1,581,130
ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΓΕΝΙΚΑ)		
Α' (ΠΡΩΤΟΣ) ΚΥΚΛΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 23 Α (ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 1892/90) ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ	16,438,356	1,407,467
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	16,438,356	1,407,467

ΕΡΓΟ	ΠΡΟΫΠ/ΜΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠ/ΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ
ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ)		
Ποιοτικός εκσυγχρονισμός ξενοδοχείων, κάμπινγκ και ενοικιαζομένων επιπλωμένων διαμερισμάτων, που δεν υπάγονται στον Ν.2601/98, Περιφερειών Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ηπείρου & Ιονίων Νήσων	14,386,058	631,076
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΜΜΕ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΗΠΕΙΡΟΥ & ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	547,169	*
Ενίσχυση Ιδιωτικών επενδύσεων Ν.2601/98, Ποιοτικός εκσυγχρονισμός ξενοδοχείων & κάμπινγκ Γ' τάξης και άνω, έτους 2002.	30,173,977	4,207,100
Ενίσχυση Υφισταμένων ΜΜΕ της Περιφέρειας Πελοποννήσου στον Τομέα του Τουρισμού, μέσω του καν. 70/2001, α' προκήρυξη	5,079,627	1,934,056
ΥΠΟ ΣΥΣΤΑΣΗ Α.Ε. ΤΩΝ ΠΙΤΣΑΚΗ ΑΡΓΥΡΩΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ & ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΣΠΗΛΙΟΥ-ΑΓΓΕΛΟΥ» - ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΤΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ «ΑΚΤΗ ΜΕΘΩΝΗ» Γ' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ.	517,5	517,5
«ΓΑΜΜΑ ΝΟΣΤΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.» -ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ Α' ΤΑΞΗΣ.	874	874
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	51,578,332	8,163,732
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ		
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΡΟΧΑΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΧΡΗΣΤΕΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΟΔΙΚΩΝ ΑΞΟΝΩΝ	14,673,514	479,237
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	14,673,514	479,237
ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΗ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΠΟΥ ΥΠΕΣΤΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ		
ΑΝΑΔΑΣΣΕΙΣ ΚΑΜΕΝΟΥ ΔΑΣΟΥΣ ΤΑΥΓΕΤΟΥ	293,47	293,47
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	293,47	293,47
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ		
Μέγαρο Χορού Καλαμάτας	12,700,000	12,700,000
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	12,700,000	12,700,000
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ		
ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ	5,000,000	142,857
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	5,000,000	142,857
ΔΟΜΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ		
ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	146,735	146,735
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	146,735	146,735
Σύνολο Νομού	2,379,629,925	133,410,387

ΣΥΣΤΑΣΗ ΦΟΡΕΑ – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ MARKETING – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

13. Σύσταση Φορέα Τουριστικής Ανάπτυξης

Για την αποτελεσματική προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης του Νομού Μεσσηνίας κρίθηκε απαραίτητη η ίδρυση φορέα. Έτσι το 1993 σύμφωνα με τον Νόμο 2160 Άρθρο 1, παράγραφος 13 έχουμε την σύσταση του με την επωνυμία «Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής».

Η επιτροπή συστάθηκε με απόφαση του Νομάρχη Μεσσηνίας και αποτελείται από άτομα :

- της Ένωσης ξενοδόχων του Νομού Μεσσηνίας
- της Τουριστικής Αστυνομίας
- της Ένωσης ξενοδόχων Τριφυλίας
- από την Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων
- από τον σύλλογο τουριστικών γραφείων
- από το Επιμελητήριο
- και από την ένωση Camping

Σκοπός του φορέα είναι :

- Η προβολή του Νομού στην Ελληνική και διεθνή Αγορά
- Την συμμετοχή σε εκθέσεις και εκδηλώσεις για τον τουρισμό.

Τα προγράμματα για την τουριστική προβολή του Νομού χρηματοδοτούνται μέχρι ποσοστού 50% από τον Ε.Ο.Τ. και κατά το υπόλοιπο από υποχρεωτικές εισφορές των Ο.Τ.Α. και όλων των παραγωγικών τάξεων της περιοχής του Νομού Μεσσηνίας, που καθορίζονται κάθε χρόνο με απόφαση του νομάρχη Μεσσηνίας, ανάλογα με τις αιτήσεις ανάγκης χρηματοδότησης των περιφερειακών προγραμμάτων προβολής και μέσα στα όρια προϋπολογισμού της δαπάνης των προγραμμάτων που εγκρίνει ο Ε.Ο.Τ.

Επίσης αξίζει να σημειωθεί ότι στην Πρωτεύουσα της Μεσσηνίας, στην Καλαμάτα, έχει συσταθεί επιχείρηση με την επωνυμία «Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας» (ΔΕΤΑΚ) ως ίδιο νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου το οποίο διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 260 έως 267, 270, 274, και 287 του Π. Διατάγματος 323/1989. Η επιχείρηση διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο.

Σκοπός της επιχείρησης είναι η επίτευξη της αναπτυξιακής διαδικασίας στον τομέα του τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Καλαμάτας, με παράλληλο στόχο την αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών του τομέα παροχής τουριστικών υπηρεσιών με την διαχείριση και λειτουργία των δύο ξενοδοχείων Α' κατηγορίας ΑΧΙΛΕΙΟΝ και ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ του τουριστικού γραφείου και της Μαρίνας, για τον ελλιμενισμό τουριστικών σκαφών με όλες τις συμπληρωματικές υπηρεσίες που θα παρέχει.

13.1. Τουριστική στρατηγική Marketing στο Νομό

Ο φορέας τουριστικής ανάπτυξης στον Νομό Μεσσηνίας με την επωνυμία «Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής», έχει επιφορτιστεί και εκπονήσει σχέδιο στρατηγικής του Τουριστικού Marketing στο Νομό.

Το σχέδιο αυτό βασίζεται :

- Σε χρηματοδοτημένα διαφημιστικά προγράμματα του τουριστικού προϊόντος του Νομού, τα οποία δημιουργούν την επιθυμία στο ταξιδιωτικό κοινό να επισκεφθεί τον Νομό.
- Στην παροχή κινήτρων προς όλους τους ενδιαφερόμενους (Tour operators) του τουριστικού κυκλώματος στο εξωτερικό ώστε να συστήνουν τον Νομό Μεσσηνίας ως προορισμό.

Ο φορέας συγκεκριμένα :

- Εκδίδει έντυπα , CD και τα διανέμει στο εσωτερικό και στο εξωτερικό
- Διοργανώνει εκθέσεις, εκδηλώσεις, συνέδρια και ντοκιμαντέρ στον Νομό.
- Έχει ηλεκτρονική Διαφήμιση στο καράβι της ANEN που εκτελεί το δρομολόγιο Καλαμάτα – Κύθηρα – Κρήτη κ.λ.π.

13.2. Χρηματοδοτήσεις ιδιωτικών τουριστικών επιχειρήσεων

Οι ιδιωτικές τουριστικές επιχειρήσεις έχουν δυνατότητα χρηματοδότησεως από τον Ε.Ο.Τ. (πρόγραμμα «Ποιοτικός Εκσυγχρονισμός Μικρών Καταλυμάτων») και από τις Τράπεζες.

Το πρόγραμμα «Ποιοτικός Εκσυγχρονισμός Μικρών Καταλυμάτων» συγχρηματοδοτείται κατά 28% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το οποίο συμβάλλει στην άμβλυνση των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά 12% από το Ελληνικό Δημόσιο και κατά 60% από ιδιωτικούς πόρους.

Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων από το πρόγραμμα αυτό αφορά σε αναβάθμιση των κτιριακών και λοιπών εγκαταστάσεων, του εξοπλισμού, καθώς και της σύνθεσης των εξυπηρετήσεων και του λειτουργικού επιπέδου των επιλέξιμων καταλυμάτων, ώστε να εξασφαλίζεται ολοκληρωμένης μορφής εκσυγχρονισμός και συνολικά βελτιωμένη ποιότητα και ποικιλία προσφερόμενων υπηρεσιών των καταλυμάτων αυτών.

Οι κατηγορίες επιλέξιμων ενεργειών είναι:

1. Βελτίωση / Αναβάθμιση κτιριακών εγκαταστάσεων.
2. Εκσυγχρονισμός κινητού εξοπλισμού εσωτερικών χώρων.
3. Έργα διαμόρφωσης και εξοπλισμού περιβάλλοντος χώρου.
4. Επενδύσεις σε ηλεκτρονικό, μηχανογραφικό εξοπλισμό και λογισμικό.
5. Έργα εξοικονόμησης και υποκατάστασης της συμβατικής πρωτογενούς ενέργειας και εξοικονόμησης ύδατος.
6. Έργα προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας των πελατών και προσωπικού.

Επιλέξιμες για χρηματοδότηση είναι οι επιχειρήσεις ή ομάδες συνεργαζόμενων επιχειρήσεων, οι οποίες ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες:

- Ξενοδοχεία τάξης Δ' και Ε'
- Camping τάξης Δ'
- Ενοικιαζόμενα Επιπλωμένα Δωμάτια
- Ενοικιαζόμενα Επιπλωμένα Διαμερίσματα
- Ξενοδοχεία και Camping τάξης Γ' ή και ανώτερης της Γ' αλλά με τον περιορισμό να μην διαθέτουν συνολική δυναμικότητα άνω των 30 κλινών προκειμένου για τα ξενοδοχεία και των 100 θέσεων προκειμένου για Camping.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για ενίσχυση από το πρόγραμμα επένδυσης, δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 73.367,5 ευρώ. Η επιχείρηση βέβαια είναι ελεύθερη να προτείνει και να υλοποιήσει ένα επενδυτικό σχέδιο με προϋπολογισμό μεγαλύτερο των 73.367,5 ευρώ αλλά το πρόγραμμα θα ενισχύσει (συγχρηματοδοτήσει) μόνο ένα τμήμα αυτού του επενδυτικού σχεδίου, δηλαδή τμήμα με προϋπολογισμό μέχρι 73.367,5 ευρώ.

13.3. Επιχειρησιακό σχέδιο “Ι. Καποδίστρια” – Αναπτυξιακές δυνατότητες στον τουρισμό.

Ο Νομός Μεσσηνίας πριν από την εφαρμογή του προγράμματος «Ι. Καποδίστριας» για την ανασυγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης είχε οκτώ (8) Δήμους και διακόσιες εξήντα (260) Κοινότητες. Μετά την εφαρμογή του Νόμου έχει είκοσι εννέα (29) Δήμους και δύο (2) Κοινότητες.

Η προσαρμογή της δομής και των λειτουργιών του Νομού με τα νέα δεδομένα δημιουργεί νέες ευνοϊκότερες προϋποθέσεις ανάπτυξης.

Πριν από το πρόγραμμα «Ι. Καποδίστρια» οι μικρές Κοινότητες αδυνατούσαν από μόνες τους να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες των καιρών και την απορρόφηση Κοινοτικών Κονδυλίων.

Μετά την εφαρμογή του Προγράμματος αυτού έχουμε:

- Οι Κοινότητες δεν εξαφανίζονται, αλλάζουν μορφή, ρόλο και αναβαθμίζονται. Γίνονται μέλη ενός ισχυρού Δήμου.
- Αποκτούν νέα σύγχρονη πολιτική και διοικητική οργάνωση.
- Έχουν υποχρεωτικό μερίδιο στα δημοτικά έργα.
- Διατηρούν για το χωριό κληροδοτήματα και περιουσία
- Έτσι τα χωριά μας παίρνουν δύναμη, ξαναγράφουν την ιστορία τους. Γίνονται κύτταρα της ισχυρής Ελλάδας.

Οι νέοι Δήμοι συνεπώς γίνονται πιο ισχυροί δημιουργώντας νέους ισχυρότερους οργανισμούς που έχουν την δυνατότητα απορρόφησης Κοινοτικών και Εθνικών χρηματοδοτήσεων, στελεχώνονται με επιστήμονες, εκτελούν έργα με δική τους τεχνική υπηρεσία και μηχανήματα και μαζί με την ιστορία και τον πολιτισμό εξασφαλίζουν την ανάπτυξη στα χωριά.

Από την άποψη αυτή οι νέοι Δήμοι συμβάλλουν θετικά και αποφασιστικά στην εκτέλεση έργων τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή τους.

ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

1. Φυσικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά

1.1. Φυσικό περιβάλλον

1.1.1. Γενικά

Η Κρήτη διαιρείται σε τέσσερις αρχαιολογικές – γεωγραφικές περιοχές :

- (α) Την Δυτική Κρήτη που περιλαμβάνει τους Νομούς Χανίων και Ρεθύμνης με φυσικό ανατολικό όριο τον Ψηλορείτη
- (β) Την Βόρεια Κεντρική Κρήτη που περιλαμβάνει το μισό βόρειο τμήμα του Νομού Ηρακλείου και το οροπέδιο Λασιθίου
- (γ) Την Νότια Κεντρική Κρήτη που περιλαμβάνει το μισό νότιο τμήμα του Νομού Ηρακλείου
- (δ) Την Ανατολική Κρήτη που περιλαμβάνει το υπόλοιπο τμήμα του Νομού Λασιθίου

Ο Νομός Ηρακλείου έχει συνολική έκταση 2.641,2 και αποτελείται από τους εξής Δήμους:

- Δήμος Αγίας Βαρβάρας με έδρα την Αγία Βαρβάρα
- Δήμος Αρκαλοχωρίου με έδρα το Αρκαλοχώρι
- Δήμος Αρχανών με έδρα τις Αρχάνες
- Δήμος Αστερουσίων με έδρα τον Πύργο
- Δήμος Βιάννου με έδρα την Άνω Βιάννο
- Δήμος Γαζίου με έδρα το Γάζι
- Δήμος Γοργολαίνη με έδρα τον Άγιο Μύρων
- Δήμος Γόρτυνας με έδρα τους Άγιους Δέκα
- Δήμος Γουβών με έδρα τις Γούβες
- Δήμος Επισκοπής με έδρα την Επισκοπή

- Δήμος Ζαρού με έδρα τον Ζαρό
- Δήμος Ηρακλείου με έδρα το Ηράκλειο
- Δήμος Θραψανού με έδρα τον Θραψανό
- Δήμος Καστελλίου με έδρα το Καστέλλι
- Δήμος Κρουσώνα με έδρα τον Κρουσώνα
- Δήμος Μαλίων με έδρα τα Μάλια
- Δήμος Μοιρών με έδρα τις Μοίρες Καινουργίου
- Δήμος Νέας Αλικαρνασσοῦ με έδρα την Αλικαρνασσό
- Δήμος Ν. Καζαντζάκη με έδρα τα Πεζά
- Δήμος Παλιανής με έδρα το Βενεράτο
- Δήμος Ρούβα με έδρα την Γέργερη
- Δήμος Τεμένους με έδρα τον Προφήτη Ηλία
- Δήμος Τυλίσου με έδρα την Τύλισο
- Δήμος Τυμπακίου με έδρα το Τυμπάκι
- Δήμος Χερσονήσου με έδρα τον Λιμένα Χερσονήσου

Το Ηράκλειο από το 1971 πήρε τη σκυτάλη από τα Χανιά και έγινε όχι μόνο η πρωτεύουσα του Νομού αλλά και όλης της Κρήτης. Ο Νομός Ηρακλείου ως ο μεγαλύτερος νομός του νησιού και ο πλέον πυκνοκατοικημένος έχει το μεγαλύτερο κατά κεφαλήν εισόδημα. Η πόλη του Ηρακλείου είναι η πέμπτη σε μέγεθος πόλη της Ελλάδας, κατοικείται από τα προϊστορικά χρόνια και εικάζεται ότι ήταν λιμάνι της Κνωσού.

1.1.2. Κλιματικά χαρακτηριστικά

Ο Νομός Ηρακλείου με τις 300 ημέρες ηλιοφάνειας διαθέτει ένα από τα πλέον υγιεινά κλίματα της Ευρώπης. Το εύκρατο μεσογειακό κλίμα επικρατεί στο μεγαλύτερο τμήμα του νομού, αλλά τους χειμερινούς μήνες παρουσιάζονται χιονοπτώσεις στα ορεινά. Οι βροχοπτώσεις είναι υψηλές στα ορεινά και στις βόρειες περιοχές. Επικρατέστεροι άνεμοι είναι οι βορειοδυτικοί, ενώ το καλοκαίρι το μελτέμι, ένας βόρειος άνεμος εξασφαλίζει ικανοποιητική δροσιά και ιδανικές συνθήκες για τους φίλους του surfing.

1.1.3. Χρήσεις γης

Ο Νομός Ηρακλείου σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας είναι στο μεγαλύτερο μέρος του Πεδινός. Πριν από την εφαρμογή του “1. Καποδίστρια” οι πεδινές κοινότητες ήταν 93, οι ημιορεινές 46 και οι ορεινές 51.

1.1.4. Η Γεωργία στο Νομό

Η συνολική έκταση του Νομού Ηρακλείου είναι 2.641,2 τ.χλμ. και οι χρήσεις γης κατανέμονται ως εξής:

- Καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγραναπαύσεις : 1.453,2
- Δημοτικοί Βοσκότοποι : 240,8
- Ιδιωτικοί Βοσκότοποι : 697,0
- Δάση : 54,5
- Εκτάσεις καλυπτόμενες από νερά : 39,6
- Εκτάσεις οικισμών : 146,6
- Άλλες Εκτάσεις : 9,5

1.1.5. Παραλίες

Σε ολόκληρο το νησί της Κρήτης υπάρχουν θαυμάσιες παραλίες τόσο οργανωμένες όσο και μη οργανωμένες.

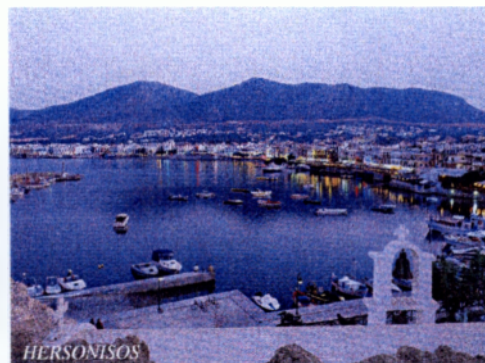
Στο Νομό Ηρακλείου οι πιο γνωστές παραλίες είναι οι εξής:

- **Παραλία Καρτερού:** Βρίσκεται 7,2 χιλιόμετρα από το κέντρο του Ηρακλείου. Είναι αμμώδης παραλία με ομπρέλες και παιδικές χαρές για τα παιδιά. Επίσης υπάρχουν μικρά εστιατόρια, καφετέριες και μπαράκια.

- **Παραλία Αμνισός:** Ανατολικά του Ηρακλείου σε απόσταση οχτώ χιλιομέτρων από το κέντρο της πόλης βρίσκεται η παραλία της Αμνισού, όπου υπήρχε μινωική έπαυλη στην οποία βρέθηκε η φημισμένη τοιχογραφία των κρίνων που σήμερα εκτίθεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο. Η παραλία διαθέτει σημαντικές και σύγχρονες υποδομές ψυχαγωγίας, για μπάνιο και θαλασσινές απολαύσεις.

- **Παραλία Ακτή:** Βρίσκεται αμέσως μετά την παραλία της Αμνισού και παρέχει όλες τις ανέσεις μιας οργανωμένης και πολυσύχναστης παραλίας.
- **Παραλία Ήλιος και Άμμος:** Είναι 13 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο βραβευμένη με γαλάζια σημαία και ιδανική για οικογένειες λόγω των παροχών που προσφέρει (παιχνίδια, γήπεδο βόλεϊ, ποδήλατα θαλάσσης, ταβέρνες και καφετέριες)
- **Παραλία Γουρνών:** Είναι 15 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο και διαθέτει ξαπλώστρες, εστιατόρια και μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα.
- **Αμμουδάρα:** Η παραλία βρίσκεται 5 χιλιόμετρα δυτικά της πόλης Ηρακλείου. Είναι αμμώδης, έχει μήκος 5 χιλιόμετρα και είναι βραβευμένη με γαλάζια σημαία λόγω των ξενοδοχειακών συγκροτημάτων και των οργανωμένων υπηρεσιών τουρισμού και θαλάσσιας αναψυχής.
- **Παντάνασσα:** Βρίσκεται 11 χιλιόμετρα από την πόλη του Ηρακλείου κάτω από τον καταπράσινο λόφο του Μοναστηριού.
- **Παλιόκαστρο:** Βρίσκεται 11,5 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο με άμμο και βότσαλα κάτω από το ιστορικό κάστρο.
- **Αγία Πελαγία:** Η παραλία βρίσκεται 24,8 χιλιόμετρα δυτικά από το κέντρο του Ηρακλείου και είναι ένας κλειστός και πανέμορφος κόλπος. Υπάρχουν πολλές ταβέρνες, ενοικιαζόμενα δωμάτια και μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα.
- **Λυγαριά:** Βρίσκεται αμέσως μετά την παραλία της Αγίας Πελαγίας αλλά είναι μικρότερη και λιγότερο πολυσύχναστο μέρος.
- **Φόδελε:** Βρίσκεται 29 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο και είναι μια αμμώδης παραλία βραβευμένη με γαλάζια σημαία.
- **Τα λιμανάκια Χερσονήσου:** Βρίσκονται 25,8 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο και πρόκειται για μικρούς, όμορφους προφυλαγμένους από κάθε καιρό κολπίσκους. Υπάρχουν μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα, εστιατόρια καθώς και ένα θαλάσσιο πάρκο με νεροτσουλήθρες και πολλά θαλάσσια παιχνίδια.

- **Παραλία Σταλίδας:** Βρίσκεται αμέσως μετά τα λιμανάκια της χερσονήσου 31,5 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο, βραβευμένη με τη γαλάζια σημαία και με πολλά τουριστικά μαγαζιά.
- **Η παραλία στις αρχαιότητες στα Μάλια:** Βρίσκεται 37,2 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο, είναι αμμόδης και είναι μια από τις πιο πολυσύχναστες παραλίες του Νομού.
- **Παραλία στα Μάταλα και τμήμα της παραλίας του Κομού:** Ήταν ένα διάσημο μέρος την δεκαετία του 60 εξαιτίας των χίππις που συγκεντρώνονταν εδώ από όλο τον κόσμο και έμεναν στις σπηλιές της παραλίας. Είναι μια οργανωμένη παραλία 70,6 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο με μαγαζιά κτισμένα πάνω από την θάλασσα, αριστερά της παραλίας.

2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του Νομού Ηρακλείου κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία του Νομού Ηρακλείου είναι τα εξής:

ΕΠΑΡΧΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1981	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1991
Επαρχία Βιάννου	5.526	5.350
Επαρχία Καινουργίου	21.300	21.938
Επαρχία Μαλεβιζίου	18.860	22.410
Επαρχία Μονοφατσίου	28.865	27.880
Επαρχία Πεδιάδος	38.574	39.051
Επαρχία Πυργιωτίσσης	9.734	11.166
Επαρχία Τεμένους	120.763	137.111
ΣΥΝΟΛΟ	243.622	264.906

Είναι πολύ εμφανές ότι το 1991 είχαμε αύξηση στο πληθυσμό με διαφορά 21.284 άτομα.

Μετά την εφαρμογή του Νόμου “Ιωάννη Καποδίστρια” έχουμε τους εξής Δήμους:

ΔΗΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001
Ηρακλείου	137.711
Αγίας Βαρβάρας	5.310
Αρκαλοχωρίου	10.897
Αρχανών	4.548
Αστερουσίων	6.303
Βιάννου	6.463
Γαζίου	13.581
Γοργολαΐνη	3.171
Γόρτυνας	5.292
Γουβών	7.761
Επισκοπής	2.553
Ζαρού	3.370
Θραψανού	2.616
Καστελίου	6.819
Κοφινά	5.338

Κρουσώνα	4.059
Μαλίων	6.212
Μοιρών	10.857
Νέας Αλικαρνασσοῦ	12.542
Νίκου Καζαντζάκη	7.171
Ρούβα	2.324
Τεμένους	3.218
Τετραχωρίου	2.404
Τυλίσου	3.491
Τυμπακίου	10.001
Χερσονήσου	8.497
ΣΥΝΟΛΟ	292.489

Έτσι το 2001 είχαμε μεγαλύτερη αύξηση από το 1981 και φυσικά από το 1991.

3. Μεταφορική υποδομή

3.1 Οδική υποδομή

Η χιλιομετρική απόσταση του νησιού από την μια άκρη στην άλλη δηλαδή από τον Κίσσαμο Χανίων μέχρι το Καστέλι είναι 310 χιλιόμετρα. Η Εθνική οδός χωρίζεται σε τρία εθνικά οδικά δίκτυα:

- Εθνική οδός Ρεθύμνου – Λασιθίου 90 χιλιόμετρα
- Εθνική οδός Ηρακλείου – Τυμπακίου 80 χιλιόμετρα
- Εθνική οδός Χερσονήσου – Καστελίου 30-35 χιλιόμετρα

Το εθνικό οδικό δίκτυο συνδέεται με ένα πλήθος επαρχιακών οδών που τους καλοκαιρινούς μήνες παρουσιάζουν μεγάλη τουριστική κίνηση.

Βασικοί τουριστικοί οδικοί άξονες είναι οι εξής:

- Η εθνική οδός Ηρακλείου – Χερσονήσου
- Η εθνική οδός Ηρακλείου – Ρεθύμνου
- Η επαρχιακή οδός Ηρακλείου – Αρκαλοχωρίου
- Η επαρχιακή οδός Ηρακλείου - Μοιρών

Αστικά Λεωφορεία (μπλε) καλύπτουν όλο το Νομό από νωρίς το πρωί μέχρι αργά το βράδυ ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες. Τα υπεραστικά λεωφορεία (πράσινα) συνδέουν την πρωτεύουσα του Νομού με όλες τις μεγάλες πόλεις του νησιού.

Στον Νομό λειτουργούν δυο ΚΤΕΛ ένα στον Δήμο Ηρακλείου που είναι ο πρώτος σταθμός και ο δεύτερος στον Δήμο Λασιθίου ως δεύτερος σταθμός.

Τα δρομολόγια του πρώτου σταθμού είναι:

- Ηράκλειο – Ρέθυμνο - Χανιά
- Ηράκλειο – Χερσονήσος – Σταλίδα – Μάλια
- Ηράκλειο- Αεροδρόμιο Ν. Καζαντζάκης – Άγιος Νικόλαος – Ιεράπετρα
- Ηράκλειο- Αεροδρόμιο Ν. Καζαντζάκης – Άγιος Νικόλαος – Σητεία
- Ηράκλειο – Σίσι – Μίλατος
- Ηράκλειο – Οροπέδιο Λασιθίου
- Ηράκλειο – Αρχάνες
- Ηράκλειο – Αγία Πελαγία
- Ηράκλειο – Βιάννος

Τα δρομολόγια του δευτέρου σταθμού είναι :

- Ηράκλειο – Φαιστός
- Ηράκλειο – Μάταλα
- Ηράκλειο – Τυμπάκι – Αγία Γαλήνη
- Ηράκλειο – Λέντας
- Ηράκλειο – Ανώγεια
- Ηράκλειο- Μοίρες

3.2. Λιμενική υποδομή

Η περιοχή του σημερινού Ηρακλείου ήταν, από την προϊστορική περίοδο ζωτικός χώρος του ανθρώπου όπως φαίνεται από τα αρχαιολογικά της ευρήματα, την ιστορική της πορεία και τη σύγχρονη δραστηριότητα της.

Ήταν φυσικό επομένως, παρά το ότι η φυσική διαμόρφωση των παραλίων της δε βοηθούσε προς αυτή την κατεύθυνση, αφού ήταν χωρίς κόλπους, να δημιουργηθεί και να αναπτυχθεί τεχνητό λιμάνι, που θα εξυπηρετούσε τις ποικίλες ανάγκες της.

Το λιμάνι αυτό, στο οποίο κατά κύριο λόγο γράφτηκε η τύχη του νησιού, διαδραμάτισε και διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην πορεία της πόλης και του νησιού.

Η ανάπτυξη του λιμανιού του Ηρακλείου ακολούθησε τη γενική εξέλιξη των λιμανιών με διαφοροποιήσεις οι οποίες επιβλήθηκαν από πολιτικούς και στρατιωτικούς συσχετισμούς.

Οι Ενετοί μετέφεραν το λιμάνι Ηρακλείου στην σημερινή θέση του όπου αξιοποιώντας μια σειρά υφαλοβράχων κατασκεύασαν το σημερινό Ενετικό λιμάνι.

Στην περίοδο της Τουρκοκρατίας δεν έγινε καμία επέκταση του λιμανιού απλά αποκαταστάθηκαν οι ζημιές που έγιναν στην πολύχρονη πολιορκία της πόλης.

Με την απελευθέρωση και την ανακήρυξη της Κρητικής Πολιτείας ανατέθηκε σε Γάλλους μηχανικούς η σύνταξη μελέτης για την δημιουργία νέου λιμανιού που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες που εν τω μεταξύ είχαν διαμορφωθεί.

Τα εσωτερικά λιμενικά έργα ακολούθησαν με αργούς ρυθμούς λόγω του πολέμου και το 1962 ολοκληρώθηκαν τα κρηπιδώματα από τον προβλήτα Μικρού Κούλε μέχρι και τον προβλήτα Ι. Το 1964 άρχισαν να εκτελούνται τα έργα επεκτάσεως με την δημιουργία νέας λιμενολεκάνης. Παράλληλα προχώρησε και η κατασκευή λιμενικών

έργων (προβλήτες II, III, VI) και οι εκβαθύνσεις του λιμανιού για να αποκτήσει βάθη ικανά για την εξυπηρέτηση των σύγχρονων σκαφών.

ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΙΜΑΝΙΟΥ

Το λιμάνι του Ηρακλείου είναι τεχνητό που δημιουργήθηκε σε βάρος της θάλασσας με την κατασκευή εξωτερικών λιμενικών έργων, δηλαδή με την κατασκευή δύο βραχιόνων κάθετων μεταξύ του προσήνεμου μόλου μήκους 2390 μέτρων και του υπήνεμου μόλου μήκους 318 μέτρων. Με αυτούς έχουν σχηματισθεί τρεις λιμενολεκάνες με υδάτινη επιφάνεια 827.000 τετραγωνικά μέτρα με χρήσιμα βάθη – 4,00, -8,00 και 10,00 μέτρα, και 14,50 μέτρα στο άμεσο μέλλον.

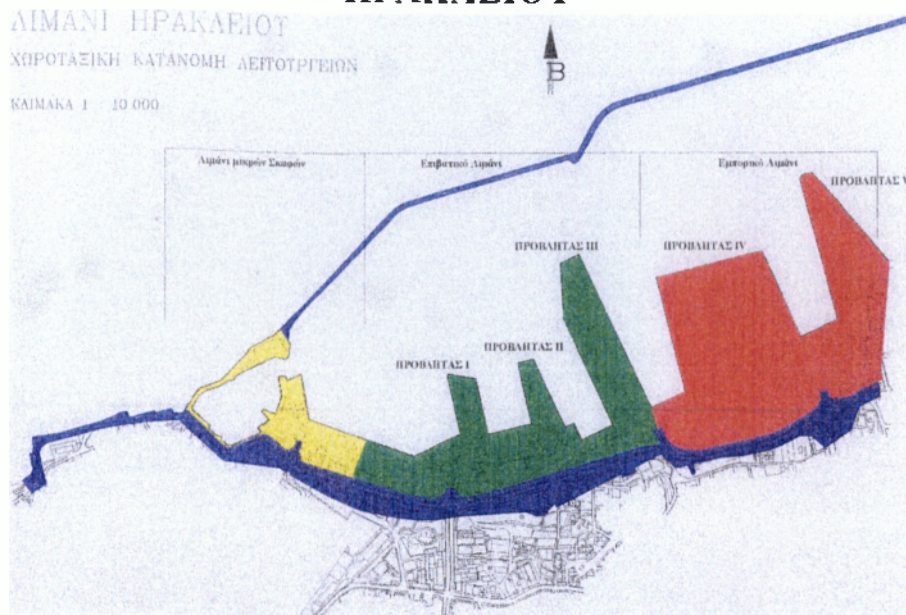
Τα εσωτερικά λιμενικά έργα αποτελούνται από τρεις κύριους προβλήτες με διάταξη χτένας που συμπληρώνονται με τα εσωτερικά κρηπιδώματα προκυμαίας.

Σήμερα υπάρχουν σε χρήση τα ακόλουθα αναπτύγματα κρηπιδωμάτων με τα αντίστοιχα χρήσιμα βάθη:

ΚΡΗΠΙΔΩΜΑΤΑ

ΜΗΚΟΣ	ΒΑΘΟΣ
847	-2 έως -4
367	-6
424	-8
376	-9,5
1.544	-10
542	-12,40
980	-8,50 έως -14,5

ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Στο λιμάνι συνυπάρχουν τρεις κύριες χρήσεις οι οποίες εξελίσσονται από το δυτικό προς το ανατολικό τμήμα ως εξής:

Λιμάνι μικρών σκαφών

Το τμήμα αυτό επεκτείνεται από το Ενετικό Λιμάνι έως την περιοχή του κτιρίου του Ψυγείου. Στο δυτικό τμήμα του Ενετικού Λιμανιού βρίσκονται τα αλιευτικά σκάφη (μέχρι 100) ενώ στο δυτικό κρηπίδωμα και στις πλωτές προβλήτες τα σκάφη αναψυχής (μέχρι 100). Επίσης μπορεί να δεχτεί 50 τουριστικά καράβια και δύο ιπτάμενα δελφίνια.

Επιβατικό Λιμάνι

Το τμήμα αυτό με αφετηρία την περιοχή του Ψυγείου περιλαμβάνει τους προβλήτες I, II, με προοπτική να επεκταθούν οι λειτουργίες του στον προβλήτα III μετά από μετεγκατάσταση των σημερινών λειτουργιών του III στον νέο προβλήτα IV-V. Στο επιβατικό λιμάνι είναι απαραίτητο να κατανεμηθούν οι επιμέρους λειτουργίες έτσι ώστε να καλύπτουν τις διαφορετικές μορφές κινήσεων, όπως:

- Καθημερινά δρομολόγια για Πειραιά
- Δρομολόγια προς άλλους προορισμούς (Θεσσαλονίκη – Νησιά)
- Δρομολόγια προς Ευρωπαϊκή Ένωση – τρίτες χώρες
- Κρουαζιερόπλοια

Η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων είναι ανοδική τα τελευταία χρόνια και ήδη το Λιμάνι λειτουργεί ως home port σε συνεργασία με το αεροδρόμιο Ηρακλείου Ν. Καζαντζάκης.

Από το Επιβατικό λιμάνι διακινούνται ετησίως 1,9 εκ. επιβάτες και πάνω από 310.000 οχήματα.

Εμπορικό λιμάνι

Μετά την ολοκλήρωση του νέου προβλήτα IV στόχος είναι η συγκέντρωση της εμπορικής κίνησης του λιμανιού στους χώρους που δημιουργήθηκαν με επί μέρους διαχωρισμό των λειτουργιών του.

- Μεταφορές προϊόντων εθνικής προέλευσης
- Μεταφορές προϊόντων από τρίτες χώρες
- Διαμετακόμιση προϊόντων

ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΡΟΒΛΗΤΑ IV

Νέα κρηπιδώματα 980 μέτρα και χερσαίοι χώροι 150 στρεμμάτων περίπου, με πλήρη δίκτυα φωτισμού, άρδευσης και αποχέτευσης έχουν ολοκληρωθεί και έχουν δοθεί σε χρήση.

Προϋπολογισμός: 7 δις δρχ

Χρηματοδότηση: Ταμείο Συνοχής

ΣΤΑΘΜΟΣ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΤΑ II

Έχει ολοκληρωθεί και αναμένεται η πλήρης λειτουργία σύγχρονου κτιρίου στεγασμένης επιφάνεια 2.600 τετραγωνικών μέτρων στον προβλήτα II για εξυπηρέτηση επιβατών εξωτερικού και εσωτερικού.

Προϋπολογισμός: 800.000.000δρχ

Χρηματοδότηση: INTEREG II – Λιμενικό Ταμείο

ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΡΗΠΙΔΩΜΑΤΟΣ ΝΗΟΔΟΧΟΥ I

Επισκευάστηκε το παράκτιο κρηπιδώμα νηοδόχου I το οποίο είχε παρουσιάσει υποσκαφή και επικίνδυνη κλίση, με διαμπερείς πασσάλους και την διάστρωση του πυθμένα μπροστά από τον πόδα του κρηπιδώματος με στρώση από σκυρόδεμα και φυσικούς ογκόλιθους.

Προϋπολογισμός: 140.000.000 δρχ

Χρηματοδότηση: ΟΛΗ ΑΕ

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΤΑΣΤΡΩΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΚΤΙΟΥ ΚΡΗΠΙΔΩΜΑΤΟΣ ΝΗΟΔΟΧΟΥ 4

Έχει γίνει διαμόρφωση του καταστρώματος τμήματος του χερσαίου χώρου που βρίσκεται μεταξύ παράκτιου κρηπιδώματος νηοδόχου 4 του λιμανιού και της περιφραξης του κτιρίου του Τελωνίου Ηρακλείου. Μετά την ολοκλήρωση των εργασιών στον προβλήτα IV και την παράδοση του σε χρήση, το τμήμα αυτό θα αποτελέσει την γέφυρα μεταξύ του προβλήτα III και του νέου προβλήτα IV.

Προϋπολογισμός: 350.000€

Χρηματοδότηση: Ολυμπιακά έργα – πόροι ΟΛΗ Α.Ε

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΠΟΣΚΑΦΩΝ ΚΡΗΠΙΔΩΜΑΤΩΝ

Αντιμετωπίζονται οι υποσκαφές που έχουν δημιουργηθεί κυρίως στο βόρειο και το ανατολικό κρηπίδωμα του προβλήτα II, και στο δυτικό κρηπίδωμα του ίδιου προβλήτα οι οποίες έχουν δημιουργηθεί από τη δράση των προπελών των οχηματαγωγών και τουριστικών πλοίων που παραβάλλουν στην συγκεκριμένη περιοχή. Το έργο είναι υπό παραλαβή.

Προϋπολογισμός: 83.965€

Χρηματοδότηση: ΥΕΝ

ΠΕΡΙΦΡΑΞΗ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΛΕΩΦΟΡΟΥ

Με την παρούσα μελέτη αντιμετωπίζονται:

- Η κατασκευή νέων κιγκλιδωμάτων, η επισκευή και επέκταση του πετρόκτιστου τοίχου επί του οποίου στηρίζεται το κιγκλιδίωμα, από τον κόμβο των γραφείων του ΟΛΗ μέχρι τον κόμβο του τελωνίου Ηρακλείου
- Η καθαίρεση του τοιχίου από σκυρόδεμα και της πρόχειρης περιφραξης της περιοχής του περιβάλλοντα χώρου του τελωνίου και η κατασκευή πετρόκτιστου τοίχου.

Προϋπολογισμός: 311.146,50€

Χρηματοδότηση: ΟΛΗ Α.Ε

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ Υ/Σ ΠΡΟΒΛΗΤΑ IV

Στο νέο προβλήτα δεν έχει κατασκευαστεί ακόμα υποσταθμός μέσης και χαμηλής τάσης ο οποίος θα χρησιμεύσει για τη ρευματοδότηση κτιρίων, φωτισμού και μηχανικού εξοπλισμού εκφόρτωσης πλοίων. Το

έργο αυτό είναι απαραίτητο για να μπορέσει να λειτουργήσει ο προβλήτας.

Προϋπολογισμός: 839.000€

Δημοπρατήθηκε και κατασκευάστηκε με πόρους του Ταμείου Συνοχής

Τα δρομολόγια που εκτελούνται καθημερινά είναι τα εξής:

Από Ηράκλειο για Πειραιά

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ
MINOAN LINES	21:00(1/10-31/5) 22:00(1/6-31/9)
ANEK LINES	20:30

Από Ηράκλειο για Θεσσαλονίκη με το F/B DAEDALUS

ΣΤΑΘΜΟΙ	ΗΜΕΡΕΣ	ΑΦΙΞΗ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ
Ηράκλειο	Τρίτη	-	20:00
Σαντορίνη	Τρίτη	23:45	24:00
Νάξος	Τετάρτη	02:45	03:00
Σύρος	Τετάρτη	04:30	04:45
Θεσσαλονίκη	Τετάρτη	17:00	-

ΣΤΑΘΜΟΙ	ΗΜΕΡΕΣ	ΑΦΙΞΗ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ
Ηράκλειο	Παρασκευή	-	20:00
Σαντορίνη	Παρασκευή	23:45	24:00
Πάρος	Σάββατο	03:15	03:30
Τήνος	Σάββατο	05:00	05:15
Θεσσαλονίκη	Σάββατο	17:30	-

3.3 Αεροπορική υποδομή

Στον Νομό Ηρακλείου λειτουργεί ένας πολυτελέστατος Αερολιμένας “Ν. Καζαντζάκης” ο οποίος είναι ο δεύτερος σε μέγεθος και πρώτος σε ναυλωμένες πτήσεις (charter).

Αρχικά είχε μορφή μεγάλου ισοπεδωμένου αγρού και το πρώτο αεροπλάνο που προσγειώθηκε και μετέφερε επιβάτες ήταν τύπου JUGERS-52 , χωρητικότητας 14 επιβατών και άνηκε στην Ελληνική Εταιρεία Εναέριων Συγκοινωνιών. Αυτό έγινε το θέρος του 1939. Το

φθινόπωρο του 1946 άρχισε πάλι να λειτουργεί η αεροπορική συγκοινωνία με αεροπλάνα τύπου DC-3 (Ντακότες), αφού είχε διακοπεί από το 1941 λόγω του πολέμου.

Ο Αερολιμένας διέθετε υποτυπώδη μέσα εξυπηρέτησης αεροσκαφών και επιβατών. Υπήρχαν τρεις σκηνές από τις οποίες την μια χρησιμοποιούσε η Διοίκηση, η άλλη ήταν για τα γραφεία των αεροπορικών εταιρειών και η Τρίτη ήταν οι αίθουσα για τους επιβάτες. Για τον φωτισμό του διαδρόμου χρησιμοποιούσαν λάμπες θυέλλης και ο προσδιορισμός διεύθυνσης και έντασης του ανέμου για τα προσγειούμενα αεροσκάφη γινόταν με την βοήθεια του καπνού που έβγαιναν με το άναμμα ξερών χόρτων, δηλαδή ο καπνός έπαιζε το ρόλο του ανεμουρίου. Το 1947 κατασκευάστηκε ένα μικρό κτίριο για την εξυπηρέτηση των υπηρεσιών και μια μικρή αίθουσα επιβατών. Το 1948 άρχισαν αεροπορικά δρομολόγια και η εταιρεία ΕΛΛΑΣ. Το σύνολο των επιβατών που διακινήθηκαν την χρονιά εκείνη ήταν 4.000. Το 1953 κατασκευάστηκε ο διάδρομος 09-27 με αρχικό μήκος 1.850 μέτρα.

Το 1954 προσγειώθηκε για πρώτη φορά τετρακινητήριο αεροπλάνο τύπου DC-4 χωρητικότητας 64 επιβατών και άνηκε στην αεροπορική εταιρεία ΤΑΕ. Η χρησιμοποίηση τέτοιου τύπου αεροσκαφών είχε ως αποτέλεσμα την γρήγορη αύξηση της αεροπορικής κίνησης, που έφτασε τους 18.000 επιβάτες την χρονιά εκείνη.

Μετά το 1957 η νέα αεροπορική εταιρεία “ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ” χρησιμοποίησε τα αεροσκάφη τύπου DC-68 των 95 θέσεων και η επιβατική κίνηση αύξανε συνεχώς μεταξύ Ηρακλείου – Αθηνών.

Ο σημερινός αερολιμένας Ηρακλείου άρχισε να λειτουργεί σε νέα κτίρια το 1971. Από τότε έχουν εκτελεστεί έργα επέκτασης του κτιρίου και της πίστας, για να καλυφθούν οι ανάγκες της συνεχώς αυξανόμενης αεροπορικής κίνησης. Τώρα τοποθετούνται νέα συστήματα αεροναντιλίας και σύντομα θα εγκατασταθούν νέα συστήματα που αφορούν την ασφάλεια του Αερολιμένα. Ήδη έχουν δημοπρατηθεί έργα επέκτασης του Αεροσταθμού δυτικά και ανατολικά του υπάρχοντος κτιρίου καθώς και έργα διαμόρφωσης του περιβάλλοντα χώρου. Πρόσφατα ολοκληρώθηκε το έργο στάθμευσης όλων των επίγειων μέσων εξυπηρέτησης αεροσκαφών. Επίσης ολοκληρώνεται το κτιριακό έργο με αίθουσες αναχωρήσεων των επιβατών με σύγχρονα συστήματα ελέγχου αποσκευών και μεταφορικών ταινιών για τις αποσκευές. Αυτό το έργο κόστισε οχτώ δισεκατομμύρια δραχμές και η χρηματοδότηση έγινε κατά μεγάλο βαθμό από την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και από το Δημόσιο.

Ο Αερολιμένας διαθέτει δυο πίστες με δεκαεννιά θέσεις στάθμευσης για μικρά και μεγάλα αεροπλάνα και μια πίστα για τρία αεροπλάνα βρίσκεται σε στάδιο κατασκευής.

Στόχος όλων αυτών είναι να μπορέσει ο Αερολιμένας να ανταποκριθεί στις ανάγκες του μέλλοντος και στο ρόλο του ως μονάδος υψίστης σπουδαιότητας για τον τουρισμό και την οικονομία του Νομού Ηρακλείου.

Στο αεροδρόμιο εκτελούνται καθημερινά δρομολόγια και το σύνολο των επιβατών κατά το 2002 ήταν 4.847.919 και το σύνολο των αεροσκαφών 38.813. Οι αφίξεις του Εσωτερικού ήταν 3.411 και οι αναχωρήσεις 3.860. Η αεροπορική κίνηση κατά το 2003 ήταν 4.852.296 το σύνολο των επιβατών και 39.631 το σύνολο των αεροσκαφών. Οι αφίξεις του Εσωτερικού ήταν 1.252 και οι αναχωρήσεις 1.104. Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία κατά το 2003 η τουριστική κίνηση του αεροδρομίου ήταν μεγαλύτερη από το 2002.

Καθημερινά εκτελούνται τα παρακάτω δρομολόγια από την Ολυμπιακή Εταιρεία και από την AEGEAN AIRLINES

Από Ηράκλειο για Αθήνα

ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ	ΑΦΙΞΗ
07:40	08:30
08:40	09:30
12:00	12:50
15:30	16:20
17:30	18:30
19:00	19:50
21:00	22:00

Από Ηράκλειο προς Θεσσαλονίκη

ΗΜΕΡΕΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ	ΑΦΙΞΗ
Πέμπτη/ Σάββατο	08:10	09:25
Δευτέρα/ Τρίτη/ Πέμπτη/ Παρασκευή/ Σάββατο/ Κυριακή	19:00	20:15

Από Ηράκλειο προς Ρόδο

ΗΜΕΡΕΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ	ΑΦΙΞΗ
Τρίτη/ Πέμπτη/ Παρασκευή/ Κυριακή	17:30	18:30

Από Ηράκλειο προς Ντίσελντορφ

ΗΜΕΡΕΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ	ΑΦΙΞΗ
Δευτέρα/ Παρασκευή	07:40	11:40

Από Ηράκλειο προς Στουτγάρδη

ΗΜΕΡΕΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ	ΑΦΙΞΗ
Τρίτη/ Σάββατο	07:40	11:30

Από Ηράκλειο προς Μόναχο

ΗΜΕΡΕΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ	ΑΦΙΞΗ
Πέμπτη/ Σάββατο	08:10	11:55

4. Περιβάλλον – ύδρευση – αποχέτευση

4.1. Βιολογικοί καθαρισμοί

Στον Νομό Ηρακλείου υπάρχει ένας σύγχρονος βιολογικός καθαρισμός στην περιοχή Φοινικιά 8,9 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο. Σύμφωνα με τους υπευθύνους έχουν γίνει κάποιες μελέτες για να δημιουργηθούν βιολογικοί καθαρισμοί και σε άλλα Δημοτικά Διαμερίσματα.

4.2. Δίκτυα αποχέτευσης

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του Νομού Ηρακλείου είναι ότι δεν διαθέτει επαρκή αριθμό δικτύων αποχέτευσης με αποτέλεσμα τους καλοκαιρινούς μήνες να δημιουργούνται εντάσεις και καυγάδες σε πολλά από τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Νομού.

4.3 Ύδρευση

Το Ηράκλειο αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα ύδρευσης τις τελευταίες δεκαετίες, πρόβλημα που γίνεται οξύτατο τους θερινούς μήνες. Η λύση ύδρευσης του Ηρακλείου από τα νερά του Αλμυρού ποταμού αποτελεί αντικείμενο επιστημονικών και όχι μόνο συζητήσεων για περισσότερο από 35 χρόνια. Ήδη η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Ηρακλείου έχει προχωρήσει σε εκτεταμένο πρόγραμμα υδρογεωτρήσεων και μέσω αυτών έχουν καλυφθεί σημαντικές υδρευτικές ανάγκες. Το πρόβλημα δεν είναι η ποσότητα νερού του ποταμού αλλά το γεγονός ότι σε ορισμένες ζώνες εισέρχεται θαλασσινό νερό με αποτέλεσμα τα νερά του ποταμού να γίνονται υφάλμυρα και έτσι γίνεται αδύνατη η απευθείας εκμετάλλευση των νερών του ποταμού. Η μοναδική περίπτωση να εκμεταλλευτούμε το νερό αυτής της πηγής είναι να το μαστεύσουμε πριν αυτό φτάσει στις ζώνες υφαλμύρωσης. Οι γεωτρήσεις αποτελούν την συνηθέστερη και πιο εφαρμόσιμη μέθοδο υδρομάστευσης.

Από το 1987 η ΔΕΥΑΗ ξεκίνησε πρόγραμμα γεωτρήσεων στις επαρχίες Μαλεβιζίου, Τεμένους και στις περιοχές Τυλίσου, Γωνιανού, φαραγγιού, Κέρης, Λουτρακίου, Κρουσώνα, Αγίου Μύρωνα και Γιούχτα. Η έρευνα άρχισε αυτοδύναμα από τη ΔΕΥΑΗ, ακολούθησε συνεργασία με ιδιώτη μελετητή και από το 1922 γίνεται σε συνεργασία με το Πολυτεχνείο Κρήτης.

Η ποιότητα των νερών των γεωτρήσεων κυμαίνεται από καλή έως πολύ καλή, με εξαίρεση τις περιοχές Κέρης και Τυλίσου όπου λόγω υπεραντλήσεων παρουσιάζονται τοπικά προβλήματα υφαλμύρωσης. Σήμερα, δεκαπέντε χρόνια μετά την έναρξη του γεωτρητικού προγράμματος, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι οι γεωτρήσεις υπήρξαν σωτήριες για την ύδρευση της πόλης.

4.4. Διάθεση απορριμμάτων

Η περισυλλογή των απορριμμάτων γίνεται επί καθημερινής βάσεως σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα με απορριμματοφόρα και με δυο εργάτες. Μετά την περισυλλογή τα απορρίμματα μεταφέρονται σε χωματερή που βρίσκεται στην περιοχή Πέρα Γαλήνους στο Φόδελε. Η χωματερή αυτή εξυπηρετεί τον Δήμο Ηρακλείου, Γαζίου και τον Δήμο Νέας Αλικαρνασσού.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΤΟΠΟΙ ΣΤΟ ΝΟΜΟ

5. Πολιτιστικά στοιχεία – Μνημεία με σημαντικό ενδιαφέρον – περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος

5.1. Αρχαιότητες Νομού Ηρακλείου

ΚΝΩΣΟΣ

Πέντε χιλιόμετρα νότια από το Ηράκλειο βρίσκονται τα ερείπια της ένδοξης πρώτης πρωτεύουσας της Μινωικής και της Αρχαίας Κρήτης, της Κνωσού, με το μεγάλο παλάτι του Βασιλιά Μίνωα, με τα μέγαρα και τους τάφους της. Οι πρώτες ανασκαφές έγιναν το 1878 από τον Ηρακλειώτη Μίνωα Καλοκαιρινό. Ακολούθησαν οι ανασκαφές που διεξήγαγε ο Άγγλος Sir Arthur Evans (1900-1913 και 1922-1930) και που αποκάλυψαν ολόκληρο το ανάκτορο.

Τα παλαιότερα ίχνη κατοίκησης στο χώρο του ανακτόρου ανάγονται στη νεολιθική εποχή (7000-3000 π.χ). Η κατοίκηση συνεχίζεται στην προανακτορική περίοδο (3000-1900 π.χ), στο τέλος της οποίας ο χώρος ισοπεδώνεται για την ανέγερση ενός μεγάλου ανακτόρου. Το πρώτο αυτό ανάκτορο καταστρέφεται, πιθανότατα από σεισμό, το 1700 π.χ περίπου. Δεύτερο μεγαλοπρεπέστατο ανάκτορο ανεγείρεται πάνω στα ερείπια του παλιού. Μετά από μερική καταστροφή γύρω στο 1450 π.χ Μυκηναίοι εγκαθίστανται στην Κνωσό. Το ανάκτορο καταστρέφεται οριστικά το 1350 π.χ από μεγάλη πυρκαγιά.

Στο ανάκτορο της Κνωσού έχουν γίνει μεγάλης έκτασης αναστηλώσεις από τον ανασκαφέα Sir Arthur Evans. Εντύπωση προκαλούν η ποικιλία των δομικών υλικών, τα χρωματιστά κονιάματα, οι υψηλές ορθομαρμαρώσεις και οι τοιχογραφίες που διακοσμούν τα δωμάτια και τους διαδρόμους.

Το ανάκτορο αναπτύσσεται γύρω από την μεγάλη Κεντρική Αυλή που ήταν χώρος δημοσίων συγκεντρώσεων. Δεύτερη αυλή, η Δυτική, αποτελούσε την επίσημη πρόσβαση στο ανάκτορο αλλά και χώρο τελετουργιών.

Στη δυτική πτέρυγα εντάσσονται οι επίσημοι χώροι διοικητικών και θρησκευτικών δραστηριοτήτων που αυτοί είναι: το Τριμερές Ιερό, τα Ιερά Θησαυροφυλάκια και οι Υπόστυλες Κρύπτες. Ξεχωρίζει η αίθουσα του Θρόνου, με τη δεξαμενή καθαρμών και τον αλαβάστρινο θρόνο που πλαισιώνεται από θρανία.

Στη νότια πτέρυγα σημαντικότεροι χώροι είναι το Νότιο Πρόπυλο, ο Διάδρομος της Πομπής και η Νότια Είσοδος με την τοιχογραφία του πρίγκιπα Κρίνα.

Στην ανατολική πτέρυγα εντάσσονται οι χώροι κατοίκησης και μεγάλες αίθουσες υποδοχής με κυριότερες την Αίθουσα των Διπλών Πελέκεων και το Μέγαρο της Βασίλισσας. Σε αυτές οδηγεί το μεγάλο κλιμακοστάσιο.

Από την βόρεια Είσοδο γίνονταν η επικοινωνία με το λιμάνι της Κνωσού. Η βόρεια είσοδος αποτελείται από υπερυψωμένες στοές μια από τις οποίες κοσμεύεται με την τοιχογραφία του Κυνηγιού Ταύρου.

Μεγάλος λιθόστρωτος δρόμος οδηγούσε από το Μικρό Ανάκτορο και την Πόλη στη βορειοδυτική γωνία όπου υπάρχει ακόμα και σήμερα υπαίθριος θεατρικός χώρος.

Γύρω από το ανάκτορο εκτεινόταν ο μινωικός οικισμός και στους λόφους τα νεκροταφεία.

Τα πολυάριθμα, εξαιρετικής τέχνης, ευρήματα από το ανάκτορο, αγγεία, σκεύη, ειδώλια καθώς και τα πρωτότυπα των τοιχογραφιών φυλάσσονται στο Μουσείο Ηρακλείου.

ΚΑΣΤΡΟ Ή ΚΟΥΛΕΣ

Το κάστρο βρίσκεται στην είσοδο του Ενετικού λιμανιού στο Ηράκλειο. Χτίστηκε από τους Ενετούς και το παλαιό κτίσμα καταστράφηκε το 1303 από σεισμό. Αυτό που βλέπουμε σήμερα χτίστηκε στο διάστημα 1523 – 1540. Στις τρεις από τις πλευρές του διατηρούνται τμήματα από τα εντοιχισμένα ανάγλυφα λιοντάρια του Αγίου Μάρκου που το στόλιζαν. Οι εσωτερικοί χώροι χρησίμευαν ως αποθήκες, φυλακές και διαμερίσματα των φρουρών. Σήμερα σε αυτούς τους χώρους υπάρχουν φυλαγμένα άγκυρες, αγγεία και κανόνια. Ακόμα στο χώρο του φρουρίου υπάρχει θέατρο, όπου πραγματοποιούνται καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

ΤΑ ΤΕΙΧΗ

Ένα από τα σπουδαιότερα μνημεία της Ενετοκρατίας είναι ο περίβολος των επιβλητικών τειχών. Πρωτοχτίστηκαν στον 15^ο αιώνα, ενώ επεκτάσεις και βελτιώσεις έγιναν κατά τη διάρκεια του 16^{ου} και του

17^{ου} αιώνα. Ο κυριότερος σχεδιαστής ήταν ένας από τους διασημότερους στρατιωτικούς μηχανικούς του 16^{ου} αιώνα, ο Μικέλε Σανμικέλι από την Βερόνα. Ο περίβολος των τειχών σε σχήμα τριγώνου είχε μήκος 3 χιλιόμετρα και προστατευόταν από 7 προμαχώνες, οι οποίοι διατηρούνται και σήμερα. Διέθετε τέσσερις πόρτες: την Πόρτα του Μόλουστο λιμάνι, την Πόρτα του Αγίου Γεωργίου ή Λοζαρέτο, την Πόρτα του Παντοκράτορα ή Πανίγρα τη γνωστή σήμερα Χανιόπορτα και τη Καινούργια Πόρτα ή Πόρτα του Ιησού. Οι δυο τελευταίες Πόρτες διατηρούνται ακόμα και σήμερα.

Η ΚΡΗΝΗ ΤΟΥ ΜΟΡΟΖΙΝΙ Ή ΛΙΟΝΤΑΡΙΑ

Βρίσκεται στην πλατεία Βενιζέλου ή Κρήνης. Εγκαινιάστηκε το 1628 από τον Ενετό διοικητή Φραγκίσκο Μοροζίνι. Το νερό τρέχει από τα στόματα τεσσάρων λιονταριών και η διακόσμηση στις οχτώ λεκάνες της κρήνης συμπληρώνεται με ανάγλυφες παραστάσεις από την ελληνική μυθολογία (Νύμφες, Τρίτωνες, Δελφίνια).

Η Κρήνη είχε στην κορυφή της αρχικά ένα υπερφυσικό άγαλμα του Ποσειδώνα με τρίαινα που δυστυχώς καταστράφηκε επί Τουρκοκρατίας. Η Κρήνη συνδεόταν με το υδραγωγείο που είχε επίσης κατασκευάσει ο Μοροζίνι και μετέφερε τα νερά από τις πλαγιές του όρους Γιούχτα στο Ηράκλειο.

Η ΚΡΗΝΗ ΜΠΕΜΠΟ

Βρίσκεται στη πλατεία Κορνάρου και χρονολογείται στο 1588. Είναι διακοσμημένη με παραστάσεις και οικόσημα Ενετών καθώς και ένα ακέφαλο μεγάλο άγαλμα, εντοιχισμένο στο τοίχο της Κρήνης, ρωμαϊκής προέλευσης. Δίπλα στην κρήνη βρίσκεται το Τουρκικό κουμπέ που σήμερα χρησιμεύει σαν παραδοσιακό καφενείο και πίσω από αυτήν βρίσκεται σήμερα η γλυπτική σύνθεση που απεικονίζει τον Ερωτόκριτο και την Αρετούσα, τους ήρωες του γνωστού λυρικού έπους της Κρητικής Αναγέννησης.

ΛΟΤΖΙΑ

Ένα από τα σημαντικότερα κτίρια της βενετσιάνικης περιόδου στην Κρήτη είναι η Λότζια. Ήταν ένα είδος λέσχης που συγκεντρώνονταν οι πλούσιοι ευγενείς και άρχοντες. Το κτίριο αρχικά κατασκευάστηκε μετά το 1541 με σχέδια του Michel Sammicheli σε παλλαδιανό ρυθμό και ανακατασκευάστηκε στη σημερινή μορφή του μετά το 1628 από τον Φραγκίσκο Μοροζίνι. Επί Τουρκοκρατίας χρησιμοποιήθηκε σαν οπλαποθήκη και υπέστη σοβαρές ζημιές. Το 1961 ξεκίνησε η τελική αναστήλωση του μνημείου το οποίο ολοκληρώθηκε λίγο μετά το 1979. Σήμερα στεγάζει το Δημαρχείο του Ηρακλείου.

ΛΥΧΝΟΣΤΑΤΗΣ

Βρίσκεται στο Λιμένα Χερσονήσου και είναι ένας χώρος διατήρησης της παραδοσιακής ζωής και του λαϊκού πολιτισμού της Κρήτης. Περιλαμβάνει κρητικό σπίτι, εργαστήρια παραδοσιακών επαγγελμάτων, ανεμόμυλο, εκκλησία, λιοτρίβι, κήπους με οπωροφόρα και φυτά της Κρήτης καθώς και εκθετήριο κρητικών λαϊκών καλλιτεχνών. Επίσης, οργανώνει παραστάσεις παραδοσιακών χορών και οπτικοακουστικές προβολές.

ΑΡΧΑΝΕΣ

Νότια από την Κνωσό 10 μόλις χιλιόμετρα βρίσκεται η κωμόπολη με το αρχαίο όνομα Αρχάνες ανατολικά από το βουνό Γιούχτα. Στην ψηλή κορυφή του Γιούχτα είχε ιδρυθεί μεγάλο και σημαντικό ιερό κορυφής. Στο ιερό αυτό ανέθεταν τα τάματα τους οι πιστοί από την Κνωσό και από τις Αρχάνες. Η μεταγενέστερη παράδοση τοποθετούσε εκεί τον τάφο του Δία.

ΒΑΘΥΠΕΤΡΟ

Σε απόσταση τριών χιλιομέτρων νοτιότερα από τις Αρχάνες βρίσκεται το μινωικό μέγαρο του Βαθυπέτρου στο οποίο έχει ανακαλυφθεί το αρχαιότερο σταφυλοπιεστήριο που αποδεικνύει το ιστορικό βάθος της οινοπαραγωγικής παράδοσης της περιοχής. Πρόκειται για ένα μικρό μινωικό μέγαρο κτισμένο σε ένα σημείο με εκπληκτική θέα προς την νότια ενδοχώρα του Ηρακλείου.

ΧΟΥΔΕΤΣΙ

Νότια από το Βαθύπετρο και σε απόσταση περίπου πέντε χιλιομέτρων βρίσκεται το γραφικό χωριό Χουδέτσι, όπου τα τελευταία χρόνια γίνεται ένα από τα σημαντικότερα μουσικά φεστιβάλ της Ελλάδας. Στο κέντρο όπου στεγάζεται το Μουσικό Εργαστήριο φιλοξενούνται κάθε καλοκαίρι μουσικές εκδηλώσεις στις οποίες συμμετέχουν εκπρόσωποι της παγκόσμιας και τοπικής παραδοσιακής μουσικής.

Συνεχίζοντας βόρεια από το Χουδέτσι και αφού διασχίσουμε τα αμπελοχώρια του Δήμου Πεζών συναντάμε το χωριό Βαρβάρει όπου λειτουργεί το Μουσείο “Νίκος Καζαντζάκης” με ενθυμήματα του μεγάλου Κρητικού συγγραφέα. Πρόκειται για ένα σημαντικό Μουσείο που στις προθήκες του εκτίθενται προσωπικά είδη του συγγραφέα, χειρόγραφα, εκδόσεις των βιβλίων του, σκηνικά, κουστούμια από θεατρικά του έργα και φωτογραφικό υλικό που σε συνδυασμό με ένα ενημερωτικό οπτικοακουστικό πρόγραμμα προσφέρουν στον επισκέπτη μια πλήρη εικόνα της ζωής και του έργου του.

ΑΜΝΙΣΟΣ

Ανατολικά από το Ηράκλειο, περίπου επτά χιλιόμετρα, στο βορειοανατολικό άκρο του ποταμού Καρτερού βρίσκεται ο σπουδαίος αρχαιολογικός χώρος της Αμνισού. Στην Αμνισό έχουν ανασκαφτεί από τον Σπύρο Μαρινάτο μια μινωική έπαυλη, το ιερό του Δία Θενάτα και το λατρευτικό σπήλαιο της Ειλειθυίας.

Η έπαυλη είχε δέκα δωμάτια και ήταν διώροφη. Διέθετε αυλή, διαδρόμους πλακόστρωτους, αίθουσα με πολύθυρα, μαγειρείο, λουτρό και ιερό. Τους τείχους της έπαυλης κοσμούσαν οι περίφημες τοιχογραφίες των λευκών και κόκκινων κρίνων. Η έπαυλη καταστράφηκε γύρω στο 1500 π.χ από το παλιρροϊκό κύμα που ακολούθησε την έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης.

Το Ιερό του Διός Θενάτα ιδρύθηκε στην αρχή των ιστορικών χρόνων και αποτελούνταν από ένα ανοιχτό περίβολο με ένα μεγάλο κυκλικό βωμό πυρών και θυσιών.

ΣΠΗΛΑΙΟ ΕΙΛΕΙΘΥΙΑΣ

Το Σπήλαιο της Ειλειθυίας βρίσκεται στην πλαγιά του υψώματος της Κουτσούρας στο δρόμο προς το χωριό Επισκοπή Ηρακλείου. Κατά

την μυθολογία η θεά Ήρα γέννησε την Ειλειθυίαν προστάτιδα των επιτόκων γυναικών και ήταν χαρακτηριζόμενη ως θεά της μητρότητας. Το σπήλαιο ήταν λατρευτικός χώρος όπως μαρτυρούν οι ανασκαφές που έγιναν και είναι πλούσιο σε σταλαγμιτικό υλικό, στήλες, συμπαγείς βράχοι δαπέδου και βράχοι μέχρι την οροφή και λεκάνες ύδατος. Πιστευόταν ότι όσες γυναίκες δεν μπορούσαν να τεκνοποιήσουν αν έπιναν ή αν έκαναν μπάνιο στις λεκάνες ύδατος που υπήρχαν μέσα στο σπήλαιο, γιαιτρεύονταν από τις ιαματικές και ιατρεύτηκες ιδιότητες του νερού. Στην είσοδο του σπηλαίου υπάρχει ένας βράχος που μοιάζει με κοιλιά εγκύους γυναίκας και πιστεύεται ότι οι επίτοκες γυναίκες πήγαιναν έτριβαν την κοιλιά τους στο βράχο και παρακαλούσαν την θεά να τις βοηθήσει για να μην έχουν επιπλοκές στη γέννα. Στο βάθος του σπηλαίου διακρίνεται ένας σταλαγμίτης, ο οποίος μοιάζει με γυναίκα που κρατά στα χέρια της ένα παιδί.

ΝΙΡΟΥ

Μετά από την Αμνισό και σε απόσταση δεκαπέντε χιλιόμετρα από το Ηράκλειο, βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος Νίρου όπου έχει ανασκαφτεί από τον Στέφανο Ξανθουδίδη ένα μινωικό διώροφο μέγαρο. Ανατολικά από το μέγαρο υπήρχε μια μεγάλη πλακόστρωτη αυλή με μια βαθμιδωτή εξέδρα, στην οποία υπήρχαν διπλά “κέρατα καθοσιώσεως” όπου γίνονταν τελεουργίες. Η είσοδος του ήταν κιονωτή με δυο κίονες και στο κέντρο του μεγάρου ήταν οι αποθήκες όπου φυλάσσονταν τα σκεύη λατρείας.

ΣΠΗΛΑΙΟ ΣΚΟΤΕΙΝΟΥ

Το σπήλαιο, γνωστό και ως σπήλαιο της Αγίας Παρασκευής λόγω της μικρής εκκλησίας που υπάρχει στην είσοδό του, βρίσκεται σε απόσταση 1,5 χμ νοτιοδυτικά από το χωριό Σκοτεινό, σε υψόμετρο 230 μέτρα. Περνώντας την αψιδωτή είσοδο του εισχωρούμε στο πρώτο θάλαμο που ονομάζεται “Μέγας Ναός” τον οποίο στολίζουν σταλαγμιτικά συμπλέγματα που στο έδαφος έχουν δημιουργηθεί ογκόλιθοι με διάφορες μορφές ζώων. Μετά την διέλευση μας από αυτή την αίθουσα αρχίζουμε να μεταβαίνουμε στην επόμενη αίθουσα που ονομάζεται “ Αίθουσα του Βωμού” όπου υπάρχει μια τράπεζα που χρησίμευε σαν βωμός. Το σπήλαιο έχει και άλλες αίθουσες διακοσμημένες πλουσιοπάροχα. Το Σπήλαιο έχει μήκος 170 μέτρα και συνολική έκταση 2.500 τετραγωνικά μέτρα. Αποτελείται από τέσσερα

επίπεδα και δημιουργήθηκε από καθίζηση του εδάφους λόγω τεκτονικών σεισμών.

ΣΠΗΛΑΙΟ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ

Νοτιοδυτικά του χωριού Αρκαλοχωρίου και σε υψόμετρο 400 μέτρα βρίσκεται το σπήλαιο. Η είσοδος του η οποία είναι μεταξύ δυο βράχων μας δίνει την εντύπωση ότι περνάμε μέσα από μια χαράδρα. Η οροφή του μεγάλου σπηλαίου είχε καταρρεύσει το 1500 π.χ από μεγάλο σεισμό ή από την έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης.

ΦΑΙΣΤΟΣ

Το ανάκτορο της Φαιστού με την εξαιρετική αρχιτεκτονική του σύνθεση, την λειτουργικότητα του και την άψογη κατασκευή του θεωρείται ως τυπικό δείγμα μινωικού ανακτόρου. Η επίσκεψη αρχίζει από την δυτική αυλή που ανήκει στο παλαιό ανάκτορο. Στη δυτική πτέρυγα ενδιαφέρον παρουσιάζει η μεγάλη αίθουσα η οποία είναι υπόστυλη με ορθομαρμαρώσεις και τριπλό πυλώνα προς την κεντρική αυλή, με λατρευτική ίσως χρήση .

Από την ανατολική πτέρυγα διατηρείται ένα μικρό μόνο τμήμα που περιλαμβάνει αίθουσα με φωταγωγούς και δεξαμενές καθαρμών.

Στη βόρεια πτέρυγα βρίσκονται τα βασιλικά διαμερίσματα. Μακρύς διάδρομος και εσωτερικές αυλές δίνουν πρόσβαση σε συγκροτήματα δωματίων και σε μια μεγαλύτερη αυλή με κεραμικό καμίνι στο κέντρο.

Εκτός από το ανάκτορο συγκροτήματα κατοικιών και ένας ναός της αρχαϊκής περιόδου, ίσως της Ρέας, έχουν ανασκαφεί προς βορειοανατολικά και νοτιοδυτικά του χώρου.

Ευρήματα από το ανάκτορο εκτίθενται στο μουσείο Ηρακλείου, όπως ο δίσκος της Φαιστού και η μεγάλη συλλογή των εντυπωσιακών καμαραϊκών αγγείων με ποικιλία πολύχρωμων διακοσμήσεων.

ΜΑΤΑΛΑ

Ο μικρός φυσικός όρμος των Ματάλων βρίσκεται 70,6 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο και ανήκει στο δήμο Πιτσιδίων. Κατά την αρχαιότητα ήταν λιμάνι της πρωτεύουσας της Κρήτης Γόρτυνας και άκμασε κυρίως στα ελληνορωμαϊκά και πρωτοβυζαντινά χρόνια.

ΚΑΜΗΛΑΡΙ

Στην περιφέρεια του μικρού χωριού Καμηλαρίου 67,4 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο έχουν ανασκαφτεί ενδιαφέροντα ταφικά μνημεία. Στην περιοχή Γληγόρη Κορφή βορειοδυτικά από το χωριό ανασκάφτηκε στη δεκαετία του 1960 ένας μεγάλος θολωτός τάφος των παλαιοανακτορικών και νεοανακτορικών χρόνων. Στη περιοχή Ασκίδια νότια από το χωριό ανασκάφτηκε τμήμα νεκροταφείου των ρωμαϊκών χρόνων.

ΩΔΕΙΟ

Το Ωδείο βρίσκεται δίπλα στον ποταμό Ληθαίο, 50 μέτρα από τον Άγιο Τίτο στον Δήμο Γόρτυνας. Στον εσωτερικό κυκλικό τοίχο του έχει εντοιχιστεί ο περίφημος Κώδικας Νόμων της Γόρτυνας, η Μεγάλη Επιγραφή που χρονολογείται στα μέσα του 5^{ου} αιώνα.

Το Ωδείο αποτελείται από το “κοίλον”, την “ορχήστρα” και την “σκηνή” όπου οι μαρμάρινες σειρές καθισμάτων του κοίλου υπολογίζονται σε δώδεκα. Το κάτω διάζωμα διαιρείται σε τρεις κερκίδες, με σκάλες που ξεκινούν από την ορχήστρα της οποίας η διάμετρος υπολογίζεται σε 8,50 μέτρα και έχει πάτωμα από μαρμάρινες πλάκες. Το δεύτερο διάζωμα διαιρείται σε τέσσερις κερκίδες.

ΜΟΝΗ ΑΓΚΑΡΑΘΟΥ

Η Μονή της Παναγίας στην Αγκάραθο έχει παλιά, πλούσια ιστορία και προσφορά στην πνευματική ζωή του τόπου. Η Μονή βρίσκεται σε λοφώδη περιοχή στο κέντρο της επαρχίας Πεδιάδας και ιδρύθηκε πριν από τις αρχές του 16 αιώνα μ.χ

Οι εξωτερικές πλευρές των κελιών και των υπολοίπων χώρων αποτελούν ένα συνεχές τοίχος. Η Μονή έχει τρεις εισόδους και στο κέντρο του εσωτερικού περιβόλου είναι το Καθολικό της Μονής που οικοδομήθηκε το 19 αιώνα.

ΜΟΝΗ ΚΕΡΑΣ

Το Μοναστήρι της Κεράς Καρδιωτίσσας βρίσκεται στα χωριά Απάνω και Κάτω Κερά της ορεινής επαρχίας Πεδιάδας χτισμένο σε υψόμετρο 680. Το μοναστήρι έχει αξιόλογες βυζαντινές εικόνες και η

εικόνα της Παναγίας που κλάπηκε το 1498 βρίσκεται σήμερα στην εκκλησία του Αγίου Αλφόνσου της Ρώμης. Η παράδοση αναφέρει ότι το εικόνισμα το είχαν πάρει οι Τούρκοι και γύρισε πετώντας από την Κωνσταντινούπολη. Σταμάτησε σε απόσταση 500 μέτρα από το μοναστήρι σε ένα βράχο για να ξεκουραστεί και εκεί αποτυπώθηκαν οι μορφές του Χριστού και της Παναγίας. Στα τελευταία χρόνια η Μονή λειτουργεί ως γυναικεία.

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΤΙΤΟΥ

Το ιερότερο μνημείο της Χριστιανοσύνης στην Κρήτη ιδρύθηκε στη θέση του μαρτυρίου του Αγίου Αποστόλου Τίτου, πρώτου επισκόπου της εκκλησίας της Κρήτης. Ο ναός χτίστηκε μετά την ανάκτηση του νησιού, το 1961 από τον Νικηφόρο Φωκά και σε διάφορες φάσεις υπέστη ζημιές. Στην Τουρκοκρατία μετατράπηκε σε τζαμί με το όνομα Βεζίρ Τζαμί. Καταστράφηκε στο μεγάλο σεισμό του 1856 και ξαναχτίστηκε πάνω στα παλιά θεμέλια το 1872. Το 1926 έγινε πάλι ορθόδοξος ναός μετά από ανάλογες επισκευές και αφαιρέσεις. Είναι μια τρίκλιτη βασιλική με τρούλο οικοδομημένη κατά το ισοδομικό σύστημα με μεγάλους πελεκητούς πωρόλιθους.

Στο Ιστορικό Μουσείο του Ηρακλείου φυλάσσονται κιονόκρανα, θωράκια, ο άμβωνας καθώς και πολλά χάλκινα λειτουργικά σκεύη του ναού.

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ

Βρίσκεται στην πόλη του Ηρακλείου απέναντι από την πλατεία Βενιζέλου ή Κρήνης. Χτίστηκε το 1239 από τους Ενετούς και αφιερώθηκε στον Προστάτη τους Άγιο Μάρκο. Το αρχικό κτίσμα καταστράφηκε από σεισμό το 1303, αλλά ανοικοδομήθηκε και χρησιμοποιήθηκε σαν εκκλησία του εκάστοτε Δούκα. Εδώ εκκλησιάζονταν και θάβονταν όσοι Δούκες πέθαιναν στον Χάνδακα – Ηράκλειο. Μετά την άλωση της πόλης, οι Τούρκοι τον μετέτρεψαν σε τζαμί, υψώνοντας στη θέση του κωδωνοστασίου μιναρέ. Ο ναός αποκαταστήθηκε στην αρχική βενετσιάνικη μορφή του το 1956 από την Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Μελετών. Πρόκειται για μια τρίκλιτη ξυλόστεγη βασιλική με υπερυψωμένο το μεσαίο κλίτος.

ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

Στην παραλιακή λεωφόρο ανατολικά από το Ιστορικό Μουσείο, ανάμεσα σε ερείπια βυζαντινών κτιρίων, βρίσκεται ο Ναός του Αγίου Πέτρου. Κατασκευάστηκε από τους Βενετούς και ήταν Μονή Δομινικανών. Όπως όλες σχεδόν οι εκκλησίες της πόλης το 1669, μετατράπηκε από τους Τούρκους σε τζαμί. Πρόκειται για μια μεγάλη Βασιλική μονόκλιτη η οποία βρίσκεται σήμερα σε φάση αποκατάστασης στην αρχική της μορφή.

ΑΓΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Νοτιοδυτικά της πλατείας των Λεονταρίων στον Νομό Ηρακλείου, σε απόσταση 100 μέτρων βρίσκεται το Μεσαιωνικό Μοναστήρι της Αγίας Αικατερίνης που υπήρξε το Κρητικό Πανεπιστήμιο του Μεσαίωνα και ανέδειξε πλήθος Ευρωπαίων καλλιτεχνών, φιλοσόφων, εκκλησιαστικών πατέρων, ποιητών και συγγραφέων. Σήμερα η Αγία Αικατερίνη στεγάζει μια πλούσια και σπουδαία συλλογή πινάκων της Κρητικής Αγιογραφίας.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ

Λίγα μέτρα από την Αγία Αικατερίνη ορθώνεται ο Μητροπολιτικός Ναός του Αγίου Μηνά, που είναι ο προστάτης Άγιος του Ηρακλείου και διέσωσε τους χριστιανούς της πόλης από την σφαγή, όταν οι Τούρκοι τον 19^ο αιώνα επιχείρησαν να τους εξολοθρεύσουν. Ο Ναός χτιζόταν τριάντα περίπου χρόνια και εγκαινιάστηκε το 1896 με μεγαλοπρεπές τελετές. Είναι ένας από τους εντυπωσιακότερους ναούς ως προς την θέση του και το μέγεθος του. Στη δυτική γωνία του διατηρείται η μικρή, παλαιότερη εκκλησία του Αγίου Μηνά με αξιόλογο ξυλόγλυπτο διάκοσμο και εικόνες από τον 18^ο αιώνα.

ΜΟΝΗ ΒΡΟΝΤΗΣΙΟΥ

Η Μονή είναι από τα πιο ξακουστά Μοναστήρια της Κρήτης. Ιδρύθηκε τον 15^ο αιώνα και άκμασε το 16^ο και 17^ο αιώνα ως σπουδαίο κέντρο μοναχισμού και πνευματικής κίνησης. Διατηρήθηκε και μετά την Τουρκική κατάκτηση ωσότου η εκκλησία και δέκα κελιά καταστράφηκαν στην επανάσταση του 1866. Στην είσοδο του μοναστηριού σώζεται μια μαρμάρινη κρήνη του 15^{ου} αιώνα με ανάγλυφες παραστάσεις του Αδάμ,

της Εύας και ανθρωπόμορφες κεφαλές που συμβολίζουν τα ποτάμια του Παραδείσου και συγχρόνως αποτελούν στόμια από τα οποία τρέχει νερό. Η παράδοση θέλει τον μεγάλο ζωγράφο Μιχαήλ Δαμασκηνό να είναι αδελφός της Μονής και να έμαθε τη ζωγραφική τέχνη στο Μοναστήρι.

ΜΟΝΗ ΒΑΛΣΑΜΟΝΕΡΟΥ

Η Μονή βρίσκεται δυτικά από την Μονή Βροντισίου στην περιφέρεια του χωριού Βορίζια περίπου 53 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο. Από την Μονή που άκμασε τον 14^ο και 15^ο αιώνα, σώζονται το καθολικό και ένα κελί. Το καθολικό είναι αφιερωμένο στην Παναγία, στον Άγιο Ιωάννη Πρόδρομο και στον Άγιο Φανούριο. Έχει φρουριακή μορφή και ο περίβολος της έχει δύο εισόδους.

ΜΟΝΗ ΚΑΛΥΒΙΑΝΗΣ

Η Μονή υπήρχε στα χρόνια της Ενετοκρατίας και καταστράφηκε κατά την τουρκική κατάκτηση της Κρήτης. Το 1865 επιδιορθώθηκε το ιερό του ναού και κατά την παράδοση έγινε ένα θαύμα: δυο τουρκόπουλα πήγαν να βεβουλώσουν το ναό, αλλά το ένα αρρώστησε και το άλλο πέθανε. Από τότε η φήμη της Καλυβιανής απόκτησε τη φήμη θαυματουργού προσκυνήματος. Το 1873 η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας βρέθηκε κάτω από μια ελιά και το θαύμα μεγάλωσε τη φήμη του προσκυνήματος. Ο αριθμός των πιστών διογκώθηκε από τότε και χτίστηκαν χώροι για τους επισκέπτες.

Σήμερα λειτουργεί ως τόπος προσφοράς στον άνθρωπο με πολλά τμήματα κοινωνικής και λατρευτικής δράσης που στεγάζονται σε σύγχρονες εγκαταστάσεις.

5.2. Μουσεία

Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

Το Αρχαιολογικό Μουσείο είναι το δεύτερο σε μέγεθος της χώρας μας και από τα σπουδαιότερα στον κόσμο. Ιδρύθηκε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα από το Φιλεκπαιδευτικό Σύλλογο Ηρακλείου και στεγάζεται σε διώροφο κτίριο που οικοδομήθηκε στα χρόνια 1937-1940 με σχέδια του Π. Καραντινού. Στην ίδια θέση κατά την Βενετοκρατία υπήρχε η

μεγαλοπρεπής καθολική μονή του Αγίου Φραγκίσκου, που καταστράφηκε από σεισμό το 1856. Στο Μουσείο στεγάζονται τα περισσότερα ευρήματα των ανασκαφών της Κεντρικής και της Ανατολικής Κρήτης. Εκτίθενται σε είκοσι αίθουσες με χρονολογική σειρά από την αρχή του πολιτισμού μέχρι το τέλος της Αρχαιότητας. Η οργάνωση της σημερινής έκθεσης έγινε στα 1951-1964 από τους Ν. Πλάτωνα και Στ. Αλεξίου.

Ιστορικό Μουσείο Ηρακλείου

Το Ιστορικό Μουσείο ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Ανδρέα Καλοκαιρινού από την Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών και στεγάζεται στο νεοκλασικό μέγαρο Καλοκαιρινού κοντά στο Ναό Αγίου Πέτρου και Παύλου των Δομινικαίων.

Στο Μουσείο φυλάσσονται και εκτίθενται μνημεία του Πολιτισμού της Κρήτης από την Παλαιοχριστιανική περίοδο μέχρι τον 20 αιώνα. Αποτελεί έτσι την συνέχεια του Αρχαιολογικού Μουσείου.

Μουσείο Κρήτης και Εθνικής Αντίστασης

Το Μουσείο Μάχης Κρήτης και Εθνικής Αντίστασης του Δήμου Ηρακλείου ιδρύθηκε και λειτουργεί από το Μάιο του 1994. Αποστολή του είναι η συγκέντρωση, η διαφύλαξη και η κατάλληλη έκθεση κειμηλίων της περιόδου 1941-1945 στην Κρήτη, η τεκμηρίωση και η προβολή των ιερών αγώνων του Κρητικού λαού κατά την μάχη αλλά και τη γερμανοϊταλική κατοχή.

5.3. Θέατρα

Ο Νομός Ηρακλείου δεν διαθέτει κάποιους ειδικούς χώρους θεάτρων. Πολλές όμως παραστάσεις παίζονται στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού και στον Κούλε. Επίσης κάποιες παραστάσεις ανεβάζονται σε διάφορους κινηματογράφους.

5.4. Δημοτική αγορά

Απαραίτητη επίσκεψη για έναν νεοφερμένο είναι η κεντρική αγορά της πόλης του Ηρακλείου. Οι περισσότεροι επισκέπτες προτιμούν οτιδήποτε παραδοσιακό και αυθεντικά Κρητικό, ρακί, κριθαροκουλούρες, έρωντα, χοχλιούς, ασκολύμπρους, μυτζήθρες, αθότυρους και γραβιέρες. Στα μαχαιράδικα υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία από τα Κρητικά μαχαίρια μικρά ή μεγάλα, χαραγμένα με μαντινάδες ή χωρίς για οποιαδήποτε χρήση επιθυμεί ο καθένας. Στην αγορά υπάρχουν τα αυθεντικά Κρητικά υφαντά που παρόλο τις ανεβασμένες τιμές τους οι περισσότερες γυναίκες τα προτιμούν. Επίσης υπάρχουν μικρά μαγαζιά που διαθέτουν αντίγραφα Μινωικών αρχαιοτήτων, εικόνων και άλλα καλόγουστα διακοσμητικά.

5.5. Εκθέσεις

Στην πόλη του Ηρακλείου αλλά και σε πολλές άλλες μικρότερες πόλεις και χωριά πραγματοποιούνται σημαντικές εκθέσεις ετησίως. Οι σημαντικότερες εκθέσεις που πραγματοποιήθηκαν αυτή τη χρονιά είναι εκθέσεις ζωγραφικής μικρών παιδιών, εκθέσεις ζωγραφικής ατόμων με ειδικές ανάγκες, εκθέσεις ελληνικών Ολυμπιακών και αθλητικών γραμματοσήμων καθώς και εκθέσεις βιβλίων.

6. Η τουριστική προσφορά στο Νομό

6.1. Τα κυρίως ξενοδοχειακά καταλύματα

ΠΟΛΗ	ΟΝΟΜΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	ATLANTIS	A ****
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	ASTORIA CAPSIS	A ****
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	GALAXY	A ****
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	ATRION	B ***
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	ASTERION	B ***
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	LATO	B ***
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	MEDITERRANEAN	B ***
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	OLYMPIC	B ***
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	ATHINAIKON	C**
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	CASTELLO	C**
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	EL GRECO	C**
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	IRINI	C**
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	CANDIA MARIS	LUX*****
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	GRECOTEL AGAPI BEACH	A****
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	APOLLONIA BEACH HOTEL	A****
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	AKTI ZEUS HOTEL	A****
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	DOLPHIN BAY	A****
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	ELENI PALACE	B***
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	LAMBI	B***
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	MARILENA	B***
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	GORGONA	B***
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	AUSTRALIA	C**
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	HANDAKAS	C**
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	CASTRO	C**
ΑΓΙΑ ΠΕΛΑΓΙΑ	CAPSIS BEACH HOTEL	LUX*****
ΑΓΙΑ ΠΕΛΑΓΙΑ	ALEXANDER HOUSE	A****
ΑΓΙΑ ΠΕΛΑΓΙΑ	PENINSULA	A****
ΑΓΙΑ ΠΕΛΑΓΙΑ	PANORAMA	B***
ΑΝΑΛΗΨΗ	ALDEMAR CRETAN VILLAGE	A****
ΑΝΑΛΗΨΗ	ROBINSON CLUB LYTTOS HOTEL	A****
ΑΝΑΛΗΨΗ	EYROPA	A****

ΠΟΛΗ	ΟΝΟΜΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ
ΦΟΔΕΛΕ	FODELE BEACH	A****
ΑΝΙΣΣΑΡΑΣ	ANNABELLE VILLAGE HOTEL	LUX*****
ΑΝΙΣΣΑΡΑΣ	BELLA MARIS	LUX*****
ΑΝΙΣΣΑΡΑΣ	ANISSA BEACH	A****
ΑΝΙΣΣΑΡΑΣ	SERITA BEACH	A****
ΓΟΥΡΝΕΣ	ERATO	B***
ΓΟΥΒΕΣ	APHRODITE	A****
ΓΟΥΒΕΣ	DIOGENIS PALACE	A****
ΓΟΥΒΕΣ	GRECOTEL CRETA SUN CLUB HOTEL	A****
ΓΟΥΒΕΣ	PANTHEON	A****
ΓΟΥΒΕΣ	MARINA	A****
ΓΟΥΒΕΣ	MAGDA	A****
ΓΟΥΒΕΣ	MAYA BEACH	B***
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	ALDEMAR ROYAL MARE VILLAGE	LUX*****
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	HERSONISSOS PALACE	LUX*****
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	TERRA MARIS	LUX*****
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	KNOSSOS ROYAL VILLAGE	LUX*****
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	CRETA MARIS	LUX*****
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	EVELYN BEACH	A****
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	KING MINOS	A****
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	NANA BEACH	A****
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	HERSONISSOS PARK HOTEL	A****
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	ROYAL BELVEDERE	A****
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	PEFANA VILLAGE	A****
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	ALBATROSS	B***
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	ANGELOS VILLAGE	B***
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	HERSONISSOS	B***
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	HERSONISSOS MARIS HOTEL	B***
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	DIMICO	B***
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	SERGIOS	B***
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	IRO	C**
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	BLUE ISLAND	C**
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	MAISTRALI	C**

ΠΟΛΗ	ΟΝΟΜΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ
ΣΤΑΛΙΔΑ	ANTHOUSA BEACH	A****
ΣΤΑΛΙΔΑ	CACTUS BEACH	A****
ΣΤΑΛΙΔΑ	BLUE SEA	B***
ΣΤΑΛΙΔΑ	PALM BEACH	B***
ΣΤΑΛΙΔΑ	SUNNY BEACH	B***
ΣΤΑΛΙΔΑ	KATRIN	B***
ΣΤΑΛΙΔΑ	HORIZON BEACH	B***
ΣΤΑΛΙΔΑ	HELIOTROPE	C**
ΚΟΚΚΙΝΙ ΧΑΝΙ	ARINA SAND HOTEL	A****
ΚΟΚΚΙΝΙ ΧΑΝΙ	KNOSSOS BEACH	A****
ΚΟΚΚΙΝΙ ΧΑΝΙ	RINELLA BEACH	A****
ΚΟΚΚΙΝΙ ΧΑΝΙ	THEMIS BEACH	A****
ΚΟΚΚΙΝΙ ΧΑΝΙ	XENIA HELIOS	B***
ΛΥΓΑΡΙΑ	ATHINA PALACE	LUX*****
ΛΥΓΑΡΙΑ	PHILIMON & VAFKIS	B***
ΜΑΛΙΑ	LOUIS MARIA PARK	A****
ΜΑΛΙΑ	IKAROS VILLAGE	A****
ΜΑΛΙΑ	KERNOS BEACH	A****
ΜΑΛΙΑ	KYKNOS	A****
ΜΑΛΙΑ	ALEXANDER BEACH	B***
ΜΑΛΙΑ	MALIA BEACH	B***
ΜΑΛΙΑ	PHAEDRA BEACH	B***
ΜΑΛΙΑ	MALIA HOLIDAYS	C**
ΜΑΤΑΛΑ	CALYPSO MATALA	B***
ΜΑΤΑΛΑ	MATALA BAY	B***
ΜΑΤΑΛΑ	PRINCES EYROPA	B***
ΜΑΤΑΛΑ	MATALA DIMITRIS HOTEL	B***
ΚΑΛΑΜΑΚΙ	KNOSSOS	C**
ΚΑΛΑΜΑΚΙ	ALONIA	C**
ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΠΥΡΓΟΣ	LITTLE INN HOTEL	C**

6.2. Ενοικιαζόμενα δωμάτια

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ Ε/Δ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
ΚΑΡΤΕΡΟΣ	NANCY - HARA	A' APARTMENTS
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	LA PALMA STUDIOS	A' STUDIOS
ΑΜΟΥΔΑΡΑ	NIKOLAS APARTMENTS	A' APARTMENTS
ΑΓΙΑ ΠΕΛΑΓΙΑ	BELLEVUE VILLA	A' VILLA
ΑΓΙΑ ΠΕΛΑΓΙΑ	IRIDA	A' APARTMENTS
ΑΓΙΑ ΠΕΛΑΓΙΑ	NICOLAS	A' VILLA
ΑΓΙΑ ΠΕΛΑΓΙΑ	SUNDAY	A' APARTMENTS

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ Ε/Δ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
ΑΓΙΑ ΠΕΛΑΓΙΑ	PERLA	B' APARTMENTS
ΑΡΧΑΝΕΣ	ARHANES	A' VILLA
ΓΟΥΡΝΕΣ	EVINA	A' APARTMENTS
ΓΟΥΡΝΕΣ	RENATA	A' APARTMENTS
ΓΟΥΒΕΣ	EVDOKIA	A' APARTMENTS
ΓΟΥΒΕΣ	JOHN MARY	A' APARTMENTS
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	KORIFI	A' VILLAS
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	IDA VILLAGE	A' APARTMENTS
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	MARNI VILLAGE	A' APARTMENTS
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	NICOLAS	A' VILLAS
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	SORENIA	A' APARTMENTS
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	SUNRISE	A' APARTMENTS
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	SUNSHINE	A' APARTMENTS
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	MEDUSA	A' VILLA
ΜΑΛΙΑ	MALIA STUDIOS	C' STUDIOS
ΜΑΛΙΑ	IRIS	A' APARTMENTS
ΣΤΑΛΙΔΑ	CRETA SOLARIS	A' APARTMENTS
ΣΤΑΛΙΔΑ	FAN APARTMENTS	A' APARTMENTS
ΣΤΑΛΙΔΑ	PENELOPE	A' APARTMENTS
ΣΤΑΛΙΔΑ	TALGO	A' APARTMENTS
ΣΤΑΛΙΔΑ	MATAMY BEACH	A' APARTMENTS
ΜΑΤΑΛΑ	MATALA DIMITRIS	B' VILLA
ΜΑΤΑΛΑ	MATALA VIEW PENSION	B' PENSION
ΜΑΤΑΛΑ	ILIAKI PENSION	B' PENSION
ΜΑΤΑΛΑ	AGELOS STUDIOS	B' STUDIOS

6.3. Τα Camping στο Νομό

Τα Camping που υπάρχουν στον Νομό Ηρακλείου είναι τα παρακάτω:

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
Creta	Γούβες	A
Komos	Κομμός	B
Caravan	Χερσόνησος	Γ
Hersonissos	Χερσόνησος	Γ
Matala	Μάταλα	Δ

6.4. Η πληρότητα του ξενοδοχειακού δυναμικού στο Νομό

Η πληρότητα του ξενοδοχειακού δυναμικού στον Νομό Ηρακλείου σύμφωνα με πληροφορίες από τον Οργανισμό Ελληνικού Τουρισμού έχει ως εξής : το 2002 ήταν 77,46% και το 2003 ήταν 77,08%.

6.5. Μέσος χρόνος – παραμονής τουριστών

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Ελληνικού Τουρισμού ο μέσος χρόνος των τουριστών είναι 7,66 μέρες.

7. Τα διαρθρωτικά προβλήματα του Ελληνικού τουρισμού

7.1. Τα προβλήματα σε γενικό επίπεδο

Όπως σε κάθε χώρα ο Τουρισμός δημιουργεί πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, έτσι και στην χώρα μας τα προβλήματα που δημιουργούνται εξαιτίας του Τουρισμού είναι τα εξής:

7.1.1. Εξάρτηση από την διεθνή ζήτηση

Η εξάρτηση του Τουρισμού από την διεθνή ζήτηση έχει άμεση σχέση με τους tour operators που σήμερα δεν είναι απλά γραφεία ταξιδιών, αλλά πολυεθνικές – θυγατρικές – οργανωμένες επιχειρήσεις που έχουν στόχο να κατευθύνουν τον Τουρισμό προς την κατεύθυνση με το μεγαλύτερο όφελος για αυτούς. Η Ελλάδα έχει σημαντικές επιπτώσεις στον τουριστική αγορά της γιατί πλέον ο τουρίστας κλείνεται στα μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα που περιλαμβάνουν τα πάντα με αποτέλεσμα τα χρήματα τους να μένουν μέσα στα ξενοδοχεία των tour operators και σιγά –σιγά τα μικρά ξενοδοχεία και τουριστικά μαγαζιά να κλείνουν.

7.1.2. Οι ανεπάρκειες της τουριστικής υποδομής

Οι ανεπάρκειες της τουριστικής υποδομής σε επίπεδο Νομού είναι αρκετές και πολύ σημαντικές για την εξέλιξη του τουρισμού. Οι σταθμοί του ΚΤΕΛ είναι παλιοί και φυσικά χρειάζονται αναβάθμιση για να μπορέσουν να προσελκύσουν περισσότερο κόσμο. Ευτυχώς ο Νομός έχει προμηθευτεί καινούργια λεωφορεία με άνετα καθίσματα και με κλιματισμό για την καλύτερη άνεση και για πιο ευχάριστα ταξίδια των τουριστών αλλά και των ντόπιων κατοίκων του νησιού.

Μία ακόμα τουριστική ανεπάρκεια είναι ότι οι περισσότεροι αρχαιολογικοί χώροι δεν διαθέτουν στέγαστρα για το χειμώνα αλλά και για το καλοκαίρι. Αυτή η ανεπάρκεια έχει σαν αποτέλεσμα πολλοί να

αποφεύγουν τις επισκέψεις στους αρχαιολογικούς χώρους εξαιτίας των ασχημών καιρικών συνθηκών.

Όσον αφορά το οδικό δίκτυο και την σήμανση με πινακίδες υπάρχουν πολλά προβλήματα ειδικά στο Δήμο Ηρακλείου όπου οι δρόμοι του κέντρου είναι στενοί με αποτέλεσμα να δημιουργείται μεγάλη κυκλοφοριακή συμφόρηση. Οι τουρίστες δεν γνωρίζουν τους δρόμους και εξαιτίας της ελλιπής σήμανσης μπερδεύονται είτε τους διαφεύγουν κάποιοι αξιόλογοι τουριστικοί αρχαιολογικοί χώροι. Ακόμα οι περισσότεροι δρόμοι είναι απότομοι και στερούνται τις μπάρες ασφαλείας με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αρκετά τροχαία δυστυχήματα ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες που η τουριστική κίνηση είναι μεγαλύτερη.

Αν θέλουμε κάποια στιγμή να αποκτήσουμε ένα μεγαλύτερο επίπεδο τουρισμού, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να νοιαστούν να καλύψουν τις παραπάνω ανεπάρκειες.

7.1.3. Η ανεπάρκεια της ειδικής τουριστικής υποδομής

Στον Νομό Ηρακλείου δεν υπάρχουν πολλές ανεπάρκειες όσον αφορά την ειδική τουριστική υποδομή. Άνετα μπορεί να εξυπηρετήσει τον Συνεδριακό Τουρισμό σε πολλά ξενοδοχειακά συγκροτήματα όπως το Capsis και το Xersonissos με τις ανάλογες συνεδριακές πολυτελέστατες αίθουσες.

Μπορεί κάποιος να απολαύσει τις θεραπευτικές ιδιότητες του θαλασσό που προσφέρει το ξενοδοχείο Candia Maris με το εξειδικευμένο προσωπικό του στις θαλασσοθεραπείες καθώς και σε άλλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα.

Οι λάτρεις του γκολφ μπορούν να επισκεφτούν το κατάλληλο καινούργιο γήπεδο του γκολφ που βρίσκεται στην Χερσόνησο καθώς και στο ξενοδοχείο Candia Maris στην Αμμουδάρα.

Οι τολμηροί των extreme sports θα βρουν ενδιαφέρουσα και αρκετά διασκεδαστική την επίσκεψη τους στα θαλάσσια πάρκα που βρίσκονται στην Χερσόνησο και στην Ανάληψη.

7.1.4. Παραξενοδοχεία

Το ποσοστό της παραξενοδοχείας που αντιστοιχεί στον Νομό είναι μόνο 7% που ναι μεν είχαν βγάλει άδεια λειτουργίας αλλά για διάφορους λόγους δεν την ανανέωσαν.

Οι συνέπειες είναι η δυσφήμιση του Ελληνικού Τουρισμού, τα κυρίως ξενοδοχειακά συγκροτήματα παρουσιάζουν χαμηλή πληρότητα και φυσικά η φοροδιαφυγή σημαντικών εσόδων.

7.1.5. Μικρή διάρκεια της τουριστικής περιόδου

Τα προβλήματα που δημιουργούνται στις τουριστικές επιχειρήσεις εξαιτίας της μικρής διάρκειας της τουριστικής περιόδου είναι τα ακόλουθα:

- Χαμηλό ποσοστό πληρότητας
- Ανταγωνισμό από άλλες χώρες
- Μεγάλο έλλειμμα
- Κλείσιμο επιχειρήσεων

7.1.6 Τα ειδικότερα προβλήματα της χωροταξικής ανισοκατανομής

Οι αρνητικές συνέπειες της χωροταξικής ανισοκατανομής είναι:

- Ανεπάρκεια σημαντικών υποδομών όπως συγκοινωνίες, ύδρευση – αποχέτευση, βιολογικοί καθαρισμοί
- Μόλυνση του περιβάλλοντος
- Άσκηση πίεσως από μεγάλες τουριστικές επιχειρήσεις
- Υποβάθμιση των μη αναπτυγμένων τουριστικών περιοχών

7.2. Τα προβλήματα του τουρισμού σε επίπεδο Νομού

Τα προβλήματα του τουρισμού σε επίπεδο Νομού είναι :

- Η υπερσυγκέντρωση προσφοράς στο βόρειο οδικό δίκτυο,
- Ο βόρειος άξονας παρουσιάζει περισσότερους αρχαιολογικούς χώρους
- Άγρα πελατών από τους καταστηματαρχες
- Το οδικό δίκτυο / σήμανση

7.2.1. Η μη ανάδειξη των αρχαιολογικών πόρων

Ο Νομός Ηρακλείου διαθέτει αρκετούς αρχαιολογικούς χώρους που άλλοι είναι γνωστοί σε όλη την Ελλάδα και άλλοι που δεν τους έχουν επισκεφτεί ούτε οι κάτοικοι του ίδιου του νησιού. Εκτός από την Κνωσό, την Φαιστό και τα Μάταλα που συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά επισκεψιμότητας των τουριστών υπάρχουν κι' άλλοι αρχαιολογικοί χώροι που αξίζουν να γίνουν γνωστοί όπως είναι οι αρχαιότητες στα Μάλια και στην Αμνισό. Δυστυχώς για τους χώρους αυτούς δεν έχουν ληφθεί τα απαραίτητα μέτρα για την ανάδειξη και για την προβολή τους.

7.2.2. Η ανάγκη πληρέστερης οργάνωσης της λειτουργίας Αρχαιολογικών χώρων & Μουσείων

Για την προβολή και την αξιοποίηση μιας περιοχής όσον αφορά τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία απαραίτητο είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση να νοιαστεί για τα έργα καθαρισμού των χώρων, για την κατασκευή υπόστεγων, για την κατασκευή μονοπατιών στους αρχαιολογικούς χώρους, για την εφαρμογή τουριστικών ξεναγών και γενικότερα περισσότερο ενδιαφέρον για αυτούς τους χώρους που μαρτυρούν την ιστορία μας.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ – ΗΠΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ – ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΣΤΟΧΩΝ

8. Δυνατότητες ανάπτυξης του τουρισμού και των ήπιων μορφών αυτού

8.1. Τουρισμός υγείας ή θεραπευτικός τουρισμός

Ο πατέρας της Ιατρικής ο Ιπποκράτης, μπορεί να θεωρηθεί ως ο πρώτος που ανακάλυψε τις θεραπευτικές ιδιότητες του θαλασσινού νερού, παρατηρώντας την ευεργετική επίδραση του στα πληγωμένα χέρια των ψαράδων. Από το γεγονός ότι η επαφή με την θάλασσα απέκλειε κάθε πιθανή μόλυνση, η ιατρική του διάνοια τον έκανε να προτρέπει τους ασθενείς του σε θεραπείες με την χρήση θαλασσινού νερού ακόμα και για ανακούφιση από πόνους.

Ήδη αρκετά πολυτελή ξενοδοχεία σε όλη την Ελλάδα διαθέτουν υπερμοντέρνα κέντρα θαλασσοθεραπείας και spa (Sanus Per Aqua, υγιής μέσω του νερού), με άριστο εξοπλισμό και καλά εκπαιδευμένο προσωπικό. Στο Νομό Ηρακλείου υπάρχουν δυο ξενοδοχεία (ALDEMAR ROYAL MARE VILLAGE στη Χερσόνησο και το CANDIA MARIS HOTEL στην Αμμουδάρα) που διαθέτουν θερμαινόμενες πισίνες με θαλασσινό νερό, αρωματοθεραπεία και θεραπεία με φυτά θαλάσσης.

Η εφαρμογή των προγραμμάτων στα περισσότερα κέντρα περιλαμβάνει συνδυασμό θαλασσινού νερού, θαλασσινών φυτών και λάσπης, με απόρροια την λήψη όλων των ευεργετικών στοιχείων του υδάτινου περιβάλλοντος από το ανθρώπινο σώμα. Επιπλέον συμβάλλει ευεργετικά και σε πολλούς ακόμα τομείς όπως η χαλάρωση, ο έλεγχος του στρες, η ανανέωση των μυών και της επιδερμίδας ακόμα και στον έλεγχο του σωματικού βάρους.

8.2. Τουρισμός άθλησης

Τουρισμός άθλησης σημαίνει ότι ο τουρίστας ταξιδεύει έχοντας σαν κύριο κίνητρο την άσκηση ενός αθλήματος. Απαραίτητη

προϋπόθεση για την ανάπτυξη αυτής της κατηγορίας τουρισμού είναι η κατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων.

Ο Νομός Ηρακλείου διαθέτει πολλές και σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις οι οποίες είναι:

- ◆ 62 γήπεδα ποδοσφαίρου
- ◆ 12 γήπεδα καλαθοσφαίρισης (κλειστά – ανοικτά)
- ◆ 10 γήπεδα βόλεϊ (κλειστά – ανοικτά)
- ◆ 2 κολυμβητήρια
- ◆ 2 γήπεδα στίβου
- ◆ 6 γήπεδα τένις κ.λ.π.

Ο Νομός Ηρακλείου διαθέτει άρτια εξοπλισμένες αθλητικές εγκαταστάσεις με αποτέλεσμα τα τελευταία χρόνια στον Νομό να πραγματοποιούνται ορισμένα από τα πιο σημαντικά αθλητικά γεγονότα με διεθνείς συμμετοχές και εμβέλεια όπως ο Ποδηλατικός Γύρος Κρήτης, ο Μαραθώνιος Βαρδινογιάννειος κ.λ.π.

8.2.1. Αντισφαίριση

Η Ελλάδα έχει πολύ ανεπτυγμένη τουριστική και αθλητική υποδομή, ιδανική για απαιτητικούς παραθεριστές που επιζητούν ένα συνδυασμό άθλησης και διακοπών. Υπάρχει μεγάλος αριθμός εγκαταστάσεων όπως γήπεδα τένις, γκολφ, βόλεϊ, μπάσκετ και πολλά άλλα υπαίθρια ή κλειστά με δυνατότητα φωτισμού για την εξυπηρέτηση του καθένα.

Τα γήπεδα αντισφαίρισης που υπάρχουν στον Νομό βρίσκονται στα παρακάτω ξενοδοχεία:

- ALDEMAR ROYAL MARE VILLAGE στη Χερσόνησο
- CRETA MARIS HOTEL στη Χερσόνησο
- KNOSSOS ROYAL VILLAGE στη Χερσόνησο
- KING MINOS PALACE HOTEL στη Χερσόνησο
- NANA BEACH στη Χερσόνησο
- EVELYN BEACH HOTEL στη Χερσόνησο
- XERSONISSOS PALACE HOTEL στη Χερσόνησο
- CAPSIS BEACH HOTEL στην Αγία Πελαγία
- ALEXANDER HOUSE HOTEL στην Αγία Πελαγία
- ALDEMAR CRETAN VILLAGE στην Ανάληψη
- ROBINSON CLUB LYTTOS HOTEL στην Ανάληψη
- FODELE BEACH στο Φόδελε
- MARINA HOTEL στις Γούβες
- APHRODITE HOTEL στις Γούβες

- KERNOS BEACH HOTEL στα Μάλια
- APOLLONIA BEACH HOTEL στην Αμμουδάρα
- DOLPHIN BAY HOTEL στην Αμμουδάρα
- MARILENA HOTEL στην Αμμουδάρα
- SERITA BEACH HOTEL στον Ανισσαρά
- XENIA HELIOS HOTEL στο Κοκκίни Χάνι
- ALEXANDER BEACH HOTEL στα Μάλια
- MALIA BEACH HOTEL στα Μάλια

8.2.2. Γκολφ

Πριν από λίγα χρόνια το γκολφ ήταν ένα γενικά άγνωστο άθλημα για την Ελλάδα, με το πέρασμα όμως των χρόνων και του ανεπτυγμένου τουρισμού της Ελλάδας άρχισαν μεγάλες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις να φτιάχνουν γήπεδα γκολφ για την εξυπηρέτηση των πελατών τους. Στο Νομό Ηρακλείου άνετα κάποιος μπορεί να ικανοποιήσει την επιθυμία του για γκολφ και αυτό μπορεί να το κάνει στο καινούργιο υπερπολυτελέστατο συγκρότημα γκολφ στη Χερσόνησο και στα εξής ξενοδοχεία:

- ALDEMAR ROYAL MARE VILLAGE στη Χερσόνησο
- CRETA MARIS HOTEL στη Χερσόνησο
- KNOSSOS ROYAL VILLAGE στη Χερσόνησο
- KING MINOS PALACE HOTEL στη Χερσόνησο
- NANA BEACH στη Χερσόνησο
- CANDIA MARIS HOTEL στην Αμμουδάρα
- CAPSIS BEACH HOTEL στην Αγία Πελαγία
- ALDEMAR CRETAN VILLAGE στην Ανάληψη
- ROBINSON CLUB LYTTOS HOTEL στην Ανάληψη
- FODELE BEACH στο Φόδελε
- MARINA HOTEL στις Γούβες
- KERNOS BEACH HOTEL στα Μάλια
- CACTUS BEACH HOTEL στην Σταλίδα

8.2.3. Η ιππασία

Οι παραθεριστές του Νομού Ηρακλείου μπορούν να χαρούν τις απολαύσεις της ιππασίας στον ιππικό όμιλο του Νομού που βρίσκεται

περίπου 10 χιλιόμετρα από την πόλη του Ηρακλείου στην περιοχή Καρτερού και στο ξενοδοχειακό συγκρότημα APOLLONIA BEACH HOTEL στην Αμμουδάρα.

8.3. Συνεδριακός τουρισμός

Η Ελλάδα με την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, το μοναδικό φυσικό περιβάλλον με το ήπιο κλίμα, την πολυμορφία του τουριστικού πλούτου αποτελεί ιδανικό προορισμό για τον παγκόσμιο συνεδριακό τουρισμό, τα ταξίδια κινήτρων και όχι μόνο. Μην ξεχνάμε ότι η ιδέα των συνεδρίων ξεκίνησε από την αρχαία Ελλάδα με τις Δελφικές Αμφικτιονίες όπου οι αντιπρόσωποι κάθε πόλης συγκεντρώνονταν για να συζητήσουν τα προβλήματα των πόλεων τους και να πάρουν σχετικές αποφάσεις.

Έτσι και ο Νομός Ηρακλείου διαθέτει μια αρκετά κατάλληλη υποδομή για τον συνεδριακό τουρισμό. Συγκεκριμένα τα ξενοδοχειακά συγκροτήματα που διαθέτουν συνεδριακούς χώρους είναι τα εξής:

- ATLANTIS HOTEL στο Ηράκλειο
- ASTORIA CAPSIS HOTEL στο Ηράκλειο
- GALAXY HOTEL στο Ηράκλειο
- OLYMPIC HOTEL στο Ηράκλειο
- ARINA SAND HOTEL στο Ηράκλειο
- GRECOTEL CRETA SUN CLUB HOTEL στις Γούβες
- PANTHEON PALACE HOTEL στις Γούβες
- MARINA HOTEL στις Γούβες
- ALEXANDER BEACH HOTEL στα Μάλια
- CRETA MARIS HOTEL στη Χερσόνησο
- HERSONISSOS PALACE HOTEL στη Χερσόνησο
- KNOSSOS ROYAL VILLAGE στη Χερσόνησο
- HERSONISSOS PARK HOTEL στη Χερσόνησο
- NANA BEACH HOTEL στη Χερσόνησο

8.4. Αγροτουρισμός

Οι Έλληνες σταδιακά ασχολούνται όλο και περισσότερο με τον αγροτουρισμό. Ο αριθμός των παραδοσιακών καταλυμάτων ολοένα αυξάνεται και η χώρα εξελίσσεται με ταχύτητα σε κορυφαίο προορισμό αγροτουρισμού. Αρκετά χωριά στο Νομό Ηρακλείου διαθέτουν

πανδοχεία με παραδοσιακή αρχιτεκτονική με απλά και άνετα δωμάτια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το παραδοσιακό χωριό Αρόλιθος λίγα χιλιόμετρα έξω από την πόλη του Ηρακλείου.

Με τα αγροτικά προγράμματα, ο κουρασμένος κάτοικος της πόλης καλύπτει την ανάγκη του για μια πιο στενή επαφή με την φύση και δραστηριότητες από καιρό ξεχασμένες ή πρωτόγνωρες όπως η παρασκευή ψωμιού ή παραδοσιακού γλυκού, βόλτα με άλογα, περίπατος στο δάσος και γενικά μια ζωή στη φύση με γαλήνιους ρυθμούς. Ο αγροτουρισμός δημιουργεί ένα κανάλι επικοινωνίας απομονωμένων περιοχών με μεγάλα πληθυσμιακά κέντρα μέσω του οποίου αναπτύσσονται οι τοπικές κοινωνίες, συνεχίζεται η παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων, αναβιώνουν έθιμα, διατηρούνται τέχνες που πιθανόν σε διαφορετική περίπτωση να είχαν εκλείψει.

8.5. Τουρισμός τρίτης ηλικίας

Είναι φανερό ότι τρία είναι τα σημαντικά θέματα για τον τουρισμό των ατόμων της τρίτης ηλικίας:

1. Η ασφάλεια
2. Η υγεία
3. Η ποιότητα

Επίσης τα άτομα της τρίτης ηλικίας επιδιώκουν την αποφυγή της ταλαιπωρίας στα αεροδρόμια, στα λιμάνια και γενικά σε κάθε είδους μεταφορικούς σταθμούς, σε σημαντικά μεγαλύτερο βαθμό από όσο οι νέοι.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ

9. Προτεινόμενα έργα τουριστικής ανάπτυξης

9.1. Έργα μεταφορικής υποδομής

9.1.1. Οδικές μεταφορές

Σύμφωνα με το τεχνικό πρόγραμμα τα προτεινόμενα έργα μεταφορικής υποδομής είναι τα εξής:

- Ανακατασκευή και αναβάθμιση οδικού δικτύου και εισόδων του Ηρακλείου
- Κατασκευή γέφυρας μακρύ τοίχου στην Καλλιθέα
- Κατασκευή τοίχων αντιστήριξης σε δρόμους του οικισμού Βουτών
- Υπόγειος χώρος στάθμευσης στη Λεωφόρο Δημοκρατίας
- Κατασκευή κόμβου Λεωφόρου Παπαναστασίου
- Ανάπλαση Λεωφόρου Κνωσού (από Όαση μέχρι Άγιο Κων/νο)
- Αντιστήριξη, αποκατάσταση της κατολίσθησης πρηνούς στην οδό Κορυτσά
- Ασφαλτοστρώσεις οδών παλαιού δήμου Ηρακλείου
- Συντήρηση ασφαλτικών οδοστρωμάτων με ασφαλτόμιγμα της ΠΤΠΑ 265,
- Βελτίωση βατότητας αγροτικών δρόμων δήμου Ηρακλείου
- Τσιμεντοστρώσεις αγροτικών δρόμων των Δ.Δ Βασιλειών – Άη Βλάση
- Συντήρηση με 3^α Κοινοχρήστων χώρων του Δήμου Νέας Αλικαρνασσού
- Σκυροδετήσεις κοινοχρήστων χώρων

9.1.2. Λιμενικά έργα

Τα προτεινόμενα λιμενικά έργα είναι τα παρακάτω:

- Διαμόρφωση καταστρώματος παρακτίου κρηπιδώματος νηοδόχου 4
- Ολοκλήρωση ναυπηγικής κλίνης παρακτίου κρηπιδώματος νηοδόχου 5
- Επισκευή και βελτίωση κεκλιμένων επιπέδων κρηπιδωμάτων
- Βελτίωση όψης και λειτουργικότητας λιμένος
- Συντήρηση και βελτίωση παραλιακής λεωφόρου λιμένος Ηρακλείου
- Εγκατάσταση έτοιμου χλοοτάπητα στις νησίδες τις παραλιακής λεωφόρο

9.2. Έργα προστασίας περιβάλλοντος - ύδρευση

9.2.1 Έργα ύδρευσης

Τα προτεινόμενα έργα ύδρευσης είναι τα παρακάτω:

- Ανόρυξη αρδευτικών γεωτρήσεων στα Δημοτικά Διαμερίσματα
- Αξιοποίηση αρδευτικών γεωτρήσεων στις Δαφνές
- Επέκταση αρδευτικού δικτύου στο Σκαλάκι
- Συντήρηση αντλιοστασίων και δικτύων άρδευσης των Δ.Δ
- Αξιοποίηση αρδευτικής γεωτρήσεις στις Βούτες
- Επέκταση αρδευτικού δικτύου στις Δαφνές

9.2.2. Έργα αξιοποίησης παραλίων

Τα προτεινόμενα έργα παραλίων είναι τα παρακάτω:

- Μελέτη πλαζ Καρτερού
- Κατασκευή πλαζ καρτερού
- Καθαρισμοί παραλίων
- Κατασκευή υπαίθριου υπόστεγου

9.3. Έργα προστασίας – αξιοποίησης δασών

- Μελέτη οργάνωσης πρασίνου
- Συντήρηση χώρων πρασίνου και φύτευση νέων δέντρων
- Εργασίες καταπολέμησης ασθενειών πρασίνου

- Εργασίες δεντροφύτευσης
- Προμήθεια λιπασμάτων
- Προμήθεια θάμνων – καλλωπιστικών φυτών

9.4. Έργα αθλητισμού

Τα προτεινόμενα έργα του αθλητισμού είναι τα παρακάτω:

- Μελέτη διαμόρφωσης γηπέδου μπάσκετ και αναμόρφωσης παιδικής χαράς στα Δειλινά
- Κατασκευή αθλητικού κέντρου στο Δ.Δ Σταυρακίων
- Κατασκευή αθλητικού κέντρου στο Δ.Δ Δαφνών
- Κατασκευή αθλητικού κέντρου στο Δ.Δ Αγίας Αικατερίνης
- Κατασκευή αθλητικού κέντρου στο Δ.Δ Βουτών
- Κατασκευή Δημοτικού Κολυμβητηρίου στο Δήμο Ηρακλείου
- Συντηρήσεις, συμπληρώσεις αθλητικών χώρων στα σχολεία
- Μελέτη κατασκευής κερκίδων αθλητικών εγκαταστάσεων
- Κατασκευή ανοιχτού κολυμβητηρίου

9.5. Διάθεση απορριμμάτων

- Προμήθεια Απορριματοδεκτών
- Προμήθεια σάκων απορριμμάτων
- Προμήθεια απολυμαντικών κάδων
- Προμήθεια χειραμαξών
- Προμήθεια μεταλλικών κάδων 1100 λίτρων
- Επισκευές απορριματοφόρων

10. Προϋπολογισμός προτεινόμενων έργων

10.1 Προϋπολογισμός έργων μεταφορικής υποδομής

Ο προϋπολογισμός των έργων μεταφορικής υποδομής φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα:

ΤΙΤΛΟΣ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΠΡΟΫΠ/ΜΟΣ
Ανακατασκευή & αναβάθμιση οδικού δικτύου & εισόδων του Ηρακλείου	ΣΑΤΑ	45.000,00€	2.054.300,00€
Κατασκευή γέφυρας μακρύ τοίχου στην Καλλιθέα	ΣΑΤΑ	60.000,00€	60.000,00€
Κατασκευή τοίχων αντιστήριξης σε δρόμους του οικισμού Βουτών	ΣΑΤΑ	35.000,00€	45.000,00€
Υπόγειος χώρος στάθμευσης στη Λεωφόρο Δημοκρατίας	ΑΥΤΟΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	10.000,00€	8.805.000,00€
Κατασκευή κόμβου Λεωφόρου Παπαναστασίου	Γ' ΚΠΣ	2.500.000,00€	7.500.000,00€
Ανάπλαση Λεωφόρου Κνωσού (από Όαση μέχρι Άγιο Κων/νο)	Γ' ΚΠΣ	585.000,00€	585.000,00€
Αντιστήριξη, αποκατάσταση κατολίσθησης πρανούς στην οδό Κορυτσά	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	98.000,00€	98.000,00€
Ασφαλτοστρώσεις οδών παλαιού δήμου Ηρακλείου	ΣΑΤΑ	35.000,00€	78.000,00€

ΤΙΤΛΟΣ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΠΡΟΫΠ/ΜΟΣ
Συντήρηση ασφαλτικών οδοστρωμάτων με ασφαλτόμιγμα της ΠΤΠΑ 265,	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	98.000,00€	144.000,00€
Βελτίωση βατότητας αγροτικών δρόμων δήμου Ηρακλείου	ΣΑΤΑ	35.000,00€	78.000,00€
Τσιμεντοστρώσεις αγροτικών δρόμων των Δ.Δ Βασιλειών – Άη Βλάση	ΣΑΤΑ	3.200,00€	3.200,00 €
Σκυροδετήσεις κοινοχρήστων χώρων	ΣΑΤΑ		27.703,00€
Συντήρηση με 3 ^α Κοινοχρήστων χώρων του Δήμου Νέας Αλικαρνασσού	ΣΑΤΑ		27.703,00€

10.2. Λιμενικά έργα

Ο προϋπολογισμός των προτεινόμενων λιμενικών έργων φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα:

ΤΙΤΛΟΣ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Διαμόρφωση καταστρώματος παρακτίου κρηπιδώματος νηοδόχου 4	ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΕΡΓΑ – ΠΟΡΟΙ ΟΛΗ ΑΕ	350.000€
Ολοκλήρωση ναυπηγικής κλίνης παρακτίου κρηπιδώματος νηοδόχου 5	ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	158.100€
Βελτίωση όψης και λειτουργικότητας λιμανιού	ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	814.963,32€
Συντήρηση και βελτίωση παραλιακής λεωφόρου λιμανιού	ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	535.000€
Εγκατάσταση έτοιμου χλοοτάπητα στις νησίδες της παραλιακής λεωφόρου	ΟΛΗ ΑΕ	45.000€

10.3. Προϋπολογισμός έργων αξιοποίησης παραλίων

Ο προϋπολογισμός των έργων αξιοποίησης των παραλίων φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα:

ΤΙΤΛΟΣ	ΧΡΗΜΑΤ/ΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΠΡΟΥ/ΜΟΣ
Μελέτη πλαζ Καρτερού	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	30.000,00	295.000,00€
Κατασκευή πλαζ καρτερού	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	10.000,00	600.000,00€
Καθαρισμοί παραλίων	ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ		27.703,00€
Κατασκευή υπαίθριου υπόστεγου	ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ		27.703,00€

10.4. Προϋπολογισμός έργων προστασίας – αξιοποίησης δασών

Ο προϋπολογισμός των έργων προστασίας – αξιοποίησης των δασών είναι ο εξής:

ΤΙΤΛΟΣ	ΧΡΗΜΑΤ/ΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΠΡΟΥΠ/ΜΟΣ
Μελέτη οργάνωσης πρασίνου			12.000,00€
Συντήρηση χώρων πρασίνου και φύτευση νέων δέντρων			12.120,00€
Εργασίες καταπολέμησης ασθενειών πρασίνου			5.870,00€
Εργασίες δεντοφύτευσης			5.870,00€
Προμήθεια θάμνων - καλλωπιστικών φυτών			8.000,00€
Προμήθεια λιπασμάτων			6.000,00€

10.5. Προϋπολογισμός αθλητικών έργων

Ο προϋπολογισμός των αθλητικών έργων είναι ο εξής :

ΤΙΤΛΟΣ	ΧΡΗΜΑΤ/ΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΠΡΟΥΠ/ΜΟΣ
Μελέτη διαμόρφωσης γηπέδου basket & αναμόρφωσης παιδικής χαράς στα Δειλινά			
Κατασκευή αθλητικού κέντρου στο Δ.Δ Σταυρακίων	ΕΛΛΑΔΑ 2004	110.000,00€	180.000,00€
Κατασκευή αθλητικού κέντρου στο Δ.Δ Δαφνών	ΕΛΛΑΔΑ 2004	260.000,00€	490.000,00€
Κατασκευή αθλητικού κέντρου στο Δ.Δ Αγίας Αικατερίνης	ΕΛΛΑΔΑ 2004	190.000,00€	374.000,00€
Κατασκευή αθλητικού κέντρου στο Δ.Δ Βουτών	ΕΛΛΑΔΑ 2004	70.000,00€	100.000,00€
Κατασκευή Δημοτικού Κολυμβητηρίου στο Δήμο Ηρακλείου	ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	1.000.000,00 €	1.600.000,00€
Συντηρήσεις, συμπληρώσεις αθλητικών χώρων στα σχολεία	ΕΛΛΑΔΑ 2004	50.000,00€	100.000,00€
Μελέτη κατασκευής κερκίδων αθλητικών εγκαταστάσεων			3.000,00€
Κατασκευή ανοιχτού κολυμβητηρίου	ΕΛΛΑΔΑ 2004		808.659,11€

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΦΛΟΓΑ- ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 2004 – ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

11. Αναβάθμιση της τελετής Αφής της Ολυμπιακής Φλόγας – Ολυμπιακή Λαμπαδηδρομία

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΛΑΜΠΑΔΗΔΡΟΜΙΑ ΑΘΗΝΑ 2004

Η Ολυμπιακή Λαμπαδηδρομία Αθήνα 2004 είναι μια Λαμπαδηδρομία σταθμός. Ξεκινώντας από την Ελλάδα θα κάνει τον γύρω του κόσμου και θα επιστρέψει για πρώτη φορά εκεί από όπου ξεκίνησε. Θα κάνει το γύρο της Ελλάδας δίνοντας την ευκαιρία σε όλους τους Έλληνες να πάρουν μέρος στην μεγάλη αυτή γιορτή.

Συγκεκριμένα η τελετή Αφής της Ολυμπιακής Φλόγας έγινε στην αρχαία Ολυμπία στις 25 Μαρτίου. Από εκεί μεταφέρθηκε στην Αθήνα, στο Παναθηναϊκό Στάδιο, όπου παρέμεινε αναμμένη σε ειδικό βωμό μέχρι τις 4 Ιουνίου, ημερομηνία όπου ξεκίνησε το ταξίδι της. Στις 35 ημέρες που θα βρίσκεται εκτός Ελλάδας θα περάσει από 27 διαφορετικές χώρες, 33 πόλεις, θα διανύσει 78.000 χιλιόμετρα και θα συμμετέχουν 3.600 Λαμπαδηδρόμοι.

Στις 9 Ιουλίου έρχεται από την Κύπρο στο Ηράκλειο Κρήτης για να ξεκινήσει το δεύτερο μέρος της ελληνικής διαδρομής. Για 43 ημέρες, περίπου 7.700 Λαμπαδηδρόμοι θα μεταφέρουν την Φλόγα από άκρη σε άκρη σε όλη την Ελλάδα.

Η Ολυμπιακή Λαμπαδηδρομία της Ελλάδας είναι η Λαμπαδηδρομία των πέντε ηπείρων, που συμβολίζονται από πέντε Ολυμπιακούς Κύκλους. Μεταφέρει τις αξίες, τα ιδανικά των Ολυμπιακών Αγώνων και κάνει πράξη έννοιες όπως η συμμετοχή, η συναδέλφωση και την ειρήνη.

Η ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΦΛΟΓΑ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ

Η άφιξη της Φλόγας στο Ηράκλειο σήμαινε και την επιστροφή της στην Ελλάδα μετά το μακρύ ταξίδι του κόσμου, το οποίο ξεκίνησε από το Παναθηναϊκό στάδιο της Αθήνας. Με λαμπρές εκδηλώσεις υποδέχτηκε το Ηράκλειο στις 9 Ιουλίου την Ολυμπιακή Φλόγα, η οποία διέσχισε τους κεντρικούς δρόμους της πόλης πριν καταλήξει στην πλατεία Ελευθερίας

και στο βωμό που άναψε μπροστά από το άγαλμα του Ελευθέριου Βενιζέλου. Μετά την υποδοχή της Φλόγας ακολούθησε σύντομη ομιλία από τον Δήμαρχο Ηρακλείου, ακούστηκε ο Ολυμπιακός Ύμνος καθώς και ο εθνικός ύμνος της χώρας μας.

ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Η σύνδεση της Κρήτης με τους Ολυμπιακούς Αγώνες έχει τις ρίζες της βαθιά στο χρόνο. Σύμφωνα με την μυθολογία η Ρέα ανέθεσε τη φύλαξη του Δία, μετά την γέννηση του στους Ιδαίους Δακτύλους λεγόμενους και Κουρήτες που είχαν καταγωγή από την Ίδη το υψηλότερο βουνό της Κρήτης. Οι Ιδαίοι ήταν ο Ηρακλής, ο Παιωνάιος, ο Επιμήδης, ο Ίασος και ο Ίδας. Σύμφωνα με τους μύθους ο Ηρακλής ήταν αυτός που με τα τέσσερα αδέρφια του, φεύγει από την Κρήτη, φτάνει στην Ολυμπία όπου οργανώνει αγώνες δρόμου με τα αδέρφια του στο επίπεδο του αρχαίου σταδίου. Έτσι ιδρύει πρώτος τους Ολυμπιακούς Αγώνες που τους ονόμασε Ολύμπια προς τιμή του Ολυμπίου Διός.

Στο Ηράκλειο θα διεξαχθεί ένα τουρνουά ποδοσφαίρου από όμιλο διεθνών ποδοσφαιρικών ομάδων. Αναζητώντας την ιστορία του αθλήματος στην Ελλάδα διαπιστώνουμε ότι άργησε να εμφανιστεί στη χώρα μας. Στο τέλος του 19^{ου} αιώνα και τις αρχές του 20^{ου} Αγγλικά στρατεύματα κατοχής στην πόλη του Ηρακλείου άρχισαν να οργανώνουν τους πρώτους ποδοσφαιρικούς αγώνες, μεταξύ τους αλλά και με τους κατοίκους της πόλης. Πιθανότατα στην Κρήτη και ιδιαίτερα στο Ηράκλειο το ποδόσφαιρο ως άθλημα προηγήθηκε της υπόλοιπης Ελλάδας. Έτσι η πόλη του Ηρακλείου φέρει βαθιές ιστορικές ρίζες στο θεσμό των Ολυμπιακών Αγώνων στον αθλητισμό γενικότερα και στο ποδόσφαιρο ειδικότερα.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΟΛΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Το πρόγραμμα “Ελλάδα 2004” συμπεριλαμβάνει παρεμβάσεις στις εκτός Αττικής περιοχές, συμβάλλοντας στη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγωνισμάτων στην Ελληνική Περιφέρεια, αλλά και στην ανάπτυξη της. Η Ολυμπιακή Πόλη του Ηρακλείου προετοιμάζεται με γρήγορους ρυθμούς καθώς ο Δήμος Ηρακλείου σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού και τη Γενική Γραμματεία των Ολυμπιακών Αγώνων έχει αναλάβει το συντονισμό και την παρακολούθηση ενός κεντρικού σχεδιασμού, έργων και δράσεων του προγράμματος “Ελλάδα 2004”.

Έτσι στο Ηράκλειο υλοποιούνται μια σειρά από τεχνικά έργα, αισθητικές και λειτουργικές παρεμβάσεις που αναμορφώνουν πλήρως την εικόνα της πόλης. Σημαντικές αναπλάσεις υλοποιούνται στο αεροδρόμιο Ν. Καζαντζάκη και στο λιμάνι στις βασικές δηλαδή εισόδους μια πόλης.

Δημιουργούνται ανισόπεδοι κόμβοι βελτιώνοντας την πρόσβαση στις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις, στους αρχαιολογικούς χώρους και στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου.

Αναπλάθεται η ιστορική οδός της Κνωσού που συνδέει το μνημείο της Κνωσού με το κέντρο της πόλης.

Διαμορφώνεται το παραλιακό μέτωπο και ο δυτικός άξονας της πόλης από το αεροδρόμιο μέχρι το Ολυμπιακό ξενοδοχείο και το Παγκρήτιο Στάδιο. Διανοίγεται και κατασκευάζεται η πεταλοειδής οδός που θα βελτιώσει το κυκλοφοριακό πρόβλημα της πόλης αφού παρακάμπτει το ιστορικό κέντρο του Ηρακλείου.

Εκτός από την αποπεράτωση του Παγκρήτιου Σταδίου, που αποτελεί την κεντρική Ολυμπιακή εγκατάσταση, βελτιώνεται η υλικοτεχνική υποδομή και η προσβασιμότητα των χώρων που επελέγησαν ως Ολυμπιακά Προπονητήρια στην ευρύτερη περιοχή της πόλης. Τα προπονητήρια αυτά θα φιλοξενήσουν την προετοιμασία των ομάδων που θα συμμετέχουν στο ολυμπιακό τουρνουά ποδοσφαίρου του Ηρακλείου.

Ολοκληρώνεται η μελέτη διαμόρφωσης του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας, διαμορφώνεται η περιοχή της παλιάς Λαχαναγοράς και ενοποιούνται οι αρχαιολογικοί χώροι Αρχανών και Ηρακλείου.

Ακόμα υλοποιείται μια σειρά από υποπρογράμματα οικοτουριστικής ανάπτυξης και εναλλακτικού αθλητικού τουρισμού.

Αξιόλογη κρίθηκε η προσπάθεια της υπηρεσίας καθαριότητας για τον ευπρεπισμό της πόλης και ειδικά γύρω από το Παγκρήτιο Στάδιο.

Ο Δήμος Ηρακλείου με ευαισθησία προς τους δημότες του δημιούργησε τον Οργανισμό "Ελλάδα 2004" για να παρακολουθεί αποτελεσματικότερα την πορεία όλων αυτών των έργων ενώ υλοποιεί παράλληλα και μια άλλη σειρά έργων και δράσεων, που συμπληρώνουν τις παρεμβάσεις του προγράμματος "Ελλάδα 2004".

ΠΡΟΒΟΛΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Στα πλαίσια της κορυφαίας αθλητικής διοργάνωσης πραγματοποιήθηκαν στο Ηράκλειο πλούσιες εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν μεταξύ των άλλων ενημερωτικές συγκεντρώσεις, ημερίδες, εκθέσεις, αθλητικούς αγώνες, συμπόσια που είχαν ως στόχο την προβολή της πόλης και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την στήριξη των Ολυμπιακών Αγώνων.

ΠΑΓΚΡΗΤΙΟ ΣΤΑΔΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Οι Αγώνες Ποδοσφαίρου θα διεξαχθούν στο Παγκρήτιο Στάδιο, το οποίο ήδη ανακατασκευάζεται με προϋπολογισμό έργου 49 εκατομμύρια ευρώ. Το Στάδιο θα έχει χωρητικότητα 33.000 θέσεων θεατών συμπεριλαμβανομένων των θέσεων γραπτού και ηλεκτρονικού τύπου και θα περιλαμβάνει:

- Γήπεδο ποδοσφαίρου με χλοοτάπητα
- Στίβο 400 μέτρα με ελαστικό τάπητα 8 διαδρόμων
- Κλειστό στίβο (ευθεία στίβου)
- Αίθουσα ενόργανης γυμναστικής
- Αίθουσα αεροβόλου όπλου
- Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων
- Βοηθητικό γήπεδο ποδοσφαίρου
- Ηλεκτροφωτισμό / ηλεκτρονικούς πίνακες Κολυμβητική πισίνα και πισίνα εκμαθήσεως
- Στέγαστρο θεατών
- Χώροι στάθμευσης
- Γενικό ιατρείο (doping control)
- Δυο σταθμοί πρώτων βοηθειών
- Ένα εκδοτήριο εισιτηρίων
- Δυο γραφεία επίλυσης προβλημάτων εισιτηρίων
- Ηλεκτροφωτισμό / ηλεκτρονικούς πίνακες
- Χώροι εξυπηρετήσεων κάτω από τις κερκίδες.
- Τρία εμπορικά καταστήματα
- Δεκαεννιά κυλικεία

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΓΕΙΑΣ

Για την κάλυψη των αναγκών της νοσοκομειακής περίθαλψης των αθλητών, των θεατών και των μελών της Ολυμπιακής οικογένειας κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, το Γενικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου αναβαθμίζεται από το Υπουργείο Υγείας με την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό του Τμήματος Εντατικής Παρακολούθησης (ΤΕΠ), την προσθήκη ορόφου για τη δημιουργία καρδιοχειρουργικής μονάδας και την προμήθεια ιατρικού εξοπλισμού. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 11 εκατομμύρια ευρώ.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 2004 – ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες θα είναι η «χρυσή» ευκαιρία για την αθλητική αποκέντρωση στη χώρα μας. Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος «Ελλάδα 2004» για τη δημιουργία νέων ή την αναβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών στο Νομό Ηρακλείου ανέρχεται στο ποσό των περίπου 20 εκατομμυρίων ευρώ. Ειδικότερα προβλέπονται να υλοποιηθούν συνολικά 75 παρεμβάσεις που περιλαμβάνουν:

- Δημιουργία Ανοιχτού Κολυμβητηρίου
- Κατασκευή τριών κλειστών γυμναστηρίων
- Κατασκευές, βελτιώσεις, αναβαθμίσεις γηπέδων ποδοσφαίρου
- Κατασκευές υπαίθριων γηπέδων καλαθοσφαίρισης, αντισφαίρισης και μίνι ποδοσφαίρου 5 χ 5.

Παράλληλα στα πλαίσια του προγράμματος “Προολυμπιακά Προπονητήρια” που αφορά στην προετοιμασία και των εγκλιματισμό των αθλητών που θα πάρουν μέρος στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 έχουν ήδη ενταχθεί στον προπονητικό οδηγό για τον Νομό Ηρακλείου οι εξής περιοχές:

- “Ποδηλασία Δρόμου” στην περιοχή Γουβών – Καλό χωριού
- “Ορεινή Ποδηλασία” στην περιοχή Κεράς
- “Ιστιοπλοΐα” στο Νοτιοευρωπαϊκό Ιστιοπλοϊκό Κέντρο Γαζίου

Το κόστος των παρεμβάσεων για τα προολυμπιακά προπονητήρια ανέρχεται σε 0,7 εκατομμύρια ευρώ.

Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 θα διεξαχθούν στην Ελλάδα. Οι Αγώνες της 28^{ης} Ολυμπιάδας θα πραγματοποιηθούν εκτός της Αθήνας και σε πόλεις της περιφέρειας. Το αθλητικό τουρνουά ποδοσφαίρου θα γίνει στην Αθήνα, στο Ηράκλειο, στη Θεσσαλονίκη, στη Πάτρα και στο Βόλο.

Για την επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων επιβάλλεται η Τοπική Αυτοδιοίκηση και κατ’ επέκταση όλοι οι πολίτες της Ελλάδας να αποκτήσουν μια συνολική εικόνα της διοργάνωσης. Με κατάλληλες ενέργειες και δικτύωση των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι δυνατόν να επιτευχθεί η διάχυση του οφέλους σε όλη την Ελλάδα όπως

επισκέψεις τουριστών εκτός Αθήνας, εισροή τοπικών προϊόντων από όλη την Ελλάδα, εισροή εργατικού δυναμικού για τις περιόδους αιχμής και πολλά άλλα.

Από την πρώτη προσέγγιση των σχεδίων και προγραμμάτων των κεντρικών φορέων προκύπτει ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να έχει σημαντικό ρόλο σε:

1. Δράσεις που καλύπτουν τις βασικές απαιτήσεις της διοργάνωσης.

Συγκεκριμένα σε ότι αφορά τις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις ο ρόλος της Τ.Α είναι συμπληρωματικός με ανάληψη των έργων υποδομής που απαιτούνται για τη λειτουργία των εγκαταστάσεων του περιβάλλοντα χώρου τους. Εξάιρεση αποτελούν οι προπονητικές εγκαταστάσεις στα οποία η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα μπορούσε να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο αναλαμβάνοντας την ευθύνη του συνόλου των παρεμβάσεων, με σημαντικά οφέλη για τις παροχές της , μέσο προγραμματικών συμβάσεων με τους αρμόδιους κεντρικούς φορείς και συμμετοχή στη χρηματοδότηση.

Στον τομέα του περιβάλλοντος ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι καθοριστικός σε θέματα διαχείρισης αποβλήτων, αντιμετώπισης της ρύπανσης, διαμορφώσεις χώρων και αναπλάσεις περιοχών που γειτνιάζουν με αθλητικές εγκαταστάσεις, δράσεις για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, αντιπλημμυρική προστασία των Ολυμπιακών Αγώνων και πολλά άλλα.

Στον τομέα των ανθρωπίνων πόρων η συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορεί να είναι στη στράτευση εθελοντών και στην ανάπτυξη συλλογικότητας.

2. Σε θέματα επικοινωνίας και πολιτισμού ο ρόλος της είναι καθοριστικός.

Οι ΟΤΑ μπορούν να αναλαμβάνουν σημαντικό επικοινωνιακού χαρακτήρα πρωτοβουλίες για την πληροφόρηση των πολιτών και την προβολή της Ελληνικής Αντίληψης των αγώνων, την προβολή του στρατηγικού σχεδιασμού σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, για την ενεργοποίηση των πολιτών και την προβολή της πόλης στους επισκέπτες

Στον τομέα του Πολιτισμού και της Εκπαίδευσης μπορούν να αναλαμβάνουν σημαντικές πρωτοβουλίες για τη διάδοση του εθελοντισμού και του ολυμπισμού στα σχολεία της περιοχής τους, να δημιουργήσουν και να διαθέσουν τοπικές πολιτιστικές υποδομές για την οργάνωση πολιτιστικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων, να συμμετέχουν ενεργά στην Πολιτιστική Ολυμπιάδα και τη Λαμπαδηδρομία, ενεργοποιώντας τους πολιτιστικούς συλλόγους των περιοχών τους και τα πολιτιστικά τους κέντρα.

3. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να επικεντρωθεί σε θέματα που αφορούν τους θεατές αφήνοντας τις υπόλοιπες ομάδες όπως τους ολυμπιακούς αθλητές και τις οικογένειες τους σε πιο εξειδικευμένους φορείς. Ειδικότερα μπορεί να αναπτύξει σημαντικές πρωτοβουλίες στον τομέα των υπηρεσιών για τους αγώνες, με δράσεις, μέσω μηχανισμών που διαθέτει (αναπτυξιακές εταιρείες, δημοτικές επιχειρήσεις) για την φιλοξενία, την διαμονή των θεατών, την οργάνωση του ελεύθερου χρόνου τους, την αναβάθμιση των τουριστικών περιοχών και την προσφορά τουριστικών πακέτων στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Επίσης μπορεί να συμβάλλει στον τομέα της ασφάλειας με τη Δημοτική Αστυνομία και τις Μεταφορές – Διακινήσεις με την οργάνωση του κυκλοφοριακού σε τοπικό επίπεδο και την αξιοποίηση της δημοτικής συγκοινωνίας.
4. Τέλος οι ΟΤΑ μπορούν να συμμετάσχουν ενεργά στο Πρόγραμμα για την Πολεοδομική και Αισθητική Αναβάθμιση των Ολυμπιακών Πόλεων.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Περισσότεροι από 300 καλλιτέχνες από την Κρήτη και το εξωτερικό, συμμετείχαν σε 14 συνολικά εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν σε οχτώ διαφορετικούς χώρους του Δήμου Ηρακλείου καθώς και των όμορων Δήμων Ν. Αλικαρνασσού, Γαζίου και Ν. Καζαντζάκης.

Οι εκδηλώσεις χωρίζονται σε τρεις ενότητες:

1^η ενότητα: *Η Κρητική Μουσική του χθες και του σήμερα*

Σάββατο 7 Αυγούστου, πλατεία Αγ. Νικολάου, Δήμος Ν. Αλικαρνασσού

Δευτέρα 9 Αυγούστου, πλατεία Ελευθερίας, Δήμος Ηρακλείου

Τετάρτη 11 Αυγούστου, πλατεία Δημαρχείου Γαζίου

Σάββατο 7 Αυγούστου, πλατεία Αγ. Αικατερίνης, Δήμου Ηρακλείου

Παρουσιάστηκε ο Ερωτόκριτος με μουσική επιμέλεια του Σπυριδάκη και επιμέλεια κειμένου του Μήτσου Σταυρακάκη.

Τετάρτη 11 Αυγούστου, πλατεία Ελευθερίας, Δήμου Ηρακλείου

“Σύγχρονες Προτάσεις στην Κρητική Μουσική” συναυλία που τόνισε τη σύγχρονη δημιουργική πλευρά της Κρήτης

2^η ενότητα: *Κρητικοί μουσικοί συναντούν άλλους πολιτισμούς*

Σάββατο 7 Αυγούστου, στο Μουσικό Εργαστήρι «Λαβύρινθος» πραγματοποιήθηκε μια μουσική σύμπραξη μουσικών από την Ινδία, το Ιράν και από την Ελλάδα.

Δευτέρα 9 Αυγούστου, πλατεία Ελευθερίας στο Ηράκλειο οι Dhoad Gypsies of Rajasthan από την Ινδία έδωσαν μια μουσική παράσταση με Κρητικούς μαντιναδολόγους και μουσικούς

Δευτέρα 9 Αυγούστου, στο Κηποθέατρο Νίκος Καζαντζάκης το σχήμα «Λαβύρινθος» μαζί με τους Τουβανούς “Huun – Huur – Tu” παρουσίασαν μια ιδιαίτερη μουσική παράσταση .

3^η ενότητα: *Η Κρήτη σταυροδρόμι των πολιτισμών – μουσικές παραδόσεις Δύσης, Βορρά και Νότου*

Σάββατο 7 Αυγούστου, στο Αμφιθέατρο Μάνος Χατζιδάκις το φλαμέγκο συνάντησε την αραβική μουσική παράδοση

Σάββατο 7 Αυγούστου, στο Κηποθέατρο Νίκος Καζαντζάκης πραγματοποιήθηκε μια παράσταση με μουσική του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης.

Τετάρτη 11 Αυγούστου, Κηποθέατρο Νίκος Καζαντζάκης «Προ των πυλών» : Συνάντηση βυζαντινής, παραδοσιακής και σύγχρονης μουσικής.

Τετάρτη 11 Αυγούστου: Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με μια εντυπωσιακή συναυλία στους κεντρικούς δρόμους του Ηρακλείου με 100 Γκαιντες.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων στο Ηράκλειο, σηματοδοτεί την έναρξη μιας νέας πραγματικότητας για την κυκλοφοριακή οργάνωση του, που αλλάζει δραστικά, καθώς αρχίζει να εφαρμόζεται πλέον στην πράξη μια σειρά από σημαντικά μέτρα τα οποία προβλέπονται στις

μελέτες και δημιουργούν ένα νέο σκηνικό για την διέλευση των πεζών και την κίνηση των οχημάτων στην πόλη.

Ένα ευρύτατο δίκτυο μονοδρομήσεων κεντρικών οδικών αρτηριών, θα επεκταθεί σε όλο το τμήμα της εντός και εκτός της πόλης, το οποίο σε συνδυασμό με τις πεζοδρομήσεις που δρομολογούνται αλλάζει δραστικά τα κυκλοφοριακά δεδομένα. Αυτά επιβάλλουν στον Ηρακλειώτη και φυσικά στους επισκέπτες της πόλης, να αλλάξουν ολοκληρωτικά τον τρόπο που μέχρι σήμερα κινούνταν στη πόλη. Η αντίληψη η οποία επικρατεί για τις μονοδρομήσεις είναι ότι πρόκειται για μια δόκιμη κυκλοφοριακά επιλογή, για τρεις βασικούς λόγους:

- Πρώτον διευκολύνουν και αυξάνουν την ροή της κυκλοφορίας, η οποία διεξάγεται σε περισσότερο σύντομο χρόνο.
- Δεύτερον δημιουργούν νόμιμες θέσεις στάθμευσης των οχημάτων
- Τρίτον με τις μονοδρομήσεις αποφεύγονται τα ατυχήματα από μετωπικές συγκρούσεις.

11.1. Οι Ολυμπιακοί αγώνες του 2004 και οι Επιπτώσεις στον Τουρισμό του Νομού

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 είχαν σημαντικές επιπτώσεις στον Τουρισμό του Νομού Ηρακλείου και ιδιαίτερα στη πόλη του Ηρακλείου ως Ολυμπιακή πόλη. Κατά την διάρκεια εκτέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων υπήρχε αυξημένη κίνηση τουριστών που αυτό είχε σαν αποτέλεσμα:

- Την βελτίωση και την αύξηση της ξενοδοχειακής υποδομής
- Την αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων ατόμων για την εκτέλεση των ολυμπιακών έργων
- Την βελτίωση πολλών οδικών δικτύων με αποτέλεσμα την επίλυση του κυκλοφοριακού
- Την προβολή και την αξιοποίηση του Ηρακλείου.

11.2. Αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών – Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας

11.2.1. Αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών

Ένας Νομός για να πετύχει μια ποιοτική αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών πρέπει να συνδυάσει τις προσπάθειες Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα. Οι προσπάθειες αυτές γίνονται στους εξής τομείς:

- Καθαριότητα σε όλους τους χώρους και ειδικά σε εκείνους που παρουσιάζουν τουριστική κίνηση
- Εκπόνηση προγραμμάτων κατάρτισης και επιμόρφωσης στον τομέα του τουρισμού
- Μη εκμετάλλευση τουριστών

11.2.2. Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας

Είναι φυσικό οι Ολυμπιακοί Αγώνες να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας σε ανθρώπους που θα εργαστούν για την κατασκευή των Ολυμπιακών έργων, σε ανθρώπους που θα αναλάβουν την προβολή του Ηρακλείου ως Ολυμπιακή Πόλη, στον τουριστικό τομέα λόγω της αυξανόμενης τουριστικής κίνησης και γενικά οι νέες θέσεις θα αφορούν τόσο τον Ιδιωτικό τομέα όσο και τον Δημόσιο.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΦΟΡΕΑ – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ MARKETING – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

12. Σύσταση φορέα Τουριστικής Ανάπτυξης

Για την αποτελεσματική ανάπτυξη του τουρισμού θεωρήθηκε απαραίτητο η σύσταση φορέων τουριστικής προβολής σε όλους τους Νομούς της Χώρας. Έτσι το 1993 σύμφωνα με τον Νόμο 2160 έχουμε την σύσταση φορέα στον Νομό Ηρακλείου με την επωνυμία «Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής», όπου ήταν και από τις πρώτες επιτροπές που λειτούργησαν σε όλη τη Χώρα.

Η επιτροπή διοικείται από επταμελές συμβούλιο και τα άτομα που την απαρτίζουν είναι φορείς που παράγουν το τουριστικό προϊόν στον Νομό. Η «Επιτροπή Τουριστικής Προβολής» του Νομού συνεργάζεται εποικοδομητικά με όλες τις περιφέρειες της Κρήτης για τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα στον τομέα του τουρισμού.

Σκοπός του φορέα είναι η εκμετάλλευση ευκαιριών για την προβολή του Νομού στην Ελληνική και διεθνή αγορά.

Η «Επιτροπή Τουριστικής Προβολής» του Νομού χρηματοδοτείται κατά ένα μεγάλο ποσοστό από τον Ε.Ο.Τ. , από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και το υπόλοιπο από φορείς που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα στον τουρισμό όπως Δήμοι, Ενώσεις πρακτόρων, Ενώσεις ξενοδόχων, Επιμελητήριο κ.λ.π.

Επίσης στον Δήμο του Ηρακλείου λειτουργεί επιχείρηση με την επωνυμία «Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού Τουρισμού και Ανάπτυξης Ηρακλείου» (Δ.Ε.Π.Τ.Α.Η.)

Οι σκοποί της επιχείρησης καλύπτουν:

1. Ο επιχειρηματικός τομέας. Κάθε μορφής επιχειρηματική δράση που θα συμβάλλει στην αναβάθμιση της πόλης. Ενδεικτικά αναφέρουμε: την εκμετάλλευση εγκαταστάσεων και καταστημάτων τουρισμού και αναψυχής, χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων, λειτουργία εμπορικών καταστημάτων και εργαστηρίων σχετικών με δημοτικά θέματα.
2. Ο πολιτιστικός τομέας. Κάθε μορφής πολιτιστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις που θα συμβάλλουν στην βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στον τομέα του πολιτισμού. Ενδεικτικά αναφέρονται η λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, πολύκεντρων νεολαίας, ωδείων κ.τ.λ.

3. Ο αναπτυξιακός τομέας. Κάθε μορφής αναπτυξιακές δράσεις που συμβάλλουν στην αναβάθμιση και βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην προώθηση της τοπικής ανάπτυξης (προγράμματα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού, οικονομικής αναζωογόνησης, προστασίας και ανάδειξης ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς κ.λ.π.)

12.1. Τουριστική στρατηγική Marketing στο Νομό

Ο φορέας «Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής» στον Νομό Ηρακλείου βασίζεται σε ένα σχέδιο Marketing. Το σχέδιο αυτό βασίζεται:

- ◆ Στην έκδοση ενημερωτικού υλικού και ταξιδιωτικών οδηγών όπως χάρτες, γκραβούρες, έντυπα και η διανομή τους στο εξωτερικό και στο εσωτερικό της Χώρας.
- ◆ Στην συμμετοχή σε διεθνή πολιτιστικά δρώμενα στην Ευρώπη όπως εκθέσεις και συνέδρια. Ο Νομός Ηρακλείου συμμετέχει ετησίως σε περισσότερες από 18 εκθέσεις.
- ◆ Στην αξιοποίηση του διαδικτύου (internet)

12.2. Επιχειρησιακό σχέδιο “Ι. Καποδίστρια” – Αναπτυξιακές δυνατότητες στον Τουρισμό

Ο Νομός Ηρακλείου πριν την εφαρμογή του προγράμματος “Ι. Καποδίστρια” για την ανασυγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης είχε 6 Δήμους και 184 Κοινότητες. Μετά την εφαρμογή του προγράμματος ο Νόμος Ηρακλείου αποτελείται από 25 Δήμους. Το πρόγραμμα δημιουργεί νέα δεδομένα και ευνοϊκότερες προϋποθέσεις ανάπτυξης και ευελπιστούμε ότι οι νέοι Δήμοι θα φανούν πιο χρήσιμοι στην προβολή και στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής τους.

Οι στόχοι του προγράμματος είναι:

- Η παροχή υπηρεσιών αποτελεσματικότητας στους κατοίκους των πόλεων και των χωριών και επομένως ο εκσυγχρονισμός του διοικητικού μας συστήματος.
- Η ουσιαστικοποίηση του ρόλου των Ο.Τ.Α. και η αναβάθμιση των αιρετών
- Η δημιουργία ουσιαστικών προϋποθέσεων για την διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των Ο.Τ.Α

- Ο συντονισμός των τοπικών δημοσίων επενδύσεων για έργα τεχνικής υποδομής και κοινωνικού εξοπλισμού.
- Οικονομίες κλίμακας στις λειτουργικές δαπάνες και αναβάθμιση του προσωπικού.

Συμπερασματικά, με το Πρόγραμμα “ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ” επιδιώκεται η Διοικητική και Προγραμματική Συνένωση.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Απαραίτητο στοιχείο για την ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας είναι η σύγκριση των δυο Νομών, για την απεικόνιση των υποδομών που χρειάζονται αξιοποίηση προκειμένου να επιτευχθεί η τουριστική ανάπτυξη.

Μετά το πρόγραμμα “I Καποδίστρια” ο Νομός Ηρακλείου, συνολικής έκτασης 2.641,2 τ.χλμ, διαιρείται σε 26 Δήμους και σύμφωνα με την απογραφή του 2001 ο πληθυσμός του είναι 292.489 κάτοικοι. Παράλληλα ο Νομός Μεσσηνίας συνολικής έκτασης 2.991 τ.χλμ, αποτελείται από 29 Δήμους και δυο Κοινότητες με πληθυσμό 176.876 κατοίκους.

Στόχοι για την αξιοποίηση των τουριστικών πόρων και δυνατοτήτων των Νομών είναι η μελέτη και η εκτέλεση μιας σειράς έργων σχετικά με:

1. Την μεταφορική υποδομή (οδική , σιδηροδρομική, λιμενική και αεροπορική)
2. Το περιβάλλον (ύδρευση, βιολογικοί καθαρισμοί, διάθεση απορριμμάτων)
3. Τα αρχαιολογικά μνημεία
4. Τα κυρίως ξενοδοχειακά καταλύματα
5. Τις μορφές τουρισμού

Συγκεκριμένα:

ΟΔΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και οι δυο Νομοί, ακόμα και στις πρωτεύουσες τους, είναι η κακή κατάσταση του οδικού δικτύου. Σοβαρά προβλήματα παρουσιάζονται όπως στενοί και απότομοι δρόμοι, ελλείψεις χώρων στάθμευσης των αυτοκινήτων, κακή συμπύκνωση επιχωμάτων με αποτέλεσμα την δημιουργία λακκουβών, ελλείψεις σημάτων καθώς και ελλείψεις στηθαίων ασφαλείας. Επίσης αρκετοί δρόμοι ακόμα και σήμερα παραμένουν χωματόδρομοι με αποτέλεσμα να μην είναι εύκολη η πρόσβαση των τουριστών σε χώρους που επιθυμούν όπως παραλίες, αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικά μνημεία, κτλ.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Όσον αφορά τη σιδηροδρομική υποδομή ο Νομός Μεσσηνίας διαθέτει σιδηροδρομικό δίκτυο που ενώνει την Μεσσηνία με την Αθήνα, τον Πειραιά και με όλη την Πελοπόννησο σε αντίθεση με τον Νομό Ηρακλείου που στερείται ενός τέτοιου δικτύου. Επομένως θα ήταν σκόπιμο να δημιουργηθεί σιδηροδρομικό δίκτυο και στον Νομό Ηρακλείου για την ακόμα καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και των επισκεπτών του.

ΛΙΜΕΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Το λιμάνι Ηρακλείου είναι μεγαλύτερο και πιο εκσυγχρονισμένο σε σύγκριση με το λιμάνι της Καλαμάτας μιας και αυτό αποτελεί μια από τις κυριότερες εισόδους του Νησιού και κατ' επέκταση του Νομού. Από το λιμάνι Ηρακλείου εκτελούνται καθημερινά δρομολόγια για Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Νησιά και δρομολόγια για Τρίτες Χώρες με επιβάτες που φτάνουν ετησίως τους 1,9 εκατομμύρια. Ακόμα αξίζει να σημειωθεί ο μεγάλος αριθμός κρουαζιερόπλοιων που φιλοξενούνται στο λιμάνι κατά τους θερινούς μήνες. Σε αντίθεση από το λιμάνι της Καλαμάτας εκτελείται ένα μόνο δρομολόγιο για Κύθηρα- Κρήτη και αυτό μόνο για λίγους μήνες εξαιτίας της περιορισμένης τουριστικής κίνησης.

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Στον Νομό Ηρακλείου υπάρχει το αεροδρόμιο “Ν. Καζαντζάκης” το οποίο είναι δεύτερο σε μέγεθος και πρώτο σε ναυλωμένες πτήσεις (charter) σε όλη τη χώρα. Εκτελούνται καθημερινά δρομολόγια εντός και εκτός της χώρας σε αντίθεση με τον αερολιμένα Καλαμάτας το οποίο εκτελεί μόνο πτήσεις charter εξωτερικού.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Για την τουριστική ανάπτυξη απαραίτητη είναι η προστασία και η σωστή διαχείριση του περιβάλλοντος γι’ αυτό οι αρμόδιες υπηρεσίες των δυο Νομών θα πρέπει να δημιουργήσουν εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων σε όλους τους Δήμους. Πρέπει να κατανοηθεί ότι η διοχέτευση των λυμάτων σε θάλασσες, ποταμούς και σε εκτάσεις που βρίσκονται έξω από τις πόλεις δεν είναι παρά μια προσωρινή λύση που σαν αποτέλεσμα έχει την ρύπανση άλλων περιοχών.

Η ύδρευση των Νομών γίνεται από πηγές και γεωτρήσεις με μόνη διαφορά ότι ο Νομός Ηρακλείου αντιμετωπίζει πρόβλημα κακής ποιότητας νερού σε αντίθεση με το νερό της Μεσσηνίας που είναι πόσιμο.

Ο νομός Ηρακλείου δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα διάθεσης των απορριμμάτων, ενώ ο Νομός Μεσσηνίας παρουσιάζει έντονο πρόβλημα στο Δήμο Καλαμάτας. Συγκεκριμένα δεν υπάρχει χώρος υγειονομικής ταφής των απορριμμάτων και τα σκουπίδια παραμένουν για αρκετό χρονικό διάστημα στους κάδους με αποτέλεσμα η δυσοσμία να είναι έντονη και να δημιουργεί άσχημη εικόνα στους επισκέπτες.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Τα αρχαιολογικά μνημεία και των δυο Νομών αποτελούν πόλο έλξης των τουριστών με αποτέλεσμα η αξιοποίηση και η προβολή τους να είναι απαραίτητη για την τουριστική ανάπτυξη.

Τα αρχαιολογικά μνημεία του Νομού Ηρακλείου που διαθέτουν το μεγαλύτερο ποσοστό επισκεψιμότητας είναι η Κνωσός και η Φαιστός λόγω της ιστορίας, με αποτέλεσμα οι υπόλοιποι αρχαιολογικοί χώροι του Νομού να μην έχουν αξιοποιηθεί και προβληθεί όσο θα έπρεπε.

Ο Νομός Μεσσηνίας αν και διαθέτει ένα αρκετά μεγάλο αριθμό μνημείων και χώρων, η αξιοποίηση και η ανάδειξη τους είναι σχεδόν ανεπαρκής. Οι χώροι οι οποίοι έχουν έστω και λίγο αξιοποιηθεί είναι τα Ανάκτορα του Νέστορα, τα Κάστρα της και η Αρχαία Μεσσήνη.

ΤΑ ΚΥΡΙΩΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Συγκρίνοντας τις ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις των δυο Νομών διαπιστώνουμε ότι ο Νομός Ηρακλείου διαθέτει μεγαλύτερο αριθμό ξενοδοχειακών ανεπτυγμένων μονάδων με υψηλές προδιαγραφές και άρτια οργανωμένες υπηρεσίες. Συγκεκριμένα ο Νομός Ηρακλείου διαθέτει 37 ξενοδοχεία Α' κατηγορίας καθώς και 10 Lux σε αντίθεση με τον Νομό Μεσσηνίας που διαθέτει μόνο 6 ξενοδοχεία Α' κατηγορίας. Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι στην περιοχή Πυλίας πρόκειται να δημιουργηθεί Περιοχή Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης με αποτέλεσμα την ανάδειξη του Νομού.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Για την ανάπτυξη των νέων μορφών τουρισμού (θαλάσσιος, κοινωνικός, θεραπευτικός, συνεδριακός κτλ) είναι απαραίτητη η κατασκευή ειδικών υποδομών.

Η ανάπτυξη των νέων μορφών τουρισμού συμβάλλει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την μελέτη μας είναι φανερό πως ο Νομός Ηρακλείου διαθέτει περισσότερες και καλύτερες ειδικές υποδομές όπως υδροθεραπευτήρια, spa, γήπεδο γκολφ και περισσότερο οργανωμένες αθλητικές εγκαταστάσεις, που συμβάλλουν στη δημιουργία των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και κατά συνέπεια στην επέκταση της τουριστικής περιόδου.

Συγκρίνοντας λοιπόν τους δυο Νομούς είναι πολύ εύκολο να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι ο Νομός Ηρακλείου υπερτερεί κατά πολύ στις τουριστικές υποδομές από τον Νομό Μεσσηνίας.

Αρχικά ο λόγος ο οποίος μας οδηγεί σε αυτή τη διαπίστωση είναι ότι ο Νομός Ηρακλείου, σε αντίθεση με τον Νομό Μεσσηνίας, είναι μεγαλύτερος σε πληθυσμό, έχει περισσότερες ανάγκες και βρίσκεται σε ευνοϊκότερη γεωγραφική θέση με αποτέλεσμα η απορρόφηση κονδυλίων να είναι μεγαλύτερη. Αυτό είναι φανερό και από τους προϋπολογισμούς των έργων του Γ' ΚΠΣ όπου του Νομού Ηρακλείου είναι περίπου 26.064.894€, ενώ του Νομού Μεσσηνίας αγγίζει περίπου 120.962,269€. Η τεράστια αυτή διαφορά μεταξύ των προϋπολογισμών δικαιολογείται από το γεγονός ότι το Ηράκλειο ως Ολυμπιακή Πόλη είχε την δυνατότητα να εκτελέσει μια σειρά από σημαντικά έργα για την καλύτερη προβολή της πόλης. Μερικά από τα έργα που έγιναν είναι:

- ◆ Αναπλάσεις στις κύριες εισόδους της πόλης
- ◆ Αναπλάσεις οδών που παρουσιάζουν έντονη τουριστική κίνηση
- ◆ Ανισόπεδοι κόμβοι για την βελτίωση της πρόσβασης σε διάφορους χώρους
- ◆ Βελτίωση υποδομών σε όλες τις αθλητικές εγκαταστάσεις

Εν κατακλείδι ο Νομός Μεσσηνίας για την ανάπτυξη του και την αύξηση της τουριστικής του κίνησης θα πρέπει να έχει σαν υπόδειγμα του τον Νομό Ηρακλείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

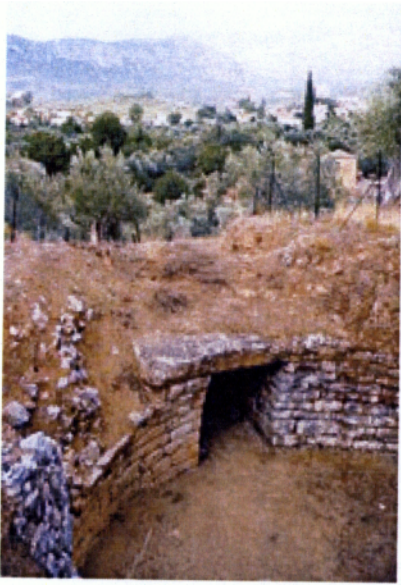
- **Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, Πολιτιστική Μεσσηνία, κ. Νίκας.**
- **Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, Τεχνικά χρονικά, Τουρισμός και Περιβάλλον: επιλογές για βιώσιμη ανάπτυξη, ημερίδα.**
- **Βασιλάκης Σπ. Αντ., ΚΡΗΤΗ, Φυσικό περιβάλλον – Ιστορία – Μουσεία – Αρχαιολογικοί χώροι και Μνημεία.**

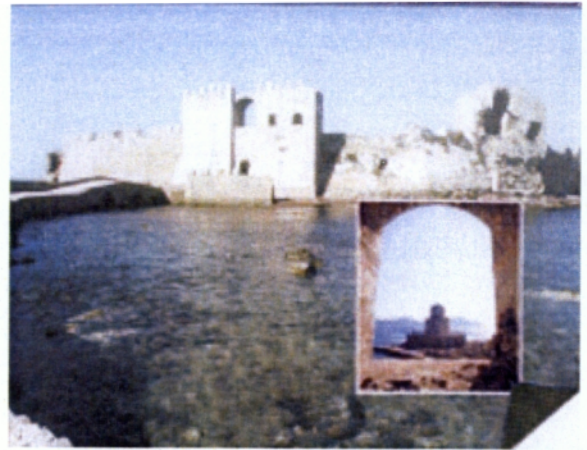

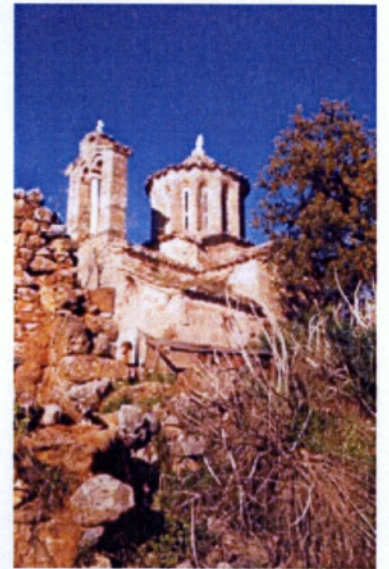
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

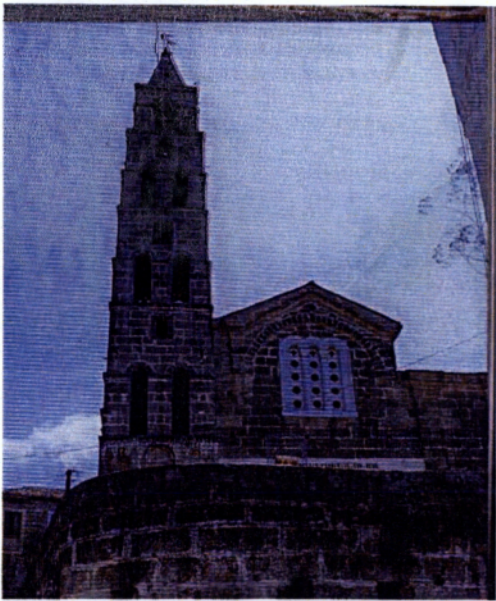
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

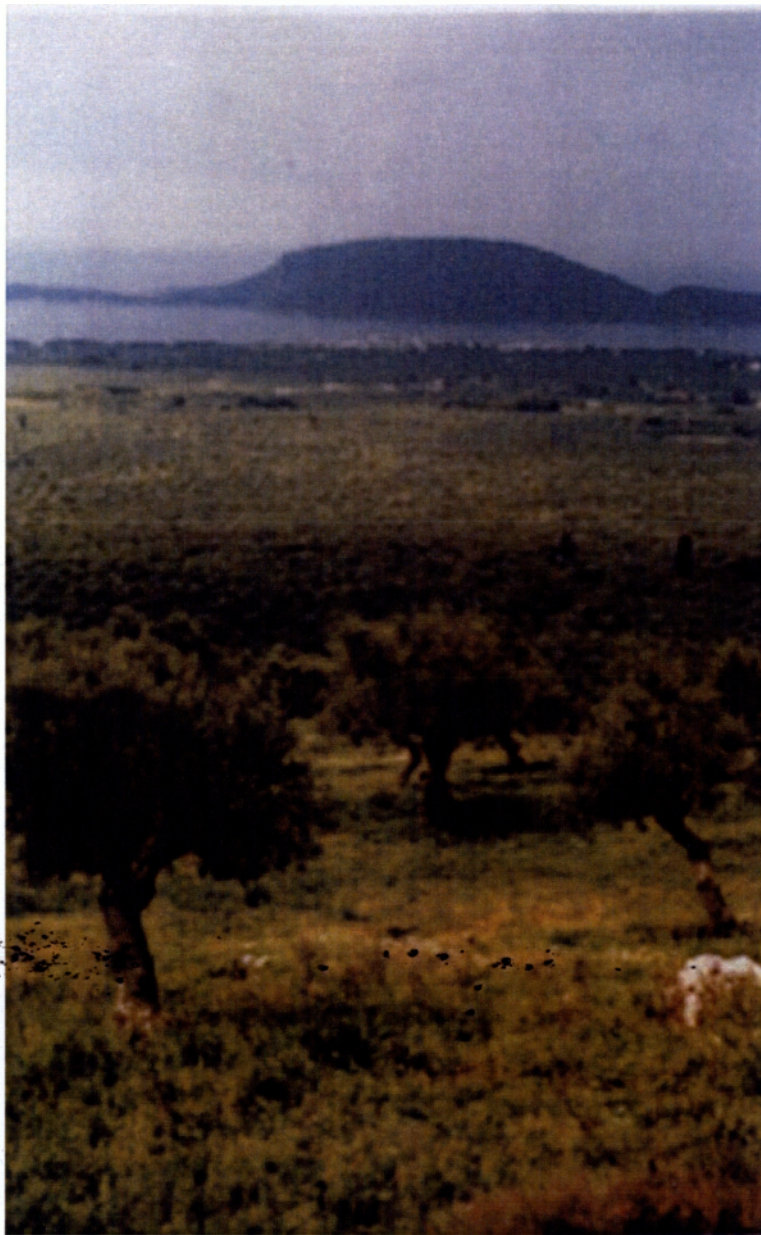
**Φωτογραφικό Υλικό
Αρχαιολογικών Χώρων & Μνημείων
Βυζαντινών & Μεταβυζαντινών Μνημείων
Διατηρητέων Κτηρίων**

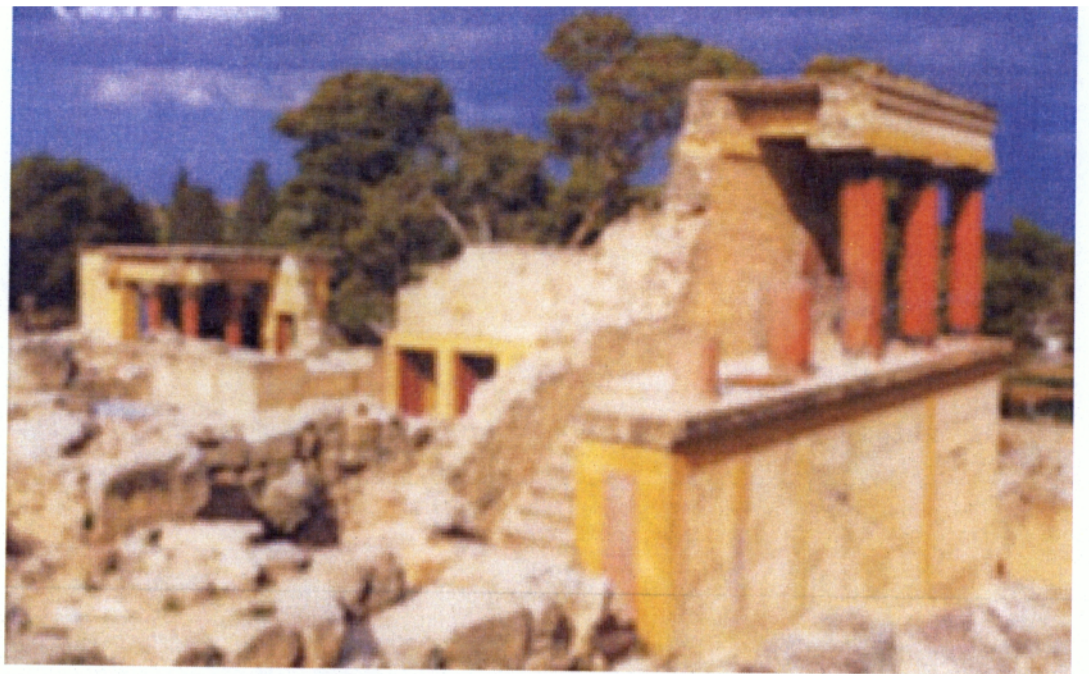

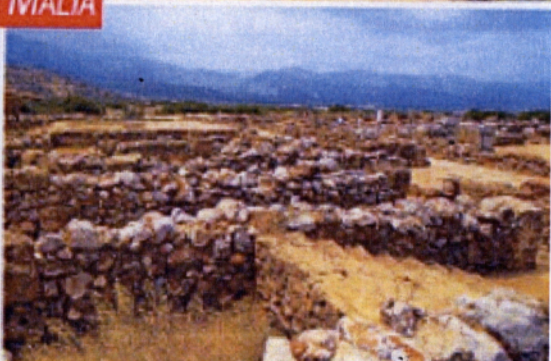
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

**ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ
ΚΑΙ
ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΤΟΠΩΝ**

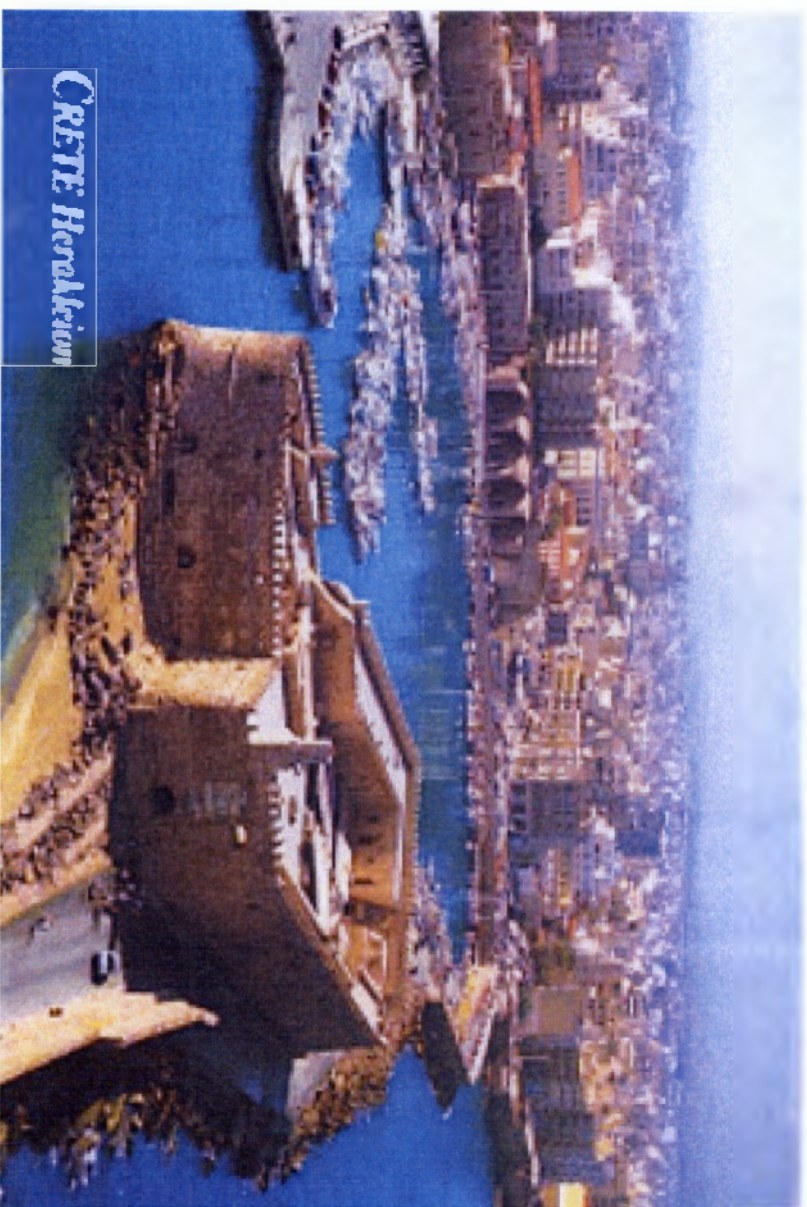
CRETE MALIA

GORTINA

CRETE Heraklion